

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด
เชียงราย

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

DEVELOPMENT OF A CHINESE SCHOOL MANAGEMENT MODEL ON THE HIGH MOUNTAIN
AREA OF CHIANG RAI PROVINCE

A Dissertation Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Doctor of Philosophy Degree in Educational Administration
November 2023
Copyright 2023 by University of Phayao

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ของ WEN ZHANG

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนางณรงค์)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ดร. ธารินทร์ รสานนท์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รัชชิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
ผู้วิจัย:	WEN ZHANG, วิทยานิพนธ์: ปร.ด. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา:	รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ ดร.อารินทร์ รสานนท์
คำสำคัญ:	การบริหารโรงเรียนจีน, พื้นที่บดอยสูง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย และขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) สภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย พบว่า ชาวบ้านประกอบอาชีพแบบใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา พึ่งพาแรงงานตนเองเป็นหลัก ชุมชนเป็นชุมชนแบบเครือญาติ มีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยไม่ได้รับเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต 2) โรงเรียนจีนในปัจจุบันพบอุปสรรคที่จำเป็นต้องปรับแก้ไขและพัฒนาในหลายด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ 3) รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร หลักสูตร อาคารและสถานที่ อุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ โดยดำเนินกิจกรรมบริหารตามหลัก PDCA x 4M's 4) การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย กลุ่มผู้ประเมินมีความเห็นต่อรูปแบบในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติทั้ง 5 ด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

Title: DEVELOPMENT OF A CHINESE SCHOOL MANAGEMENT MODEL ON THE HIGH MOUNTAIN AREA OF CHIANG RAI PROVINCE

Author: Wen Zhang, Dissertation: Ph.D (Educational Administration), University of Phayao, 2023

Advisor: Associate Professor Dr. Sakchai Nirunthawee Co–advisor Associate Professor Dr.Achara Whattananarong Dr.Tharin Rasanond

Keywords: Chinese School Management, The High Mountain Area

ABSTRACT

The main purposes of this study was to develop the Chinese school management model on the high mountain area of Chiang Rai Province. The research procedure consisted of 4 phases: 1) to study the current status of the Chinese–Thai community on the high mountain area of Chiang Rai Province; 2) to study of the current status and problems of the Chinese school; 3) to develop of the Chinese school; and 4) to evaluate the Chinese school management model on the high mountain area of Chiang Rai Province. The research findings revealed that 1) regarding the study of the current status of the Chinese–Thai community on the high mountain area of Chiang Rai Province, it was found that the villagers make a living using traditional wisdom that has been passed down from generation to generation. They had a way of life that depends on each other. And they did not have modern technology to apply in their lives. 2) Chinese schools had encountered obstacles that need to be adjusted and developed in many areas, including personnel, curriculum, buildings and locations, etc. 3) The management model of the Chinese school on the high mountain area of Chiang Rai Province based on PDCA × 4M's management principles. 4) The management regarding the evaluation results of the Chinese school management model on the high mountain area of Chiang Rai Province, it was found that the evaluation results of the “highest” level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จ เรียบร้อยสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความกรุณา และความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี อาจารย์ผู้กรุณาได้รับเป็นประธาน ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัยในระดับดุขฎีบัณฑิต และปรารภนาต่อลูกศิษย์คนจีนผู้น้อย่าง สม่่าเสมอ อาจารย์เป็นผู้ให้ความรู้ทางวิชาการและเป็นผู้ชี้ทางให้แก่ลูกศิษย์คนจีนผู้นี้เสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์ และดร.ธารินทร์ รสานนท์ กรรมการที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเมตตาในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ กรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่าและให้แนวคิด ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา วิเคราะห์จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยและเข้าร่วมการสนทนากลุ่มให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอนภาษาจีน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงรายที่ให้ ข้อมูลในการวิจัยทั้งการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามของงานวิจัยเรื่องนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่วิทยาลัยการจัดการกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และน้องชายที่ให้ความรักและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็น อย่างดีเสมอมา และขอบคุณเพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความ ช่วยเหลือในทุกด้านและให้กำลังใจเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณคุณ หลี่ หมั่น ผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้วิจัยทั้งในระดับมหาบัณฑิตและ ดุษฎีบัณฑิต จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงลงได้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นแนวทางและประโยชน์ต่อผู้ ที่สนใจศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย หากมีสิ่งใด ผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขออภัยด้วยความเต็มใจ และขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความเป็นมาและข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนจีนในไทยและในภาคเหนือ	11
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	29
แนวคิดหลักวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Circle) และองค์ประกอบการบริหารทรัพยากร (4M's)	50
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบ	54
แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ	60

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย.....	68
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ตามองค์ประกอบของการบริหารของสถานศึกษา	70
ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	71
ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ..	72
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูง ในจังหวัด เชียงราย.....	75
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา.....	97
ตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ..	120
ตอนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	146
บทที่ 5 บทสรุป.....	152
วิธีดำเนินการวิจัย.....	152
สรุปผลการวิจัย	152
อภิปรายผลการวิจัย.....	154
ข้อเสนอแนะ.....	163
บรรณานุกรม	164
ภาคผนวก	175
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	176

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บน ดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	177
ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารโรงเรียนจีนและด้านภาษาจีน ในการ สนทนากลุ่ม (Focus Group).....	185
ภาคผนวก ง ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียน จีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	186
ภาคผนวก จ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ	189
ภาคผนวก ฉ ภาพการลงพื้นที่ภาคสนาม	196
ประวัติผู้วิจัย	200

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงวิธีการวิจัย 4 ขั้นตอน	67
ตาราง 2 แสดงประเด็นด้านบุคลากร	102
ตาราง 3 แสดงประเด็นด้านหลักสูตร.....	109
ตาราง 4 แสดงประเด็นด้านอาคารและสถานที่	113
ตาราง 5 แสดงประเด็นด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	116
ตาราง 6 แสดงประเด็นด้านงบประมาณ	119
ตาราง 7 แสดงจำนวนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามคุณลักษณะพื้นฐาน.....	120
ตาราง 8 แสดงรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยยึด หลักการบริหาร PDCA x 4M's.....	126
ตาราง 9 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านบุคลากร.....	147
ตาราง 10 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านหลักสูตร	148
ตาราง 11 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ การ บริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านอาคารและสถานที่... ..	149
ตาราง 12 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน.	150
ตาราง 13 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านงบประมาณ.....	151

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
ภาพ 2 หลักวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Circle) กับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	51
ภาพ 3 ชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	76
ภาพ 4 ที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	77
ภาพ 5 อาคารเรียนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงราย	82
ภาพ 6 อาคารเรียนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงราย	82
ภาพ 7 สภาพของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงราย.....	83
ภาพ 8 ไร่นาของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงราย	84
ภาพ 9 ซาฮู๋หลงในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงราย.....	88
ภาพ 10 อาหารจีนยูนนานในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงราย	91
ภาพ 11 ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงราย	95
ภาพ 12 ตำราสอนภาษาจีนที่ใช้ในโรงเรียน ซึ่งเป็นตำราที่ใช้ในหลักสูตรแกนกลาง ของประเทศ สาธารณประชาชนจีน.....	104
ภาพ 13 ภาษาจีนแบบอักษรจีนตัวเต็มในโรงเรียนต้าถงวิทยาในพื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัด เชียงราย.....	105
ภาพ 14 ภาษาจีนแบบอักษรจีนตัวย่อในโรงเรียนจิ่งฉวินวิทยาในพื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัด เชียงราย.....	105
ภาพ 15 อาคารเรียนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	110
ภาพ 16 อาคารและสถานที่ของโรงเรียนจิ่งฉวินวิทยาในดอยเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัด เชียงราย.....	111
ภาพ 17 ห้องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนจิ่งฉวินวิทยาในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	114
ภาพ 18 รูปแบบการการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย.....	145

ภาพ 19 ผู้วิจัยร่วมถ่ายภาพกับผู้อำนวยการโรงเรียนจิ่งฉวินวิทยาลัยหลังสัมภาษณ์เสร็จ
เรียบร้อย..... 196

ภาพ 20 ผู้วิจัยกำลังสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านในโรงเรียนจิ่งฉฉางวิทยาลัย 196

ภาพ 21 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย 197

ภาพ 22 โรงเรียนจิ่งฉฉวินวิทยาลัยคมในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายที่กำลังก่อสร้างอาคาร
เรียนใหม่ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่
..... 197

ภาพ 23 สำนักงานครูของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย 198

ภาพ 24 คอมพิวเตอร์ที่สถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่บริจาคให้
โรงเรียนจิ่งฉฉวินวิทยาลัยคมในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย 198

ภาพ 25 หนังสือที่จีนบริจาคมให้โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย 199

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนจีนโพ้นทะเล ตรงกับคำภาษาจีนกลางคือ หัวเฉียว และภาษาอังกฤษว่า Oversea Chinese หรือคนจีนที่อยู่ห่างไกลจากบ้านเกิดเมืองนอกของตน คือ ประเทศจีนได้กระจายไปอยู่ทั่วโลก สำหรับประเทศไทยคนจีนจะอพยพเข้ามามากที่สุดระหว่างสมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 นักวิชาการชาวตะวันตกที่ศึกษาเรื่องชาวจีนในประเทศได้กล่าวว่าในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ มีคนจีนอพยพมาจำนวนมาก จนกล่าวว่าคนจีนเป็นผู้โดยสารที่ถือว่าเป็นสินค้าที่มีค่ามากที่สุดจากเมืองจีนที่มีการขนส่งยังสยาม (วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 2539, หน้า 19) ซึ่ง ภูวดล ทรงประเสริฐ (2547, หน้า 371) ยังอธิบายว่า คนจีนเป็นคนต่างประเทศที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) มีจำนวน 311,093 คน เพราะฉะนั้นจึงถือว่า คนจีนเป็นชาติพันธุ์ที่มีประชากรจำนวนมากที่สุดที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ต่อมาคนจีนกลุ่มนี้ได้สร้างครอบครัวที่ประเทศไทย และลูกหลานคนไทยของพวกเขา มักเรียกว่า คนไทยเชื้อสายจีน โดยรัฐบาลไทยได้ออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้คนไทยกับคนไทยเชื้อสายจีนสามารถผสมกลมกลืนกับสังคมไทย

อันเนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะภาคเหนือของประเทศไทยมีภูเขาเป็นจำนวนมากและมีป่าไม้ธรรมชาติมากมาย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังติดกับแม่น้ำโขงและมีภูเขาจำนวนมาก ภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มและติดกับแม่น้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสะแกกรังและแม่น้ำแม่กลอง เป็นต้น ส่วนภาคใต้และภาคตะวันตกติดกับทะเล มีสัตว์น้ำต่าง ๆ นานา ประเทศไทยจึงเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ทำให้ประชาชนภายในประเทศไทยมีความสุข มีความอยู่ดีกินดีตลอดทั้งปี อีกทั้งยังความอุดมสมบูรณ์และความมีน้ำพระทัยของพระมหากษัตริย์ไทยทุก ๆ พระองค์นั่นเอง จึงทำให้มีผู้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยหลากหลายเชื้อชาติ ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน เชื้อสายกัมพูชา เชื้อสายลาว และเชื้อสายอื่น ๆ เป็นต้น ความหลากหลายทางเชื้อชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงวัฒนธรรมไทยยังได้รับอิทธิพลจากเชื้อชาติเหล่านี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชาวจีนที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยจนกลายเป็นคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน คนกลุ่มนี้ได้ทำให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมตลอดจนมีมิติอื่น ๆ ของสังคมไทย (Zhang, 2020, p. 1)

สำหรับคนจีนที่อพยพมายังแผ่นดินไทยสามารถแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม ได้แก่ คนจีนแต้จิ๋ว คนจีนไหหลำ คนจีนแคะ คนจีนกวางตุ้ง คนจีนฮกเกี้ยน คนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อ (จีนฮ่อ หมายถึง พ่อค้าแม่ค้าคนจีนที่นับถือศาสนาอิสลามที่มาจากมณฑลยูนนานและมณฑลเสฉวนของประเทศจีน และอาศัยอยู่บนดอยภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน) เป็นต้น ดังที่ พรพวรรณ จันทโรนานนท์ (2556) กล่าวไว้ว่า ชาวจีนในประเทศไทย คือชาวจีนที่อพยพมาจากดินแดนทางตอนใต้ของประเทศจีน คือ มณฑลกวางตุ้ง มณฑลฮกเกี้ยน และมณฑลไหหลำ ส่วนชาวจีนเหล่านี้ ได้แก่ ชาวจีนกวางตุ้ง ชาวจีนแคะ (ฮากกา) ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวจีนไหหลำ รวม 5 กลุ่มภาษาใหญ่ หลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวจีน 5 กลุ่มภาษาดังกล่าวในประเทศไทย เห็นได้จากการมีการจัดตั้งศาลเจ้า สมาคมตระกูลแซ่ สมาคมกลุ่มภาษา สมาคมถิ่นเกิด สมาคมอาชีพ และโรงเรียนจีนอันเป็นหลักฐานที่แน่ชัดซึ่งเราสามารถสืบหาข้อเท็จจริงได้ นอกจากนี้สาเหตุของการอพยพของชาวจีนเข้าสู่ไทยก็เพราะความไม่สงบภายในประเทศจีน ความอดอยาก การติดต่อค้าขาย และความสามารถในการเดินเรือของจีนออกสู่ทะเล

วิกิพีเดีย (2563, ออนไลน์) อธิบายไว้ว่า ชาวจีนฮ่อหรือชาวจีนยูนนานที่อพยพเข้ามานั้นพอจะแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพ่อค้าคาราวานที่ใช้ม้าต่างหรือ ล่อ เป็นพาหนะในการบรรทุกสินค้าผ่านมาทางฮองลี่หรือด่านแม่สาย เดินทางตามช่องทางนี้มาตั้งแต่โบราณ 2) กลุ่มจีนฮ่อ ลี้ภัยในช่วงปราบปรามกบฏบ้านทายนำโดยสุลต่านสุลัยมาน หรือตู้เหวินชิว ผู้สถาปนารัฐผิงหนานขึ้นในมณฑลยูนนานในช่วงปี ค.ศ. 1856–1873 แต่กลับถูกทางการราชวงศ์ชิงปราบปรามอย่างราบคาบ คาดการณ์ว่ามีผู้เสียชีวิตทั้งทหารและพลเรือนไปนับล้านคน 3) กลุ่มทหารกู้ชาติจีนอพยพเข้ามา หลังจากการปฏิวัติประเทศจีนประสบความสำเร็จในปี ค.ศ. 1949 ภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตง ทำให้ทหารกองพล 93 ของจีนคณะชาติหรือพรรคก๊กมินตั๋งต้องถอยร่นลงมาอยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า และต่อมามีส่วนหนึ่งได้เดินทางไปอยู่ที่ประเทศไต้หวัน อีกส่วนหนึ่งปักหลักอยู่ทางภาคเหนือของไทย นอกจากนี้ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2553, หน้า 5) ก็อธิบายว่า จังหวัดเชียงรายถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มากถึง 21,000 กว่าคน คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มักจะเดินทางผ่านประเทศพม่าและประเทศลาว ใช้เส้นทางแม่สายกับเชียงของ และคนจีนยูนนานที่อาศัยอยู่จังหวัดเชียงรายมีสองกลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ กลุ่มที่เป็นกองกำลังทหารจีน คณะชาติเดิมก๊กมินตั๋ง และอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้เป็นทหาร (กลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้เป็นทหาร หมายถึง กลุ่มคนจีนมุสลิมที่เดินทางมาจากภาคใต้มณฑลยูนนาน พวกเขาเข้ามายังประเทศไทยเพื่อเข้ามาค้าขายกับคนไทย พวกเขาส่วนใหญ่มักจะประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าแม่ค้า) ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มกองกำลังทหารจีน คณะชาติเดิมก๊กมินตั๋งหรือกลุ่มที่ไม่ได้

เป็นทหาร ทั้งสองกลุ่มได้ผสมผสานกลมกลืนกับชาติพันธุ์อื่นที่ภาคเหนือของประเทศไทย เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มไทใหญ่และกลุ่มม้ง สิ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานกลมกลืนแรกคือ การแต่งงาน มีคนจีนได้แต่งงานกับชาติพันธุ์อื่น ๆ ส่วนลูกหลานที่ได้เป็นลูกหลานของคนจีนยูนนานกับชาติพันธุ์อื่น ๆ มักจะเรียกตนเองว่า “จีน” ส่วนคนจีนยูนนานที่ไม่ได้แต่งงานกับชาติพันธุ์อื่น ๆ ลูกหลานนั้นมักจะเรียกตนเองว่า “คนจีน” หากลูกคนจีน ยูนนานที่มีบิดาเป็นคนจีนและมีมารดาเป็นคนเชียงใหม่ พวกเขาสามารถเรียกตนเองเป็นคนไทยได้ (พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง, 2553, หน้า 5)

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2565) คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนที่ดำเนินชีวิตในภาคเหนือของประเทศไทยย่อมมีบทบาทที่มีต่อสังคมไทยในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม เนื่องจากการที่มีคนจีนกลุ่มนี้อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย พวกเขาช่วยทำให้จังหวัดเชียงรายได้พัฒนาในด้านที่ดี ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างดี และทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบที่มีคุณภาพที่ดีกว่าเดิม ดังที่ Zhang (2020) กล่าวว่า บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย แบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ด้านสังคม คนจีนยูนนานที่อพยพมายังบ้านเทอดไทยได้ร่วมกันสร้างโรงเรียนให้กับลูกหลานของตนเพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ดี อีกทั้งยังช่วยสร้างบุคลากร อาชีพครูสอนภาษาจีน มัคคุเทศก์ และล่ามแปลภาษาให้แก่สังคมไทย 2) ด้านเศรษฐกิจ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีการปลูกชาและส่งออกชาจีนไปยังในประเทศและต่างประเทศ จึงทำให้ชาวบ้านได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนที่มีรายได้จากการเลี้ยงครอบครัวแล้ว ยังนำรายได้ที่ได้จากการค้าขายช่วยเหลือชาวบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ และนำรายได้ที่ได้ไปพัฒนาหมู่บ้านสร้างโรงเรียนภาษาจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ดี และในพื้นที่เทอดไทยแห่งนี้ยังได้มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และยังสามารถส่งเสริมรายได้แก่ชุมชน 3) ด้านวัฒนธรรม ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ยังคงสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีนดั้งเดิมไว้อย่างเข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

คนไทยเชื้อสายจีนจังหวัดเชียงรายมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม เนื่องจากพวกเขาได้ก่อสร้างโรงเรียนสถานศึกษา (ปัจจุบันเป็นโรงเรียนที่ทำหน้าที่สอนภาษาจีนให้แก่ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทย และชาติพันธุ์อื่นในชุมชนของดอย) ให้แก่สังคมไทย เพื่อให้ลูกหลานของพวกเขาได้มีโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น เรียนรู้ภาษาจีน โดยลูกหลานสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิต (สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปประกอบอาชีพ) และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง โรงเรียนจีนที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานตั้งขึ้นย่อมได้ทำหน้าที่

ช่วยสร้างบุคลากรให้แก่สังคมไทย รวมทั้งครูสอนภาษาจีน ลามแปลภาษาไทยจีน มัคคุเทศก์จีน เป็นต้น

กล่าวได้ว่าโรงเรียนจีนบนดอยสูงเป็นสถานศึกษาที่ได้พัฒนาคุณภาพให้การดำเนินชีวิตให้แก่เยาวชนคนจีนรุ่นแรกที่เกิดตั้งโรงเรียนมีความยากลำบากมาก เนื่องจากในยุคแรก ๆ ที่ก่อตั้งโรงเรียนจีนไม่มีเงินลงทุนซื้อหนังสือ หรือซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน หรือไม่มีเงินจ้างครูมาสอนหนังสือ พวกเขาจึงรวมกลุ่มและรวบรวมเงินเพื่อไปก่อสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีน โรงเรียนจีนจึงเกิดขึ้นจากความช่วยเหลือของชาวบ้านทุกคน โรงเรียนที่สร้างขึ้นมาเป็นแบบง่าย ๆ ครูที่สอนหนังสือก็เป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่มีความรู้เฉพาะด้านภาษาจีน ซึ่งวิชาหลักที่เปิดสอนคือ วิชาภาษาจีน ส่วนนักเรียนที่เข้ามาศึกษาที่โรงเรียนสอนภาษาจีนมีทั้งคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน คนไทยและชาติพันธุ์อื่น อย่างไรก็ตาม โรงเรียนจีนเหล่านี้สามารถทำให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับความรู้และทักษะอื่นตามควรเพื่อมีอนาคตที่ดี ซึ่งสถานศึกษาสอนภาษาจีนในหมู่บ้านนั้นย่อมเป็นสถานศึกษาที่สร้างบุคลากร และโรงเรียนจีนบนดอยสูงถือได้ว่าเป็นสถานที่ที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน เพื่อให้ลูกหลานได้ทราบถึงที่มาของตนเองว่า บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร มาจากที่ใด นอกจากนี้โรงเรียนสอนภาษาจีนแต่ละแห่งนี้ในชุมชนยังมีนโยบายช่วยเหลือลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ยากจนโดยการมอบทุนการศึกษาเพื่อเป็นโอกาสให้กับเด็กทั้งลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนและชาติพันธุ์อื่น (Zhang, 2020, pp. 85–90)

อย่างไรก็ตาม ด้วยความสามัคคีกลมเกลียวช่วยเหลือกัน เพื่อพยามให้มีชีวิตที่ดีกว่า มั่นคงกว่า มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น ดังที่ Li (2021) กล่าวว่า เนื่องจากพวกเขามีความขยัน ประกอบอาชีพ ประหยัด และอดออมจึงทำให้พวกเขามีฐานะทางการเงินและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และดังที่มีข้ออ้างอีกว่า “ข้าพเจ้าเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า ความรักใคร่ ความปรองดอง ความสามัคคี ความกลมเกลียว และความเข้มแข็งของชาวไทหล่านครสวรรค์เช่นวันนี้จะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สมาคมไทหล่านครสวรรค์มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป สามารถเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือร่วมใจ เป็นหลักพึ่งพิงที่มั่นคงให้กับทั้งชาวไทหล่าและประชาชนทั่วไปที่ประสบความทุกข์ยาก ตลอดจนเป็นพลังที่เข้มแข็งของจังหวัดนครสวรรค์ และประเทศไทยตราบชั่วกาลนาน” (สมาคมไทหล่านครสวรรค์, 2552) แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ทั้งภายในภายนอกชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการพัฒนาของสังคมบนดอย เช่น ประการที่หนึ่งสถานการณ์ของประเทศจีนที่ขั้วอำนาจทางการเมืองตลอดจนวิถีคิดของรัฐบาลภายใต้การนำหรือการเมืองของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเองกับความสัมพันธ์กับรัฐบาลไต้หวันที่เคยมีอิทธิพลต่อชาวจีนและโรงเรียนจีนบนดอยสูง ประการที่สองความเจริญ

จากการพัฒนาในพื้นที่ราบของจังหวัดเชียงรายที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุก ๆ ด้าน ทั้งการคมนาคม การประกอบอาชีพ การเกษตรที่มีทางเลือกในการเพาะปลูกมากขึ้น ประการที่สาม การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของภาครัฐที่ไม่ได้กีดกันผู้ที่มีเชื้อสายจีนและชนเผ่าอื่น ๆ บนดอยสูง ทำให้เยาวชนบนดอยสูง มีโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานหรือการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาระดับสูงขึ้นไปในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้เยาวชนในท้องถิ่นมีโอกาสมีทางเลือกรับการการศึกษาเพื่อเข้าสู่การประกอบอาชีพในพื้นที่ราบหรือในเมืองใหญ่ตลอดจนในกรุงเทพมหานครมากขึ้น ในปัจจุบันโรงเรียนจีนในชุมชนที่บริหารจัดการกันเองโดยคน โดยทุนของชุมชนที่เคยมีบทบาทในการพัฒนาเยาวชน ตลอดจนมีบทบาทในการปลูกฝังความรู้และทักษะเพื่อการอ่านออกเขียนได้ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานของความเป็นคนจีนในสังคมไทย จึงลดบทบาทลงจากเดิม สถานที่ของโรงเรียนเดิมเป็นแหล่งของการศึกษาหาความรู้ หากไม่มีการแสวงหาแนวทางการพัฒนา อาจมีบทบาทเพียงเป็นสถานที่พบปะพูดคุยหรือนัดทำการบ้านของเยาวชนเท่านั้น ดังนั้นจึงทำให้โรงเรียนจีนในเขตพื้นที่บนดอยสูงของจังหวัดเชียงรายได้พบอุปสรรคมาก จากการเก็บข้อมูลภาคสนามโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย (ดอยของภาคเหนือประเทศไทย) พบว่า มีปัญหาหลายด้านที่จำเป็นต้องปรับแก้ไขและพัฒนา รวมทั้งปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านหลักสูตร ปัญหาด้านอาคารและสถานที่ ปัญหาด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และปัญหาด้านงบประมาณ โดยโรงเรียนจีนไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านการเงิน โรงเรียนไม่มีเงินที่เพียงพอเพื่อจ่ายเงินเดือนให้กับครูและพนักงานทั่วไปของโรงเรียน จนกระทั่งทำให้โรงเรียนจีนอาจจะต้องปิดตัวลงเนื่องจากขาดสนับสนุนทางด้านการเงิน นอกจากนี้โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง คมนาคมไม่สะดวก อีกทั้งยังผู้นำชุมชนบางคนไม่ได้ให้ความสนใจกับโรงเรียนจีนเท่าที่ควร ซึ่งคล้ายกับที่ หยาง ซินซิน (2560) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจีนในเขตพื้นที่สูงของจังหวัดเชียงรายประเภทต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนทางการเงิน วัฒนธรรมและสังคมจากชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน ทำให้เกิดความแตกต่างในการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โรงเรียนที่มีประวัติที่ยาวนานก็จะได้รับการสนับสนุนมาก ทำให้บริหารงานเป็นไปอย่างดี มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่บางโรงเรียนกลับไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ไม่ได้รับการแก้ปัญหาครบถ้วน จนทำให้อาจต้องปิดตัวลงในอนาคต ซึ่งหากนักวิจัยต้องการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับโรงเรียนจีนในเขตภาคเหนือของประเทศไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปสำรวจ เพื่อให้เห็นสภาพและปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่ (ข้อเท็จจริงจากการเข้าสำรวจในพื้นที่ของผู้วิจัยเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2565)

จากการสำรวจเอกสาร สํารวจความเป็นจริงในพื้นที่และสัมภาษณ์ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย พบว่า โรงเรียนจีนยังมีปัญหาที่สมควรพัฒนาหลายด้าน ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย” เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนที่เหมาะสมกับการนำไปใช้กับโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชุมชนชาวจีนอพยพมาแต่โบราณ และมีกิจกรรมทางการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนสอนภาษาจีนจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาแนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเยาวชนบนดอยสูงต่อไป

คำถามการวิจัย

คำถามหลักของการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. สภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษามีอะไรบ้างและมีลักษณะอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายควรมีลักษณะอย่างไร
4. รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา
3. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยมีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เป็นหลัก เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของโรงเรียนจีน และรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านอาคารและสถานที่ 4) ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน 5) ด้านงบประมาณ

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลและผู้ประเมิน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน และคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย ตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเป็นผู้ตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย โดยผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหารและครูของโรงเรียนจีนในพื้นที่ตามเกณฑ์ที่กำหนด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ หมายถึง ความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้รับประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูง หมายถึง กระบวนการบริหารงานของโรงเรียนจีน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์

และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณตามหลักการของวงจรกิจคุณภาพ (ของเดิมมี) และ ปัจจัยการบริหาร 4 ประการ (4 M's)

3. โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูง หมายถึง โรงเรียนที่ก่อตั้งในพื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย

4. พื้นที่บนดอยสูง หมายถึง พื้นที่ที่เป็นภูเขาหรือพื้นที่ที่มีความสูงกว่าระดับน้ำทะเล 500 เมตรขึ้นไปตามเกณฑ์ที่สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) กำหนด ในงานวิจัยนี้หมายถึงพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

5. สภาพทั่วไปของชุมชน หมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่การตั้งถิ่นฐานของชุมชน คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ การเมืองการปกครองระดับชุมชน เศรษฐกิจระดับชุมชน สังคมระดับชุมชน และเทคโนโลยีระดับชุมชน

6. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูง หมายถึง การประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัดเชียงรายที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปปฏิบัติ

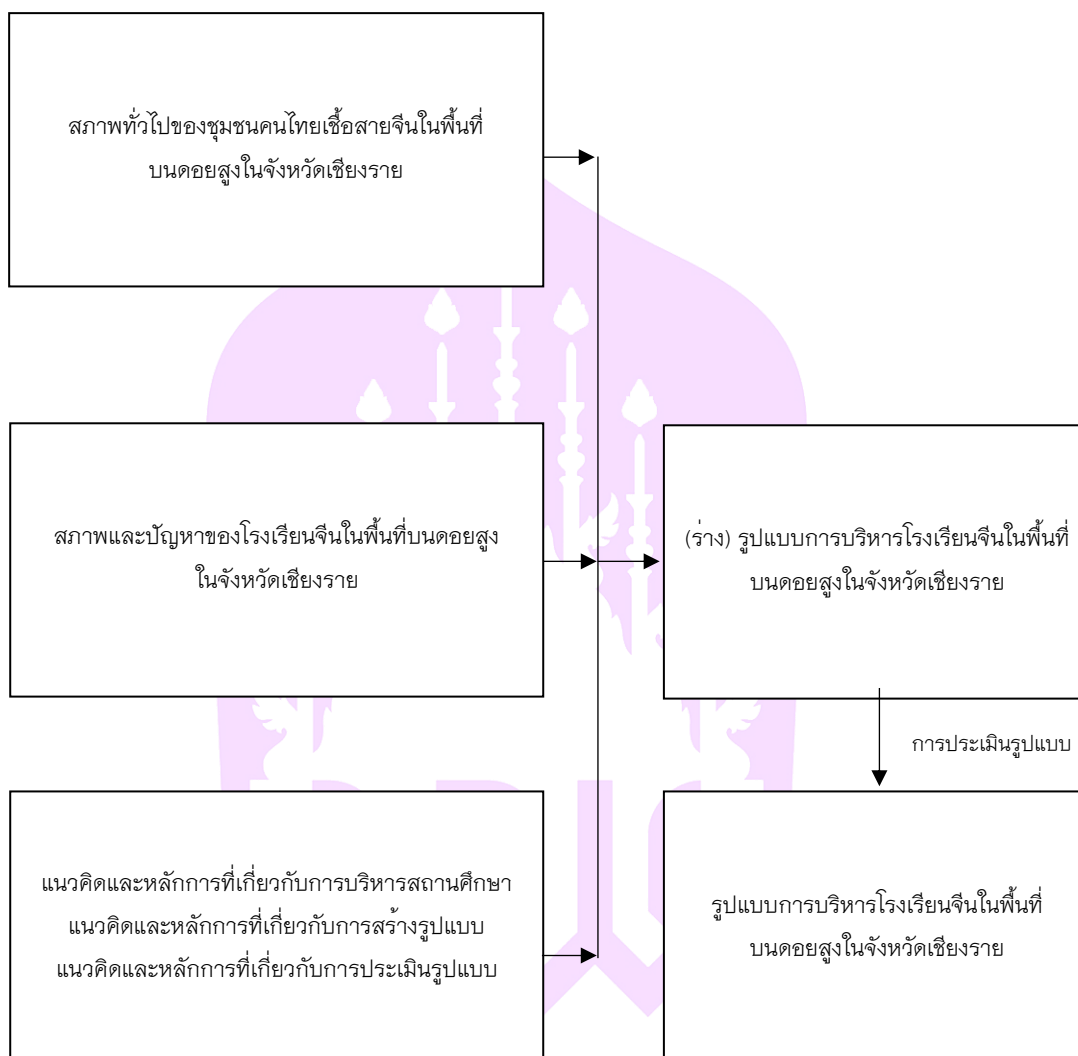
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ข้อมูล ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้จะทำให้ผู้สนใจมีความรู้ความเข้าใจสภาพ การบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงมากขึ้น

2. ผู้บริหาร ผู้ก่อตั้งและชุมชนที่จัดตั้งโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงสามารถนำรูปแบบ ไปใช้เพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียนจีนได้

3. หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรปกครองท้องถิ่นได้ข้อมูลที่จะใช้ พัฒนาหรือใช้เทคนิคการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดอื่นที่มีสภาพและบริบท ใกล้เคียงกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย จัดเป็นการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

- 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
- 2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา
- 3) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีน ในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย และ
- 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีน ในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่มี สาระสำคัญเกี่ยวกับการศึกษางานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาและข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนจีนในไทยและในภาคเหนือ
 - 1.1 ประวัติและความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีนในภาคเหนือ
 - 1.2 ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนจีนของไทยและในภาคเหนือ
 - 1.3 ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1 ด้านการบริหารงานบุคลากร
 - 2.2 ด้านการบริหารหลักสูตร
 - 2.3 ด้านการบริหารอาคารและสถานที่
 - 2.4 ด้านการบริหารสื่อในการเรียนการสอน
 - 2.5 ด้านการบริหารงานงบประมาณ
3. แนวคิดหลักวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Circle) และองค์ประกอบการบริหาร ทรัพยากร (4M's)
 - 3.1 แนวคิดหลักวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Circle)
 - 3.2 องค์ประกอบการบริหารทรัพยากร (4M's)
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบ
 - 4.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 4.2 ประเภทของรูปแบบ
 - 4.3 องค์ประกอบของรูปแบบ
 - 4.4 การพัฒนารูปแบบ

- 4.5 การประเมินรูปแบบ
5. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 5.1 ความหมายของการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 5.2 ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 5.3 หลักการลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

ความเป็นมาและข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนจีนในไทยและในภาคเหนือ

ประวัติและความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีนในภาคเหนือ

คนจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานและอาศัยที่ประเทศไทยมีอยู่หลายกลุ่ม ได้แก่ จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน จีนไหหลำ จีนแคะ จีนกว๋างตุ้ง และจีนยูนนาน การอพยพเข้าไปประเทศไทย ส่วนใหญ่จะอยู่ในรัชสมัยรัชกาลที่ 3 ถึง รัชกาลที่ 5 ถึงเป็นช่วงที่มีคนจีนอพยพมายังประเทศไทย เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม คนจีนแต่ละกลุ่มที่อพยพมายังประเทศไทยต่างก็ย่อมมีความคิด และมีวิถีชีวิตวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ซึ่งพวกเขาต่างพยายามที่จะรักษาวิถีชีวิตที่ได้สืบทอด จากบรรพบุรุษของตน โดยคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยได้กระจายตัวอยู่ในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยตามวิธีการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ Zhang (2020) ระบุว่า คนจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานและอาศัยที่ประเทศไทยมีอยู่จำนวนหลายกลุ่ม ได้แก่ จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน จีนไหหลำ จีนแคะ และจีนยูนนาน โดยคนจีนแต่ละกลุ่มกระจายอยู่ตาม ภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยตามวิธีการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย อย่างเช่นจีนยูนนานนั้น ส่วนใหญ่จะเดินทางด้วยวิธีการเดินทางทางประเทศพม่าและประเทศลาวเพื่อเข้ามายังประเทศไทย

สำหรับคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นคนจีนแต้จิ๋ว และคนจีนแต้จิ๋ว แต่ละรุ่นจะเดินทางโดยเรือสำเภามายังจังหวัดที่ติดกับทะเลของประเทศไทย เช่น จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น เพื่อมาตั้งถิ่นฐาน และประกอบอาชีพการค้าขาย โดยสาเหตุหลัก ๆ ที่ทำให้คนจีนอพยพมายังประเทศไทยคือ ภายในประเทศจีนเกิดความไม่สงบ และเกิดความวุ่นวายทางการเมือง จึงส่งผลให้การดำเนินชีวิตของประชาชนค่อนข้าง ยากลำบาก ดังนั้นคนจีนที่อาศัยอยู่ริมทะเลจึงได้ออกเดินทางมายังประเทศที่อยู่ติดริมทะเล เพื่อหาที่ทำกินใหม่และเพื่อดำรงชีวิตที่ดี นอกจากนี้ยังมีคนจีนอีกกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ที่ทิศ ตะวันตกเฉียงใต้ โดยคนจีนกลุ่มนี้ได้อพยพมายังประเทศไทยผ่านเส้นทางประเทศเมียนมาร์

(ผ่านทางอำเภอแม่สายและเชียงแสนในจังหวัดเชียงราย) และประเทศลาว (ผ่านทางอำเภอเชียงของในจังหวัดเชียงราย) เข้ามายังทางภาคเหนือประเทศไทย (โดยส่วนใหญ่จะอาศัยที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่เป็นหลัก) ปัจจุบันลูกหลานของคนจีนกลุ่มนี้จะถูกคนไทยเรียกว่า “คนจีนฮ่อ” หรือคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ซึ่งคนจีนกลุ่มนี้มีประวัติความเป็นมาและการดำรงวิถีชีวิตเฉพาะตน และพวกเขายังคงรักษาวิถีชีวิตที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษไว้เป็นอย่างดี นอกจากนี้คนจีนยูนนานที่อพยพมายังประเทศไทยจะแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกคือ คนจีนมุสลิมที่เดินทางมาจากภาคใต้มณฑลยูนนาน พวกเขาเข้ามายังประเทศไทยเพื่อเข้ามาค้าขายกับคนไทย (คนไทยในอาณาจักรล้านนา) ซึ่งมีประวัติที่ยาวนานมาก กลุ่มที่สองคือ ทหารฝ่ายพรรคก๊กมินตั๋ง เนื่องจากภายในประเทศจีนเกิดสงครามระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กับพรรคก๊กมินตั๋ง ส่วนฝ่ายพรรคก๊กมินตั๋งเป็นฝ่ายแพ้สงครามภายในประเทศจีน พวกเขาจึงอพยพมายังประเทศพม่าและประเทศไทย ดังที่ วิกิพีเดีย (2563, ออนไลน์) อธิบายไว้ว่า ชาวจีนฮ่อหรือชาวจีนยูนนานที่อพยพเข้ามานั้นพอจะแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพ่อค้าคาราวานที่ใช้ม้าต่างหรือ ล่อ เป็นพาหนะในการบรรทุกทุกสินค้าผ่านมาทางฮองลี่หรือด่านแม่สายเดินทางตามช่องทางนี้มาตั้งแต่โบราณ 2) กลุ่มจีนฮ่อลี้ภัยในช่วงปราบปรามกบฏบ้านทายนำโดยสุลต่านสุลัยมาน หรือตุ่เหวินซิว ผู้สถาปนารัฐผิงหนานขึ้นในมณฑลยูนนานในช่วงปี ค.ศ. 1856-1873 แต่กลับถูกทางการราชวงศ์ชิงปราบปรามอย่างราบคาบ คาดการณ์ว่ามีผู้เสียชีวิตทั้งทหารและพลเรือนไปนับล้านคน 3) กลุ่มทหารกู่ชาติจีนอพยพเข้ามา หลังจากการปฏิวัติประเทศจีนประสบความสำเร็จในปี ค.ศ. 1949 ภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตง ทำให้ทหารกองพล 93 ของจีนคณะชาติหรือพรรคก๊กมินตั๋งต้องถอยร่นลงมาอยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า และต่อมามีส่วนหนึ่งได้เดินทางไปอยู่ที่ประเทศไต้หวัน อีกส่วนหนึ่งปักหลักอยู่ทางภาคเหนือของไทย

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดสงครามกลางเมืองขึ้นในประเทศจีน ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะ และฝ่ายคอมมิวนิสต์สามารถครอบครองจีนแผ่นดินใหญ่ไว้ได้ทั้งหมด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 จอมพล เจียง ไค เช็ค หัวหน้าพรรคก๊กมินตั๋งจึงต้องนำกำลังส่วนใหญ่ถอยไปตั้งถิ่นฐานที่เกาะไต้หวัน และกำลังบางส่วนถอยร่นเข้าไปในเวียดนาม สำหรับกองพล 93 ซึ่งเข้มแข็งกว่ากำลังส่วนอื่น ได้ถอยร่นเข้าไปในแคว้นสิบสองปันนาและได้รับความร่วมมือจากชายไทยลี้ภัยเป็นอย่างดี ต่อมาฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ส่งกำลังเข้าตีกองพล 93 จนต้องถอยร่นลงมาที่รัฐฉาน จากนั้นกองพล 93 ได้ตั้งกองบัญชาการขึ้นที่อำเภอท่าลี่เหล็กฝั่งตรงข้ามอำเภอแม่สายของไทย และได้เพียงขอความร่วมมือจากไต้หวัน แต่ไต้หวันไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ จึงต้องหาเลี้ยงชีพด้วยตนเองและได้ติดต่อพักอาศัยอยู่ในพม่าชั่วคราว โดยตั้งกองบัญชาการกองพลขึ้นที่วัดป่าซางสันทราย ท่าลี่เหล็ก พม่าอนุญาตให้อยู่เพียงสองเดือน ครั้งครบกำหนดสองเดือน

กองพล 93 ไม่ยอมถอยออกไปจากเขตแดน พม่าจึงยื่นคำขาดพร้อมจัดกำลังเข้าตีและปิดล้อม กองพล 93 ได้ติดต่อขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทยและขอไม่ให้ไทยปิดพรมแดน ประเทศไทยไม่ตกลงด้วยกองพล 93 จึงได้เล็ดลอดไปอยู่ที่เมืองสาต ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของท่าซี้เหล็ก เป็นเวลา 4 ปี (ปี 2493-2497) ในระยะนั้นได้เกิดสงครามเกาหลีขึ้น และสหรัฐอเมริกาต้องการ ตีรังกำลังคอมมิวนิสต์ทางตอนใต้ของจีนไม่ให้ส่งกำลังไปเพิ่มเติมในยุทธบริเวณเกาหลี จึงให้ การสนับสนุนจีนคณะชาติในรัฐฉาน โดยร่วมมือกับรัฐบาลไตหัววัน ดังปรากฏว่า ได้มีการจัด กองบัญชาการร่วมและศูนย์ฝึกขึ้นที่เมืองสาต ต่อมาจีนได้ใช้กำลังกดดันด้านต่าง ๆ ให้รัฐบาล พม่าปราบปรามแต่ทหารจีนคณะชาติ (ทจช.) สามารถสกัดกั้นกองทัพพม่าไว้ได้ ทั้งยังทำให้ กองทัพพม่าสูญเสียอย่างมากด้วย (กาญจนะ ประกาศวุฒิสาร, 2546; ศุภณิดา แสงวรรณ, 2557)

อีกทั้ง พลวัฒ ประพัฒน์ทอง (2553, หน้า 5) ก็อธิบายว่า จังหวัดเชียงรายถือเป็น จังหวัดหนึ่งที่มีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มากถึง 21,000 กว่าคน คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเดินทางผ่านประเทศพม่าและประเทศลาวใช้เส้นทางแม่สาย กับเชียงของ และคนจีนยูนนานที่อาศัยอยู่จังหวัดเชียงรายมีสองกลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ กลุ่มที่เป็น กองกำลังทหารจีน คณะชาติก๊กมินตั๋งเดิม และอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้เป็นทหาร (กลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้ เป็นทหารหมายถึง กลุ่มคนจีนมุสลิมที่เดินทางมาจากภาคใต้มณฑลยูนนาน พวกเขาเข้ามายัง ประเทศไทยเพื่อเข้ามาค้าขายกับคนไทย พวกเขาส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าแม่ค้า) ไม่ว่าจะเป็กลุ่มกองกำลังทหารจีนคณะชาติก๊กมินตั๋งเดิมหรือกลุ่มที่ไม่ได้เป็นทหาร ทั้งสอง กลุ่มได้ผสมผสานกลมกลืนกับชาติพันธุ์อื่นที่ภาคเหนือของประเทศไทยเป็นอย่างดี โดยเฉพาะ กลุ่มไทใหญ่และกลุ่มม้ง สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานกลมกลืนแรกคือ การแต่งงาน มีคนจีนได้แต่งงานกับชาติพันธุ์อื่น ๆ ส่วนลูกหลานที่ได้เป็นลูกหลานของคนจีนยูนนานกับชาติ พันธุ์อื่น ๆ มักจะเรียกตนเองว่า “จีน” ส่วนคนจีนยูนนานที่ไม่ได้แต่งงานกับชาติพันธุ์อื่น ๆ ลูกหลานนั้นมักจะเรียกตนเองว่า “คนจีน” หากลูกคนจีน ยูนนานที่มีบิดาเป็นคนจีนและมี มารดาเป็นคนเชียงใหม่ พวกเขาสามารถเรียกตนเองเป็นคนไทยได้

คนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อเป็นกลุ่มชาวจีนแรกที่เข้ามาค้าขายในแผ่นดินล้านนา คนจีนยูนนานรุ่นแรกที่เข้ามาในประเทศไทยส่วนใหญ่จะค้าขายใบชา พวกเขาจึงอาศัยอยู่ใน แผ่นดินล้านนา ต่อมาพวกเขาก็ได้รับความสนใจจากสาวล้านนา ดังนั้นจึงสร้างบ้านสร้างครอบครัว ตั้งถิ่นฐานใน แผ่นดินล้านนาและแต่งงานกับผู้หญิงแผ่นดินล้านนา โดยไม่ได้กลับบ้านเดิม ที่มณฑลยูนนาน ประเทศจีนอีก (ฉินเทียน, 2556, ออนไลน์) และคนจีนยูนนานส่วนใหญ่มาจาก มณฑลยูนนาน พวกเขาได้เดินทางค้าขายเมืองต่าง ๆ ในแผ่นดินไทย (ล้านนา) และมีชื่อเรียก

ในล้านนาว่า ฮ่อหรือจีนฮ่อ ฮ่อหมายถึงคนจีนที่อาศัยอยู่ที่มณฑลตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศจีน (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2547, หน้า 503)

คนจีนยูนนานนั้นถือได้ว่ามีความสัมพันธ์อันดีกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ปีพ.ศ. 2562) ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยได้ปรากฏหลักฐานจากตำนานของภาคเหนือว่า คนไทยภาคเหนือจะเรียกชาวจีนเหล่านี้ว่า ฮ่อ หรือฮ่อว่อง แต่ไม่ว่าเรียกคนจีน อยากรู้ก็ตาม คนจีนยูนนานคนแรกที่คนไทยรู้จักคือ เจิ้ง เหอ (郑和 ZHENG HE) เนื่องจากเจิ้ง เหอ ได้เดินทางด้วยเรือ สำรวจพื้นที่ต่าง ๆ แถบทะเลจีนใต้ของประเทศจีนระหว่าง พ.ศ. 1948 ถึง 1976 และได้เข้ามายังประเทศไทยด้วย โดยคนไทยทั่วไปเรียกท่านว่า ซำปอกง ดังนั้น คนไทยจึงรู้จักกับคนจีนยูนนานคนนี้เป็นอย่างดี (จิรจันทร์ วงศ์สือเกียรติ, 2548, หน้า 170-205)

คนจีนส่วนใหญ่เดินทางมาจากภาคใต้มณฑลยูนนาน การเดินทางเข้ามายังประเทศไทยนั้น เพื่อเข้ามาค้าขายกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทย และการเดินทางติดต่อกับค้าขายนี้ได้มี ระยะเวลาที่ยาวนานมาแล้ว พ่อค้าแม่ค้าคนจีนกลุ่มนี้ยังมักถูกคนไทยเรียกว่า “ฮ่อ” ซึ่งคำว่า “ฮ่อ” ในภาษาล้านนาหมายความว่า พ่อค้าแม่ค้าคนจีนที่มาจากภาคใต้ของประเทศจีนและอาศัยอยู่บนดอยภาคเหนือของประเทศไทย เช่น คนจีนที่มาจากมณฑลยูนนาน มณฑลกวางสี และมณฑลเสฉวน และคงยังหมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่มาจากมณฑลเหล่านี้อีกด้วย โดยเฉพาะคนจีนยูนนานนั้นถือได้ว่ามีความสัมพันธ์อันดีกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยได้ปรากฏหลักฐานจากตำนานของภาคเหนือว่า คนไทยภาคเหนือจะเรียกชาวจีนเหล่านี้ว่า ทั้งฮ่อ ฮ่อว่อง (พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง, 2553, หน้า 1)

หลังจากเกิดสงครามภายในประเทศจีนระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กับพรรคก๊กมินตั๋ง ส่วนคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายชนะ และฝ่ายพรรคก๊กมินตั๋งเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ดังนั้นทหารฝ่ายก๊กมินตั๋งส่วนหนึ่งอาศัยอยู่ที่มณฑลยูนนานได้อพยพเข้ามาในภาคเหนือของประเทศไทยตั้งแต่ประมาณ ปี พ.ศ. 2495 ลูกหลานของกลุ่มทหารที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยมักจะถูกเรียกว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2565, ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2553) กล่าวไว้ว่า คนจีนยูนนานที่เป็นทหารคณะชาติก๊กมินตั๋งได้ช่วยเหลือรัฐบาลไทยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นพวกเขาจึงได้รับสัญชาติไทยและรัฐบาลยังช่วยเหลือคนจีนยูนนานทหารกลุ่มนี้ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย และคนจีนกลุ่มนี้จะตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณที่สูงและนิยมตั้งที่อยู่อาศัยตามแหล่งภูเขาหรือแหล่ง

ต้นแม่น้ำในภาคเหนือของประเทศไทย อย่างเช่น ดอยแม่สลอง ดอยล้าน ดอยเทอดไทย ดอยแม่สลอง ดอยผาตั้ง ดอยผาหม่น คนจีนยูนนานมักมี ชื่อเรียกตามแหล่งที่อยู่อาศัย

ต่อมาคนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อมักจะทำไร่ตามเชิงเขาและที่ราบใกล้ห้วยหรือแม่น้ำ ลำธาร สิ่งที่พวกเขาคนจีนยูนนานทำมีหลายอย่าง ได้แก่ การปลูกข้าว รวมทั้งข้าวสาลี ข้าวฟ่าง ข้าวโพด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีมันฝรั่ง มะเขือเทศ ผักกาดหัว กะหล่ำปลี และถั่วต่าง ๆ ซึ่งภาษายูนนานเรียกว่า ต้าเต้า เมื่อข้าวไม่พอในการรับประทาน พวกเขาคนจีนยูนนานมักจะเอาข้าวผสมหุงต้มกับถั่ว และในการทำอาหารนั้นใช้กระทะใบใหญ่ใบเดียว และบางบ้านเรือนใช้ถ่านหินในการทำอาหาร อีกอย่างคือคนจีนยูนนานมัก อาบน้ำ 2 – 3 วันต่อครั้ง พวกเขาไม่นิยมอาบน้ำทุกวัน แต่พวกเขาจะเช็ดตัวทุกวัน (เอ็นจอย, 2551, ออนไลน์) นอกจากนี้ยังมีนักวิจัย คือ ภูวดล ทรงประเสริฐ (2547, หน้า 503) กล่าวไว้ว่า คนจีนยูนนานเป็นคนที่ซื่อสัตย์ ชอบใช้ความคิด รักพวกพ้อง ชยันในการประกอบกิจการ พุดไม่มาก และภาษาที่พวกเขาใช้ในชีวิตประจำวัน คือ ภาษาจีนถิ่นหนานหวู่ (ภาษาจีนยูนนาน 云南话 YUN NAN HUA) ในตระกูลจีน-ทิเบต และชอบตั้งบ้านเรือนที่ล้อมรอบด้วยภูเขา อยู่กันเป็นกลุ่ม และคนจีนยูนนานมีการไหว้บรรพบุรุษ และไหว้เจ้าด้วยอาหาร ผลไม้ ธูปเทียน และศาสนาที่บรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานนับถือ มีฮั่นเจียว (汉教 HAN JIAO เป็นคนจีนยูนนานที่นับถือศาสนาพุทธ) กับหุยเจียว (回教 HUI JIAO เป็นคนจีนยูนนานที่นับถือศาสนาอิสลาม)

เมื่อกล่าวถึงการแต่งกายของคนจีนยูนนาน ผู้ชายนิยมใส่หมวกกลมโดยไม่มีปีก หากในวันที่ไม่มีงานพวกเขามักจะสวมเสื้อยาวใต้เอวเล็กน้อย หากในวันที่มีงานคนจีนยูนนานมักจะสวมเสื้อยาวลงมาใต้เอวเล็กน้อย และนิยมสวมถุงเท้าหรือรองเท้าที่ตนเองทำขึ้น ส่วนผู้หญิงชอบไว้ผมสวยงามแต่งกายคล้าย ๆ ผู้ชาย หากมีงานพิธีมักใส่กระบังหน้าเล็กและบางคนยังใส่ต่างหู กำไลมือ นอกจากนี้คนจีนยูนนานรับประทานเนื้อวัวมากกว่าเนื้อหมู ส่วนอาชีพที่คนจีนยูนนานทำนั้นคือ การค้าขายนั้นมีมาลาเป็นเครื่องที่บรรทุกสินค้านำไปซื้อขาย สินค้าส่วนมากเป็นผ้าไหม ผลไม้ต่าง ๆ พืช เป็นต้น อีกอาชีพที่คนจีนยูนนานประกอบมากที่สุด คือ ชาวนา ส่วนภาษาที่คนจีนยูนนานใช้พูดและเขียนคือทั้งภาษาจีนกลางและภาษาจีนยูนนาน (เอ็นจอย, 2551, ออนไลน์)

ภาษาในชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีหลากหลายภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษาจีนยูนนาน ภาษาไทใหญ่ เป็นต้น แต่ภาษาที่ได้รับความนิยมและใช้เป็นจำนวนมากที่สุด คือ ภาษาจีนยูนนาน แต่ภาษาที่ใช้สำหรับบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานคือภาษาจีนยูนนาน ต่อมาลูกหลานก็ได้สืบทอดการใช้ภาษาจีนยูนนานจากบรรพบุรุษ (นรเศรษฐ พิสิฐพันธ์, 2548, หน้า 20)

สรุปได้ว่า คนจีนยูนนานมาจากมณฑลยูนนานและพวกเขาได้เดินทางค้าขายเมืองต่าง ๆ ในแผ่นดินไทย คนจีนยูนนานนั้นถือได้ว่ามีความสัมพันธ์อันดีกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตั้งแต่พงศาวดารราชวงศ์หมิงจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน พวกเขาอาศัยอยู่รวมเป็นกลุ่มและตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณที่สูง และนิยมตั้งที่อยู่อาศัยตามแหล่งภูเขาหรือแหล่งต้นแม่น้ำในภาคเหนือของประเทศไทย

ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนจีนในไทย

จีนเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมสืบทอดกันมายาวนานหลายพันปี เป็นประเทศใหญ่ มีประชากรหนาแน่น ในยามที่เกิดสงครามหรือมีภัยจากธรรมชาติ ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และพอลี้ภัยไปก็จะอพยพไปอยู่ต่างถิ่นที่ปลอดภัยและอุดมสมบูรณ์กว่า เช่น ประเทศไทย ชาวจีนย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่เป็นจำนวนมากตั้งแต่อยุ่กว่าปีที่แล้ว ส่วนใหญ่เป็นคนแต่ใจ คนแคะ คนไหหลำ คนกวางตุ้ง และคนฮกเกี้ยน ชาวจีนเหล่านี้ถึงตัวจะอยู่ต่างแดนแต่จิตใจก็ยังรักและหวงแหนภาษาและวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ จึงมีวาทะที่จะสืบทอดต่อให้ชนรุ่นหลัง เริ่มจากการรวบรวมเด็ก ๆ เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณห้าถึงสิบคนแล้วหาผู้ที่รู้หนังสือมาสอนตามบ้าน รัฐบาลไทยบางสมัยถือว่าเป็นการทำผิดกฎหมาย จึงทำให้ต้องเรียนกันแบบหลบ ๆ ซ่อน ๆ นี่คือจุดเริ่มต้นของโรงเรียนจีน เมื่อรัฐบาลเปิดโอกาสให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ โรงเรียนจีนจึงเกิดขึ้นทั่วประเทศจังหวัดละหลาย ๆ แห่งในจังหวัดกาญจนบุรีก็มีถึง 4-5 แห่ง (โรงเรียนยูเอ็ยว, 2564, ออนไลน์)

หลังจากกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 ทำให้มีการตั้งโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในสยามจึงก่อตั้ง “โรงเรียนจีน” แต่มีใช้แค่สถานที่ที่ให้การศึกษาเพียงอย่างเดียว ยังมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการอบรมสั่งสอนทางการเมืองอีกด้วย โดยพบหลักฐานบ่งชี้ว่า ชาวจีนได้ใช้โรงเรียนจีนเป็นแหล่งปลูกฝังและเผยแพร่ลัทธิการปกครองระบอบสาธารณรัฐและลัทธิไตรราชภัฏของ ดร.ซุนยัตเซ็น รวมถึงลัทธิของคอมมิวนิสต์ ซึ่งสร้างผลสะท้อนต่อความมั่นคงของสยาม สร้างความวิตกต่อรัฐบาลในสมัยรัชกาลที่ 7 อย่างมาก ชาวจีนใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือทางการเมือง ซึ่งแนบเนียนกว่าการใช้กำลังโดยตรง โดยค่อย ๆ ปลูกฝังความรู้สึกในเรื่องความเป็นจีนให้ลูกหลานชาวจีนในไทยอย่างช้า ๆ จนทำให้รัฐบาลมีความกังวลว่า หากลูกหลานชาวจีนได้รับการปลูกฝังลัทธิทางการเมือง อันขัดต่อประเพณีการปกครองของไทยในสมัยนั้น นานไปข้างหน้าชาวจีนเหล่านี้จะเป็นภัยต่อประเทศสยามได้ ชาวจีนที่ขอจัดตั้งโรงเรียนจีนอ้างว่า มีจุดมุ่งหมายต้องการให้ลูกหลานชาวจีนได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ เป็นภาษาจีน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการประกอบอาชีพค้าขาย แต่โรงเรียนจีนกลับมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไป บ้างมุ่งให้การศึกษาโดยแท้จริง

บ้างมุ่งเผยแพร่ลัทธิไตรราชภูร ของ ดร.ชุนยัตเซ็น บ้างมุ่งเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ (ณรงค์ พวงพิศ, 2517)

แต่เมื่อรัฐบาลเปิดโอกาสให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนจีนมีจุดมุ่งหมายต้องการให้ลูกหลานจีนได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ เป็นภาษาจีน เพื่อการสะดวกสบายในการประกอบอาชีพทำการค้าขาย ซึ่งสอดคล้องกับ รวบรวมใจความพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงเรียนจีน ว่า การที่พวกพ่อค้าจีนได้คิดจัดตั้งโรงเรียนขึ้นนั้นก็โดยเหตุที่ความประสงค์อยากจะให้บุตรหลานได้เล่าเรียนวิชาต่าง ๆ ในภาษาจีนอันเป็นภาษาของตน เพื่อจะได้เป็นการสะดวกสำหรับที่จะประกอบการอาชีพทำการค้าขายต่อไปและเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ด้วย นอกจากการสอนภาษาจีนท่านยังได้จัดการสอนภาษาไทยและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเมืองไทยด้วย เพราะฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าโรงเรียนจีนนั้นมีประโยชน์มาก เพราะนอกจากที่จะให้วิชาแก่เด็กจีนในสามารถทำมาหาเลี้ยงชีพให้สะดวกยิ่งขึ้น ยังจะทำให้เด็กจีนรู้จักเมืองไทยดีและเมื่ออ่านหนังสือไทยออกและเขียนได้ย่อมทำให้ไทยและจีนสนิทสนมกลมเกลียวกันยิ่งขึ้นอีก นอกจากนี้พระองค์ท่านยังทรงอธิบายว่า โรงเรียนจีนนอกจากสั่งสอนให้นักเรียนรักประเทศจีนอันเป็นบ้านเกิดเมืองมาแต่แล้ว อีกทั้งสอนให้รักเมืองไทยด้วย เพราะชาวจีนทั้งหลายได้มาตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่ในประเทศสยามได้รับความคุ้มครองร่มเย็นเป็นอย่างดีจากรัฐบาลสยามมีสิทธิทุกอย่างเหมือนคนไทย เพราะฉะนั้นความมั่นคงของรัฐบาลสยามหรือประเทศสยามย่อมเป็นสิ่งที่ดีที่ชาวจีนทั้งหลายพึงประสงค์ ถ้ารัฐบาลสยามหรือประเทศสยามต้องประสบภัยเป็นอันตรายอย่างใดก็ดี ชาวจีนทั้งหลายก็จะต้องได้รับความทุกข์ด้วย และถ้าหากประเทศสยามจะต้องประสบภัยเมื่อใด ประเทศสยามคงจะได้รับความช่วยเหลือจากชาวจีนทั้งหลายด้วย (พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2471)

แท้จริงแล้ว เมื่อโรงเรียนจีนในประเทศไทยขยายตัวมากขึ้น จึงทำให้โรงเรียนจีนไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ให้การศึกษา ยังมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการอบรมสั่งสอนทางการเมืองอีกด้วย โดยในระยะต้นที่ก่อตั้งโรงเรียนจีนรัฐบาลไทยไม่มีการควบคุมโรงเรียนจีนอย่างเป็นทางการ ทางราชการก็ไม่ได้เข้าไปกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมโรงเรียนจีนไว้โดยเฉพาะ มีแต่ระเบียบกรมศึกษาธิการซึ่งใช้ควบคุมโรงเรียนราษฎร์ทั่วไป รวมทั้งโรงเรียนจีนด้วย เพราะในระยะนั้นการศึกษาภาษาจีนยังไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อทางราชการ ต่อมาเมื่อมีการปฏิวัติเกิดขึ้นในประเทศจีน โรงเรียนจีนในประเทศไทยนั้นถูกใช้เป็นสถานที่อบรมลัทธิทางการเมืองเพื่อสนับสนุนการปฏิวัติในประเทศจีน สอนลัทธิชาตินิยมในหมู่ชาวจีน สอนให้รักและจงรักภักดีต่อประเทศจีนเมืองแม่ (พิชัย รัตนพล, 2512)

ในปี พ.ศ. 2480 เมื่อเศรษฐกิจดีขึ้น คณะกรรมการโรงเรียนจึงรวมตัวกันเพื่อหาหรือเรื่องเปิดโรงเรียนใหม่อีกครั้งหนึ่ง การเปิดใหม่ครั้งนี้มีนักเรียนเข้ามาเรียนเป็นจำนวนมาก จนห้องเรียนที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ต้องสร้างอาคารไม้ขนาดข้างอาคารเดิมข้างละหลัง กิจการกำลังดำเนินไปด้วยดี แต่ก็ต้องมาสะดุดหยุดลงอีกครั้ง เพราะรัฐบาลมีคำสั่งให้ปิดโรงเรียนจีนทั่วประเทศ โรงเรียนหยกเคี้ยวจึงต้องปิดลงอีกครั้งในปี พ.ศ. 2482 หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง รัฐบาลอนุญาตให้โรงเรียนจีนเปิดใหม่ได้ โรงเรียนจีนจำนวนมากได้เปิดขึ้นมาอีกครั้ง แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่ปิดแล้วปิดอีก (โรงเรียนยู่เฉียว, 2564, ออนไลน์)

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ทางราชการได้ควบคุมโรงเรียนจีนอย่างเข้มงวด เด็ดขาด ทางราชการได้สั่งปิดโรงเรียนจีนที่ฝ่าฝืนระเบียบของทางราชการถึง 79 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนจีนทั้งหมด 242 โรงเรียน การที่ทางราชการควบคุมโรงเรียนจีนอย่างเข้มงวด ในระยะนี้ เนื่องจากรัฐบาลมีแนวนโยบายชาตินิยมสูงมากต้องการที่จะให้ชาวจีนมีความจงรักภักดี ต่อชาติไทยและรัฐบาลไทย อีกปัจจัยคือเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐบาลและรักษาสัมพันธภาพ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ประเทศไทย เป็นพันธมิตรกับประเทศญี่ปุ่น แต่ประเทศญี่ปุ่นเป็นศัตรูกับประเทศจีน จึงจำเป็นต้องมีการควบคุม ชาวจีนและโรงเรียนจีนเพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนในเมืองไทยดำเนินการเป็นปฏิปักษ์ต่อต้านญี่ปุ่น ดังนั้นจึงทำให้ทางราชการได้มีการควบคุมชาวจีนและโรงเรียนจีนอย่างเข้มงวด (พิชัย รัตนพล, 2512)

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการปฏิวัติในประเทศจีน และความขัดแย้งกับญี่ปุ่นย่อมส่งผล ต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยทำให้ชาวจีน ก่อตั้งโรงเรียนจีนเพื่อสอนลัทธิชาตินิยมในหมู่ชาวจีน การเผยแพร่ลัทธิชาตินิยมในหมู่ชาวจีน โดยโรงเรียนจีนเช่นนี้เป็นอันตรายต่อการปกครองของประเทศไทยในขณะนั้น นอกจากนี้ เมื่อชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยมีฐานะที่ดีขึ้นก็ย่อมมีอิทธิพลต่อการก่อตั้งโรงเรียนจีน เพื่อรักษาวิถีชีวิตความเป็นจีนให้กับลูกหลานของตนเอง ดังนั้นรัฐบาลจึงพยายามออกกฎหมาย เพื่อควบคุมชาวจีนและปลูกฝังแนวคิดเรื่องชาตินิยม เพื่อให้คนจีนกลุ่มนั้นรู้สึกตัวว่าเป็นคนไทย ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 เพื่อควบคุม โรงเรียนจีน (รวิพรรณ จารุทวี, 2552)

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ประเทศจีนเป็นฝ่ายชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศจีนจึงกลายเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจ ต่อมาสถานทูตจีนในเมืองไทยก็เข้ามา มีบทบาทในด้านการศึกษาภาษาจีนมากขึ้นและประจวบกับประเทศไทยในขณะนั้นก็ต้องการ เสี่ยงสนับสนุนจากประเทศจีนในการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ รัฐบาลไทยจึง

อนุญาตให้โรงเรียนจีนเปิดใหม่ได้อีกครั้ง แต่มีการควบคุมโรงเรียนจีนตั้งแต่นั้น (ปี พ.ศ. 2491) เป็นต้นมา รัฐบาลมีนโยบายที่จะให้การศึกษาภาษาจีนอยู่ในวงจำกัดและพยายามที่จะเลิกการศึกษาภาษาจีนทั้งหมด การควบคุมโรงเรียนจีนที่เข้มงวดขึ้นกว่าภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ยุติลง มีการกำหนดระบบการควบคุมที่แน่นอน จริงจังและต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการควบคุมจำนวนโรงเรียนทั้งประเทศไทยให้อยู่ในจำนวนจำกัด ควบคุมครูจีน มีการตรวจสอบประวัติ ควบคุมคุณวุฒิด้านภาษาไทย มีการตรวจสอบโรงเรียนจีน ควบคุมแบบเรียนและอุปกรณ์การสอน วิธีการสอบ ตลอดจนจนกระทั่งอัตราเวลาเรียนและการให้เงินอุดหนุนเพื่อการควบคุมมาตรการต่าง ๆ สำหรับปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลไทยจำเป็นต้องควบคุมโรงเรียนจีนอย่างจริงจัง เพราะประเทศไทยมีนโยบายที่จะผสมกลมกลืนให้ชาวจีนเป็นไทย ต้องการให้ลูกหลานชาวจีนในประเทศไทยมีความจงรักภักดีต่อชาติไทยและสิ่งที่สำคัญคือรัฐบาลจำเป็นต้องรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ เพื่อป้องกันมิให้โรงเรียนถูกใช้เป็นสถานที่อบรมเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ เพราะว่าประเทศไทยกับประเทศจีนคอมมิวนิสต์มิได้มีความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน ลัทธิการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ก็เข้ากันไม่ได้กับระบอบประชาธิปไตย ของประเทศไทย (พิชัย รัตนพล, 2512) สอดคล้องกับความคิดของ รวิพรรณ จารุทวี (2552) ที่อธิบายว่า จากพฤติกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจีนทำให้ฝ่ายสยามเกิดความกลัวและความหวาดระแวง จึงได้วางนโยบายการควบคุมโรงเรียน โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อบังคับให้ภายในโรงเรียนจีนมีการสอนภาษาไทยภายในโรงเรียน ไม่ให้มีการสอนลัทธิทางการเมืองซึ่งเป็นอันตรายต่อประเทศและต้องการให้ชาวจีนเป็นพลเมืองของสยามดั้งเดิมผ่านพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 ซึ่งเน้นเรื่องการเรียนการสอนภาษาไทย รวมถึงความรู้ภาษาไทยของครูจีนและพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2470 ซึ่งเน้นแก้ไขปัญหาเรื่องลัทธิการเมือง

จากข้อมูลข้างต้น โดยสรุปได้ว่าโรงเรียนจีนที่เปิดมาไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ให้การศึกษาเพียงแก่ลูกหลานอย่างเดียว ยังมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการอบรมสั่งสอนทางการเมืองอีกด้วย ซึ่งพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต เสนาบดีกระทรวงธรรมการ (ระวี สัจจโสภณ, 2562) ได้ทรงวินิจฉัยถึงปัญหาของโรงเรียนจีนที่เกิดขึ้นไว้ ดังนี้ 1) เมื่อครั้งที่ตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์เมื่อปี พ.ศ. 2461 นั้น ปัญหาของโรงเรียนจีนยังไม่ปรากฏเด่นชัดดังเช่นในสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะจีนในสมัยนี้ไม่คิดจะปล่อยให้ลูกหลานถูกกลมกลืนไปเป็นคนไทยเหมือนเมื่อก่อน สืบเนื่องมาจากในสมัยรัชกาลที่ 7 การปฏิวัติของจีนกำลังประสบกับความรุ่งโรจน์ เลือดชาตินิยมในหมู่คนจีนจึงรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ 2) พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 ออกมาบังคับใช้โรงเรียนราษฎร์โดยทั่วไป ไม่ได้แยกประเภทสำหรับโรงเรียนจีนไว้ต่างหาก จึงทำให้การควบคุมโรงเรียนจีนนั้นยากจะได้ผลพระราชบัญญัติโรงเรียน

ราชภัฏร์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โรงเรียนอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองสยามหรือผู้ที่มีความจงรักภักดีต่อสยาม แต่โรงเรียนจีนไม่ต้องการเช่นนั้น และมีการร้องทุกข์เรื่องการเรียนภาษาไทยอยู่เนือง ๆ ทั้งต่อรัฐบาลไทยและรัฐบาลจีน พฤติกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจีนก่อให้เกิดข้อขัดแย้ง การเรียนการสอนในโรงเรียนจีนเป็นปฏิปักษ์ต่อจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ ดังนั้นพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าธานีนิวัตจึงเห็นว่าควรจะออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราชภัฏร์ฉบับใหม่ขึ้นเพื่อควบคุมโรงเรียนจีน เพราะพระองค์ท่านเห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับเดิมมีจุดบกพร่องหลายอย่าง โดยส่วนที่เสนาบดีกระทรวงธรรมการต้องการแก้ไขจากพระราชบัญญัติเดิม (พุทธศักราช 2460-2467) ได้แก่ 1) หากต้องตั้งโรงเรียนจีนขึ้นใหม่หรือรับตำแหน่งผู้จัดการหรือครูจะต้องได้รับอนุญาตจากทางการเสียก่อน (ตามกฎหมายเดิม หากส่งใบแจ้งความจำนงตั้งโรงเรียนแล้ว และไม่มีการคัดค้านจากทางการไทยภายใน 2 เดือน ก็สามารถตั้งโรงเรียนได้เลย) 2) ให้อำนาจผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีอำนาจอนุญาตตั้งหรือสั่งปิดโรงเรียนตลอดจนการอนุญาตบุคคลที่จะทำหน้าที่เกี่ยวกับโรงเรียน เสนาบดีเป็นผู้รับปรึกษาหรืออุทธรณ์อีกชั้นหนึ่ง (ตามกฎหมายเดิม ผู้ปกครองท้องถิ่นจะต้องส่งเรื่องให้เสนาบดีเป็นผู้พิจารณา โดยผู้ปกครองท้องถิ่นที่จะแสดงความเห็นตามสมควร) 3) กำหนดคุณสมบัติครูน้อยในพระราชบัญญัติกำหนดให้มีคุณสมบัติเดียวกับครูใหญ่ แต่ผ่อนผันเรื่องวุฒิการศึกษาและอายุ (ตามกฎหมายเดิม ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติครูน้อยในพระราชบัญญัติ) 4) สถานศึกษาคือโรงเรียนจะต้องให้เป็นสถานสำหรับทำการศึกษาโดยตรง มิให้เป็นที่อาศัยของสุ่มเพื่อทำการมิชอบใด ๆ (ตามกฎหมายเดิม ไม่มีระบบเกี่ยวกับเรื่องนี้) 5) เพิ่มโทษทั่วไป 6) พระราชบัญญัตินี้ไม่มีผู้รักษาเห็นควรเดิมว่าให้เสนาบดีกระทรวงธรรมการเป็นผู้รักษาและมีอำนาจที่จะออกกฎหมายเสนาบดีได้

ในสมัยนี้รัฐบาลมีนโยบายในด้านที่ต้องการให้ลูกหลานจีนกลายเป็นไทยสูงมาก อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าในสมัยนี้รัฐบาลต้องการจะเลิกโรงเรียนจีนให้หมดไปก็ว่าได้ ยุคนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 เป็นต้นมา สกินเนอร์ (Skinner) ได้เรียกว่า ยุคแห่งความเสื่อมของโรงเรียนจีน ทั้งนี้ก็เนื่องจากการใช้นโยบายและมาตรการ ตลอดจนการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรการในการควบคุมโรงเรียนจีนอย่างเข้มงวดกดขี่ของทางราชการในยุคนี้ อันเป็นผลของการที่ทางรัฐบาลมีนโยบายและมาตรการในการผสมกลมกลืนให้ลูกหลานจีนเป็นไทย (พิชัย รัตนพล, 2512)

ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนจีนภาคเหนือ

โรงเรียนจีนแห่งแรกในภาคเหนือเกิดขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2444 ในระยะแรกเป็นการจัดการศึกษาแบบไม่มีโรงเรียน ที่รัฐบาลสมัยรัชกาลที่ 5 เรียกว่า โรงเรียนการเรียนการสอนตามบ้าน (ครอบครัวที่มีฐานะดีจะจ้างครูมาสอนที่บ้าน) ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 เรียกว่า โรงเรียนบุคคล ที่เปิดสอนตามบ้านหรือสถานที่ของครูผู้สอน ในสมัยนั้นเรียกกันว่า โรงเรียนครู... ซึ่งระบือชื่อของครูผู้สอน ในปี พ.ศ. 2460 เมื่อมีนักธุรกิจการค้าชั้นนำชาวจีนแต่จิวจากกรุงเทพฯ ผู้หนึ่ง ชื่อ นายตีหย่ง แซ่แต้ (หรือ ฮง ต้นตระกูล เตชะวณิช) ได้เดินทางมาเชียงใหม่ และพบว่าในเมืองเชียงใหม่ขณะนั้นมีชาวจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ต่างประกอบธุรกิจกันอย่างเป็นล่ำเป็นสัน แต่กลับไม่มีโรงเรียนจีนอย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจัง จึงมีความตั้งใจที่จะบริจาคทุนทรัพย์เพื่อจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นเป็นแห่งแรกในเมืองเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนจีนที่มีรูปแบบของโรงเรียนเต็มตัวครั้งแรกในภาคเหนือ ชื่อ “โรงเรียนฮั่วเอง” นายตีหย่ง แซ่แต้ เป็นผู้บริจาคเงินซื้อที่ดินแปลงหนึ่ง บนถนนเจริญราษฎร์ บริเวณใกล้วัดเกต เพื่อใช้เป็นที่ตั้งโรงเรียนจีนแห่งแรกในเมืองเชียงใหม่พร้อมกับเป็นผู้ตั้งชื่อโรงเรียนแห่งนี้ว่าโรงเรียนฮั่วเอง โดยใช้ภาษาจีนแต่จิวในการเรียนการสอน จึงเป็นการวางรากฐานของสถาบันการศึกษาภาษา และวัฒนธรรมจีน เป็นแห่งแรกในเมืองเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2470 ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเชียงใหม่มีจำนวนมากขึ้น และใช้ภาษาที่แตกต่างกัน มีทั้งจีนแคะ จีนไหหลำ จีนกวางตุ้ง จีนยูนนาน ฯลฯ จึงมีการหารือกันในเรื่องนี้ และมีข้อยุติ ให้ร่วมกันจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่สอนด้วยภาษาจีนกลาง ที่ถนนลอยเคราะห์ (ปัจจุบันคือที่ตั้ง มูลนิธิเชียงใหม่สามัคคีการกุศล) และตั้งชื่อว่า โรงเรียนฮั่วเคี้ยว โดยมี นายวงวนซุน แซ่ตั้ง (ต้นตระกูลต้นตรานนท์) เป็นผู้รับใบอนุญาต และเป็นประธานบริหารคนแรก นับแต่นั้น โรงเรียนจีนเชียงใหม่ สามารถรับบุตรหลานชาวจีนได้อย่างทั่วถึง ต่อมาในช่วง ปี พ.ศ.2480-2484 โรงเรียนจีนทั่วประเทศ เริ่มขอเลิกกิจการบางส่วน และบางส่วนถูกรัฐบาลสั่งปิด เพิกถอนใบอนุญาตโรงเรียนจีนทั่วประเทศ เป็นเหตุให้โรงเรียนจีนทั้งสองในเมืองเชียงใหม่ถูกปิดไปด้วย ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จะเกิดขึ้น (โรงเรียนช่องฟ้าซินเชิงวณิชบำรุง, 2528, ออนไลน์)

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ ความสงบเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ธุรกิจต่าง ๆ กลับเข้าสู่สภาพเดิม โรงเรียนจีนก็ได้เปิดใหม่อีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2493 เนื่องจากกองทัพจีนยูนนานต่อต้านคอมมิวนิสต์ ได้ต่อสู้กับกองทัพพม่า เพื่อความปลอดภัยของครอบครัวทหารและราษฎร และความคล่องตัวในการสู้รบ ทางกองทัพจึงได้ร้องขอมายังรัฐบาลไทย ขออนุญาตให้ครอบครัวและราษฎรที่ไม่ได้ร่วมในการสู้รบเข้ามาพักพิงยังราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว นับได้ว่าคนกลุ่มนี้เป็นคนจีนยูนนานอพยพกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งในจำนวนนี้มีเด็ก

และเยาวชนรวมอยู่ด้วย จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มทำการก่อตั้งโรงเรียนจีนขึ้นมา ต่อมาเนื่องจากสงครามกลางเมืองในประเทศจีนยังดำเนินต่อไป จึงมีผู้อพยพหนีเข้ามาในประเทศไทยเรื่อย ๆ และกระจายอยู่ตามพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะตามพื้นที่สูงและพื้นที่ชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า (ศุภณิดา แสงวรรณ, 2557)

ระยะแรกคนจีนยูนนานที่เป็นผู้อพยพและอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยไม่มีสัญชาติไทย ในขณะนั้น จึงทำให้ลูกหลานคนจีนยูนนานจำนวนมากไม่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนไทย ทำให้กลุ่มผู้สูงอายุซึ่งเคยเป็นทหารและได้รับการศึกษาในประเทศจีนมาก่อนจึงได้สอนภาษาจีนให้กับกลุ่มลูกหลานของตนเองและช่วยกันตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นในหมู่บ้านชาวจีนยูนนาน ในหลายพื้นที่ เพื่อให้ลูกหลานของของตนเองยังคงสามารถรักษาอัตลักษณ์ความเป็นจีนและวัฒนธรรมจีนยูนนานสืบต่อไป จึงเป็นที่มาของการก่อตั้งโรงเรียนจีนที่กระจายในสามจังหวัด (จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน) ในภาคเหนือ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 92 แห่ง จากการสำรวจของมูลนิธิวัฒนธรรมและการศึกษาภาคเหนือของประเทศไทย ในปัจจุบันเนื่องจากนักเรียนต้องเข้าเรียนในโรงเรียนในระบบภาคบังคับในเวลาปกติ โรงเรียนจีนทั้งหมดที่กล่าวมานี้จึงจัดให้มีการเรียนการสอนในเวลาอกราชการ กล่าวคือจัดสอนในตอนเย็นหลังเวลา 17.30 น. เป็นต้นไปของวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ และในวันเสาร์เต็มวันหรือครึ่งวัน ตามสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียน (กาญจนะ ประกาศวุฒิสาร, 2546)

อีกทั้งคนจีนยังมีความเชื่อว่า การศึกษาเท่านั้นที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้น เป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นในเกือบทุกหมู่บ้านคนจีนจะมีการจัดตั้งโรงเรียนจีน โรงเรียนจีนนอกจากเป็นแหล่งการศึกษาแล้ว ยังเป็นศูนย์รวมของชุมชนด้วย เปรียบเสมือนวัฒนธรรมของคนไทยที่ต้องมีวัดประจำหมู่บ้านเพื่อเป็นศูนย์รวมจิต

“พ่อผมอพยพมาจากมณฑลยูนนานของประเทศจีน ซึ่งพ่อผมใช้ภาษาจีนยูนนาน และพ่อผมพูดไทยไม่ได้เลย เนื่องจากพ่อผมมากับกองทัพทหาร ทุกคนพูดแต่ภาษาจีนยูนนานมาเป็นจำนวนมากเหลือเกิน ในกลุ่มนี้ทุกคนอาศัยเป็นกลุ่ม โดยไม่ได้พึ่งพาอาศัยกับคนใดคนหนึ่ง ดังนั้นพ่อผมจึงไม่สามารถพูดไทยได้เลย ส่วนมากเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สอง ผมได้เข้าเรียนภาษาไทยกับโรงเรียนภาษาจีน ดังนั้นผมจึงพูดได้สามภาษา ได้แก่ ภาษาจีนยูนนาน ภาษาจีนกลาง ภาษาไทย แต่ภาษาจีนยูนนานเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร เมื่อคุยกันระหว่างคนในครอบครัว หรือคุยกันระหว่างคนในหมู่บ้านก็มักจะใช้ภาษาจีนยูนนาน” (จิรเมธ แซ่หลี่, ผู้ให้สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2565)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนที่เข้ามายังบ้านทอดไทยในภาคเหนือของประเทศไทยต่างยังคงใช้ภาษาถิ่นจีนยูนนานในการสื่อสารเป็นหลัก โดยเฉพาะคนจีนรุ่นแรกที่เข้ามาอาศัยที่ประเทศไทยไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ และไม่มีโอกาสได้เข้าโรงเรียนเพื่อเรียนรู้ภาษาไทย เนื่องจากคนจีนรุ่นแรกที่อพยพมาประเทศไทยก็เพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพตนเองเท่านั้น ไม่ได้คิดว่าตนจะต้องเข้าโรงเรียนเพื่อเรียนรู้ภาษาไทย แต่ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนทุกคนมีโอกาสได้เข้าโรงเรียนจีนและโรงเรียนไทย การที่เข้าเรียนในโรงเรียนจีนลูกหลานสามารถสืบทอดและรักษาวัฒนธรรมจีนรวมถึงภาษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป เช่น โรงเรียนจีนต้าถงวิทยาคม (满星叠大同中学 MAN XING DIE DA TONG ZHONG XUE) ตั้งอยู่เลขที่ 666 บ้านทอดไทยหมู่ที่ 1 ตำบลทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มคนที่ยังไม่ได้สัญชาติไทยด้วย และโรงเรียนจีนต้าถงวิทยาคมยังคงเป็นสถานที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้แก่ลูกหลานคนจีนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นอีกด้วย

จากการที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานยังใช้ภาษาท้องถิ่นจีนยูนนานในการสื่อสารแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนทุกคนย่อมมีความผูกพันกับประเทศจีนเป็นอย่างมากและระลึกอยู่เสมอว่า ตนมาจากที่ใด บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร คนไทยเชื้อสายจีนปัจจุบันได้เรียนรู้ระบบทั้งภาษาจีนกลางและภาษาไทย จึงสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญของการเรียนภาษาไทย เนื่องจากการศึกษาภาษาไทยสามารถทำให้ทุกคนได้ผสมกลมกลืนกับสังคมไทย ดังนั้น การที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในภาคเหนือสามารถพูดได้หลายภาษา เช่น ภาษาจีนถิ่นยูนนาน ภาษาจีนกลาง ภาษาไทยกลาง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภาษาที่คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้นิยมพูดคือภาษาจีนถิ่นยูนนานที่ใช้พูดในการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานรุ่นแรกที่เข้ามาประเทศไทยก็พูดภาษาถิ่นยูนนานเป็นภาษาหลัก จึงส่งผลให้ลูกหลานสามารถพูดภาษาจีนถิ่นยูนนานอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้สถานที่ที่มีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานตั้งถิ่นฐานไว้ พวกเขาได้ตั้งโรงเรียนภาษาจีนขึ้นอีกด้วย เพื่อให้ลูกหลานสามารถสืบทอดและรักษาวัฒนธรรมจีนรวมถึงภาษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

จากการสำรวจข้อมูลของโรงเรียนจีนบนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนจะเริ่มสอนตั้งแต่เวลา 16.00 น. ถึง 19.00 น. ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ นอกจากนี้บางโรงเรียนจะมีการเรียนการสอนตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 12.00 น. การเรียนการสอนทั้งหมดจะใช้ภาษาจีนเป็นสื่อหลัก และวิชาหลักที่เปิดสอนคือ ทักษะในการใช้ภาษาจีน บางโรงเรียนจะมีวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเสริม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ รุ่งหอม (2553, ออนไลน์) ที่ว่า โรงเรียนหัวซิง (โรงเรียนหัวซิงเป็นโรงเรียนแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บนดอยสูงของจังหวัด

เชียงราย) เป็นโรงเรียนสอนภาคภาษาจีนภาคค่ำที่เปิดสอนฟรี ไม่เก็บค่าเล่าเรียน เปิดสอนมาเป็นเวลา 21 ปีแล้ว โดยเริ่มเปิดสอนตั้งแต่ปี ค.ศ.1987 แต่เพิ่งจะให้นักเรียนเรียนฟรีเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันมีจำนวนนักเรียนรวม 184 คน และมีครูทั้งหมด 7 คน การบริหารงานมีแม่ชีชื่อจี้ฉวนเป็นผู้หาเงินทุน โดยเงินทุนหลักได้มาจากเงินบริจาค โรงเรียนหัวซิงเปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษา และมีสอนเฉพาะภาคค่ำเท่านั้น โดยเริ่มสอนตั้งแต่เวลา 16.30 น.-19.00 น. ในวันจันทร์-ศุกร์ และ 09.00 น.-15.00 น. ในวันเสาร์ การเรียนการสอนของโรงเรียนหัวซิงมีจุดเด่น คือ เป็นโรงเรียนที่เน้นการสอนเรื่องคุณธรรม มีการนำสื่อการสอนชุด “ดีจี้ก๊วย (弟子规)” มาสอนให้แก่เด็กนักเรียน โดยสื่อออกมาเป็นกลอนในรูปแบบของการ์ตูน ให้เด็ก ๆ อ่านและท่องจำ เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและสอนให้เด็กเป็นคนดี รู้จักพอเพียง หลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนยังมีปัญหาในการจัดเวลาเรียนโดยโรงเรียนจีนไม่มีแผนการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และตารางเรียนของโรงเรียนนั้นได้ส่งมาจากประเทศจีนเป็นหลัก ดังนั้นตารางเรียนเหล่านี้ไม่ได้มีข้อมูลใดที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย และตำราเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นตำราที่ไม่สมบูรณ์แบบชุด อีกทั้งยัง บางโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงยังเรียนรู้ภาษาจีนแบบอักษรจีนตัวเต็ม (หมายถึง ตัวหนังสือจีนดั้งเดิม โดยจีนแผ่นดินใหญ่เล็กใช้ภาษาจีนตัวเต็มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950) ไม่ได้เรียนรู้แบบอักษรจีนตัวย่อ (หมายถึง ภาษาจีนที่ถูกเขียนง่ายขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบันแผ่นดินใหญ่ของประเทศไทยจีนจะใช้อักษรจีนตัวย่อเป็นตัวอักษรราชการ) ปัจจุบันรัฐบาลจีนยังคงให้สนับสนุนในด้านการพัฒนาบุคลากรครู โดยส่งผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจากประเทศจีนทำอบรมในเชียงใหม่หรือเชียงรายตามปีที่จัด บางครั้งก็จะคัดเลือกครูจากแต่ละโรงเรียนไปอบรมที่ประเทศจีน

ในด้านระบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่ราบลุ่มของ 3 จังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่ เชียงรายและแม่ฮ่องสอน) ของประเทศไทย ส่วนใหญ่จะแบ่งออกได้เป็น 4 ฝ่าย คือ

- 1) ฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่ในการจัดหาครูผู้สอน และกำกับดูแลและงานทั่วไปของโรงเรียน
- 2) ฝ่ายวิชาการ รับผิดชอบในการจัดตารางการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งแบ่งเป็นปีละ 2 ภาคการศึกษา ในแต่ละภาคการศึกษามีการวัดและประเมินผล 2 ครั้ง คือ กลางภาคและปลายภาค ปีการศึกษาเริ่มจากประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนมีนาคม
- 3) ฝ่ายปกครอง ขอข่าข่างานฝ่ายปกครองคือ ดูแลปกครองนักเรียนให้มีระเบียบวินัย บันทึกสภาพการมาโรงเรียนของนักเรียน จัดให้มีการเช็คชื่อทุกคาบเรียน
- 4) ฝ่ายธุรการ ทำหน้าที่ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานการเงิน วัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานรักษาพยาบาลและงานบริหารต่าง ๆ เป็นต้น (ศุภนิดา แสงวรรณ, 2557) แต่โรงเรียนจีนบนดอยสูงในสามจังหวัดภาคเหนือดังกล่าวมีการพัฒนาช้ากว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่พื้นราบ โดยโรงเรียนจีน

ที่ตั้งอยู่บนตอยสูงไม่มีระบบการบริหารโรงเรียน ไม่มีฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายธุรการ จากข้อมูลการลงภาคสนามของ หยาง ชิน ชิน (หยาง ชินชิน, 2560) ให้ทราบว่า โรงเรียนจีนในเขตพื้นที่สูงของจังหวัดเชียงรายประเภทต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนทางการเงิน วัฒนธรรมและสังคมจากชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันทำให้เกิดความแตกต่างในการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โรงเรียนที่มีประวัติที่ยาวนานก็จะได้รับการสนับสนุนมาก ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างดี มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่บางโรงเรียน กลับไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ไม่ได้รับการแก้ปัญหาครบถ้วน จนทำให้อาจต้องปิดตัวลงในอนาคต และหยาง ชิน ชิน (2560) ยังอธิบายถึงพัฒนาการการเรียนการสอนภาษาจีนในจังหวัดเชียงรายภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ในระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศช่วงนี้ ค.ศ. 1945-2004 ในช่วงทศวรรษ 1950 ด้วยอิทธิพลของสงครามเย็นและสถานการณ์ต่าง ๆ ในระดับภูมิภาค กองกำลังทหารชาวจีนยูนนานของพรรคก๊กมินตั๋งที่อาศัยอยู่ในเขตสามเหลี่ยมทองคำได้ก่อตั้งโรงเรียนจีนเพื่อสอนภาษาจีนให้แก่ลูกหลาน พร้อมสร้างรูปแบบโรงเรียนทหารระบบใหม่หลังจากนั้นก็ได้รับการสนับสนุนทุนจากไต้หวันและได้รับการอนุญาตจากรัฐบาลไทย ซึ่งนี่เป็นก้าวสำหรับพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในจังหวัดเชียงราย แต่นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา สถานการณ์ทุกระดับมีการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลไทยเข้าควบคุมโรงเรียนจีนในเขตภาคเหนืออย่างเข้มงวด หลังจากสิ้นสุดสงครามเย็นในช่วงทศวรรษ 1990 โรงเรียนจีนในเขตภาคเหนือได้รับการพัฒนาอีกครั้งหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังต้องอยู่ในการควบคุมของทหารและการพัฒนาทั้งหมดก็ยังต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศ

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ภาคเหนือให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาจีน เนื่องจากพวกเขาต้องเข้าศึกษาโรงเรียนจีน เรียนรู้วิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน ได้แก่ ประวัติศาสตร์จีน ภูมิศาสตร์จีน วัฒนธรรมกับประเพณีจีน สำนวนจีน เป็นต้น ซึ่งการศึกษาที่จังหวัดภาคเหนือมีทั้งโรงเรียนภาษาจีนและภาษาไทย แสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนให้ความสนใจกับภาษาจีนเพื่อให้ลูกหลานสืบทอดวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษจีน และให้ความสนใจกับภาษาไทยเพื่อให้ลูกหลานได้ดำเนินชีวิตร่วมกับคนไทยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้พ่อแม่ยังคงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา พวกเขาจึงบังคับให้บุตรหลานต้องเข้าโรงเรียนเพื่อได้ความรู้สูงที่สุดเพื่อจะได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมและมีอนาคตที่ดีต่อไป ดังที่ Zhang (2020) อธิบายไว้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย มีบทบาทด้านการสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนให้แก่ชุมชนในสังคมไทยอย่างมาก การที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้สร้างสถานศึกษาที่สอนภาษาจีนแก่ชุมชนนั้นสามารถทำให้ลูกหลานมีโอกาส

ได้รับความรู้เพื่อมีอนาคตที่ดี โดยในช่วงแรกที่สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนได้พบปัญหาหรืออุปสรรคบ้าง แต่พวกเขาไม่ยอมแพ้กับปัญหาหรืออุปสรรคเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันพวกเขารวมกลุ่ม ช่วยเหลือกัน จนในที่สุดก็ได้สร้างโรงเรียนขึ้นมา ซึ่งสถานศึกษาสอนภาษาจีนในหมู่บ้านนั้นยอมเป็นสถานศึกษาที่สร้างบุคลากร เช่น ครูสอนภาษาจีนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูสอนภาษาจีน และบุคลากรมีคฤหาสน์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยได้อย่างดี และโรงเรียนสอนภาษาจีนแห่งนี้ถือได้ว่าเป็นสถานที่ที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน เพื่อให้ลูกหลานได้ทราบถึงที่มาของตนเองว่า บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร มาจากที่ใด นอกจากนี้โรงเรียนสอนภาษาจีนแต่ละแห่งนี้ในชุมชนยังมีนโยบายช่วยเหลือลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ยากจนโดยการมอบทุนการศึกษาเพื่อเป็นโอกาสให้กับเด็ก ๆ

ปัจจุบันนี้มีชาวต่างชาติที่สนใจเรียนภาษาจีนมากขึ้น ทั้งชาวต่างประเทศในทวีปเอเชียและยุโรป โดยเฉพาะคนในสังคมไทยทั้งคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีนทุกกลุ่ม อย่างไรก็ตามโรงเรียนจีนที่ตั้งอยู่ที่สามจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน) มีประวัติยาวนานจึงได้รับความสนใจจากทั้งคนไทยกับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในพื้นที่บนดอยสูงจึงทำให้ชาวบ้านต้องการส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนภาษาจีน เนื่องจากนักเรียนที่ได้ไปศึกษาที่โรงเรียนจะสามารถพูดภาษาจีนได้เป็นอย่างดี แล้วยังเชื่อกันว่าการที่ส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนจีนจะทำให้ลูกหลานได้รับการศึกษาที่ดีและได้นำความรู้ที่ได้มาจากโรงเรียนเพื่อไปพัฒนาชุมชน นอกจากนี้การสร้างโรงเรียนภาษาจีนยังสามารถส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทยไปในทางที่ดี และโรงเรียนสอนภาษาจีนคงยังเป็นสถานที่ที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนดำเนินชีวิตแบบจีน อีกประการที่สำคัญของโรงเรียนภาษาจีนคือส่งสอนให้ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีคุณธรรม จริยธรรม และการที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานได้เรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษทำให้พวกเขาได้รับประสบความสำเร็จในสังคมไทย ดังนั้นบทบาทหนึ่งของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อสังคมไทยคือ การที่สร้างสถานศึกษาแก่ชุมชนบ้านเกิดไทย

อย่างไรก็ตาม การศึกษาซ่อมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนเกิดการผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตในสังคมไทย เนื่องจากคนจีนรุ่นแรกที่ยอพยพมายังประเทศไทย โดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ยอพยพมายังบนภูเขาทางภาคเหนือ พวกเขาจึงได้สร้างโรงเรียนภาษาจีนขึ้นเพื่อให้ลูกหลานได้มีโอกาสเรียนหนังสือ ต่อมากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ รวมทั้งคนไทยเชื้อสายจีนได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย โดยรัฐบาลได้ก่อสร้างโรงเรียน

ภาษาไทยในหมู่บ้าน เพราะฉะนั้น คนไทยเชื้อสายจีนจึงมีโอกาสได้เข้าโรงเรียนภาษาไทย เรียนรู้ภาษาไทยอย่างเป็นระบบ การที่เข้าโรงเรียนภาษาไทยส่งผลให้คนไทยเชื้อสายจีนได้เรียนรู้ความคิด วัฒนธรรมและประเพณีของคนไทย ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนผู้นานสามารถกลมกลืนกับสังคมไทยได้อย่างดี จากการเข้าโรงเรียนไทยของคนไทยเชื้อสายจีนผู้นานจึงทำให้สามารถสื่อสารกับคนไทยได้มากขึ้นและทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทย

อย่างไรก็ตาม บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนผู้นานไม่มีโอกาสได้เข้าศึกษาที่โรงเรียนภาษาไทย ส่วนลูกหลานได้ศึกษาในโรงเรียนภาษาไทย ได้เรียนรู้ภาษาไทย จากการที่เรียนรู้ภาษาสามารถทำให้คนไทยเชื้อสายจีนได้ใช้ชีวิตการเรียนกับคนไทย และยังทำให้พวกเขาเข้าใจนิสัย ความคิด และวัฒนธรรมของคนไทยมากขึ้น นอกจากนี้ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนผู้นานรุ่นที่เกิดในประเทศไทย เมื่อเกิดมาก็ได้อยู่ร่วมกับสังคมไทยมากกว่าบรรพบุรุษของตนเอง และยังมีโอกาสเข้าศึกษาที่โรงเรียนไทย ดังนั้น ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนจึงมีความผูกพันกับสังคมไทยมากกว่าบรรพบุรุษของตนเอง ตรงกันข้าม บรรพบุรุษก็มีความผูกพันกับสังคมจีนมากกว่าลูกหลาน จึงสรุปได้ว่า การศึกษาช่วยทำให้ชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนผู้นานที่บ้านเกิดไทยมีความกลมกลืนกับสังคมไทย

ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

โรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนกลาง โดยผู้อพยพอดีตทหารจีนคณะชาติ ดังที่ โรงเรียนสันติคีรีวิทยาาคม (2564, ออนไลน์) ที่กล่าวว่า โรงเรียนสันติคีรีวิทยาาคม เดิมชื่อโรงเรียนสันติคีรี เป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนกลาง โดยผู้อพยพอดีตทหารจีนคณะชาติ (ทจช.) เป็นผู้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2514 เพื่อสอนภาษาจีนกลาง ให้กับครอบครัวของลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติ ซึ่งอาศัยอยู่บนดอยแม่สลอง ตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติให้กลุ่มชนดังกล่าวข้างต้นอาศัยอยู่ในประเทศไทย ในฐานะผู้อพยพโดยมีศูนย์อำนวยการร่วมกองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้ดำเนินการ และได้รับมอบหมายให้กองอำนวยการพัฒนาการสังคม และอาชีพผู้อพยพ (บก.04) เป็นผู้ดำเนินการ ต่อมามีการจัดตั้งโรงเรียนสันติคีรีขึ้นมาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเป็นโรงเรียนราษฎร์มีพลโทเกริกศิลป์ กัลยาณกุลเป็นผู้อำนวยการกองอำนวยการพัฒนาสังคมและอาชีพ ผู้อพยพเป็นเจ้าของและผู้จัดการโรงเรียนและมีนายปราโมทย์ โพธิ์ เป็นครูใหญ่คนแรกของโรงเรียน

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงรายจะถูกส่งมาเรียนภาษาจีนในโรงเรียนจีน ดังที่ ปันณฑพ ตั้งศรีวงศ์ เอกรัตน์ บรรเลง (2552, ออนไลน์) อธิบายว่า คนท้องถิ่นคุ้นเคยกับโรงเรียนจีนมานานกว่า 50 ปีแล้ว ลูกหลาน

ชาวไทยเชื้อสายจีนบนดอยวาวี จะถูกส่งมาเรียนภาษาจีนที่นี่ บางส่วนก็จะมีชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ที่เริ่มเห็นความสำคัญของภาษาจีนมาร่วมเรียนด้วย ส่วนโรงเรียนกวงฟูวิทยาคมเป็นโรงเรียนจีนที่สอนภาษาจีนได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ อยู่ในกำกับของ สพท.เขต 2 เชียงราย เปิดสอนภาษาจีนตั้งแต่ชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดังกล่าวเป็น 1 ใน 100 กว่าโรงเรียนจีนในภาคเหนือตอนบนที่เปิดสอนภาษา ที่เครือข่ายกองพล 93 ในอดีตก่อตั้งขึ้นตามถิ่นฐานที่อยู่ และได้รับอนุญาตจากทางการไทย

จากการพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย พบว่า โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายจัดขึ้นในช่วงสงครามต่อต้านญี่ปุ่นเป็นหลักซึ่งมีประวัติศาสตร์นานกว่า 50 ปี และโรงเรียนทุกแห่งแทบจะเป็นโรงเรียนการกุศล นักเรียนเกือบครึ่งหนึ่งไม่เพียงได้รับการยกเว้นไม่ต้องจ่ายค่าเล่าเรียนเท่านั้น แต่ยังได้รับเงินอุดหนุนหนังสือและค่าขนส่งฟรีอีกด้วย สำหรับลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงไม่เคยลืมนึกว่าตนเองเป็นลูกหลานของคนจีนและลูกหลานของประชาชาติจีน (ข้อเท็จจริงจากการเข้าสำรวจในพื้นที่ของผู้วิจัย เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2565)

และโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายได้รับสนับสนุนจากมูลนิธิต่าง ๆ ส่วนโรงเรียนจีนในพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่มีจุดเริ่มต้นจากความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นลูกหลานของพรรคก๊กมินตั๋งทหารจีนคณะชาติ ปัจจุบันโรงเรียนจีนบนดอยสูงสอนตั้งแต่อนุบาลปีที่หนึ่งจนถึงมัธยมศึกษาปีที่หก และมีสอนเฉพาะภาคค่ำเท่านั้น โดยเริ่มสอนตั้งแต่เวลา 16.30 น.-19.00 น. ในวันจันทร์-ศุกร์ และเวลา 08.00 น.-15.00 น. ในวันเสาร์ (ข้อเท็จจริงจากการเข้าสำรวจในพื้นที่ของผู้วิจัยเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2565)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนในสามจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน) รุ่นแรกที่อพยพมายังประเทศไทยสิ่งที่นึกถึง คือ การที่สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีน เพื่อให้ลูกหลานได้มีโอกาสศึกษาทักษะต่าง ๆ เพื่อนำไปดำรงชีวิต แต่คนจีนรุ่นแรกที่ก่อตั้งโรงเรียนมีความยากลำบากมาก เนื่องจากในยุคแรก ๆ ที่ก่อตั้งโรงเรียนภาษาจีนไม่มีเงินลงทุนซื้อหนังสือ หรือซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน หรือไม่มีเงินจ้างครูมาสอนหนังสือ ดังนั้นคนไทยเชื้อสายจีนจึงเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญในการก่อสร้างโรงเรียนภาษาจีน พวกเขาจึงรวมกลุ่มกันและรวบรวมเงินเพื่อไปก่อสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีน นับจากนั้นจึงได้เกิดเป็นโรงเรียนขึ้นมา จากความช่วยเหลือของชาวบ้านทุกคน และโรงเรียนที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นแบบง่าย โดยครูที่มาสอนหนังสือก็เป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่มีความรู้ทางด้านทักษะต่าง ๆ ซึ่งวิชาหลักที่เปิดสอนคือ วิชาภาษาจีน แล้วจากเปิดโรงเรียนไว้นาน ได้มีนโยบายจากภาครัฐบาลโดยไม่อนุญาตให้เปิดสอนโรงเรียนภาษาจีน หากคนใดยังสอน

ภาษาจีนถือว่าผิดกฎหมาย จนกระทั่งเมื่อเวลาผ่านไปรัฐบาลได้กลับมาอนุญาตและออกนโยบายให้เปิดสอนโรงเรียนภาษาจีนได้ตามกฎหมายอย่างเป็นทางการ ดังนั้นสามจังหวัดภาคเหนือก็ได้สร้างโรงเรียนจีนอย่างเป็นทางการ ส่วนนักเรียนที่เข้ามาศึกษาที่โรงเรียนจีนมีทั้งคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน คนไทยและชาติพันธุ์อื่นอีกด้วย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นศาสตร์ สาขาวิชาหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง และผู้บริหารการศึกษาหรือนักบริหารการศึกษาถือว่าเป็นผู้มีวิชาชีพชั้นสูงหรือ “มีอาชีพ” เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนและได้รับการฝึกอบรมมาโดยตรง อย่างน้อยมีวุฒิการศึกษา ถึงขั้นปริญญาโทหรือเป็นมหาบัณฑิต หรือวุฒิการศึกษาถึงขั้นปริญญาเอกหรือเป็นดุษฎีบัณฑิต ซึ่งมีความรู้ความสามารถและทักษะที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ผู้บริหารการศึกษายังเป็นผู้มีจรรยาบรรณและมีใบประกอบวิชาชีพของตนสำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น จึงต้องมีพฤติกรรมอยู่ในกรอบมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณ และปัจจุบันการบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์ที่โตเต็มที่แล้ว และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก มีแนวคิด หลักการและแนวทางการพัฒนาพื้นฐานทางทฤษฎีที่มั่นคง เป็นองค์ความรู้ที่มีการทดสอบและรวบรวมไว้เป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ การบริหารการศึกษามีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในสหรัฐอเมริกา และมีทฤษฎีต่าง ๆ รongรับในการอธิบายและทำนายปรากฏการณ์ศึกษาและมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ (สุนทร โคตรบรรเทา, 2560, หน้า 56)

ในการบริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ ดังนี้

ด้านการบริหารงานบุคลากร

1. ความหมายของการบริหารงานบุคลากร

การบริหารบุคคลเป็นศัพท์ทางวิชาการที่ได้บัญญัติขึ้น โดยแปลความหมายจากภาษาอังกฤษว่า Personnel Administration, Personnel Management, Labor Relations, Industrial Relations และ Manpower Management ซึ่งคำในภาษาไทยจะใช้คำที่แตกต่างกัน เช่น การบริหารบุคลากร การจัดการงานบุคคล การเจ้าหน้าที่ การบริหารงานเจ้าหน้าที่ อีกทั้งการบริหารบุคคลเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนกำลังคน การสรรหาบุคคล การคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้าทำงาน จัดคนให้เหมาะสมกับงาน รวมไปถึงธำรงรักษาบุคคล การพัฒนาบุคคลและการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้บุคคลอยู่ในองค์กร การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคล ตลอดจนจัดการให้บุคคลพ้นจากงาน เป็นต้น (สุเทพ เท่งประกิจ, 2557)

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญมากที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็วและเป็นไปตามหลักธรรมมาภิบาล และเพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่มีความรับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัยจรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ และเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ (กลุ่มบริหารงานบุคคลโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม, 2552, ออนไลน์)

การบริหารงานบุคลากร หมายถึง การจัดการและการดำเนินการวางนโยบายเกี่ยวกับการวางนโยบาย ระเบียบ และกรรมวิธีในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีการปฏิบัติหน้าที่งานในองค์กรต่าง ๆ โดยให้บุคคลที่มีความเหมาะสม และอ้างไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพให้มีปริมาณเพียงพอเพื่อการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (บรรจง เจริญสุข, 2541, หน้า 12) ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามของ กิติมา ปรีดีดีล (2542) ว่าการบริหารงานบุคคลหมายถึงการจัดการและการวางนโยบายเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กร ตั้งแต่การสรรหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่มีจำนวนเพียงพอเข้ามาดำเนินงานให้มีประโยชน์เต็มที่

การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับตัวบุคคลที่จะนำมาใช้ในองค์กร และที่มีอยู่แล้ว ให้มีประสิทธิภาพและมีปริมาณที่เพียงพอ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผน จัดหาคนเข้ามาทำงาน และบำรุงรักษาไว้ ตลอดจนการดำเนินการให้พ้นจากงาน พยายามที่จะทำให้จุดประสงค์ของบุคคลได้บรรลุผลโดยให้เกิดความกลมกลืนและสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม ทั้งความต้องการของบุคคลและขององค์กร ด้วยการนำเอาเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ มาใช้กับทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักกระตุ้นให้บุคคลเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงาน ด้วยการส่งเสริม พัฒนา ตอบแทน การประเมินผลอย่างยุติธรรมอันจะก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน

ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทักษะคติและผลการปฏิบัติงานของบุคคล (พระมหาสิทธิกรานต์ ฐิตปัญโญ, 2558, ออนไลน์)

การบริหารงานบุคลากรเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ซึ่งจะเป็นการดำเนินงานโดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการและผู้บริหารในปัจจุบันจะมีบทบาทกับการบริหารบุคคลในทุกองค์กร โดยให้ได้บุคคลที่เหมาะสม และดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพให้มีปริมาณเพียงพอเพื่อการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (สุเทพ เท่งประกิจ, 2557)

การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management: HRM) นั้น เป็นกลยุทธ์สำคัญขององค์กรที่ฝ่ายทรัพยากรบุคคล (HR) จะต้องใส่ใจดำเนินการอย่างรอบคอบ และจริงจัง เพราะหากการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลทำได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว บุคคลในองค์กรก็จะมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้การทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพตามมาด้วย แล้วแน่นอนว่าท้ายที่สุดองค์กรก็จะประสบความสำเร็จทั้งยังเพิ่มศักยภาพขององค์กรให้มากยิ่งขึ้น ในจุดนี้ทั้งบุคลากรและองค์กรเองก็ก้าวหน้าไปพร้อมกันด้วย (เฮ็กซ์.เอเซีย, 2562, ออนไลน์)

สุนทร โคตรบรรเทา (2560) ได้แบ่งหลักการและแนวคิดของบริหารงานบุคลากร ออกมาเป็น 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ ยึดหลักความต้องการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาตามนโยบาย กฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ประการที่สอง คือ ยึดหลักความเป็นอิสระ ในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามนโยบาย กฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ประการที่สาม คือ ยึดหลักธรรมาภิบาล

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคลากรเป็นภารกิจที่สำคัญมากของสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานบุคลากรเป็นการบริหารจัดการบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

2. กระบวนการบริหารงานบุคลากร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช (2547) กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานบุคลากรสามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก คือ การกำหนดความต้องการของบุคคล เป็นกิจกรรมหลักของการบริหารงานบุคคลที่จะต้องทำแผนกำหนดความต้องการบุคลากรของหน่วยงานเป็นระยะ ๆ ไว้เป็นการล่วงหน้าตามความต้องการของหน่วยงานในลักษณะของกรอบอัตรากำลัง ซึ่งแสดงทั้งปริมาณ คุณภาพของบุคลากรที่ต้องการตามลักษณะงาน และตำแหน่งที่จำเป็นต้องกำหนดขึ้น รวมทั้งโครงสร้างของค่าตอบแทน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าใช้จ่ายทั่วไป เป็นต้น

ขั้นตอนที่สอง คือ การตอบสนองความต้องการด้านบุคคล เมื่อกำหนดความต้องการบุคคลเป็นกรอบอัตรากำลังไว้แล้ว การบริหารงานบุคคลจะต้องทำหน้าที่เสาะแสวงหาบุคคลตามที่ต้องการ โดยที่กระบวนการสรรหา เลือกสรร บรรจุแต่งตั้งที่เหมาะสมตามระบบคุณธรรม ทั้งการเตรียมบุคคลใหม่เข้าสู่หน่วยงาน เช่น การจัดปฐมนิเทศ การมอบหมายงานและการจัดระบบนิเทศงานที่จะช่วยให้บุคคลใหม่เข้าสู่หน่วยงานด้วยความราบรื่นสามารถปรับตัวได้เร็วและปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายตั้งแต่แรก

ขั้นตอนที่สาม คือ การธำรงรักษาและพัฒนาบุคคลและบริการ การที่บุคคลในหน่วยงานจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องได้รับการบำรุงรักษา และพัฒนาอยู่เสมอ การพัฒนาอบรม การดูงาน การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ทั้งที่หน่วยงานจัดขึ้นเอง และส่งเข้าร่วมโครงการที่หน่วยงานอื่นจัด การบริหารบุคคลในขั้นตอนนี้ยังจำเป็นต้องให้มีการประเมินผลปฏิบัติงานที่ยุติธรรม เพื่อใช้ประโยชน์ในการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง และการรักษาวินัย นอกเหนือจากการพัฒนาตัวบุคคลแล้ว การที่จะสามารถจัดหาบุคคลที่ดีไว้ได้ หน่วยงานอาจจำเป็นต้องจัดให้มีสวัสดิการและบริการด้านสงเคราะห์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมด้วย เช่น การลา การรักษาพยาบาล และบำเหน็จบำนาญ เป็นต้น

เฮ็ทซ์.เอเซีย (2562, ออนไลน์) (HRNOTE คือ มีเดียสำหรับ HR ที่เชื่อในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อพัฒนาองค์กร) ได้นิยามไว้ว่า กระบวนการบริหารงานบุคลากรแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอนเช่นกัน ดังนี้

ขั้นตอนแรก คือ การสรรหาทรัพยากรบุคคลและจัดการด้านแรงงาน (Recruitment and Staffing) การสรรหาบุคลากรและจัดการด้านแรงงาน โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนด้านแรงงาน ประเมินกำลังคน จัดสรรกำลังพลให้เหมาะสม เพื่อให้การทำงานขององค์กรราบรื่นไม่ติดขัดหน้าที่สำคัญด้านแรกก็คือการสรรหาบุคลากรเข้ามาทำงานในองค์กร โดยฝ่ายทรัพยากรบุคคลจะต้องสามารถประเมินศักยภาพของพนักงานได้ดีและจัดจ้างพนักงานที่ถูกต้องเหมาะสม

รวมถึงมีกลยุทธ์ในการสรรหาบุคลากรที่ยอดเยียมที่จะทำให้ได้บุคลากรที่ดีมีความสามารถ ตลอดจนมีศักยภาพเข้ามาร่วมงานและขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

ขั้นตอนที่สอง คือ อบรมและพัฒนาบุคลากร (Training and Development) การอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพเพิ่มสูงขึ้น ทั้งในด้านทักษะ องค์ความรู้ หรือแม้กระทั่งทักษะใหม่ ๆ บางองค์กรในยุคปัจจุบันยังส่งเสริมการอบรมทักษะในด้านอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง แต่มุ่งเน้นที่การบริหารงานด้วย อย่างเช่น การอบรมการเป็นผู้นำ การอบรมการทำงานเป็นทีม เป็นต้น ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างนอกจากจะช่วยส่งเสริมศักยภาพของพนักงานแล้วก็ยังช่วยให้องค์กรมีศักยภาพมากขึ้นตามไปด้วย

ขั้นตอนที่สาม คือ การบริหารจัดการด้านอัตราจ้างงาน (Payroll Management) เรื่องอัตราจ้างงานนั้นถึงแม้ว่าจะดูเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่กลับกลายเป็นเรื่องสำคัญและละเอียดอ่อน ปัจจุบันฝ่ายทรัพยากรบุคคลเข้ามามีบทบาทในเรื่องการบริหารจัดการอัตราจ้างเป็นอย่างมาก โดยไม่ใช่เฉพาะการจ่ายเงินเดือนเท่านั้น แต่รวมถึงการดูแลระบบการจ่ายเงินเดือนไม่ให้สะดุด รวมถึงตามเทคโนโลยีอันทันสมัยให้ทัน นอกจากนี้ยังรวมถึงการประเมินงบประมาณอัตราจ้าง การบริหารงบประมาณ การประเมินเงินเดือนให้แต่ละตำแหน่ง รวมไปถึงการบริหารจัดการด้านการเงินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน เช่น ประกันสังคม ประกันสุขภาพ กองทุนต่าง ๆ ภาษี ค่าชดเชยในกรณีต่าง ๆ และอื่น ๆ อีกมากมาย รวมถึงการต้องติดตามอัปเดตข้อมูลด้านนี้ตลอดเวลาทั้งในระดับบริษัทด้วยกัน ไปจนถึงนโยบายของรัฐบาลที่มีผลต่อองค์กร

ขั้นตอนที่สี่ คือ การบริหารจัดการด้านประสิทธิภาพของการทำงานตลอดจนการประเมินการทำงาน (Appraisals and Performance Management) หลังจากที่รับพนักงานเข้ามาทำงานในองค์กรแล้วฝ่ายทรัพยากรบุคคลยังคงต้องคอยติดตามดูประสิทธิภาพของการทำงานของพนักงานแต่ละคนด้วย ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบว่าได้คัดสรรคนเข้ามาทำงานได้ตรงตามที่ต้องการหรือไม่ มีประสิทธิภาพในการทำงานเพียงไร สมควรจะจ้างต่อหรือไม่ หรือสมควรจะส่งเสริมด้านใดให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นหรือเปล่า การประเมินผลนี้นอกจากจะดูในเรื่องของประสิทธิภาพการทำงานที่ส่งผลต่อพนักงานหรือองค์กรแล้ว ก็ยังมีประโยชน์ต่อการประเมินอัตราจ้าง โบนัส การเลื่อนตำแหน่ง หรือการเปลี่ยนสายงานได้อีกด้วย และองค์กรที่มีการประเมินผลการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้เห็นว่าองค์กรนั้นมีศักยภาพในระดับใด ควรปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องตรงจุดไหนด้วย เพื่อเพิ่มศักยภาพองค์กรให้สูงขึ้น

ขั้นตอนที่ห้า คือ การแก้ปัญหาและลดความขัดแย้ง (Conflict Resolution) ในแต่ละองค์กรต่างก็มีความหลากหลายของบุคลากร ตลอดจนมีพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกันด้วย ฉะนั้นจึงไม่ใช่สิ่งแปลกที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้ ทั้งความขัดแย้งในเรื่องส่วนตัว ไปจนถึงความขัดแย้งในเรื่องงาน ลดปัญหาและช่วยแก้ปัญหาได้เมื่อเกิดวิกฤติต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาที่สามารถใช้ระบบตลอดจนบริการต่าง ๆ แก้ได้ เช่น การกู้เงินฉุกเฉิน ประกันอุบัติเหตุ หรือแม้แต่การช่วยเหลือเรื่องสิทธิในการลาจากกรณีต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่หก คือ แรงงานสัมพันธ์ (Employee Relation) หนึ่งในหน้าที่หลักของฝ่ายทรัพยากรบุคคลนั้นก็คือเรื่องแรงงานสัมพันธ์ที่ฝ่ายบุคคลจำเป็นต้องประสานความสัมพันธ์ของแรงงานในส่วนต่าง ๆ ให้ดี แรงงานสัมพันธ์นี้คือเชื่อมความสัมพันธ์ในองค์กรให้เกิดความรักสามัคคีในการทำงานด้วย และหากพนักงานเกิดความร่วมมือกันเป็นอย่างดีเยี่ยมแน่นอนว่าองค์กรย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงตามไปด้วย อันที่จริงแล้วแรงงานสัมพันธ์นั้นมีรายละเอียดที่ย่อยย่อยมากมาย ตั้งแต่การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับแรงงาน ไปจนถึงการประสานเรื่องแรงงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้องค์กรไม่เกิดปัญหาในเรื่องนี้ขึ้น ฝ่ายบุคคลที่ดีนั้นควรสร้างความสัมพันธ์ของคนในองค์กร และไม่ควรรสร้างความแตกแยกหรือไม่อำนวยความสะดวกให้กับแรงงาน เพราะหากงานแรงงานสัมพันธ์บกพร่องก็อาจเป็นส่วนที่ทำให้องค์กรล่มสลายได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า กระบวนการบริหารงานบุคลากร อย่างน้อยต้องมี 3 ขั้นตอน คือ การกำหนดความต้องการของบุคคล การคัดเลือกบุคลากร และการพัฒนาบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดความต้องการของบุคคล การกำหนดความต้องการของบุคคล คือ การที่ทำแผนกำหนดความต้องการบุคลากรของหน่วยงาน ทั้งในรูปแบบปริมาณและคุณภาพ เสนาะ ดิยาว (2543) ได้ให้คำนิยามขั้นตอนการวางแผนความต้องการของบุคคลไว้ว่า ขั้นตอนแรก คือ วิเคราะห์งานของสถานศึกษา ขั้นตอนที่สอง คือ พิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่วิเคราะห์จากที่ได้จัดทำ ขั้นตอนที่สาม คือ การกำหนดตำแหน่งจากคุณสมบัติของบุคลากรที่ได้พิจารณาจากในขั้นที่ 2 ขั้นตอนที่สี่ คือ การสำรวจบุคคลที่มีอยู่ในสถานศึกษา เมื่อกำหนดบุคคลที่ต้องการในการดำเนินงานในสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหารจะต้องนำจำนวนและคุณสมบัติของบุคคลที่ทางสถานศึกษาต้องการไปเทียบกับข้อมูลด้านบุคคลที่มีอยู่ในสถานศึกษา ขั้นตอนสุดท้าย คือ การหาจำนวนบุคคลที่ยังขาดหรือที่สถานศึกษาต้องการเพิ่มเติมจากจำนวนบุคคลที่มีอยู่ในสถานศึกษา เทียบกับปริมาณและเกณฑ์มาตรฐานบุคคลสถานศึกษาที่หน่วยงานสังกัด หรือเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

จะทำให้ทางสถานศึกษาทราบถึงจำนวนและคุณสมบัติของบุคคลที่ตนต้องการได้ ขั้นตอนที่หก คือ การกำหนดหรือวางแผนความต้องการทางบุคคล ประเภท และจำนวนเป็นการวางแผนไว้ว่า ในระยะใดที่สถานศึกษาต้องการบุคคลประเภทใดมาช่วยในการดำเนินงานของสถานศึกษา ในขณะนี้ เป็นขั้นที่ผู้บริหารจะต้องทำด้วยความระมัดระวังและมีเหตุผล โดยให้สอดคล้องกับ ปริมาณงานของสถานศึกษาและความเป็นไปได้ของงบประมาณ หรือการจัดสรรอัตรากำลัง ของบุคคลที่สถานศึกษาจะได้รับการจัดสรรจากหน่วยเหนือ งานบางส่วนอย่างผู้บริหารอาจจะ ต้องกำหนดให้ได้บุคคลภายใน 2 ปี 3 ปี หรือ 5 ปีก็ได้ แล้วแต่ความจำเป็นและรีบด่วนของ ปัญหาของงานที่จะต้องทำ ส่วนงานรีบก็ไม่ถึง 2 ปีก็เป็นไปได้ ขั้นที่เจ็ด คือ เสนอข้อมูลต่อ หน่วยเหนือ จากการกำหนดจำนวนและประเภทของบุคคลที่ต้องการแล้ว สถานศึกษาควร จะเสนอข้อมูลไปยังหน่วยเหนือ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อให้เป็นข้อมูล ที่ใช้ในการจัดตั้งและการจัดสรรอัตรากำลังให้

2. การคัดเลือกบุคลากร เมื่อวิเคราะห์งานแต่ละงาน (Job) แล้ว หลักการต่อไป การคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน (Workers) ตามหลักวิทยาศาสตร์ แล้วฝึกอบรม สอนและพัฒนา ผู้ปฏิบัติงานเหล่านี้ ในอดีตผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้เลือกงานเอง และฝึกตนเองทั้งหมด (สุเทพ เท่ง ประกิจ, 2557) สำหรับองค์กรยุคใหม่อาจจะต้องพิจารณาคุณสมบัติด้านความรู้ที่ถูกสอนจาก สถาบันการศึกษาว่าเพียงพอหรือไม่ โดยอาจต้องพิจารณาถึงเนื้อหา หลักสูตรและผู้สอนเพื่อ จะได้พิจารณาว่าต้องเพิ่มเติมความรู้ด้านใดบ้าง ดังนั้น แนวคิดการสรรหาและคัดเลือกบุคคล จะเน้นคุณภาพของบุคคลมากกว่าปริมาณ และมีความพึงพิถันในการคัดเลือก ความมุ่งหมาย ของการสรรหากำลังคนคือ การจัดหาผู้สมัครงานให้เพียงพอที่องค์กรจะคัดเลือกบุคคลที่มี คุณสมบัติเหมาะสมตามความต้องการได้ก่อนการสรรหาและเลือกสรรบุคคล จำเป็นต้อง วิเคราะห์ความต้องการกำลังคนขององค์กร ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ (เพ็ญศรี วายวานนท์, 2537)

3. การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาบุคลากรคือการดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มและขยายโลกทัศน์สำหรับการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนทั้งในงานและสังคมส่วน ร่วมให้แก่บุคคล ซึ่งรวมถึงการมอบหมายงานพิเศษ การสอนงาน การให้คำปรึกษา คำแนะนำ การเป็นพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การงาน การจัดทัศนศึกษา ดูงาน การมอบหมาย ให้ประชุมแทนและการมอบหมายให้เข้าร่วมกิจกรรมสังคมอื่นด้วย (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2548)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552, ออนไลน์) ได้นิยามว่า การพัฒนา บุคลากร หมายถึง กระบวนการที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ความรู้ความสามารถ ทักษะ

และทัศนคติของบุคลากรให้เป็นไปทางที่ดีขึ้นเพื่อให้บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้วนั้นปฏิบัติงานได้ผลตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามกระบวนการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการดำเนินการที่สำคัญและจำเป็นที่จะต้องดำเนินการจะขาดเสียมิได้และในการพัฒนาบุคลากรนั้นจะต้องดำเนินการตามกระบวนการอย่างสอดคล้องต่อเนื่อง และสัมพันธ์กันอย่างครบวงจร โดยเริ่มจากการหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร การวางแผนในการพัฒนาบุคลากร การดำเนินการพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผล

พนัส หันนาคินทร์ (2542) นิยามกระบวนการพัฒนาบุคลากรไว้ 4 ประการ คือ ประการแรก คือ กำหนดขอบเขตและทิศทางของการพัฒนา ประการที่สอง คือ วางแผนพัฒนาบุคลากรตามนโยบายขององค์การ ประการที่สาม คือ จัดกิจกรรมการพัฒนาบุคคล ประการที่สี่ คือ ประเมินผลการพัฒนาบุคคล

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานบุคลากรสามารถจำแนกเป็นหลายประเภท แต่กระบวนการบริหารงานบุคลากรอย่างน้อยต้องมี 3 ขั้นตอน คือ การกำหนดความต้องการของบุคคล การคัดเลือกบุคลากร และการพัฒนาบุคคล อย่างไรก็ตาม สำหรับโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไม่มีกระบวนการบริหารงานบุคลากร จนทำให้ครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน

ด้านการบริหารหลักสูตร

1. ความหมายของการบริหารหลักสูตร

1.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาในการวางแผนและจัดให้นักเรียนหรือผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือความคาดหวังทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ (มารุต พัฒนาผล, 2562, หน้า 3)

หลักสูตร หมายถึง แผนที่ได้ทำขึ้นมาเพื่อแสดงจุดมุ่งหมายในการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมและมวลงประสบการณ์ในแต่ละสาขาวิชา หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล, 2545, หน้า 2)

โอลิวา (Oliva, 2009, p. 3) ได้อธิบายถึงความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้ หลักสูตร คือ สิ่งที่ได้นำมาสอนในโรงเรียน หลักสูตร คือ วิชาที่เรียนในโรงเรียน หลักสูตร คือ เนื้อหาที่ประกอบในการเรียนการสอน หลักสูตร คือ โปรแกรมการเรียน หลักสูตร คือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน หลักสูตร คือ ลำดับของกระบวนการวิชา หลักสูตร คือ สิ่งที่ต้องการนำไปปฏิบัติ หลักสูตร คือ กระบวนวิชาที่ศึกษา หลักสูตร คือ กิจกรรมหรือทุกสิ่งทุกอย่างที่จัด

ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน หลักสูตร คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นโดยบุคลากรในโรงเรียน หลักสูตร คือ ประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคนได้รับ จัดขึ้นโดยโรงเรียน

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 280) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้สองประการ ได้แก่ ประการแรก คือ หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนได้รับ ซึ่งจัดขึ้นโดยโรงเรียน โดยมีการควบคุมและการแนะนำของโรงเรียนอันจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บรรลุตามเป้าหมายหรือความคาดหวังทางโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ ประการที่สอง คือ หลักสูตรเป็นเป็นสื่อที่เปิดโอกาสให้แก่ให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับมวลประสบการณ์และเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือความคาดหวังทางโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 3) และรุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ (2557) ได้อธิบายถึงความหมายของหลักสูตรไว้ 5 ประการ ดังนี้

ประการแรก หลักสูตร หมายถึง รายวิชาหรือสาระวิชาที่โรงเรียนเปิดสอน
 ประการที่สอง หลักสูตร หมายถึง จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ
 ประการที่สาม หลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังให้แก่ผู้เรียน

ประการที่สี่ หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกอย่างของผู้เรียนมาจัด
 โดยโรงเรียน

ประการที่ห้า หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน

1.2 ความหมายของการบริหารหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, ออนไลน์) ได้เสนอว่า การบริหารหลักสูตร (Curriculum Administration) เป็นการบริหารงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมหลายมิติที่เกี่ยวกับบุคลากรหลายฝ่าย และต้องอาศัยองค์ประกอบ ปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ เปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ชวลิต ชูกำแพง (2551, หน้า 15) อธิบายไว้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยเอกสารหรือหลักฐานกระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ที่คาดหวังและกำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน รวมทั้งเอกสารที่ประกอบในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม ตารางสอน และ รายวิชาหรือสาระวิชาที่โรงเรียนเปิดสอน เป็นต้น จากความหมายของหลักสูตรย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรอย่างชัดเจน

2. กระบวนการบริหารหลักสูตร

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551, หน้า 42) เสนอไว้ว่า กระบวนการบริหารหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายในการนำหลักสูตรมาประยุกต์ใช้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก เป็นการวางแผนในการใช้หลักสูตรโดยจะต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนเปิดหลักสูตร ขั้นตอนที่สองเป็นการนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้โดยจัดประชุมครู ขั้นตอนที่สามเป็นการประเมินผล

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 36-38) เสนอไว้ว่า สถานศึกษาที่หน้าที่บทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม บริหาร ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ในการจัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ช่างบ้านในชุมชน เป็นต้น โดยทั่วไปนั้นในการดำเนินการจะประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก คือ การดำเนินการระดับสถานศึกษา: ดำเนินการโดยคณะบุคคล ในระดับสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อพิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีทั้งระเบียบการวัดประเมินผลการเรียนรู้ และเอกสารบันทึกและรายงานผลการเรียน ซึ่งต้องใช้ร่วมกันในสถานศึกษานั้น ๆ ส่วนที่สอง คือ การดำเนินการระดับชั้นเรียน: ดำเนินการโดยครูผู้สอนแต่ละคนในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่ครูผู้สอน รายวิชาเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกันอาจพิจารณาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ เพราะผู้เรียนที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบนั้นอาจมีความต้องการและความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้หรืองานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ สื่อการสอนหรือวิธีการวัดประเมินผลอาจต้องปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

อีกทั้ง สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 38-39) ยังได้แบ่ง ขั้นตอนในการจัดการบริหารหลักสูตรออกมาเป็น 7 ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

ประการที่สอง คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ

ประการที่สาม คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ประการที่สี่ คือ การตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตร

ประการที่ห้า คือ คณะกรรมการหรือคณะทำงานสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ประการที่หก คือ การให้หลักสูตรสถานศึกษา

ประการที่เจ็ด คือ การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 34) เสนอไว้ว่า กระบวนการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สถานศึกษาต้องดำเนินงานตาม 3 ขั้นตอน 7 ภารกิจ ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีภารกิจดังนี้
 - ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 มีการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร
 - 1.2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ
 - 1.3 ดำเนินการจัดการแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา
 - 1.4 จัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา
 - 1.5 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา
 - 1.6 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน
2. ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษา มีภารกิจดังนี้
 - 2.1 ภารกิจที่ 2 การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.1.2 การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.1.3 แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.1.4 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.2 ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
 - 2.3 ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา
3. ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลและรายงาน
 - 3.1 หลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

- 3.2 ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 3.3 วิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 3.4 หลักความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก
- 3.5 วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก
- 3.6 หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก
- ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล
- ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน
- ภารกิจที่ 7 ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารหลักสูตรมักถูกแบ่งออกเป็นหลายประเภท แต่อย่างน้อยต้องมี 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนในการใช้หลักสูตรโดยจะต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนเปิดหลักสูตร การนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้โดยจัดประชุมครู และการประเมินผล อย่างไรก็ตาม สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้เสนอกระบวนการบริหารหลักสูตรใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษา และการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลและรายงาน

ด้านการบริหารอาคารและสถานที่

1. ความหมายของการบริหารอาคารและสถานที่

การบริหารอาคารและสถานที่ถือเป็นงานบริหารจัดการสมัยใหม่ที่เข้ามาทดแทนการดูแลอาคารสถานที่แบบเดิม อันได้แก่ งานดูแลรักษาอาคาร (Building Operation and Maintenance) งานจัดการอาคาร (Building Management) ซึ่งการบริหารจัดการอาคารสถานที่มิได้มีจุดมุ่งหมายเพียงแคดูแลอาคารให้เหมาะกับการใช้งานเพียงอย่างเดียว หากแต่ครอบคลุมถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน การลงทุน สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การประดับตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้คงสภาพเดิม หรือ เพิ่มเติมเพื่อให้ประโยชน์ โดยคุ้มค่าที่สุดเพื่อตอบสนองต่อการใช้งานอาคารสถานที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องต่อนโยบายขององค์กรให้มากที่สุด (จิรัฐ เชื้อชาติ, 2559, หน้า 10)

การบริหารอาคารและสถานที่ยังหมายถึงการจัดหาสถานที่ศึกษาให้เพียงพอ และจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดยจัดพื้นที่ในห้องเรียนสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (อภิสิทธิ์ พรหมศิริ, 2565, หน้า 95)

โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม (2565) ได้เสนอไว้ว่า การบริหารอาคารและสถานที่ หมายถึง การจัดบรรยากาศภายในอาคารเรียน การใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน การดูแล บำรุงรักษาอาคารเรียน และการรักษาความปลอดภัยในอาคารเรียน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2564, ออนไลน์) ได้เสนอไว้ว่า การบริหารอาคารและสถานที่ หมายถึง 1) ดูแลความเรียบร้อยในการขอใช้ห้องประชุม/ห้องเรียน/ห้องสอบ/ห้องพัก 2) ดูแลงานจัดสถานที่/งานทำบุญและพิธีกรรมต่าง ๆ 3) ดูแลการทำสัญญาเช่าสถานที่ 4) ดูแลการรักษาความสะอาดภายในอาคาร 5) ดูแลการบำรุงรักษา ภูมิทัศน์ 6) ดูแลรักษาความปลอดภัยและการจราจร 7) การบริหารจัดการเกี่ยวกับสัตว์ เช่น สุนัข แมว นก ปลวก ฯลฯ เป็นต้น 8) การดูแลป้องกันโรค เช่น การรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออก การจัดสถานที่คัดกรองในช่วงการเกิดโรคระบาด ฯลฯ เป็นต้น 9) การจัดการขยะมูลฝอย

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542) ได้เสนอไว้ว่า การบริหารอาคารและสถานที่ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการเกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้ได้รับประโยชน์

สิทธิพล พันชัยภูมิ (ม.ป.ป.) ได้เสนอไว้ว่า อาคารและสถานที่ หมายถึง สิ่งปลูกสร้างถาวร วัสดุหรืออุปกรณ์ที่ติดตั้งภายในและภายนอกอาคาร และบริเวณโดยรวม เช่น อาคาร ถนน ที่จอดรถต้นไม้ สนามหญ้า เป็นต้น

สรุปได้ว่า การบริหารอาคารและสถานที่ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถในการจัดหา รู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการดูแลรักษา การตรวจสอบ การปรับปรุง และการประเมินความปลอดภัยของอาคารและสถานที่

2. กระบวนการบริหารอาคารและสถานที่

อภิสิทธิ์ พรหมศิริ (2565, หน้า 102) ได้เรียบเรียงกระบวนการบริหารอาคารและสถานที่ไว้ 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรควบคุม จัดหางบประมาณงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน 2) ผู้บริหารควรรักษามาตรฐานในการดำเนินงานตามแผนงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ได้กำหนดเอาไว้ 3) ผู้บริหารควรมีการบริหารการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ให้มากที่สุด 4) ผู้บริหารควรตรวจสอบ จัดหางบประมาณเพิ่มเติมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน 5) ผู้บริหารควรบริหารการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามแผนงานที่วางไว้ 6) ผู้บริหารควรจัดให้มีการควบคุม ความเรียบร้อยงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน 7) ผู้บริหารควรขอความร่วมมือชุมชนจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน ร่วมควบคุม

งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 8) ผู้บริหารควรจัดให้มีการสรุปผลการดำเนินงาน ผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 9) ผู้บริหารควรติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (ม.ป.ป.) ได้เรียบเรียง กระบวนการบริหารอาคารและสถานที่ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวปฏิบัติการบริหารจัดการดูแลอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมวางแผนการดูแลอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร

ขั้นตอนที่ 3 คณงานตรวจสอบสถานที่

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการดูแลอาคารสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งาน

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการให้บริการและสรุปแนวทางเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม (2565) ได้เรียบเรียงกระบวนการบริหารอาคารและสถานที่ไว้ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาอาคารและสถานที่โรงเรียนควรดำเนินการ ดังนี้ 1) การกำหนดแนวทาง วางแผนการบริหารจัดการอาคารและสถานที่ และการจัดสภาพแวดล้อม จัดทำแผนผังบริเวณโรงเรียน 2) ดูแลพัฒนาอาคารและสถานที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ 3) ติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ 4) สำรวจความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง 5) สรุปประเมินผล และรายงานการใช้อาคารและสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดบรรยากาศบริเวณโรงเรียนควรดำเนินการ ดังนี้ 1) มีการจัดบริเวณเป็นสัดส่วน 2) มีความร่มรื่น 3) มีการตกแต่งบริเวณสวยงาม 4) มีสถานที่เล่น ออกกำลังกาย พักผ่อน 5) มีอากาศปลอดโปร่ง 6) ไม่เป็นแหล่งมลพิษ 7) มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 8) มีทางสัญจรเป็นระเบียบ 9) มีรั้วหรือเครื่องหมายแสดงแนวเขต 10) มีการใช้และบำรุงรักษาให้มีความเป็นระเบียบและปลอดภัย

นอกจากนี้ จิรัฏฐ์ เชื้อชาติ (2559, หน้า 11) ยังอธิบายไว้ว่า กระบวนการบริหารอาคารและสถานที่จำเป็นต้องทำตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดการข้อมูลอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ 2) มีแผนงานดูแลบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้มีความพร้อมใช้งาน

3) มีแนวทางปฏิบัติในการให้บริการงานอาคารสถานที่ 4) มีระบบรักษาความปลอดภัยในอาคารสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ 5) มีการบริหารจัดการด้านการใช้พลังงาน

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารอาคารและสถานที่ที่สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการบริหารจัดการอาคารและสถานที่ การดูแลพัฒนาอาคารและสถานที่ การติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่ และการประเมินอาคารและสถานที่

ด้านการบริหารสื่อในการเรียนการสอน

1. ความหมายของการบริหารสื่อในการเรียนการสอน

วรภาพ บุญมี (2564) ได้เสนอไว้ว่า สื่อในการเรียนการสอน หมายถึง เครื่องมือที่สามารถช่วยเป็นสื่อกลางหรือช่องทางให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยสื่อการสอนอาจอยู่ในรูปแบบวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ ซึ่งช่วยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปยังผู้เรียน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมตามที่ต้องการ ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน

พรนภา พุทธสังข์ (2555) ได้เสนอว่า สื่อในการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เป็น บุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการ และรวมไปถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิคม ทาแดง ปรีชา วิหคโต (2545, หน้า 20) ที่อธิบายไว้ว่า สื่อในการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือสิ่งต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคนิควิธีการ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดการพัฒนา และสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2531) ได้เสนอว่า สื่อในการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำความรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาทฤษฎีและเอกสารต่าง ๆ พบว่า อุปกรณ์และสื่อในการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ดังที่ ประเสริฐ ลิ่นฤาษี (2556, ออนไลน์) ได้เสนอไว้ว่า สื่อในการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มิขาดหายอย่างมากในการสอน เนื่องจากสื่อเป็นช่องทางที่ทำหน้าที่ช่วยให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ศุภชัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2565, ออนไลน์) ได้เสนอว่า การใช้สื่อในการเรียนการสอนถือเป็นช่องทางในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและประสบการณ์แก่ผู้เรียน โดยมีประโยชน์หลายประการ ประการแรก คือ ช่วยให้

ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนมากขึ้น ประการที่สอง คือ ให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน มีความหมาย ประการที่สาม คือ ก่อให้เกิดเจตคติที่ดีและมีความประทับใจในสิ่งที่เรียน ประการที่สี่ คือ อธิบายเนื้อหาวิชาและทักษะกระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ประการที่ห้า คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น

ชวลิต เข่งทอง (ม.ป.ป.) ได้เสนอว่า สื่อในการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบ สำคัญมากประการหนึ่งในการเรียนการสอนนอกเหนือจากตัวผู้สอน ผู้เรียน และเทคนิควิธีการ ต่าง ๆ บทบาทของสื่อการเรียนการสอน คือ เป็นตัวกลางหรือช่องทางหรือเครื่องมือที่ใช้ นำเรื่องราว เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้ เป็นอย่างดี

สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (ม.ป.ป.) ได้เสนอไว้ว่า สื่อมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอยู่หลายประการ ดังนี้

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจังและมีความหมายชัดเจน ต่อผู้เรียน

2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในปริมาณมากขึ้น ในเวลาที่กำหนดไว้จำนวนหนึ่ง

3. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจ และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน

4. ช่วยให้ผู้เรียนจำ ประทับความรู้สึกรวดเร็วและดีขึ้น

5. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนการสอน

6. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนได้ลำบาก เพราะ

6.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น

6.2 ทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรมขึ้น

6.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงซ้ำให้ดูเร็วขึ้น

6.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงซ้ำให้ดูช้าลง

6.5 ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้ย่อขนาดขึ้น

6.6 ทำสิ่งที่เล็กมากให้ขยายขนาดขึ้น

6.7 นำอดีตมาให้นักศึกษาได้

6.8 นำสิ่งที่อยู่ไกลหรือลึกลับมาศึกษาได้ ในกรณีนี้เป็นการส่งเสริมการเรียน การสอนให้มีคุณภาพดีขึ้น และยังสอดคล้องกับวิธีการสอนที่ครูผู้สอนพิจารณาเลือกเอามาใช้ สอนอีกด้วย

6.9 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนสำเร็จง่ายขึ้น และผ่านการวัดผลอันหมายถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของบทเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารสื่อในการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาคควรมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการสื่อในการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้อัปขึ้น และช่วยให้ผู้เรียนเรียนสำเร็จง่ายขึ้น

2. กระบวนการบริหารสื่อในการเรียนการสอน

เหอ ผิง (He Ping, 2005, pp. 62–70 as cited in Duan, 2020) ได้เรียบเรียงกระบวนการบริหารสื่อในการเรียนการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวปฏิบัติการบริหารจัดการดูแลสื่อในการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมวางแผนการดูแลสื่อในการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบสื่อในการเรียนการสอนให้มีความสะดวกและปลอดภัยในการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 4 เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลสื่อในการเรียนการสอนให้แก่บุคลากร

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลในการใช้สื่อในการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารสื่อในการเรียนการสอนสามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาแนวปฏิบัติการบริหารจัดการดูแล การวางแผนในการดูแล การตรวจสอบ การดำเนินการดูแล และการประเมิน ส่วนโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไม่มีแผนหรือกระบวนการที่ชัดเจนในการบริหารสื่อในการเรียนการสอนพบอุปสรรคต่าง ๆ

ด้านการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณช่วยให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในภาคเหนือ รวมทั้งจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีปัญหาในด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ โรงเรียนจีนไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงิน โรงเรียนไม่มีเงินที่เพียงพอเพื่อจ่ายเงินเดือนให้กับครูและพนักงานทั่วไปของโรงเรียน จนกระทั่งทำให้โรงเรียนจีนอาจจะต้องปิดตัวลงเนื่องจากขาดสนับสนุนทางการเงิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานงบประมาณไว้ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารงานงบประมาณ

งบประมาณ หมายถึง เงินที่ส่วนราชการได้รับตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือเบิกจ่ายในรายจ่ายงบกลาง รายจ่ายตามงบประมาณจำแนกออกมาเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) เงินประมาณรายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ประกอบด้วย งบบุคลากร งบดำเนินการ งบลงทุน งบเงินอุดหนุน งบรายจ่ายอื่น 2) เงินงบประมาณรายจ่ายรายจ่ายงบกลาง ประกอบด้วย เงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ เงินช่วยเหลือข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานของรัฐ เงินสวัสดิการการรักษาพยาบาล/การศึกษาบุตร/เงินช่วยเหลือบุตร เงินสำรองเงินสมทบและเงินชดเชยข้าราชการ เงินเลื่อนขั้นเลื่อนอันดับเงินเดือนและปรับวุฒิข้าราชการ (จิราพร สังข์พิชัย, 2561)

การบริหารงานงบประมาณทางการศึกษาคือเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งมีการวิเคราะห์การจัดการและการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาต่าง ๆ มีการวางแผนกลยุทธ์ จัดทำข้อมูลทรัพยากร สิทธิประโยชน์และจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการศึกษา มีการกำกับ ตรวจสอบติดตาม ประเมินงานของสถานศึกษา และรายงานผลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, ออนไลน์)

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัวโปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ส่วนวัตถุประสงค์ของการบริหารงานงบประมาณคือ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ และเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (โรงเรียนนิคม ๒ (ตชด. สงเคราะห์), ม.ป.ป.) และสอดคล้องกับแนวคิดของโรงเรียนวัดลาดสนุ่น (ม.ป.ป.) ไว้ว่า การบริหารงานงบประมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้เป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และเพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ และเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ และเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ ตามมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานวิทยฐานะแห่งวิชาชีพชั้นสูงจนได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

เป็นสำคัญ และเพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้จักความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาดังนี้

สุนทร โคตรบรรเทา (2560) ได้นิยามการบริหารงานงบประมาณไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ยึดหลักความเท่าเทียมและเสมอภาค การบริหารงานงบประมาณให้สถานศึกษา ยึดหลักความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางโอกาสการศึกษาของผู้เรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหาร/การจัดการงบประมาณโดยมุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงบประมาณมาตรฐานการจัดการทางการเงินเพื่อรองรับการบริหารงบประมาณ ได้แก่

- 2.1 การวางแผนงบประมาณ
- 2.2 การคำนวณต้นทุนการผลิต
- 2.3 การจัดระบบการจัดหาพัสดุ
- 2.4 การบริหารทางการเงิน และการควบคุมงบประมาณ
- 2.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
- 2.6 การบริหารทรัพย์สิน
- 2.7 การตรวจสอบภายใน

3. ยึดหลักการกระจายอำนาจ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารงบประมาณให้เป็นลักษณะของวงเงินรวมแก่สถานศึกษาซึ่งอยู่ในระยะของการพัฒนา

4. มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเน้นระบบการจัดการงบประมาณของสถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใส และความรับผิดชอบตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้

ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า งบประมาณสถานศึกษามีความสำคัญและประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างมาก เนื่องจากงบประมาณการศึกษาสามารถถือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบริหาร ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช (2547) ได้นิยามความสำคัญของงบประมาณไว้ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ งบประมาณสถานศึกษามีความสำคัญระดับรัฐบาล เพราะว่างบประมาณเป็นแผ่นแม่บททางการคลังของรัฐบาล ประกอบด้วย รายได้ซึ่งคาดว่าจะเก็บได้และรายจ่ายซึ่งกำหนดว่าจะจ่ายงบประมาณ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาล

เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ มุ่งให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือในการประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือของฝ่ายนิติบัญญัติที่ใช้ควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลและเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล ประการที่สอง คือ ความสำคัญของงบประมาณระดับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดของรัฐหรือเอกชน มักจะมีการจัดทำงบประมาณของแต่ละองค์กรไว้ เพราะงบประมาณมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นเครื่องมือในการวางแผนขององค์กรเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริหารงานในองค์กร การประสานงานในองค์กรและการกระตุ้นการปฏิบัติงานในองค์กร

2. กระบวนการบริหารงานงบประมาณ

จากการศึกษาในด้านกระบวนการบริหารงานงบประมาณ สุนทร โคตรบรรเทา (2560) ได้กล่าวถึงงานเกี่ยวกับงบประมาณที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติไว้ 10 ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ การจัดทำแผนงบประมาณ สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำข้อมูลและสารสนเทศทางการเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลทางการเงินของสถานศึกษา คือ แผนชั้นเรียน ข้อมูลครู ข้อมูลนักเรียน และข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษาโดยความร่วมมือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษายังมีหน้าที่จัดทำระบบงบประมาณรายจ่าย โดยจัดทำล่วงหน้าระยะปานกลางและแผนงบประมาณ นอกจากนี้สถานศึกษายังทำหน้าที่เสนอแผนงบประมาณเพื่อขอความเห็นชอบและการจัดทำแผนงบประมาณ

ประการที่สอง คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ซึ่งเป็นการทำแผนปฏิบัติงานประจำปีโดยการจัดทำแผนงานประจำปีและแผนงานใช้จ่ายงบประมาณ ภายใต้ความร่วมมือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และขอความเห็นชอบแผนปฏิบัติการโดยขอความเห็นชอบการปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประการที่สาม คือ การอนุมัติการใช้เงินงบประมาณ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ที่อนุมัติงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรภายใต้ความร่วมมือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประการที่สี่ คือ การโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเสนอขอโอนหรือเปลี่ยนแปลงต่อเขตพื้นที่การศึกษา

ประการที่ห้า คือ การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ รายงานผลการดำเนินงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีไปยังเขตพื้นที่การศึกษา

ประการที่หก คือ การตรวจสอบ ติดตาม และรายงานการใช้งบประมาณ ได้แก่ การจัดให้มีการตรวจสอบและการติดตามให้กลุ่มงานในสถานศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแบบที่สำนักงานงบประมาณกำหนดแล้วส่งสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาทุกสามเดือนภายในเวลาที่กำหนดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการจัดทำรายงานประจำปี เพื่อแสดงความสำเร็จในการปฏิบัติงานทุกสิ้นปีงบประมาณ ส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภายในเวลาที่กำหนด

ประการที่เจ็ด คือ การตรวจสอบ ติดตาม และรายงานการใช้ผลผลิต หน้าที่สำคัญอีกประการของสถานศึกษาคือ ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และวางแผนประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยวางแผนการประเมินประสิทธิภาพและประเมินสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา อีกทั้งวิเคราะห์และประเมินความประหยัด และคุ้มค่าในการใช้จ่ายทรัพยากรของสถานศึกษา

ประการที่แปด คือ งานการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา บทบาทและหน้าที่สำคัญคือวางแผนรณรงค์ส่งเสริมการระดมทุนเพื่อการศึกษาและทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษา และจัดทำข้อมูลสารสนเทศและระบบการรับจ่ายทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คุ้มค่าและมีความโปร่งใส และสรุปรายงานเผยแพร่ โดยจัดทำสรุปรายงานเผยแพร่และเชิญผู้มีเกียรติ ผู้สนับสนุนทุนการศึกษา และทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเป็นกลุ่มศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประการที่เก้า คือ งานการปฏิบัติเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา สถานศึกษามีหน้าที่สำรวจและคัดเลือกนักเรียน โดยสำรวจความต้องการของนักเรียนและคัดเลือกผู้เสนอ กู้ยืมตามหลักเกณฑ์กำหนด และประเมินการกู้ยืมเพื่อการศึกษา กับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสร้างความตระหนักแก่ผู้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และติดตามตรวจสอบ ประเมินและรายงานผลการดำเนินงาน

ประการที่สิบ คือ งานการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา สถานศึกษาต้องทำหน้าที่จัดทำรายงานทรัพยากร วางแผน/กำหนดแนวปฏิบัติ กระตุ้นให้บุคลากรร่วมใช้ทรัพยากร ประสานความร่วมมือกับผู้รับผิดชอบ และดำเนินการเชิดชูเกียรติบุคคล

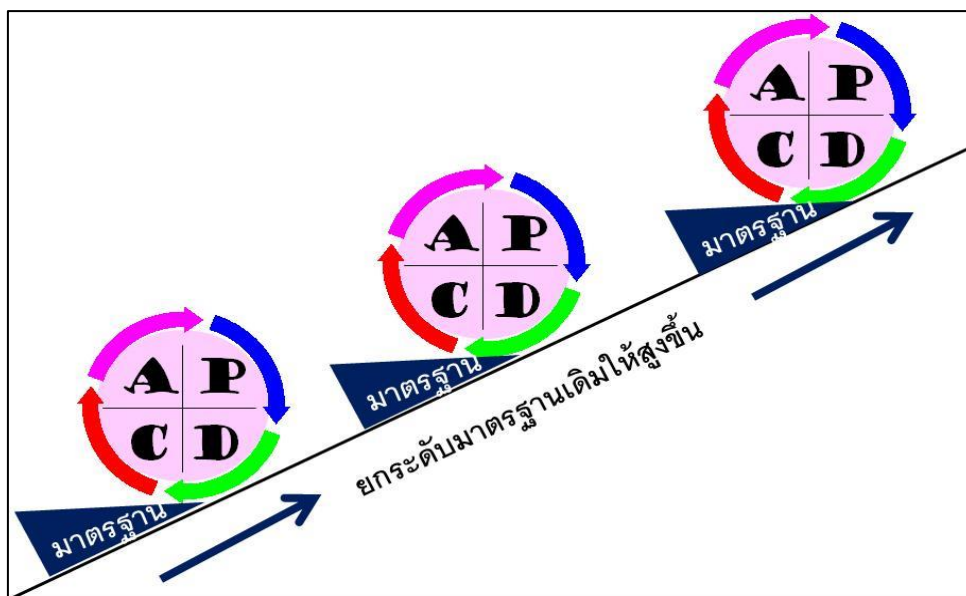
กล่าวโดยรวม กระบวนการบริหารงานงบประมาณแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดทำแผนงบประมาณ การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน การอนุมัติการใช้เงินงบประมาณ การโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิต งานการระดมทรัพยากรและการลงทุน งานการปฏิบัติเกี่ยวกับกองทุน และงานการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการมีงบประมาณที่เพียงพอ

ดังนั้น สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานหลักสูตร การบริหารอาคารและสถานที่ การบริหารสื่อในการเรียนการสอน และการบริหารงานงบประมาณ ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายเป็นโรงเรียนที่พึ่งตนเอง การแสวงหาแหล่งสนับสนุน มีความอิสระในตนเองสามารถกำหนดทิศทางการบริหารของตนเอง แต่ในปัจจุบันโรงเรียนจีนส่วนใหญ่ก็พยายามที่จะปรับตัวแสวงหาพันธมิตรทางการศึกษา หรือผู้ให้ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน

แนวคิดหลักวงจรกิจคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Circle) และองค์ประกอบการบริหารทรัพยากร (4M's)

แนวคิดหลักวงจรกิจคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Circle)

สุธาสิณี โพธิจันทร์ (2562, ออนไลน์) กล่าวว่า หลักวงจรกิจคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Circle) เป็นแนวคิดหนึ่งที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงแค่การวางแผน แต่แนวคิดนี้เน้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ และทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) P: Plan หมายถึง วางแผน 2) D: Do หมายถึง ปฏิบัติตามแผน 3) C: Check หมายถึง ตรวจสอบ 4) A: Act ดำเนินการให้เหมาะสม แนวคิด PDCA ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Walter Shewhart ซึ่งถือเป็นผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงจรกิจอุตสาหกรรม และต่อมาวงจรกิจ PDCA ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย มากขึ้น เมื่อปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพ อย่าง W. Edwards Deming ได้นำมาเผยแพร่ ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการ วงจรกิจนี้จึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า “Deming Cycle” ดังนั้น หลักวงจรกิจคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Circle) หรือ PDCA หมุนครบรอบเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไป และก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (ภาพ 2)

ภาพ 2 หลักวงจรกิจกรรมเดมมิ่ง (Deming Circle) กับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ที่มา: สุธาสินี โพธิจันทร์, 2562, ออนไลน์

วีระพล บดีรัฐ (2543) กล่าวว่า หลักวงจรกิจกรรมเดมมิ่ง (Deming Circle) หรือ PDCA เป็นวงจรที่พัฒนาจากวงจรที่คิดค้นโดย Walter Shewhart ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับแวดวงอุตสาหกรรมและต่อวงจรนี้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น เมื่อ E. W. Deming ปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพ เผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดียิ่งขึ้น และช่วยค้นหาปัญหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรนี้เป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อว่า วงจรเดมมิ่ง ต่อมาพบว่าแนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรมจึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของภาษาอังกฤษ 4 คำ คือ 1) P: Plan หมายถึง วางแผน 2) D: Do หมายถึง ปฏิบัติตามแผน 3) C: Check หมายถึง ตรวจสอบ 4) A: Act ดำเนินการให้เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกียรติพงษ์ ฤตมธนะธีระ (2561, ออนไลน์) ที่ว่า หลักวงจรกิจกรรมเดมมิ่ง (Deming Circle) หรือวงจรการควบคุมคุณภาพ (PDCA Cycle) คือ แนวคิดการพัฒนาการทำงานเพื่อควบคุมคุณภาพงานให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พัฒนามาจากแนวคิดของ วอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ท (Walter Shewhart) นักสถิติในงานอุตสาหกรรม ต่อมาแนวคิดนี้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นเมื่อ เอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง (E. W. Deming) นักจัดการบริหารคุณภาพได้นำเสนอและเผยแพร่ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงาน

ของพนักงานภายในโรงงานให้ดีขึ้น ซึ่งจะใช้ในการค้นหาปัญหาอุปสรรคในขั้นตอนการทำงาน โดยพนักงาน จนเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า วงจรเดมมิง หรือวงจร PDCA ส่วนคำว่า “P” หมายถึง การวางแผน รวมไปถึงการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการทำงานที่ได้ผลงาน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การพัฒนาสิ่งใหม่ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีส่วนที่สำคัญเช่น การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการ และ กำหนดงบประมาณที่จะใช้ คำว่า “D” หมายถึง ปฏิบัติตามแผน คือ การดำเนินการเพื่อให้ได้ตามแผนที่มีการกำหนดไว้ อาจมีการกำหนดโครงสร้างคณะทำงานรองรับการดำเนินการ เช่น คณะกรรมการ ฯลฯ กำหนดวิธีในการดำเนินงานและขั้นตอน ผู้ดูแลรับผิดชอบ ผู้ตรวจสอบและ ทำการประเมินผล คำว่า “C” หมายถึง ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน คือ ขั้นตอนที่เริ่ม เมื่อมีการดำเนินโครงการตามข้อ 2 ควรจะต้องทำการประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตาม แผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ คำว่า “A” หมายถึง ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง คือ การนำ ผลประเมินที่ได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาแผน ในการปรับปรุงต่อไป ในส่วนนี้ควรจะ เสนอแนะปัญหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาระบบที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไป อีกไม่มีที่สิ้นสุด

นอกจากนี้แล้ว บังอร มธุรสสุวรรณ (2542, หน้า 23-24) และ เสกสิฐ เล่ากิจเจริญ (2550, หน้า 17) ได้เสนอขั้นตอนของหลักวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Circle) ไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดทำและวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การติดตามประเมินผล (Check) และการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่เป็นไปตามแผน (Act)

กล่าวได้ว่า หลักวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Circle) เป็นแนวคิดหนึ่งที่สำคัญ ในด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงการดำเนินการ อย่างเหมาะสม

องค์ประกอบการบริหารทรัพยากร (4M's)

องค์ประกอบการบริหารทรัพยากร (4M's) หรือ 4M's หมายถึง 1) คน/บุคลากร (Man) 2) เงิน/งบประมาณ (Money) 3) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material) และ 4) การจัดการ (Management)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต (2566, ออนไลน์) ได้อธิบายถึง ปัจจัยหลัก 4 ประการ หรือ 4M's ไว้ว่า 1) คน/บุคลากร (Man) หมายถึง คนงาน พนักงาน หรือบุคลากร ทั้งจากภายในและภายนอก ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด เพราะการผลิตหรือ ดำเนินการใด ๆ จะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคน ทั้งในด้านความคิด การวางแผน การดำเนินการ

หรือจัดการทำให้เกิดการผลิตหรือกิจกรรมทางธุรกิจทุกรูปแบบ การพัฒนาคนจริงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ 2) เงิน/งบประมาณ (Money) หมายถึง เงินหรือทุน ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจทั้งจากเงินทุนภายในและภายนอก ในทางธุรกิจ เงินทุนถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด เพราะการทำธุรกิจทุกอย่างไม่สามารถดำเนินได้ดี หากขาดทุนในการดำเนินงาน กล่าวได้ว่าการทำธุรกิจทุกอย่างจะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย เงินทุน เพราะจะเป็นตัวขับเคลื่อนธุรกิจและปัจจัยต่างๆ ให้ดำเนินการไปได้ทั้งในด้านค่าแรงคน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ การมุ่งเป้าไปที่ การพัฒนาเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ 3) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material) หมายถึง วัสดุสิ่งของ วัตถุดิบ ชิ้นส่วนอะไหล่ ผลิตภัณฑ์ บริการ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งมีส่วนนำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ เป็นสิ่งสำคัญอันดับต่อมา เพราะทุกธุรกิจต้องอาศัยสิ่งที่ได้ในกลุ่มนี้มาใช้เป็นทรัพยากรในการผลิต ดังนั้นต้องรู้จักบริหารจัดการ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือให้มีประสิทธิภาพสามารถมีเพียงพอในการผลิต บริหารจัดการให้ได้ต้นทุนที่ต่ำ ในการผลิต และทำให้ธุรกิจได้ผลกำไรสูงสุด และ 4) การจัดการ (Management) หมายถึง การบริหารบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือให้ดี โดยเฉพาะในด้านการบริหาร กำลังคน ต้องมีการพัฒนาคนด้านความรู้ ทักษะ และวางแผนการใช้คนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพกับงานให้มากที่สุด และการบริหารวัสดุ ในการดำเนินงานว่าทำอย่างไร ให้สิ้นเปลืองทรัพยากรในการผลิตให้น้อยที่สุด หรือการใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด

โชคชัย อาษาสนา (2555, ออนไลน์) ได้อธิบายองค์ประกอบการบริหารทรัพยากร (4M's) หรือ 4M's ไว้ 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ คน (Man) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะธุรกิจจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความคิดของคน มีคนเป็นผู้ดำเนิน ประการที่สอง คือ เงิน (Money) ซึ่งเป็นปัจจัยในการดำเนินธุรกิจอีกชนิดหนึ่งที่ต้องนำมาประกอบเพื่อให้เกิดธุรกิจ ซึ่งแต่ละธุรกิจจะ ประการที่สาม คือ วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) ซึ่งในการผลิตสินค้าต้องอาศัยวัตถุดิบในการผลิต ดังนั้น ผู้บริหารต้องรู้จักบริหาร ประการที่สี่ คือ วิธีปฏิบัติงาน (Method) ซึ่งการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินธุรกิจ ควรมีการวางแผน และควบคุม

เสกสิริ เล่ากิจเจริญ (2550, หน้า 15) ให้ความเห็นว่า คน (Man) คือ หัวใจสำคัญของงานทางการศึกษา เพราะถึงแม้จะมีความเจริญทางเทคโนโลยีมากเพียงใด คนก็ยังต้องมีบทบาทเป็นครูที่ทำหน้าที่สอนและชี้แนะให้แก่ผู้เรียนเสมอ ส่วนเงิน (Money) คือ ด้านงบประมาณ เมื่อเอางบประมาณการศึกษาของทุกระดับมารวมกันเข้าแล้วก็จะเห็นหน่วยงานที่ใช้งบประมาณสูงสุด ส่วนวัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) หากจะคิดเพียงค่าปลูกสร้างอาคาร

สถานศึกษาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามารวมกันก็จะเห็นได้ว่าเป็นเงินค่าก่อสร้างที่สูงที่สุดในบรรดาค่าก่อสร้างของรัฐที่ได้ลงทุนไปในรอบปี ส่วนการบริหารจัดการ (Management) เป็นระบบบริหารที่มีความซับซ้อนมากกว่าระบบบริหารใด ๆ

นอกจากนี้ เสกสิฐ เล่ากิจเจริญ (2550, หน้า 15) ยังได้ชี้ถึงความสำคัญขององค์ประกอบการบริหารทรัพยากร 4 ด้าน (4M's) ไว้ว่า ในทุกองค์การ รวมถึงองค์การทางการศึกษาต้องบริหารจัดการทรัพยากรการบริหารให้เกิดประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายขององค์การ มีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้องค์การสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามศักยภาพขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเว็บไซต์ โมเดิร์น เมนูแพค เทอริง (2566) ที่อธิบายไว้ว่า องค์ประกอบการบริหารทรัพยากร (4M's) โดยทั้ง 4 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการผลิตที่จะต้องบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถลดต้นทุนในกระบวนการผลิตให้ต่ำที่สุด และเป็นตัวช่วยในการเพิ่มผลผลิตให้กับผู้ประกอบการได้ด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบการบริหารทรัพยากร (4M's) หรือ 4M's ประกอบด้วย 4 ประการหลักคือ การบริหารจัดการคน/บุคลากร การบริหารจัดการเงิน/งบประมาณ การบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และการบริหารจัดการการดำเนินการ ทั้ง 4 องค์ประกอบถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการที่จะต้องบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ช่วยให้ผู้บริหารบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ เนื่องจากองค์ประกอบสี่ประการคือ หัวใจสำคัญของการบริหารในองค์กรทุกลักษณะ รวมทั้งการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบ (Model) หมายถึง เครื่องมือหรือวิถีวิธีหนึ่งที่น่าไปเป็นต้นแบบของอย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น รูปร่างก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนาชนบท รูปแบบในการหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร เป็นต้น (สมาน อัครภูมิ, 2545, หน้า 11)

รูปแบบ (Model) ยังคงหมายถึงส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่นักวิจัยได้ศึกษาและพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อทำให้อธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้นเข้าใจง่ายขึ้นหรือสามารถนำรูปแบบเหล่านั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะดีขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป (กรรณิกา เจิมเทียนชัย, 2544, หน้า 82) ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) รูปแบบ (Model) ผู้วิจัยสามารถใช้รูปแบบอธิบาย

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือระบบต่าง ๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ สามารถทำให้ปรากฏการณ์นั้น เข้าใจง่ายขึ้นกว่าเดิม

นอกจากนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายของคำว่า รูปแบบ (Model) ไว้ว่า “น. รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับเช่น รูปแบบร้อยกรอง (ศิลปะ) สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเป็นเช่นนั้น ๆ อย่างรูปคน รูปบ้าน รูปปลา รูปใบไม้ เช่น รูปแบบผู้หญิง รูปแบบเบ็ดรูปแบบวัด” ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ วีระเกษตร สอนพกา (2557) ไว้ว่า รูปแบบ (Model) หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาใช้แทนของจริง เพื่อให้ทำความเข้าใจการทำงาน ของระบบจริงได้ง่ายกว่าศึกษาจากระบบจริงโดยตรง

อีกทั้ง พัฒนา พรหมณี และคณะ (2560, หน้า 129) ได้ให้นิยามของรูปแบบ (Model) ว่าเป็นการสังเคราะห์ความคิดที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่แสดงออกมาเป็นคำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพที่ช่วยให้ตนเองและผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีความสำคัญ คือ เป็นเครื่องมือทางความคิดสำหรับใช้ในการสืบค้นหาคำตอบ สร้างความรู้ ความเข้าใจใน ปรากฏการณ์ รูปแบบสร้างขึ้นจากความคิด ประสบการณ์ การอุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ

พูลสุข หิงคานนท์ (2550, หน้า 50) กล่าวว่า แบบจำลองหรือรูปแบบ คือ สิ่ง que แสดง โครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของ เรื่องที่ศึกษา

พระจันทร์ หมั่นบำรุง (2552, หน้า 15) ได้อธิบายถึงความสำคัญและความจำเป็น ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาไว้ว่า การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการของสถานศึกษาจะบรรลุเป้าหมายขององค์กร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนต้องมีส่วนร่วมและร่วมมือพัฒนา ซึ่งบุคคลกรที่กล่าวถึง ตั้งแต่ผู้บริหารครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ซึ่งคุณภาพผู้เรียนจะได้ดีขึ้นอยู่กับครูจะต้อง จัดการเรียนรู้ที่ดี และการบริหารจัดการของโรงเรียนที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนา รูปแบบการบริหารของสถานศึกษาอยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า รูปแบบ (Model) หมายถึง โครงสร้างหรือเครื่องมือที่เป็นต้นแบบของอย่างใด อย่างหนึ่ง มนุษย์สามารถนำโครงสร้างหรือรูปแบบเหล่านั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการทำนาย ปรากฏการณ์ที่จะดีขึ้น อีกทั้งยังรูปแบบเป็นการสังเคราะห์ความคิดของมนุษย์ที่เป็นนามธรรม เป็นรูปธรรม เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจของระบบต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภท ซึ่งนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ ได้จัดแบ่งประเภทต่างกันออกไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น แควเวล (Keeves, 1997, pp. 561-565) ได้แบ่งรูปแบบออกมาเป็น 4 ประเภท คือ

1. Analogue Model (รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic Model (รูปแบบเชิงภาษา) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น รูปแบบการสอนของ (Joyce and Weil, 1985, p. 41) เป็นต้น

3. Mathematical Model (รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์) เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal Model (รูปแบบเชิงแผนผัง) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

สมิธ และคณะ (Smith, et al., 1980, p. 461 อ้างอิงใน ชฎาภรณ์ ชื่นตา และคณะ 2561) ได้จำแนกประเภทของรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ได้แก่
 - 1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) หมายถึง มีลักษณะคล้ายถึง
 - 1.2 รูปแบบเหมือนจริง (Analog Model) หมายถึง มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง
2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ได้แก่
 - 2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model)

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model)

สไตเนอร์ (Steiner, 1988, p. 148) จำแนกประเภทของรูปแบบ ได้ดังนี้

1. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) หมายถึง รูปแบบที่จำลองทางกายภาพ แบบจำลองเครื่องบิน จักรยาน รถยนต์ เป็นต้น

2. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) หมายถึง รูปแบบที่เป็นจำลองที่สร้างขึ้น จากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ส่วนตัวทฤษฎีไม่ใช่รูปแบบ แต่เป็นตัวช่วยให้เกิด รูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน

Joyce and Weil (1985 อ้างอิงใน สายรุ้ง ตุ่มม่วง, 2561, หน้า 29-30) ได้จัดแบ่ง ประเภทของรูปแบบตามแนวคิดหลักการหรือทฤษฎีนั้น ๆ แบ่งรูปแบบการสอนไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. Information-processing Models รูปแบบนี้เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลัก ความสามารถในการประมวลข้อมูลของผู้เรียนหรือผู้ศึกษา และแนวทางในการ ปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. Personal Models รูปแบบนี้เป็นรูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับ ปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบ และปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (reality) ทั้งหลาย

3. Social Interaction Model รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม

4. Behavior Model ประการนี้เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้าน พฤติกรรม และศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ โดยพัฒนารูปแบบที่มีโครงสร้างทาง ความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ศึกษา จุดเน้นที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างทางจิตวิทยา และพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้

นอกจากนี้ ทิศนา แชมมณี (2550) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) รูปแบบที่ยึดกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ระเบียบและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการ แก้ไขปัญหา 2) รูปแบบที่ใช้พรรณนา ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้บรรยายสิ่งที่มี ลักษณะเช่นไร 3) รูปแบบที่มีตัวตน ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีตัวตนสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน 4) รูปแบบที่ไม่มีตัวตน ซึ่งรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ต้องจินตนาการ

องค์ประกอบของรูปแบบ

Brown and Moberg (1980) อธิบายถึงองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบมี 4 องค์ประกอบ คือ

1. สภาพแวดล้อม (Environment)
2. เทคโนโลยี (Technology)
3. โครงสร้าง (Structure)
4. กระบวนการจัดการ (Management Process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

Keeves (1988 อ้างอิงใน ทิศนา แคมมณี, 2555) นิยามว่า รูปแบบต้องประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. รูปแบบสามารถนำไปพิสูจน์และทดสอบได้
2. รูปแบบมีโครงสร้างแบบสัมพันธ์เชิงสาเหตุ
3. รูปแบบสามารถทำหน้าที่ ช่วยสร้างจินตนาการ ความคิดรอบยอดและความสัมพันธ์ได้
4. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

นอกจากนี้ อิวานเซวิช และคณะ (Ivancevich, et al., 1989 อ้างอิงใน พัฒนา พรหมณี และคณะ, 2560) ได้อธิบายรูปแบบมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ประการแรก คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นการกำหนดว่าจะสร้างและพัฒนา รูปแบบเพื่อวัตถุประสงค์ในงานสาธารณสุขด้านใด โดยทั่วไปมักจะพัฒนารูปแบบขึ้นมา เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลงานที่ดีขึ้นตามภารกิจขององค์กร
2. ประการที่สอง คือ ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบผู้สร้างและพัฒนา รูปแบบต้องกำหนดรูปแบบสร้างขึ้นจากฐานคิดของทฤษฎีและหลักการใดบ้าง
3. ระบบงานและกลไกของรูปแบบ สำหรับใช้ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เช่น การจัดโครงสร้างองค์การการตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงานที่จำเป็น พร้อมกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันของกลไกเหล่านั้นเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่กำหนดไว้
4. วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ เป็นการกำหนดภารกิจ กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมและอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

5. แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ เป็นการกำหนดแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผลรูปแบบตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบว่าเป็นไปตามระบบงานที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบว่ารูปแบบทำหน้าที่ตามที่สร้างไว้มากน้อยเพียงใดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด ตลอดจนกำหนดแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์และตอบสนองการดำเนินงานมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

6. คำอธิบายประกอบรูปแบบเป็นการอธิบายคำศัพท์เฉพาะที่นำมาใช้ในการสร้างและพัฒนาแบบเพื่อสื่อความให้มีความเข้าใจตรงกันในการนำรูปแบบไปใช้

7. การระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ เนื่องจากแบบมีข้อจำกัดของรูปแบบเอง ดังนั้น การสร้างและพัฒนาแบบควรได้ระบุเงื่อนไขที่จะทำให้การนำรูปแบบไปใช้ประสบผลสำเร็จ และข้อควรระวังเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

การพัฒนาแบบ

Willer (1986) กล่าวว่า การพัฒนาแบบอาจมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วจะแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่คือ การสร้าง (Construct) รูปแบบและการหาความตรง (Validity) ของรูปแบบ

รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้ได้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น รูปแบบต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญคือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างสามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผลทำนายได้ กว้างขวางขึ้นและสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ สำหรับการพัฒนาแบบนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในการสร้างรูปแบบนำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงสร้างและข้อมูลของแบบอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลสรุปเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัย มีการทดสอบและปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริง และประเมินผลการนำรูปแบบไปใช้งานจริง (สายรุ่ง ตุ่มม่วง, 2561, หน้า 32)

การประเมินแบบ

การประเมินแบบเป็นขั้นตอนที่จะทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมานั้นมีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง และความเหมาะสม อีกทั้งในการประเมินแบบต้องอาศัยข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความเชื่อถือมากขึ้น ดังที่ ณรงค์ อภัยใจ (2560) เสนอไว้ว่า การประเมินแบบเป็นขั้นตอนที่จะทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมานั้น มีความถูกต้อง สมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และการประเมินแบบโดยกลุ่มผู้ใช้รูปแบบ และการประเมินแบบต้องอาศัยข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการวิเคราะห์ วิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้งในการจัดกิจกรรม

พลสุข หิงคานนท์ (2550, หน้า 53–55) และสายรุ้ง ตุ่มม่วง (2561) ได้สรุปแนวคิดเรื่องการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญไว้ดังนี้

1. การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องดำเนินการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอ แต่อาจผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจรรณญาณของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมินโดยพัฒนาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคลหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือผู้เชี่ยวชาญนั้นเที่ยงธรรม และมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้เกิดความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้เชี่ยวชาญตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประเมินผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam, et al., 1971, pp. 176–178) ได้เสนอไว้ว่าการประเมินรูปแบบทางการศึกษาหรือสถานศึกษาสามารถประเมินได้อย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความถูกต้อง (Correct Standard) และความเหมาะสม (Propriety Standard)

ดังนั้น สรุปได้ว่า ปัญหาในปัจจุบันของโรงเรียนจีนที่กระจายอยู่สามจังหวัด (จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน) ภาคเหนือของประเทศไทยจะประกอบด้วยหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านหลักสูตร ปัญหาด้านอาคารและสถานที่เรียน ปัญหาด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และปัญหาด้านงบประมาณ ดังนั้น รูปแบบการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนจีนในสามจังหวัดภาคเหนือมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพได้รับการนำไปใช้ในการดำเนินวิจัยอย่างหลากหลาย กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมากกว่า ซึ่งนักวิจัยที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นจะต้องเข้าไปสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงตามสภาพการณ์ แล้วนำข้อมูลมาถ่ายทอดให้แก่ผู้อ่าน (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2563) ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งแนวคิด ทฤษฎี และหลักการในการพัฒนารูปแบบ

การบริหารโรงเรียน โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการศึกษาปรากฏการณ์ ดังสรุปแนวคิด และหลักการดังต่อไปนี้

ความหมายของการวิจัยเชิงคุณภาพ

บุญมี พันธุ์ไทย (2565) ได้เสนอไว้ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ หมายถึง กระบวนการศึกษาปรากฏการณ์ของสังคมหรือพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมนั้น โดยใช้ข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาระยะยาวและใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบตีความ และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยเป็นผลของการวิจัย

พิเชษฐ วังศ์เกียรติ์จร (2559) ได้เสนอไว้ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่ค้นหาความรู้ ความจริงหรือสร้างทฤษฎี หลักการและความจริงใหม่ ๆ ที่เป็นสิ่งที่นิยมแพร่หลายจากนักวิชาการในหลายสาขาทั่วโลก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยที่เป็นเอกลักษณ์ที่หลากหลายครอบคลุมรอบด้านในทุกประเด็นปัญหาของเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และตีความ

แววดาว พรหมเสน (2554) ได้เสนอไว้ว่า งานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่แสวงหาความจริงในสภาพที่เป็นอยู่โดยธรรมชาติ ซึ่งเป็นการศึกษาโดยมองภาพรวมทุกมิติด้วยตนเอง เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่สนใจกับสภาพแวดล้อมนั้น ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นความรู้สึกนึกคิด คุณค่าของมนุษย์ และความหมายที่มนุษย์ให้ต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว

อารีย์วรรณ อ่วมตานี (2553) ได้เสนอไว้ว่า งานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นงานวิจัยประเภทที่แสวงหาความจริงในสภาพที่เป็นอยู่โดยธรรมชาติ ซึ่งเป็นการสอบสวน มองภาพรวมทุกมิติด้วยผู้วิจัยเอง เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่สนใจกับสภาพแวดล้อมนั้น โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นความรู้สึกนึกคิด คุณค่าของมนุษย์ และความหมายที่มนุษย์ให้ต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

สรุปได้ว่า งานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการแสวงหาความรู้ ความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลภาคสนาม อย่างไรก็ตามวิธีการเก็บข้อมูลจากการลงภาคสนามรวมทั้งการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ระดับลึก และการจัดกลุ่มสนทนา ดังนั้นข้อมูลจากการลงภาคสนามต้องมีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ

Li (2021) ได้เสนอขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพไว้ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษา
2. การศึกษาประวัติและความเป็นมาของตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษา

3. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
4. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
5. การสร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยและให้ผู้เชี่ยวชาญหรืออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
6. การปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะและนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
7. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
8. การนำเสนอผลการศึกษาริชัย

แหวดาว พรหมเสน (2554) ได้สรุปขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพได้ 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ การกำหนดปัญหาในการวิจัย ปัญหาในการวิจัยเชิงคุณภาพมี 2 ประเภท คือ การวิจัยลักษณะทั่วไปของปรากฏการณ์ และการวิจัยลักษณะเฉพาะเจาะจง เช่น การวิจัยเพื่อหาสาเหตุ ปัจจัยกำหนดกระบวนการ และผลกระทบ ทั้งนี้การศึกษาปรากฏการณ์เหล่านี้จะต้องเป็นการศึกษาที่มองรอบด้านและคำนึงถึงบริบทของปรากฏการณ์นั้น ๆ ประการที่สอง คือ การสำรวจวรรณกรรม ผู้วิจัยต้องทำการสำรวจวรรณกรรมเพื่อทบทวนว่ามีผู้ใดทำการวิจัยในหัวข้อที่ศึกษาหรือไม่ เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการกำหนดกรอบแนวคิด และสรุปแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของตน ประการที่สาม คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีบทบาทสำคัญในการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกต จดบันทึก สัมภาษณ์ และข้อมูลเอกสาร เพื่อหาข้อสรุป หรือตั้งสมมติฐานจากข้อเท็จจริงที่พบจากการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยต้องกำหนดตัวอย่างและพื้นที่ของการวิจัยให้ชัดเจน รวมทั้งต้องรวบรวมข้อมูลที่เป็นบริบทของข้อมูลในการวิจัยทั้งหมด ถือเป็นสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากผู้วิจัยจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ และให้เทคนิคการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดเกี่ยวกับโลกทัศน์ ความรู้สึก ค่านิยม ประวัติ และคุณลักษณะ ประการที่สี่ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอรายงานผลการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการจำแนกและจัดระบบข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่าคือสิ่งใด เป็นอย่างไร และหาความสัมพันธ์ของข้อมูลแยกแยะเงื่อนไข เพื่อทราบสาเหตุ ความสัมพันธ์ กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หลักการของงานวิจัยเชิงคุณภาพ

บุญมี พันธุ์ไทย (2565) สรุปหลักการลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ในสังคมหรือพฤติกรรมของมนุษย์กับสภาพแวดล้อม

2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจะเป็นข้อมูลด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิด
 3. เป็นการศึกษาหรือวิจัยที่ต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานการณ์ที่เป็นจริง
 4. การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2558) ได้สรุปหลักการลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพไว้ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพต้องดำเนินการภายใต้สถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ
2. การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่อิงตรรกะแบบอุปนัย
3. การวิจัยเชิงคุณภาพคือการมุ่งทำความเข้าใจอย่างเป็นองค์รวม
4. การวิจัยเชิงคุณภาพต้องมุ่งใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก
5. การติดต่อโดยตรงและการมีส่วนร่วมกับประชากรกลุ่มเป้าหมายคือหัวใจของการวิจัยเชิงคุณภาพ

6. การมุ่งทำความเข้าใจในปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่กำลังศึกษาในลักษณะที่เป็นพลวัตเป็นความสำคัญอีกประการหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ

7. การมุ่งให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบหรือกรณีศึกษาเฉพาะต่างๆอย่างเท่าเทียมเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้การวิเคราะห์ผลการวิจัยประสบความสำเร็จ

8. การมุ่งให้ความสำคัญกับบริบทของสิ่งที่ศึกษาต่างๆในมิติที่แตกต่างกัน

9. การวิจัยเชิงคุณภาพต้องออกแบบการวิจัยให้ยืดหยุ่น

10. การวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือวิจัยที่หลากหลายและตัวผู้วิจัยคือเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในกระบวนการวิจัย

อิทธิชัย สีด่า (ม.ป.ป.) ได้เสนอชั้นหลักการลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพไว้ดังนี้

1. มีความต้องการข้อมูลที่รอบด้าน (Holistic) เพื่อเข้าใจบริบทของสังคมอันเป็นแนวคิดพื้นฐานที่เห็นได้ชัดในงานวิจัย

2. งานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ที่จะอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม (Contextual) แต่ปรากฏการณ์ทางสังคมบางประการไม่สามารถอธิบายด้วยเหตุผลธรรมดาทั่วไปได้

3. งานวิจัยเชิงคุณภาพคืองานที่ต้องการที่จะเข้าใจระบบความคิด ระบบความเชื่อ และตรรกะของผู้ที่อยู่ในชุมชนหรือสังคม

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมและปรากฏการณ์ทางสังคมเป็นอีกเรื่องหนึ่งในงานวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญ

5. ลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพที่สำคัญอีกลักษณะหนึ่ง คือ การเก็บข้อมูลที่ต้องการจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่เลือกสรรแล้วว่าเป็นผู้ที่รู้เรื่องนั้น ๆ ดี

6. งานวิจัยเชิงคุณภาพ อาจใช้วิธีการตีความจากข้อมูลที่มีอยู่เพื่อเข้าใจความหมายที่ซ่อนอยู่

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของงานวิจัยเชิงคุณภาพควรประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก คือ การเตรียมตัวในการลงภาคสนาม ขั้นตอนที่สอง คือ การคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่สาม คือ การรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย การสังเกตและการสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่สี่ คือ การตรวจสอบข้อมูล ขั้นตอนที่ห้าคือ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนจีนในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

ช่อชิง เมธาธำณกุล และฉัตรฤกษ์ รื่นจิตต์ (2564) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การปรับตัวของโรงเรียนจีนที่รับการสนับสนุนจากจีนแผ่นดินใหญ่ในชุมชนจีนยูนนานทางภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า โรงเรียนสอนภาษาจีนเจียวเหวียนเชียงใหม่ใช้กลยุทธ์ 5 ประการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้าน อันประกอบด้วย 1) แสวงหาพันธมิตรจากจีนแผ่นดินใหญ่เพื่อพัฒนาโรงเรียน ดึงดูดและขยายจำนวนผู้เรียน 2) เน้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 3) เน้นการเรียนรู้และการเทียบเคียงผลลัพธ์กับสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้แตกต่าง 4) พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เน้นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อดึงดูดให้คนภายนอกเห็นความก้าวหน้าที่ชัดเจน และ 5) ตอบแทนสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับต่อโรงเรียน รวมทั้งนำเสนอผลสืบเนื่องจากการะบวนการปรับตัวของโรงเรียน

เทียน ชง หวัง และ หยิง เซ็ง หลี (Tiansong and Yinsheng, 2019) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนจีนในภาคเหนือ การวิจัยสรุปได้ว่า 1) นักเรียนที่เรียนโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนในภาคเหนือ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในการเรียนภาษาจีน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอนด้านการประเมินผลและด้านครู-อาจารย์ผู้สอน 2) นักเรียนที่เรียนโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนในภาคเหนือ ที่มีเพศ และเรียนในจังหวัดที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในการเรียนภาษาจีน โดยรวมและรายด้าน

ทุกด้านไม่แตกต่างกันยกเว้นนักเรียนที่เรียนระดับชั้นแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในการเรียนภาษาจีน ด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโดยรวมและด้านอื่นๆ อีก 5 ด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูโรงเรียนจีนในภาคเหนือมีการปฏิบัติการบริหารการสอนภาษาจีน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการ 4) ครูโรงเรียนจีนในภาคเหนือที่มีสถานะอายุ และวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติการบริหารการสอนภาษาจีน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

หยาง ซินซิน (2561) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง พัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในจังหวัดเชียงรายภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศ ช่วงปี ค.ศ. 1954–2004 พบว่า ในช่วงทศวรรษ 1950 ด้วยอิทธิพลของสงครามเย็นและสถานการณ์ต่าง ๆ ในระดับภูมิภาค กองกำลังทหารชาวจีนยูนนานของพรรคก๊กมินตั๋งที่อาศัยอยู่ในเขตสามเหลี่ยมทองคำได้ก่อตั้งโรงเรียนจีนเพื่อสอนภาษาจีนให้แก่ลูกหลาน พร้อมสร้างรูปแบบโรงเรียนทหารระบบใหม่หลังจากนั้นก็ได้รับการสนับสนุนทุนจากไต้หวันและได้รับการอนุญาตจากรัฐบาลไทย ซึ่งนี่เป็นก้าวสำหรับพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในจังหวัดเชียงราย แต่นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา สถานการณ์ทุกระดับมีการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลไทยเข้าควบคุมโรงเรียนจีนในเขตภาคเหนืออย่างเข้มงวด หลังจากนั้นสิ้นสุดสงครามเย็นในช่วงทศวรรษ 1990 โรงเรียนจีนในเขตภาคเหนือได้รับการพัฒนาอีกครั้งหนึ่ง แต่อย่างไรก็ยังคงอยู่ในการควบคุมของทหาร และการพัฒนาทั้งหมดก็ยังคงขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศ

หยาง ซินซิน (2560) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง ต้นทุนด้านการเงิน สังคม วัฒนธรรมกับการดำรงอยู่ของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนจีนประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่สูงของจังหวัดเชียงราย พบว่า โรงเรียนจีนในเขตพื้นที่สูงของจังหวัดเชียงรายประเภทต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนทางด้าน การเงิน วัฒนธรรมและสังคมจากชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน ทำให้เกิดความแตกต่างในการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โรงเรียนที่มีประวัติที่ยาวนานก็จะได้รับการสนับสนุนมาก ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างดี มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่บางโรงเรียน กลับไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ไม่ได้รับการแก้ปัญหาครบถ้วน จนทำให้อาจต้องปิดตัวลงในอนาคต

พิชัย รัตนพล (2512) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการการควบคุมโรงเรียนจีน พบว่า ชาวจีนมีบทบาทต่อการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย รวมทั้งลักษณะการจัดดำเนินการศึกษาภาษาจีนทั่วไป ศึกษาถึงการควบคุมโรงเรียนจีนสมัยก่อนประกาศใช้ พ.ร.บ. โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 โดยเสนอให้เห็นทั้งปัจจัยหรืออิทธิพลที่มีต่อการกำหนดนโยบายและมาตรการในการควบคุม ศึกษาการควบคุมโรงเรียนจีนสมัยประกาศใช้ พ.ร.บ. โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 จนถึงสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การควบคุมโรงเรียนจีนระหว่างสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ในแต่ละระยะ ผู้เขียนแสดงให้เห็นสภาพการศึกษาภาษาจีนควบคู่กันไปกับการควบคุมโรงเรียน วิเคราะห์ถึงนโยบายและมาตรการในการควบคุม รวมถึงตลอดจนถึงปัจจัยและอิทธิพลที่มีผลต่อการกำหนดและการปฏิบัติตามนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ต่อจากนั้นผู้เขียนได้ศึกษาการควบคุมโรงเรียนจีนในปัจจุบัน (2512) โดยเสนอเหตุการณ์ทั่วไปในสังคมไทยตั้งแต่หลังสงครามโลกยุติจนถึงปัจจุบัน ที่มีผลต่อการควบคุมโรงเรียนจีน และมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในการควบคุมโรงเรียนจีน เช่น การประกาศกำหนดจำนวนโรงเรียนจีนทั่วประเทศ การควบคุมครูจีน การตรวจโรงเรียนจีน การควบคุมหลักสูตร อัตราเวลาเรียน หนังสือแบบเรียนและอุปกรณ์การสอน ตลอดจนการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนจีน โดยพยายามวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดและปฏิบัติตามนโยบายและมาตรการที่ทางราชการใช้ในการควบคุมโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำแนวคิดองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านอาคารและสถานที่ 4) ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และ 5) ด้านงบประมาณ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรปกครองท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย จัดเป็นการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อ ศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบ ของการบริหารสถานศึกษา 3) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงวิธีการวิจัย 4 ขั้นตอน

ขั้นตอน	วิธีการทำ/กระบวนการ	ผลลัพธ์
1. ศึกษาสภาพทั่วไปของ ชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน ในพื้นที่บดอยสูงใน จังหวัดเชียงราย	1. วิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) ที่เกี่ยวข้อง 2. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มให้ข้อมูล (Key Informants) ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับชุมชน คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูงใน จังหวัดเชียงราย	สภาพทั่วไปของชุมชนคนไทย เชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูง ในจังหวัดเชียงรายในด้านการเมือง การปกครองระดับชุมชน เศรษฐกิจ ระดับชุมชน สังคมระดับชุมชน และ เทคโนโลยีระดับชุมชน
2. ศึกษาสภาพและปัญหา ของโรงเรียนจีนในพื้นที่บ ดอยสูงในจังหวัดเชียงร ай ตามองค์ประกอบของการ บริหารสถานศึกษา	1. วิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) ที่เกี่ยวข้อง 2. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก	สภาพและปัญหาการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย 5 ด้าน คือ ด้าน บุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคาร และสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อ ในการเรียน และด้านงบประมาณ
3. สร้างรูปแบบการ บริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่ บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย	1. สร้างรูปแบบตั้งต้นการบริหารโรงเรียน จีน ผนวกกับข้อมูลจากการศึกษาใน ขั้นตอนที่ 1 และในขั้นตอนที่ 2 2. จัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่ง เป็นการประชุมระดมสมองฟังความเห็น ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการเรียนการสอนและ การบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย	ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีน ในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตาราง 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีการทำ/กระบวนการ	ผลลัพธ์
4. ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย	1. สร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย 2. สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ประเมินผลความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปปฏิบัติ	1. ผลของการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ 2. รูปแบบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายที่ได้รับการประเมิน

สำหรับรายละเอียดในขั้นตอนต่าง ๆ มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

การดำเนินการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย รวมทั้งประวัติความเป็นมาและสภาพทั้งของชาวจีนในจังหวัดเชียงราย เพื่อให้มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูง ซึ่งขั้นตอนนี้จะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้น 1.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Content Analysis)

ขั้น 1.2 การสอบถามกลุ่มให้ข้อมูล (Key Informants) ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงและโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ขั้น 1.3 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มให้ข้อมูล (Key Informants) ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน (หมายถึงผู้อาวุโสที่มีความรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนที่ได้รับการยกย่องจากชุมชน) คนไทยเชื้อสายจีน และผู้นำชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนจากหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นโดยคนไทยเชื้อสายจีน จำนวน 6 พื้นที่ ได้แก่ บ้านเทอดไทย บ้านนาโต บ้านเล่าลิว บ้านห้วยผึ้ง บ้านสันติศิริ และบ้านเล่าผู้ อีกทั้งยังประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โรงเรียนที่เลือกศึกษา

มีจำนวน 3 โรงเรียน จากโรงเรียนจีนทั้งหมดจำนวน 56 โรงเรียน (โรงเรียนจีนขนาดใหญ่มีจำนวนทั้งสิ้น 15 โรงเรียน จีนขนาดกลางมีจำนวนทั้งสิ้น 13 โรงเรียน และโรงเรียนจีนขนาดเล็กมีจำนวนทั้งสิ้น 28 โรงเรียน) โดยวิธีการในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเลือกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจีนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนจีนต้าถงวิทยาคม โรงเรียนจีนขนาดกลาง 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนจีนฉินหนิงวิทยาคม และโรงเรียนจีนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนอินฉิน สาเหตุที่เลือกโรงเรียนจีน 3 โรงเรียนนี้ เพราะโรงเรียนทั้งสามโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ยังดำรงอยู่และต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ และได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทางด้านการเงิน บุคลากร อุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน เป็นต้น อีกทั้งผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีความแตกต่างกัน บางโรงเรียนพัฒนาได้เป็นอย่างดี บางโรงเรียนเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ จนไม่ได้มีการแก้ไข อาจต้องปิดลงในอนาคต โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะที่เรียกว่า การศึกษาปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎี PEST (PEST หมายถึง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีขอบข่ายการศึกษาในระดับชุมชน เนื่องจากชุมชนที่เลือกเป็นแหล่งศึกษาเป็นชุมชนบนดอยสูงที่อยู่ไกลจากการเมืองและเศรษฐกิจระดับชาติ ผู้คนในชุมชนรับรู้ได้เพียงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวหรือมีผลกระทบต่อตนเองเท่านั้น จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

วิธีการสร้างเครื่องมือประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่มีกรอบความคิดกว้าง ๆ ในการบริหาร 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ
2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
3. การสนทนากลุ่มเล็ก (Small-group discussion) ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพกับประชาชนชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน ผู้นำชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน ครู ผู้บริหารและคนที่เกี่ยวข้องในชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขออนุมัติจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยาให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ยื่นต่อผู้ให้ข้อมูล

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึกมาวิเคราะห์และเรียบเรียง การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในด้านสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหารของสถานศึกษา

การดำเนินการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย และเป็นการนำเสนอผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ที่ได้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย แล้วนำมาศึกษาองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ ซึ่งขั้นตอนนี้จะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้น 2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Content Analysis)

ขั้น 2.2 การสอบถามกลุ่มให้ข้อมูล (Key Informants) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ขั้น 2.3 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย จำนวน 12 คน ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย แล้วจัดกลุ่มข้อสรุปที่มีประเด็นเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ โรงเรียนที่เลือกศึกษามีจำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนจีนต้าถงวิทยาคม โรงเรียนจิงฉวินวิทยา และโรงเรียนอินฉวิน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะที่เรียกว่า การศึกษาปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ตามหลักการบริหารโรงเรียนจีน 5 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านอาคารและสถานที่ 4) ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน 5) ด้านงบประมาณ

วิธีการสร้างเครื่องมือประกอบด้วย 2 ประการ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่มีกรอบความคิดกว้าง ๆ ในการบริหาร 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขออนุมัติจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยาให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ยื่นต่อผู้บริหารและผู้นำชุมชน
3. ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในด้านสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหาร

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

การดำเนินการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาในการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ซึ่งประกอบด้วยการศึกษา 2 ขั้นตอนย่อย รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้น 3.1 ร่างรูปแบบตั้งต้นการบริหารโรงเรียนจีน ซึ่งผู้วิจัยนำผลการการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และ ขั้นตอนที่ 2 จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ปรับแก้ไขให้มีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ขั้น 3.2 การจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดคือ

1. ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารโรงเรียนจีนระดับผู้อำนวยการสถาบันเชิงชื่อ จำนวน 1 คน
2. ผู้บริหารและอดีตผู้บริหารโรงเรียนจีน จำนวน 3 คน

3. ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาจีนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับโรงเรียนจีนในพื้นที่
บนดอยสูง จำนวน 2 คน

4. อดีตครูสอนภาษาจีน จำนวน 1 คน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย

การดำเนินการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูง
ในจังหวัดเชียงรายที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 มาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ในการนำไปปฏิบัติ โดยผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
ภาษาจีนของโรงเรียนจีน จำนวน 30 คน

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบ
ไปปฏิบัติ โดยมีองค์ประกอบย่อย 2 ประการคือ ความเหมาะสมของรูปแบบ และความเป็นไปได้
ของการนำรูปแบบไปปฏิบัติของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาจีน จำนวน 10 คน
เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการสอนภาษาจีน หรือการบริหารการศึกษา
หรือการศึกษา หรือมีประสบการณ์การสอนภาษาจีนในโรงเรียนจีน หรือสถานศึกษาอื่น ๆ
ไม่น้อยกว่า 5 ปี 2) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่ มีประสบการณ์ในการทำงาน
10 ปี ขึ้นไป 3) ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่ มีประสบการณ์ในการทำงาน
8 ปี ขึ้นไป 4) คณบดีของสถาบันขงจื่อในภาคเหนือของประเทศไทย จำนวน 2 คน เป็นผู้สำเร็จ
การศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งคณบดีของสถาบันขงจื่อ
ในภาคเหนือของประเทศไทยไม่น้อยกว่า 2 ปี 5) ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีนของโรงเรียน
จีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย จำนวน 12 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
ไม่น้อยกว่า 3 ปี เพื่อเป็นผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในของรูปแบบ
การบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมเครื่องมือในชั้นตอนนี้เป็นแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่านำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขออนุมัติจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยาให้ออกหนังสือ
ขอความอนุเคราะห์ในการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ยื่นต่อผู้ประเมิน

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตามที่
กำหนดไว้

4. ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากแบบประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ต่อความเหมาะสมและและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่
บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนนโดยใช้ค่าเฉลี่ยคะแนน
เป็นตัวชี้วัดตามเกณฑ์ต่อไปนี้

4.50-5.00 หมายถึง มีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการ
นำไปปฏิบัติมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการ
นำไปปฏิบัติมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการ
นำไปปฏิบัติปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการ
นำไปปฏิบัติน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย จัดเป็นการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยวิธีมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตาม องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา 3) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่ บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่ บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหาร

ตอนที่ 3 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย

ตอนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย (ภาพ 3 และภาพ 4) โดยได้รับข้อมูลเบื้องต้นจากการเก็บข้อมูลภาคสนามในหมู่บ้าน ที่ตั้งขึ้นโดยคนไทยเชื้อสายจีน จำนวน 6 พื้นที่ ได้แก่ บ้านเทอดไทย บ้านนาใต้ บ้านเล้าลิว บ้าน ห้วยผึ้ง บ้านสันติคีรี และบ้านเล้าผู้ ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎี PEST (PEST หมายถึง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของชุมชนไทย เชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีข้อบ่งชี้ การศึกษาในระดับชุมชน เนื่องจากชุมชนที่เลือกเป็นแหล่งศึกษาเป็นชุมชนบนดอยสูงที่อยู่ไกลจาก

การเมืองและเศรษฐกิจระดับชาติ ผู้คนในชุมชนรับรู้ได้เพียงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวหรือมีผลกระทบ
ต่อตนเองเท่านั้น จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้ประเด็นเนื้อหา ดังนี้

ภาพ 3 ชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ภาพ 4 ที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

การเมืองการปกครอง

ชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมักจะเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนยอดเขาสูง ห่างจากตัวเมือง คมนาคมไม่สะดวกสบาย ชุมชนดังกล่าวอยู่ภายใต้การปกครองและดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย แต่หน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล และผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำชุมชน ได้มาโดยการเลือกตั้งโดยตรงจากชาวบ้าน ผู้นำชุมชนย่อมเป็นผู้มีความรู้และความสามารถในการบริหารหมู่บ้านโดยเฉพาะการจัดการความขัดแย้งระหว่างชาวบ้าน นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังเป็นผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือจากคนในชุมชน เนื่องจากผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน

ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ที่ประสานการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายได้รับความสนใจจากรัฐบาลไทยและภาครัฐบาลได้พยายามให้ความช่วยเหลือชุมชนบนพื้นที่ดอยสูงมาโดยตลอดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ดังคำให้สัมภาษณ์ของปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายคนหนึ่งกล่าวว่า

“...ในอดีตหมู่บ้านเราจัดขึ้นด้วยตนเอง ช่วงแรก ๆ ก็ได้รับการปกครองจากรัฐบาลแต่ไม่มาก ส่วนมากจะเป็นการบริหารด้วยตนเอง ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารหมู่บ้าน และยอมเสียสละในการพัฒนาหมู่บ้าน ในปัจจุบัน หมู่บ้านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาล เจ้าหน้าที่ทาง อบต. จะมาร่วมงานเมื่อหมู่บ้านเราจัดกิจกรรม” (ปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (A1))

ชาวบ้านอีกคนหนึ่งกล่าวในทำนองเดียวกันว่า “...ผู้นำชุมชนที่มีความสามารถจะทำให้หมู่บ้านพัฒนาได้ดี ถ้าผู้นำชุมชนไม่มีความสามารถและไม่สนใจหมู่บ้าน หมู่บ้านก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ ผมคิดว่าหมู่บ้านของเราพัฒนาดีกว่าหมู่บ้านอื่น ก็เพราะผู้นำชุมชนเรามีความสามารถ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ อบต. ทาง อบต. ก็ให้ความช่วยเหลือหมู่บ้านเราเป็นพิเศษ” (ปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (A2))

อีกคนย้ำว่า “...แต่ละหมู่บ้านควรได้รับการดูแลจากรัฐบาล และผู้นำชุมชนมีหน้าที่ประสานการทำงานกับรัฐบาล”(ปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (A3))

“...ผู้นำชุมชนดูแลหมู่บ้านเราได้ดีมาก ท่านยอมเสียสละเวลาตนเองเพื่อพัฒนาชุมชน เมื่อชาวบ้านเกิดขัดแย้งกัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการตัดสินให้ชาวบ้าน” (ปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (A4))

และ “...ผู้นำชุมชนที่ดีหรือไม่ดีมันสำคัญมาก เมื่อผู้นำชุมชนให้ความสนใจกับชาวบ้านทุกคน หมู่บ้านนั้น ๆ ก็สามารถพัฒนาด้วยดี หนุ่ม ๆ ก็จะมีทางออกด้วย เช่น โรงเรียนจีนตำถางวิทยาที่บ้านเทอดไทยพัฒนาได้ดีมาก โรงเรียนมีทุน นักเรียนที่ไปสมัครเรียนเยอะ ก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้นำชุมชนเขาเก่ง เขามีวิธีที่จะหาเงินให้โรงเรียน โรงเรียนมีเงินจ้างครูที่ดีมาสอน และเขาก็มีความสามารถในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ให้ดี จนทำให้อบต. ให้ความสนใจกับหมู่บ้านนี้ด้วย” ผู้ให้สัมภาษณ์คนนี้ขยายความบทบาทการเป็นผู้ประสานงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนในชุมชนอีกชุมชนหนึ่ง (ปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (A5))

แต่ก็มีตัวอย่างกรณีที่ไม่ค่อยถูกใจชาวบ้าน ซึ่งเขาก็ไม่มีทางเลือกอื่นในการเปลี่ยนตัวผู้นำชุมชน ต้องทนอยู่ใต้การปกครองของผู้ใหญ่คนนี้ต่อไป “...หมู่บ้านเราไม่ได้พัฒนาก็เพราะผู้ใหญ่บ้านไม่เคยห่วงชาวบ้าน เขาสนใจแต่ครอบครัวของเขาเอง จนหมู่บ้านเรายากจนกว่าหมู่บ้านอื่น” (ปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (A6))

จากความเห็นของปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายแสดงให้เห็นว่า สภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ดังกล่าวนี้สามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการเมืองการปกครองระดับชุมชน โดยเฉพาะการปกครองของผู้นำชุมชน เนื่องจากผู้นำชุมชนเป็นกำลังสำคัญของทั้งประเทศชาติและชาวบ้าน มีหน้าที่สำคัญ

ในการช่วยเหลือภาครัฐปกครองประเทศและเป็นหัวหน้าของชาวบ้านในการช่วยเหลือชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านมีความสงบและมีความสำเร็จรุ่งเรืองในการดำเนินชีวิต ดังนั้นชาวบ้านคิดอยู่เสมอว่า หากมีผู้นำชุมชนที่ดียอมนำพาพวกเขาพัฒนาไปสู่ชีวิตที่ดีได้ อีกทั้งผู้นำชุมชนที่ดียอมพัฒนาโรงเรียนจีนในหมู่บ้านเพื่อให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีได้ รวมทั้งมีโอกาสได้พัฒนาอาชีพที่ดีอีกด้วย เช่น โรงเรียนจีนต้าถงวิทยาที่บ้านเทอดไทยซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโรงเรียนได้รับการพัฒนาที่ดี โดยมีครูสอนภาษาจีนที่มีวุฒิการศึกษาที่สูงกว่าโรงเรียนอื่น มีอาคารและสถานที่เรียนที่ปลอดภัย มีงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงาน และมีนักเรียนที่มาสมัครเรียนเป็นจำนวนมาก เป็นต้น ชาวบ้านที่บ้านเทอดไทยคิดอยู่ในใจเสมอว่า โรงเรียนพัฒนาได้ดีตามที่เป็นอยู่ เพราะมีผู้นำชุมชนที่ดี จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่าการเมืองการปกครองระดับชุมชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนมีผลกระทบทั้งทางดีหรือไม่ดีต่อชาวบ้านเป็นอย่างมาก ผู้นำชุมชนที่ดีมีโอกาสช่วยให้ชาวบ้านมีสภาพชีวิตที่ดีได้

เมื่อผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากผู้นำชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้มาไม่น้อยกว่า 5 ปี ทราบว่า ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้ยอมเสียสละและให้ความช่วยเหลือ เมื่อชาวบ้านประสบภัย ผู้นำชุมชนมีหน้าที่ในการแก้ปัญหาให้ชาวบ้านทันที ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้นำชุมชนชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

“...ผู้นำชุมชนเหมือนกันว่าเป็นผู้ใหญ่ของครอบครัว มีหน้าที่ดูแลสมาชิกทุกคนให้มีความสุขสบาย หาเงินให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนใช้ ผู้นำชุมชนก็ต้องทำแบบนี้ เรามีหน้าที่สร้างรายได้ให้ชาวบ้าน นอกจากนี้ยังต้องหาทางออกให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างลูกหลานคนจีนที่นี่ก็ควรมีโอกาสได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีน อย่างหมู่บ้านเราชาวบ้านส่วนใหญ่จะปลูกข้าวหูลง ผมในฐานะผู้นำชุมชนก็ทำหน้าที่หาผู้ซื้อให้ชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านมีเงินแล้วถึงจะมีเงินส่งลูกหลานไปเรียนที่ทั้งโรงเรียนจีนและโรงเรียนไทย” (ผู้นำชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน (B1))

อีกคนก็ได้บอกอีกว่า “...หน้าที่ของผมคือสร้างความสงบสุขและสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านทุกคน หากชาวบ้านเกิดปัญหาอะไรก็ตาม ผมมีหน้าที่แก้ไขให้พวกเขา เช่น ระหว่างชาวบ้านทะเลาะ ผมมีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาให้แก่ชาวบ้าน ในใจของชาวบ้าน ผมเป็นผู้ที่ทำได้ทุกอย่าง และเป็นผู้ที่ได้รับการเคารพจากชาวบ้าน อดีตชาวบ้านเราจะดูแลด้วยตนเองมากกว่า ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลมาก แต่ในปัจจุบันเรามีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาล เมื่อหมู่บ้านเราจัดกิจกรรมใดก็เชิญชวน อบต. มาร่วมงานด้วย ทางรัฐบาลก็ให้ความสนใจกับหมู่บ้านเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะโรงเรียนจีน” (ผู้นำชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน (B2))

และ “...ผู้นำชุมชนเป็นคนสำคัญของชาวบ้าน มีหน้าที่สำคัญในการช่วยเหลือชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เพราะผู้นำชุมชนเป็นผู้ปกครองหลายร้อยครอบครัว ดังนั้นผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ยอมเสียสละกับชาวบ้าน เตรียมตัวที่จะให้บริการแก่ชาวบ้านตลอดเวลา นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังคงปกครองหมู่บ้านหรือชุมชนให้มีการพัฒนาที่ดีด้วย นั่นก็หมายถึงผู้นำชุมชนควรมีวิธีที่จะสร้างรายได้ให้ชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านมีรายได้แล้ว ลูกหลานถึงจะมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูง ในอนาคตหมู่บ้านก็สามารถมีโอกาสกลายเป็นหมู่บ้านที่เต็มไปด้วยความสุขและความเจริญรุ่งเรือง” (ผู้นำชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน (B2))

จากข้อมูลที่ได้แสดงให้เห็นว่า ในทัศนะของตัวผู้นำชุมชนเอง เห็นว่าตัวเขามีความสำคัญต่อความเป็นอยู่หลาย ๆ ด้านของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนนอกจากมีหน้าที่เป็นผู้ปกครองหลายร้อยเรือนให้มีความสุขสงบสุขแล้ว ยังคงเป็นผู้ที่ยอมเสียสละให้แกชาวบ้านตลอดเวลา ควรตระหนักอยู่เสมอว่าชาวบ้านเปรียบเสมือนสมาชิกคนใดคนหนึ่งในการปกครองของตนเอง อีกทั้งผู้นำชุมชนยังคงทำหน้าที่ที่จะสร้างรายได้ให้แกชาวบ้านด้วยเพื่อให้หมู่บ้านมีความเจริญรุ่งเรือง เมื่อหมู่บ้านหรือชุมชนมีความเจริญรุ่งเรืองแล้ว ชาวบ้านถึงจะมีโอกาสบริจาคเงินให้โรงเรียนจีนของประจำหมู่บ้านเพื่อให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูง ดังนั้น ความเจริญรุ่งเรืองของหมู่บ้านเรานั้นไม่สามารถทำได้โดยปราศจากการอุทิศชีวิตและการเสียสละเวลาทั้งหมดของผู้นำชุมชนที่ให้แก่ชาวบ้าน ซึ่งเป็นคำอธิบายขยายความบทบาทของการเมืองในระดับชุมชนว่าเป็นการดูแลเอาใจใส่คนในชุมชนเสมือนเป็นคนในครอบครัว มีความใกล้ชิดกันหากมีปัญหาหรือความทุกข์เกิดขึ้นกับคนส่วนหนึ่งส่วนใด ก็ยอมส่งผลถึงคนอื่น ๆ ด้วย ผู้นำชุมชนต้องแสดงความสามารถหรือ “บารมี” เข้าไปแก้ปัญหา ก่อนโดยไม่ต้องพึ่งอำนาจการปกครองจากภายนอกหรือของรัฐ ดังนั้นจึงเป็นข้อสรุปที่ตรงกันของคนสองกลุ่ม คือ ประชาชนหรือชาวบ้านกับผู้นำชุมชนว่า โรงเรียนของหมู่บ้านชุมชนจะมีสภาพที่สมบูรณ์เท่าที่ควรหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถและความเสียสละของการเมืองระดับชุมชนโดยมีผู้นำชุมชนเป็นแกนสำคัญ

และเมื่อผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนจีนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายเพิ่มอีก 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้มาไม่น้อยกว่า 5 ปี ยิ่งย้าให้เห็นว่าโรงเรียนจีนประจำหมู่บ้านสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ดีต้องขึ้นอยู่กับปกครองของผู้นำชุมชน ในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีโรงเรียนจีนหลายแห่งที่อยู่ในหมู่บ้านที่ผู้นำไม่ให้ความสนใจ อาจต้องปิดตัวลงในอนาคต ในขณะที่บางโรงเรียนที่ได้รับความสนใจจากผู้นำชุมชน โรงเรียนก็จะมีการพัฒนาที่ดี เนื่องจากได้รับสนับสนุนมากจากสังคมทั้งภายในและภายนอก ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการโรงเรียนจีนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

“...ผู้นำชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาของโรงเรียนจีน ผู้นำของหมู่บ้านเราให้ความสนใจกับโรงเรียนมาก เมื่อครูสอนภาษาจีนที่เป็นอาสาสมัครจะประเทศจีนมาที่นี่ เขาจะจัดงานเลี้ยง ต้อนรับครูจากประเทศจีน วันหยุดยังพาครูอาสาสมัครไปเที่ยวในเมืองเชียงรายด้วย แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้นำเรามีความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคมภายนอก เพราะมีมูลนิธิต่าง ๆ มาช่วยเหลือโรงเรียนตลอดเวลา จนทำให้โรงเรียนอยู่ไปเรื่อย ๆ ได้ ไม่ต้องห่วงว่าโรงเรียนไม่มีครู หรือไม่มีเงินจ้างให้ครู นอกจากนี้ผู้นำเรายังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลไทยและรัฐบาลจีน จนได้รับความช่วยเหลือจากทั้งรัฐบาลไทยและรัฐบาลจีน เช่น โต๊ะและเก้าอี้ทั้งหมดของโรงเรียนนั้นเป็นสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่บริจาคมาให้” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน (C1))

และ “...ผมไม่แน่ใจว่าโรงเรียนเรายังอยู่ต่อได้หรือไม่ เพราะครูไม่ยอมมาสอนที่นี่ เพราะเดินทางไม่สะดวก หาอาสาสมัครจากจีนก็ไม่ได้ เงินทุนของโรงเรียนก็เกือบจะหมดไปแล้ว...ผู้นำชุมชนก็ไม่ได้ให้ความสนใจกับโรงเรียน” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน (C2))

จากความเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนจีนที่พัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชนด้วย ผู้นำชุมชนที่ให้ความสนใจและสนับสนุนโรงเรียน โรงเรียนก็สามารถพัฒนาไปในทางที่ดี เช่น โรงเรียนจิ่งฉวินวิทยาที่ตั้งอยู่ในบ้านนาโต ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย นั้นพัฒนาด้วยดีมาก เนื่องจากผู้นำชุมชนเห็นถึงคุณค่าของโรงเรียนจีนจนให้ความช่วยเหลือมาตลอดเวลา ซึ่งไปขอทุนจากสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่เพื่อสร้างอาคารใหม่ (ภาพ 5) และโรงเรียนต้าถงวิทยาก็ถือเป็นโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาที่ดี มีนักเรียนสมัครเรียนเป็นจำนวนมาก โรงเรียนได้รับทุนสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพราะทั้งผู้นำชุมชนและชาวบ้านทุกคนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก (ภาพ 6) อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนบางคนอาจไม่ได้ให้ความสนใจกับโรงเรียนจีนด้วย จนทำให้อาจต้องปิดตัวลงในอนาคต (ภาพ 7)

ภาพ 5 อาคารเรียนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงจังหวัดเชียงราย

ภาพ 6 อาคารเรียนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงจังหวัดเชียงราย

ภาพ 7 สภาพของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงจังหวัดเชียงราย

จากความเห็นของทั้งปราชญ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน ผู้นำชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน และผู้อำนวยการโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงรายกล่าวโดยสรุปได้ว่า การเมืองการปกครองมีดังนี้ ผู้นำชุมชนเป็นกำลังสำคัญของทั้งประเทศชาติและชาวบ้าน มีหน้าที่สำคัญในการช่วยเหลือภาครัฐปกครองประเทศและเป็นหัวหน้าของชาวบ้านในการช่วยเหลือชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านอยู่กันอย่างสงบสุขและประสบความสำเร็จในการทำมาหากิน ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้ยอมอุทิศตนและเสียสละเวลาเพื่อให้ชีวิตของชาวบ้านมีความสุขสบายและเพื่อให้หมู่บ้านหรือชุมชนของตนนั้นมีความเจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังคงมีหน้าที่ในการหาทางออกให้ลูกหลาน โดยเฉพาะสนับสนุนโรงเรียนจีนประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีและนำทักษะที่ได้มาจากโรงเรียนไปเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวของตน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเมืองการปกครองมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านและโรงเรียนในชุมชนอย่างมาก เนื่องจากการดำเนินชีวิตของคนบดอยสูงยังมีลักษณะเป็นสังคมแบบดั้งเดิมคือเคยอยู่กันมาอย่างไรก็ยังเป็นเช่นนั้น กิจกรรมเกือบทุกที่เกิดขึ้นล้วนมีลักษณะของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยอำนาจของการปกครองรวมศูนย์อยู่ที่ผู้นำชุมชนเป็นสำคัญ

เศรษฐกิจ

ชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ ทำไร่ทำนา ปลูกข้าว ทำสวน เลี้ยงสัตว์ จับปลา เนื่องจากพื้นที่บนดอยสูงที่คนไทยเชื้อสายจีนตั้งรกรากอยู่นั้นอยู่ห่างไกลจากในเมือง ติดต่อกับสังคมภายนอกค่อนข้างยาก การติดต่อค้าขายกับคนต่างถิ่นกระทำได้ยาก การเกษตรที่ทำส่วนใหญ่ยังมีลักษณะแบบพออยู่พอกินหรือซื้อขายแลกเปลี่ยนกันในชุมชน (ภาพ 8)

ภาพ 8 ไร่นาของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงราย

จากการลงพื้นที่ภาคสนามผู้วิจัยได้สำรวจและสัมภาษณ์ชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนหลายท่านทำให้ทราบว่าปัจจุบันชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ประสบปัญหาความยากจนเป็นอย่างมาก เนื่องจากอาชีพหลักของพวกเขา คือ เกษตรกร และรับจ้างทั่วไป เนื่องจากคนจีนรุ่นแรกที่อพยพมาในประเทศไทยไม่มีเงินติดตัวด้วยสาเหตุหลักที่ทำให้คนจีนอพยพมายังประเทศไทยคือ ครอบครัวมีฐานะยากจน และบางคนประสบภาวะภัยสงครามภายในประเทศจีน อาชีพแรกที่พอทำให้มีชีวิตอยู่รอดได้จึงต้องเป็นอาชีพทางการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

“...ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะทำอะไรทำนา เพราะอยู่ห่างไกลจากในเมือง ไปหาเงินดี ๆ ก็หาไม่เจอ ทำไร่นานนั้นมียาได้น้อย เวลาไม่สบายก็ไม่มีเงินไปรักษาโรคที่โรงพยาบาล” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (D1))

“...รุ่นพ่อรุ่นแม่มาในฐานะเป็นทหารของกองทัพจีนก็กินตั้ง พ่อแม่เล่าให้ผมฟังว่าเมื่อพ่อแม่ผมมาถึงเขตไทยแล้ว ที่นี้ก็ยากจน ไม่มีอะไรสามารถให้ทำได้ หากินก็ค่อนข้างยากทุกคนใช้ชีวิตอย่างยากลำบากเช่นกัน แต่แรก ๆ ที่มาเราไปทำอะไรทำนา เพราะว่ามีวิธีที่สามารถทำให้ครอบครัวมีอะไรกินก็ต้องออกไปปลูกข้าวด้วยตนเอง” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (D2))

และชาวบ้านอีกคนบอกว่า “...พ่อเป็นคนจีนที่มาจากอำเภอเฟิ่งชิ่ง มณฑลยูนนานตอนใต้ของประเทศจีน แรก ๆ ที่พ่อแม่มาที่ประเทศไทยประกอบอาชีพเกษตรกร พ่อขยันทำงานหารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว และพ่อแม่มีรายได้ที่เหลือมาสร้างบ้านแบบแนวจีน คนจีนยูนนานอย่างพ่อแม่อพยพมาจากมณฑลยูนนาน ประเทศจีนใช้ชีวิตยากลำบากมาก หารายได้ยากมาก และรุ่นพ่อแม่ก็ไม่สามารถไปที่ไหนได้ ต้องอยู่บนดอยตลอดเวลา เนื่องจากคมนาคมไม่สะดวก เดินทางอย่างยากลำบาก เพราะฉะนั้นรุ่นพ่อแม่ก็อยู่ดอยทำอะไรทำนาตลอดชีวิต” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (D3))

และมีอีก 4 คน พูดในทำนองเดียวกันว่า

“...ตั้งแต่รุ่นพ่อย้ายมาอยู่ที่นี่ก็ทำอาชีพเป็นเกษตรกร เพราะอยู่ห่างไกลจากในเมือง การเดินทางไม่สะดวกสบาย และคนจีนที่นี่ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ รุ่นแก่พูดภาษาไทยก็ไม่ได้ ถึงจะทำอะไรทำนามาตลอดชีวิต” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (D4))

“...ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้มีรายได้น้อย หลายครอบครัวไม่มีเงินส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือ เพราะทำอะไรทำนาไหนจะมีเงินส่งลูกไปเรียนได้” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (D5))

“...อย่างฉันปลูกข้าวที่บ้าน สามก็ออกไปรับจ้างในบ้านเขตไทย วันละสัก 200 กว่าบาท พอที่จะเลี้ยงครอบครัวได้ แต่บางเดือนก็ใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก ฉันรู้สึกตอนนี้ดีกว่าอดีตไปเยอะแล้ว” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (D6))

“...ผมทำอะไรทำนามาตลอดชีวิตแล้ว รายได้ที่ได้นั้นผมใช้ไปส่งลูกไปเรียนหนังสือ เพื่อให้ลูกกลายเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถที่จะทำมาหากินด้วยตนเอง และไม่ต้องกลับมาทำอะไรทำนาเหมือนผมอีก รายได้ส่งไปให้ลูกเรียนหนังสือหมดแล้ว ผมจึงไม่ได้ซื้อเสื้อผ้าใหม่ให้ตนเองมาหลายปีแล้ว อีกสักสองปีลูกคงจะจบปริญญาตรีแล้ว” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (D7))

จากความเห็นของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย แสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่อพยพมายังพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด

เชิงรายมีชีวิตที่ยากลำบากมาก โดยช่วงแรกที่เขาจะต้องทำไร่นา เพื่อเลี้ยงชีพตนและครอบครัว นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้มีการดำรงชีวิตด้วยความอดทนสูง ขยันทำงาน ต่อสู้กับความยากลำบาก โดยไม่ท้อแท้สิ้นหวังหรือหมดกำลังใจกับชีวิต พวกเขามีความมานะพยายามในการดำเนินชีวิตเพื่อลูกหลานของเขา นอกจากนี้ คนจีนกลุ่มนี้มีชีวิตที่ยากลำบากมาก ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ ทำไร่นา การที่พวกเขาทำไร่นาสะท้อนให้เห็นว่า สถานที่ที่คนจีนโยนนานตั้งถิ่นฐานอยู่บนดอยสูง และห่างไกลจากเมือง การคมนาคมก็ไม่สะดวก พวกเขาไม่สามารถติดต่อกับภายนอกได้ ดังนั้นจึงส่งผลให้คนไทยเชื้อสายจีนโยนนานอยู่ดอยนั้นไม่สามารถติดต่อกับการค้าขายกับภายนอกได้ และทุกคนจำเป็นประกอบอาชีพทำไร่นาอย่างเดียวก่อนเพื่อหาเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว

แต่ในเวลาต่อมาสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์ท่านทรงเสด็จพระราชดำเนินยังตำบลเทอดไทย (ตำบลเทอดไทย เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 800 เมตร และอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่ฟ้าหลวงประมาณ 40 กิโลเมตร) ทรงช่วยเหลือชาวบ้านที่ตำบลเทอดไทย หลังจากนั้นทำให้ชาวบ้านตำบลเทอดไทยติดต่อกับสังคมภายนอกได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพื้นที่บนดอยสูงที่ตั้งอยู่บนดอย มีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับการปลูกไร่นา พวกเขาจึงปลูกไร่นาเพื่อเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในอดีต เพราะพวกเขา มีรายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว อีกทั้งยังสามารถนำรายได้ส่วนหนึ่งไปช่วยเหลือชาวบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ และยังได้ช่วยพัฒนาหมู่บ้านโดยการสร้างโรงเรียนจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ดี ซึ่งการที่คนจีนกลุ่มนี้ปลูกชาตามสภาพภูมิอากาศบนดอยสูงเพื่อนำไปค้าขายทั้งภายในประเทศไทยและส่งออกต่างประเทศเพื่อเป็นการหารายได้เลี้ยงครอบครัวและยังได้พัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ดังนั้น การค้าขายจากการส่งออกชาจีนในพื้นที่ดังกล่าวได้มีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนคนจีน และยังทำให้ชุมชนคนจีนนั้นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งต่อไปได้ในอนาคต ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านพ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

“...เมื่อก่อนที่นี้ยากจนมาก ทุกคนทำไร่นา รายได้น้อย แต่ตอนนี้คนในหมู่บ้านบางคนปลูกชา เพื่อนำไปขายที่อื่น และมีคนเข้ามาซื้อชาที่หมู่บ้านเลย ทำให้หมู่บ้านดีกว่าเมื่อก่อน นอกจากนี้ยังมีบางคนขายอาหารจีนโยนนาน ถ้าวันไหนไม่อยากทำอาหารกิน เราก็ไปซื้อกับพ่อค้าแม่ค้าที่ทำอาหารจีนได้ อร่อยด้วย” (ชาวบ้านพ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน (E1))

“...การส่งออกชาจีนนี้เป็นเศรษฐกิจของชุมชน เพราะว่าที่ข้างบนนี้ส่วนมากก็จะปลูกชา การส่งออกชาจีนก็เป็นเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง ปลูกชาก็เป็นรายได้อย่างที่ชุมชนนะ” (ชาวบ้าน พ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน (E2))

และชาวบ้านพ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน (E3) อีกคนบอกว่า “...การปลูกและการที่ส่งออกชาจีนสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เพราะว่าข้างบนมีคนทำเกี่ยวกับเรื่องชา เยอะมาก บางคนไปช่วยเก็บใบชา รายได้ก็ดีเหมือนกัน ไม่ต้องไปไหนไกล เขาก็เก็บใบชา วันหนึ่งก็ได้ 400 – 500 บาท อย่างเขาไปทำงานก่อสร้าง วันหนึ่งก็ได้แค่ 250 – 300 บาท”

“...บ้านเรารวยขึ้นก็เพราะใบชานั้นแหละ ถ้าไม่มีใบชา ชาวบ้านยังคงทำอะไรทำนา เหมือนอดีต ชีวิตยากจนแน่นอน ชาวบ้านก็จะไม่มีเงินส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือ” (ชาวบ้าน พ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน (E4))

มีบางคนที่มีความรู้ทางเศรษฐกิจดีขึ้นถึงขั้นที่สามารถส่งลูกไปเรียนต่อได้ “...หมู่บ้านเราปลูกชามาตั้งหลายปีแล้ว ตั้งแต่ปลูกชามาชีวิตก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ ชีวิตสบายขึ้นเยอะ ตอนนีที่บ้านรถก็มี ลูกก็ได้ไปเรียนต่อที่ประเทศจีนแล้ว”

จากความเห็นของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย แสดงให้เห็นว่า ในสมัยก่อนคนจีนที่อพยพมายังพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีรายได้น้อย เพราะบางครอบครัวมีฐานะชีวิตยากจน และชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่เมื่อมีกลุ่มคนจีนกลุ่มหนึ่งเริ่มปลูกชาและทำการค้าขายกับสังคมภายนอกคือ การส่งออกชาจีน (ภาพ 9) จึงทำให้ชาวบ้านแห่งนี้ได้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งมีคุณภาพที่ดีกว่าในอดีต เพราะพวกเขาสามารถเลี้ยงครอบครัว อีกทั้งยังสามารถนำรายได้ส่วนหนึ่งไปช่วยเหลือชาวบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ และยังได้ช่วยพัฒนาหมู่บ้านโดยการสร้างโรงเรียนจีนให้กับลูกหลานคนจีน เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ดี ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า การค้าขายจากการส่งออกชาจีน ได้มีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนต่อยอดจากการปลูกชาเพียงอย่างเดียว และช่วยทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งต่อไปได้ในอนาคต

ภาพ 9 ชาอูหลงในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงราย

ปัจจุบันพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายที่ลูกหลานคนจีนอาศัยอยู่นั้นส่วนใหญ่ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคนจีนมานานในด้านวิถีชีวิต รวมทั้งอาหาร การกิน เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย ยารักษาโรค และภาษา เป็นต้น ล้วนมีลักษณะที่เหมือนกันกับคนจีนมานานในประเทศจีน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากได้เดินทางเข้ามายังหมู่บ้านคนจีน เช่น บ้านทอดไทย บ้านนาโต และบ้านห้วยผึ้ง เป็นต้น อีกทั้งมีนักวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวนไม่น้อยเดินทางเข้ามาในชุมชนเพื่อทำการศึกษาวิจัยในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนจีนและประวัติศาสตร์ของคนจีนที่อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทย

สิ่งที่ทำให้พื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีการส่งเสริมให้พื้นที่ได้กลายเป็นการท่องเที่ยว เนื่องจากได้มีคนจีนที่มาจากมณฑลยูนนานกับไต้หวันเดินทางมาเยี่ยมเยือนโรงเรียนจีนที่ลูกหลานคนจีนยูนนานได้ก่อสร้างไว้เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนของลูกหลานและการปลูกชา ก็ถือเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวต่างเดินทางมาเที่ยวชมไร่ชาที่สวยงามและบรรยากาศที่ดี ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

“...แต่ก่อนที่นี่ไม่เห็นมีนักท่องเที่ยวมาเลย แต่ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเรื่อย ๆ โดยเฉพาะคนจีน พวกเขาส่วนมากจะไปที่โรงเรียนภาษาจีน ดูการเรียนการสอนของครูสอนภาษาจีน และไปคุยกับผู้ที่มียุสสูงในหมู่บ้าน รับรู้วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่นี่

ต่อมาก็มีคนบางคนเข้ามาเที่ยวไรชาที่นี่ เพราะที่นี่มีวิวสวย อากาศดี อาหารจีนยูนนานที่นี่ก็อร่อย ตอนนี้นักท่องเที่ยวมีทั้งคนไทยและคนจีน” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (G1))

และชาวบ้านอีกคนบอกว่า “...ที่นี่จะมีนักท่องเที่ยวมาซื้ออาหารจีนยูนนานที่นี่เยอะ มีผักกาดดอง เนื้อหมูแห้ง ไส้กรอก น้ำพริก นักท่องเที่ยวมาที่นี่ส่วนมากมาจากไต้หวันกับยูนนาน ไม่ค่อยมีฝรั่ง บางครั้งก็มีคนไทยบางคนจากเชียงใหม่ กรุงเทพฯ แต่ไม่มาก คนไทยที่มาส่วนใหญ่เป็นนักวิจัย พวกเขาจะมาถามข้อมูลของชาติพันธุ์ เพราะที่นี่นอกจากมีคนจีนแล้ว ยังมีไทใหญ่ ม้ง ลีซอ ส่วนคนจีนที่มาส่วนใหญ่มาที่โรงเรียนจีน” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (G2))

จากความเห็นของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย แสดงให้เห็นว่า พื้นที่แห่งนี้ได้มีโรงเรียนจีนและมีไรชาที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เกิดความสนใจและเข้ามาเที่ยวชม นอกจากนี้ที่พื้นที่ดังกล่าวยังเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมธรรมที่ดึงดูดของชาวจีนยูนนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ฉะนั้น พื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายจึงถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ได้อย่างดี โดยการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านนั้นสามารถทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากรายได้หลัก

สรุปได้ว่า จากการที่ได้มีกลุ่มคนจีนที่ได้เดินทางเข้ามายังพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในช่วงแรกได้เริ่มประกอบอาชีพปลูกชาและในระยะเวลาต่อมาชาวบ้านในพื้นที่ดังกล่าวได้เริ่มมีการค้าขายกับสังคมภายนอกมากขึ้น จึงทำให้ชาวบ้านแห่งนี้ได้มีวิถีชีวิตที่ดีกว่าในอดีต จึงถือได้ว่าลูกหลานของชาวจีนยูนนานกลุ่มนี้มีบทบาทอย่างมากต่อส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน นอกจากนี้พื้นที่แห่งนี้ยังถือเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมธรรมที่ดึงดูดของคนจีนยูนนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ในพื้นที่แห่งนี้จึงได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เกิดความสนใจและเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จนพื้นที่บนดอยสูงดังกล่าวได้เกิดการพัฒนาจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับชาวบ้านในชุมชนจวบจนปัจจุบัน เมื่อคนจีนกลุ่มนี้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการค้าต่าง ๆ จึงรวมกลุ่มช่วยเหลือกันสร้างโรงเรียนจีนให้แก่ชุมชนเพื่อให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับความรู้เพื่อมีอนาคตที่ดี ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนจีนที่ได้มีการพัฒนาที่ดีจะมีทุนการศึกษาเพื่อจ่ายค่าเล่าเรียนให้แก่นักเรียนที่มีฐานะยากจน เพื่อให้พวกเขาได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีเหมือนคนอื่น

สังคม

“ปณิธานของนายกก่อตั้งสมาคมไหหลำนครสวรรค์” ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มในรูปสมาคมว่า “ข้าพเจ้าเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า ความรักใคร่ ความปรองดอง ความสามัคคี ความกลมเกลียว และความเข้มแข็งของชาวไหหลำนครสวรรค์เช่นวันนี้จะเป็น

สิ่งสำคัญที่ทำให้สมาคมไทหล่านครสวรรค์มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป สามารถเป็น ศูนย์กลางของความร่วมมือร่วมใจ เป็นหลักพึ่งพิงที่มั่นคงให้กับทั้งชาวไทหล่าและประชาชนทั่วไปที่ประสบความทุกข์ยาก ตลอดจนเป็นพลังที่เข้มแข็งของจังหวัดนครสวรรค์ และประเทศไทยตราบชั่วกาลนาน” (สมาคมไทหล่านครสวรรค์, 2552) สะท้อนให้เห็นว่า สมาคมของชาวจีนต่าง ๆ เป็นสถาบันหนึ่งของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีน เพราะเป็นศูนย์กลางของชุมชนชาวจีนในการผลักดันให้มีการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมของจีนให้คงอยู่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า คนจีนในประเทศไทยมีความสามัคคีกัน ร่วมแรงร่วมใจกันสืบสานประเพณี วัฒนธรรมจีน วิถีชีวิตความเป็นจีนให้คงอยู่ตามแบบปฏิบัติที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนผ่านประเพณีสำคัญ ๆ ของจีน อย่างเช่นเทศกาลตรุษจีนนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์ สืบต่อแล้วยังเป็นการส่งผ่านให้แก่ลูกหลานของตนทำหน้าที่ในการสืบทอดต่อไป โดยการทำให้ดูเป็นแบบอย่าง นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ช่วยให้วิถีชีวิตความเป็นจีนยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันนี้และจะสืบต่อไปยังอนาคตอีกด้วย

คนจีนที่อาศัยอยู่ที่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ได้อพยพมายังประเทศไทยผ่านเส้นทางประเทศเมียนมาร์ เข้ามาทางอำเภอแม่สายกับอำเภอเชียงแสน และประเทศลาว (ทางอำเภอเชียงของ) โดยเข้ามาอยู่ทางภาคเหนือประเทศไทย (โดยส่วนใหญ่จะอาศัยที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่เป็นหลัก) ปัจจุบันลูกหลานของคนจีนกลุ่มนี้จะถูกคนไทยเรียกว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ซึ่งคนจีนกลุ่มนี้มีประวัติความเป็นมาและการดำรงวิถีชีวิตเฉพาะตน และพวกเขายังคงรักษาวิถีชีวิตที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษไว้เป็นอย่างดี สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนที่ตั้งรกรากอาศัยอยู่ในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีวิถีชีวิตความเป็นตัวตนในด้านต่าง ๆ ดังเช่นคนจีนกลุ่มนี้ย่อมจะมีวิธีการตั้งถิ่นฐานของตนเองตามภูมิภาคที่พึ่งพาอาศัย คือพวกเขาจะตั้งถิ่นฐานอยู่บนสถานที่สูง โดยส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่บนภูเขาหรือต้นน้ำของแม่น้ำ เนื่องจากความกลัวว่าจะเกิดภัยต่าง ๆ

คนจีนมีคำกล่าวว่า “การสืบทอดวัฒนธรรมถือเป็นหน้าที่ของคนจีนทุกคน คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนจึงต้องเห็นถึงความสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีของบรรพบุรุษให้คงอยู่” ซึ่งจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนจะส่งสอนให้ลูกหลานมีความเข้าใจและเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตนเอง โดยจะนำวัฒนธรรมเหล่านั้นเข้ามาอยู่ในการดำเนินในชีวิตประจำวัน และเมื่อลูกหลานได้เรียนรู้จึงเกิดการสืบทอดวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน สิ่งหนึ่งที่ยังคงดำรงอยู่ในวิถีชีวิตคืออาหารการกินนั้น เพราะคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในพื้นที่บนดอยสูงกลุ่มนี้ได้มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษ

ไว้อย่างดี โดยทุก ๆ ครอบครัวจะนิยมทำอาหารกินเองที่บ้านและอาหารที่ทำขึ้นมาล้วนเป็นอาหารจีนยูนนานโดยแท้ ๆ ที่ไม่ได้ผสมกลมกลืนกับอาหารของไทยหรือชาติพันธุ์อื่น (ภาพ 10) ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

ภาพ 10 อาหารจีนยูนนานในพื้นที่บดอยสูงจังหวัดเชียงราย

“...ตัวเองเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สาม.....ตัวเองได้สืบทอดวัฒนธรรมของจีนตั้งแต่เกิดจากพ่อ ส่วนพ่อก็ได้สืบทอดมาจากพ่อของพ่อ ซึ่งเป็นคนจีนรุ่นแรกที่อยู่พม่ายังประเทศไทย นอกจากนี้ ในปัจจุบันชาวบ้านที่ในหมู่บ้านนี้มักจะรักษาวัฒนธรรมของจีนมาทุกอย่างนะ ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกิน หรือการสร้างบ้าน ตกแต่งบ้านก็ตาม หรือในช่วงเวลาไหนเราควรทำกิจกรรมอะไร” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (H1))

“...ดิฉันรู้สึกภูมิใจที่ได้สืบทอดวัฒนธรรมจีนจากปู่ย่าตายาย แล้วรู้สึกตัวเองไม่ได้ทำให้วัฒนธรรมจีนได้หายไป ดิฉันเชื่อว่าตัวเองจะสืบทอดวัฒนธรรมจีนที่ได้จากบรรพบุรุษไปเรื่อย ๆ” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (H2))

“...ผมเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บรรพบุรุษมาจากมณฑลยูนนานของประเทศจีน ตั้งแต่เด็กผมก็ได้กินอาหารจีนเกือบทุกมื้อ เนื่องจากบุคคลในบ้านแต่ละคนล้วนเป็นคนไทยเชื้อสายจีนเลย ทุกคนกินแต่อาหารจีนยูนนานเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นวิธีการใส่เครื่องปรุงหรือรสชาติก็ตาม ไม่ค่อยได้กินอาหารไทยเลยครับ ต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบันก็ได้กินอาหารไทยไปด้วย และอาหารจีนบางอย่างก็ได้ผสมกับอาหารไทย มีรสชาติทั้งไทยกับจีน ไม่เพียงแต่เป็นอาหารยูนนานอย่างเดียวแล้ว” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (H3))

“...การสืบทอดวัฒนธรรมจีนเป็นหน้าที่เราต้องทำ เราเป็นคนรุ่นใหม่ เราต้องสืบทอดต่อไป แต่สมัยนี้เทคโนโลยีเยอะขึ้น การพัฒนาก็ยิ่งเร็วขึ้น วัฒนธรรมหลายอย่างก็เริ่มขาดหายไป ไม่ค่อยมีคนสนใจวัฒนธรรมจีน แต่สำหรับคนจีน ฉันคิดว่า อาหารมันสำคัญ เพราะมันเป็นสิ่งที่เราต้องทำ ต้องปฏิบัติทุกวัน และต้องสืบทอด สรุปลงแล้วก็คือ ลูกหลานคนจีนยังสืบทอดวัฒนธรรมจีนอยู่ และตอนนี้ลูกหลานยังมีการทำประเพณีหลาย ๆ อย่างอยู่” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (H4))

นอกจากนี้แล้ว จากสำรวจพื้นที่พบว่าประเพณีที่คนจีนกลุ่มนี้ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ประกอบด้วย 3 เทศกาลหลัก ๆ คือ เทศกาลวันตรุษจีน (ภาพ 7) วันเซ็งเม้ง และเทศกาลวันไหว้บ๊ะจ่าง (ภาพ 8) ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

“...วันตรุษจีนเป็นวันที่สำคัญมาก ๆ สำหรับคนจีน หรือคนไทยเชื้อสายจีน ที่ไหนมีคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ ที่นั่นก็จะมีการจัดงานวันตรุษจีนแน่นอน ในวันตรุษจีนทุกคนจะกลับบ้าน ไม่ว่าจะทำงานที่ไหนก็ตาม ก่อนวันตรุษจีน ทุกคนในครอบครัวก็จะกลับมาถึงบ้านครบทุกคน วันตรุษจีนมี 15 วัน แต่แต่ละวันมักจะจัดงานไม่เหมือนกัน” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (I1))

ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (I2) อีกคนกล่าวว่า “...เซ็งเม้งจัดในวันที่ 5 เดือนเมษายน ก่อนหลัง 15 วันเซ็งเม้ง เป็นวันที่ทุกคนอยู่รวมกันไปไหว้บรรพบุรุษของตนเอง ในวันที่ไปไหว้เราจะเตรียมของต่าง ๆ ไปที่สุสาน เช่น มีทั้งอาหาร เหล้าขาว ผลไม้ ธูปเทียน น้ำชา กระดาษ ก่อนไหว้เราจะช่วยกันทำความสะอาดบริเวณสุสานให้สะอาดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ก่อนต้องเผากระดาษด้วย จริง ๆ แล้ว วันเซ็งเม้งมักจะเป็นวันที่ทุกคนคิดถึงความดีที่บรรพบุรุษที่ทำให้เราไว้ และขอบคุณบุญคุณที่ได้มาจากบรรพบุรุษ”

“...ทุกครอบครัวจะจัดวันไหว้บ๊ะจ่างทุก ๆ ปี บางปีเราจะมาจัดงานที่โรงเรียนภาษาจีนกับเด็กนักเรียนคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อไม่ให้ลูกหลานไม่ลืมประเพณีทุกอย่างที่ได้มาจากบรรพบุรุษ” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (I3))

และชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (I4) “...เทศกาลที่ยังคงสืบทอดกันอยู่น้อยลงเรื่อย ๆ แต่ทุกคนยังสืบทอดและยอมรับอยู่ก็จะมี ตรุษจีน เซ็งเม้ง ไหว้บ๊ะจ่าง เด็กรุ่นหลัง ๆ ไม่สนใจประเพณีจีนอย่างรุ่นพ่อแม่แล้ว แต่ก่อนทุกครอบครัวจะมีกิจกรรมทุกปี ปีหลัง ๆ มีแต่บางครอบครัว ตอนนี้อยู่เพียงทั้งหมดบ้านไปรวมกันจัดงานที่โรงเรียนจีน”

จากความเห็นของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดออยสูงในจังหวัดเชียงราย แสดงให้เห็นว่า สังคมคนจีนในพื้นที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยความสุข ชาวบ้านมีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการสืบสานวิถีชีวิตความเป็นจีนที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนตามแบบปฏิบัติที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนผ่านประเพณี

สำคัญ ๆ ของจีน อย่างเช่น ตรุษจีนที่นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์สืบต่อแล้วยังเป็นการส่งผ่านให้แก่ลูกหลานของตนทำหน้าที่ในการสืบทอดต่อไปโดยการทำให้ดูเป็นแบบอย่าง นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ช่วยให้วิถีชีวิตความเป็นจีนยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ และจะสืบทอดต่อไปยังอนาคตอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าคนจีนหรือลูกหลานของคนจีนผู้นานกลุ่มนี้แม้จะไม่ได้อาศัยอยู่ในประเทศของตนเอง (ประเทศจีน) แต่พวกเขายังสามารถรักษาวัฒนธรรมตามแบบบรรพบุรุษไว้ได้อย่างเข้มแข็ง และนอกจากการสืบทอดวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตแล้ว พวกเขายังสามารถได้สืบทอดแนวความคิด ลักษณะนิสัย และการกระทำต่าง ๆ ที่ได้ยึดถือหลักคุณธรรม จริยธรรมตามแบบบรรพบุรุษของพวกเขาได้ดีอีกด้วย

นอกจากนี้จากความเห็นของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายดังกล่าวยังเห็นได้ว่า โรงเรียนจีนภายในชุมชนนั้นไม่เพียงแต่เป็นสถานศึกษาที่เผยแพร่ความรู้ทางภาษาจีนอย่างเดียวนั่น หากยังเป็นศูนย์กลางเผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนผู้นาน เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้กับลูกหลานของตนเองอยู่เสมอว่า บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร มาจากที่ใด อีกทั้งโรงเรียนจีนแต่ละแห่งในชุมชนยังมีนโยบายช่วยเหลือลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนผู้นานที่ยากจนโดยการมอบทุนการศึกษาเพื่อเป็นโอกาสให้กับเด็ก ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกที่คนจีนกลุ่มนี้สร้างโรงเรียนจีนได้พบปัญหาหรืออุปสรรคบ้าง แต่พวกเขาไม่ยอมแพ้กับปัญหาหรืออุปสรรคเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันพวกเขารวมกลุ่ม ช่วยเหลือกัน จนในที่สุดก็สามารถสร้างโรงเรียนจีนขึ้นมาได้ ซึ่งสถานศึกษาสอนภาษาจีนในชุมชนนั้นยอมเป็นสถานศึกษาที่สร้างบุคลากร เช่น ครูสอนภาษาจีนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูสอนภาษาจีน และบุคลากรมีคุณวุฒิที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยได้อย่างดี

เทคโนโลยี

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนในหลายด้านเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีจึงถือเป็นกำลังสำคัญที่นำทุกสังคมไปสู่สังคมที่มีความเจริญรุ่งเรือง จากการลงภาคสนามในหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นโดยคนไทยเชื้อสายจีน จำนวน 6 พื้นที่ ได้แก่ บ้านเทอดไทย บ้านนาโต บ้านเล้าลิว บ้านห้วยผึ้ง บ้านสันติศิริ และบ้านเล้าผู้พบว่า พื้นที่เหล่านี้อยู่ห่างไกลจากเมือง การคมนาคมก็ไม่สะดวก ติดต่อกับสังคมภายนอกค่อนข้างยาก ดังนั้นจึงส่งผลให้คนไทยเชื้อสายจีนผู้นานอยู่พื้นที่บนดอยสูงนั้นไม่สามารถติดต่อกับการค้าขายกับภายนอกได้ และทุกคนก็จะมีโอกาสได้สัมผัสกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างรวดเร็ว จนทำให้ชาวบ้านของบางหมู่บ้านไม่ได้ให้ความสนใจกับเทคโนโลยี อีกทั้งการที่ชาวบ้านขาดแคลนความรู้ก็ถือเป็นอีกปัจจัยสำคัญหนึ่งทำให้พวกเขาไม่ได้เห็นถึงบทบาทสำคัญ

ของเทคโนโลยี การที่ชาวบ้านในพื้นที่บนดอยสูงรับรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างล่าช้า นั้นย่อมส่งผลให้ลูกหลานไม่มีโอกาสรู้จักกับสังคมภายนอกอย่างรวดเร็ว จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยได้พบว่า ภูมิหลังที่ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ไม่ยอมรับเทคโนโลยี เพราะเขารู้สึกว่าเป็นเรื่องไกลตัวและไม่มีควมจำเป็นสำหรับเขา ดังคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนที่ว่า

“...หมู่บ้านเราเน็ตมีเป็นบางครั้ง บางทีใช้เน็ตไม่ได้เลย WIFI ก็ไม่มี เวลาเราอยากใช้เน็ตที่ดี ๆ ต้องไปถึงบ้านทอดไทย ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (J1))

“...สำหรับชาวบ้านที่นี่ เทคโนโลยีมันไม่สำคัญ ผู้ใหญ่ส่วนมากจะไม่รู้จักเทคโนโลยี อย่างชาวบ้านก็ยังปลูกข้าวแบบโบราณ ไม่ได้ปลูกข้าวฟุ้งเทคโนโลยี” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (J2))

“...เทคโนโลยีสำคัญนัก แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ไม่เห็นว่ามันสำคัญอย่างไร ชาวบ้านไม่รู้ว่าเราสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในสายการปลูกข้าวอย่างรวดเร็วกว่า ผมคิดว่าคมนาคมที่ไม่สะดวก และการอยู่ดอยเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ชาวบ้านขาดความรู้ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (J3))

“...ผมไม่ได้ใช้เทคโนโลยีชีวิตผมก็สบายอยู่ มันมีก็ได้ ไม่มีก็ได้” (ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน (J4))

และข้อมูลที่ได้จากผู้อำนวยการโรงเรียนคือ ในชุมชนผู้นำไม่ให้ความสนใจและไม่มีโอกาสได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ จนทำให้โรงเรียนอาจต้องปิดตัวลงในอนาคต แต่ก็มีโรงเรียนบางแห่งมีโอกาสสัมผัสกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย จนทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาที่ดี ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการโรงเรียนจีนว่า

“...โรงเรียนจิ่งฉวนวิทยาเพิ่งมี WIFI เมื่อสองปีที่แล้ว แต่ก่อนในโรงเรียนไม่มีเน็ต ส่วนโรงเรียนก็ทำหน้าที่สอนภาษาจีนและเผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้แก่ลูกหลานคนจีน ในเวลานั้นถึงแม้ว่าสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่บริจาคคอมพิวเตอร์มือสองให้แก่โรงเรียน แต่เราก็ไม่สามารถใช้เน็ตในการเรียนได้ นักเรียนแค่เรียนรู้วิธีการพิมพ์ตัวอักษรจีนผ่านคอมพิวเตอร์อย่างเดียว (ภาพ 11) ดังนั้น โรงเรียนเราก็ไม่มีโอกาสนำเทคโนโลยีแบบทันสมัยมาใช้ ส่วนครูผู้สอนก็ไม่มีโอกาสนำเทคโนโลยีแบบทันสมัยมาใช้เช่นเดียวกัน” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน (K1))

ภาพ 11 ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงจังหวัดเชียงราย

“...โรงเรียนเราก็คงเหมือนโรงเรียนจีนอื่น ๆ ไม่ได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน เนื่องจากสภาพชุมชนแบบนี้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เราไม่มีโอกาสสัมผัสกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่วนเทคโนโลยีที่นำมาใช้ก็คือโทรศัพท์ ใช้มาค้นหาข้อมูลต่าง ๆ หรือใช้โทรศัพท์มาดูวิดีโอ ส่งข้อความเพื่อสื่อสารติดต่อกับผู้อื่น อย่างอื่นก็คงไม่มีแล้ว” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน (K2))

แต่ก็มีบางโรงเรียน บางชุมชนที่มีโอกาสดีกว่าที่อื่นเนื่องจากมีเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเข้ามาถึงชุมชน ส่งผลให้การเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีการพัฒนาไปจนมีชื่อเสียงได้รับการยอมรับของคนในวงกว้าง “...โรงเรียนเราถือเป็นโรงเรียนจีนในดอยที่ติดต่อกับสังคมภายนอกมากที่สุด เพราะว่าที่นี้อยู่ในตำบลที่มีอินเทอร์เน็ตใช้ได้มาหลายปีแล้ว ชาวบ้านที่นี้ไปรับจ้างที่กรุงเทพฯ เมื่อกลับมาจากกรุงเทพฯ เขาก็เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเผยแพร่ ให้แก่ลูกหลานและชาวบ้านอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้โรงเรียนเปิดสอนวิชาที่ทำให้ลูกหลานมีโอกาสรู้จักกับสังคมภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูก็ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนด้วย จนกระทั่งโรงเรียนเรามีชื่อเสียงมากในพื้นที่ดอย” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน (K3))

จากความเห็นของชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนและผู้อำนวยการโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงรายแสดงให้เห็นว่า ชุมชนดังกล่าวอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เป็นเขตด้อยความเจริญของประเทศ ชาวบ้านประกอบอาชีพทำไร่ทำนาและทำไร่ชา ซึ่งเป็นอาชีพ

แบบใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา และชาวบ้านพึ่งพาแรงงานตนเองอย่างเดียว โดยไม่ได้รับเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ จนทำให้ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงกลุ่มนี้ยังประสบกับความยากลำบาก อีกทั้งชุมชนบางแห่งยังไม่มีอินเทอร์เน็ต จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านไม่รู้จักกับเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม สภาพเทคโนโลยีระดับชุมชนไม่เพียงแต่มีผลกระทบต่อวิธีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านเท่านั้น หากยังทำให้โรงเรียนจีนในชุมชนไม่ได้มีโอกาสได้ใช้เทคโนโลยีมาประกอบในการเรียนการสอน จนทำให้โรงเรียนจีนไม่มีโอกาสพัฒนาและบางแห่งอาจปิดตัวลงในอนาคตอันใกล้

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย สรุปได้ว่า 1) โรงเรียนจีนในพื้นที่ดังกล่าวนอกจากเป็นสถานที่อบรมบ่มเพาะเยาวชนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพแล้ว ยังเป็นสถานที่ที่ฝึกทักษะให้ลูกหลานไปทำมาหากินด้วยตนเอง แต่ในขณะที่ผู้นำชุมชนบางคนกลับไม่ได้ให้ความสนใจแก่โรงเรียนจีน จนทำให้ลูกหลานไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา และทำให้โรงเรียนจีนประจำหมู่บ้านอาจตัวลงในอนาคต ดังนั้น การเมืองการปกครองระดับชุมชนขึ้นอยู่กับวิธีการและความคิดในการปกครองของผู้นำชุมชน 2) คนจีนในพื้นที่ดังกล่าวมีบทบาทอย่างมากต่อส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน จนทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพียงพอในการสร้างโรงเรียนจีนให้แก่ชุมชนเพื่อให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับความรู้เพื่อมีอนาคตที่ดี นอกจากนี้โรงเรียนจีนบางแห่งจะมีทุนการศึกษาเพื่อจ่ายค่าเล่าเรียนให้แก่เด็กเรียนที่มีฐานะยากจน เพื่อให้พวกเขาได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีเหมือนคนอื่น แต่ก็มีโรงเรียนบางแห่งอยู่ในสภาพที่ขาดแคลนงบประมาณ ไม่มีเงินที่จ่ายเงินรับจ้างให้ครูผู้สอน และไม่มีงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนที่มีสภาพอันตรายต่อชีวิต 3) ชาวบ้านมีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการสืบสานวิถีชีวิตความเป็นจีนที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนตามแบบปฏิบัติที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนผ่านประเพณีสำคัญ ๆ ของจีน โดยโรงเรียนจีนภายในชุมชนจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม เนื่องจากโรงเรียนจีนเป็นสถานศึกษาที่ชาวบ้านร่วมมือกันก่อตั้งขึ้นมา พวกเขาจึงมีความรักความผูกพัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ หากโรงเรียนพัฒนาขึ้น มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในคุณภาพการสอนและการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของคนจีนและของคนไทย คนในชุมชนก็พลอยมีหน้ามีตาหรือมีความสุขความพึงใจไปด้วย ดังนั้น จึงจัดได้ว่าโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนคนจีนบนดอยสูง 4) โรงเรียนจีนบนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายอยู่ในสภาพที่ขาดแคลนสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนและเพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถของนักเรียนให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกหรือสังคมพื้นราบ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา

การศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตาม องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลน่าเชื่อถือ จึงเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์โดยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีน ครู และบุคลากร ที่สอนภาษาจีน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีน จำนวน 12 คน ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย แล้วจัดกลุ่มข้อสรุปที่มีประเด็นเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะ จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์ และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ ผลการวิจัยนำเสนอได้ดังนี้

ด้านบุคลากร

ครูภาษาจีนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายขาดแคลนความรู้ ทางวิชาชีพ และครูภาษาจีนในโรงเรียนจีนไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน ในปัจจุบัน อีกทั้งครูภาษาจีนรุ่นใหม่ยังขาดขาดประสบการณ์ในการสอนภาษาจีนอีกด้วย นอกจากนี้ ครูในโรงเรียนจีนมีวุฒิการศึกษาที่ไม่สูง ครูส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จนทำให้เกิดปัญหาในด้านการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโรงเรียนดังกล่าวยังไม่มียุทธศาสตร์และวิธีการคัดเลือก ครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ มีเพียงการกำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนไว้เพียง 2 ประการ คือ 1) สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป และ 2) ไม่เคยถูกลงโทษ

ในปัจจุบันองค์กรหลายแห่งของประเทศจีนได้จัดส่งครูอาสาสมัครมายังประเทศไทย โดยครูผู้สอนภาษาจีนเป็นครูอาสาสมัครจากประเทศจีนในโรงเรียนจงฉวนวิทยา (健群中学 JIAN QUN ZHONG XUE) ผู้ที่เดินทางมาเป็นนักศึกษาจีนชั้นปีที่สี่ จากมหาวิทยาลัยเจาหลงของประเทศจีน (ZHAO TONG UNIVERSITY OF CHINA) ที่อาสาสมัครฝึกสอนภาษาจีน และครูสอน ภาษาจีนใช้ภาษาจีนกลางเป็นสื่อในการเรียนการสอน จึงสะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนให้ความสนใจลูกหลานคนจีนในพื้นที่บนดอยสูง โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา และภาครัฐไทยก็ให้ความสนใจทางด้านการศึกษาแก่ลูกหลานคนจีนมานานกลุ่มนี้เช่นเดียวกัน เห็นได้จากในปัจจุบันพวกเขาสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลไทยได้ การเข้าโรงเรียนไทยทำให้พวกเขาได้เรียนรู้ภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนไทยได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีครูอาสาสมัคร จากประเทศจีนเป็นจำนวนมาก แต่ครูท้องถิ่นยังคงมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ 1) ครูผู้สอน

ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในปัจจุบัน ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างมาก 2) ครูผู้สอนไม่ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะด้านทางวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาการสอนภาษาจีน และครูผู้สอนไม่มีโอกาสเข้าร่วมประชุมวิชาการด้านการสอนภาษาจีนกับหน่วยงานอื่นๆ ด้วยเหตุผลสำคัญสองประการคือ หนึ่ง ไม่มีหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดเชียงรายจัดประชุมอบรมด้านการสอนภาษาจีน กับสอง หน่วยงานที่จัดส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานในประเทศจีน โรงเรียนและชุมชนไม่มีเงินทุนพอที่จะส่งครูไปเข้าร่วมได้ 3) ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับประเทศจีนจึงขาดความรู้ความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมจีนที่ชัดเจน 4) ในระหว่างการสอน ครูผู้สอนไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในบทเรียนมากขึ้น 5) ครูผู้สอนไม่นิยมใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลประกอบหรือขยายความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

จากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านบุคลากร โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีน ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีน จำนวน 14 คน ผู้วิจัยได้สรุปจัดเรียนผลการสัมภาษณ์ตามลำดับต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน จำนวน 3 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านบุคลากร ท่านได้พูดถึงประเด็นปัญหาของครูผู้สอนของโรงเรียนจีนว่า “...ครูผู้สอนมีทั้งคนไทยและคนจีน ครูจีนเป็นอาสาสมัครกันหมด ไม่ต้องจ่ายเงินเดือนให้ ส่วนเงินเดือนครูไทยคือ 8,000 บาทต่อเดือน ครูไทยที่จบ ม.3 ก็มี ม.6 ก็มี ปริญญาตรีก็มี ปัญหาหลักของครู คือ ไม่ค่อยให้ความสนใจกับวัฒนธรรมจีนปัจจุบัน และไม่ชอบใช้สื่อสมัยใหม่ประกอบการเรียนการสอน สอนแบบตัวต่อตัวแบบโบราณ นอกจากนี้ครูไทยลาออกบ่อยมาก และครูจีนที่เป็นอาสาสมัครก็มาแบบไม่แน่นอน บางเทอมมากันหลายคน บางเทอมก็ไม่มีเลย” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L1))

อีกประเด็นที่พบจากการสัมภาษณ์คือ ครูผู้สอนขาดแคลนความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน ซึ่งมีท่านหนึ่งกล่าวถึงปัญหาของครูผู้สอนอีกประเด็นว่า “...ครูผู้สอนของโรงเรียนจีนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนของโรงเรียนอื่น แต่ปัญหาก็อยู่ที่ว่าครูผู้สอนไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมประชุมวิชาการ จนทำให้ครูผู้สอนขาดแคลนความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน ผอ.มีหน้าที่ควบคุมดูแลการงานทั้งหมดของโรงเรียน ควบคุมครูทั้งคนไทยและอาสาสมัครที่เป็นคนจีน ผอ.โรงเรียนจะมีผู้ช่วยผู้อำนวยการ 1 คน ทำหน้าที่ช่วยเหลืองานบริหารทั่วไปของโรงเรียน” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L2)) และผู้อำนวยการโรงเรียนจีนอีกท่านหนึ่งได้พูดถึงปัญหาที่ครูผู้สอนไม่นิยมใช้เทคนิคที่ทันสมัยในการเรียนการสอนว่า

“...แต่ก่อนครูผู้สอนมักจะสอนแบบตายตัว ไม่ชอบใช้เทคนิคที่ทันสมัยในการเรียนการสอน ดังนั้นโรงเรียนจึงออกนโยบายให้ครูผู้สอนเขียนรายงานเทอมละหนึ่งฉบับ เพื่ออธิบายว่า ในเทอมที่ผ่านมา ตนเองมีเทคนิคในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการเรียนการสอน อย่างไร และในปีที่ผ่านมา ครูผู้สอนหลายคนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมภาษาและ วัฒนธรรมจีนที่สถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่จัดขึ้น” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L3)) ดังนั้น คอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ จึงเป็นเทคโนโลยี ที่หวังให้ใช้ในการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีน จำนวน 3 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบ ของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านบุคลากร ท่านได้พูดถึง ประเด็นวุฒิการศึกษาของครูผู้สอนว่า “...ปัญหาหลักของครูผู้สอนคือไม่มีวุฒิการศึกษาที่สูง จนทำให้ความสามารถของครูผู้สอนไม่เพียงพอในการเรียนการสอน ปัจจัยหลักที่ทำให้ครูมีวุฒิ การศึกษาไม่สูงก็เพราะพ่อแม่เป็นชาวบ้าน ทำไร่นานา มีรายได้น้อย ไม่มีเงินส่งลูกไปเรียนสูง ๆ ได้” ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (M1) ประเด็นที่พบจากคำสัมภาษณ์คือ โรงเรียนขาดแคลน ครูผู้สอนทั้งครูคนไทยและครูคนจีน เนื่องจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ทำให้ ครูคนจีนไม่สะดวกเดินทางมายังประเทศ ส่วนครูคนไทยได้รับเงินเดือนที่น้อยมากจนเลือก ไปทำงานในตัวเมือง ซึ่งมีท่านหนึ่งพูดถึงโรงเรียนจีนขาดแคลนครูว่า “...ทางโรงเรียนขาดแคลน ครูผู้สอนมาก อย่างเทอมนี้ไม่มีครูอาสาสมัครจากจีนมา ม.1 กับ ม.2 เป็นครูคนเดียวใน การจัดการเรียนการสอน เงินเดือนน้อยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครูท้องถิ่นไม่ยอมมาสอน ในโรงเรียน แต่เลือกไปทำงานเป็นล่ามที่กรุงเทพหรือภูเก็ต และครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาส เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะด้านเพื่อพัฒนาการสอนภาษาจีน” (ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน จีน (M2)) นอกจากนี้ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีนท่านหนึ่งมีความเห็นว่าครูขาดโอกาส ในการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม “...มีแต่ ผอ. คนเดียวที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะด้าน เพื่อพัฒนาการสอนภาษาจีน ครูคนอื่นไม่มีโอกาสไปนัก แต่ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับครูผู้สอนของโรงเรียนอื่น” (ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (M3))

จากการสัมภาษณ์ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน จำนวน 4 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบ ของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านบุคลากร ท่านได้พูดถึง ประเด็นเรื่องเงินเดือนของครูผู้สอนว่า “...เงินเดือนของครูผู้สอนน้อยมาก แต่ก่อนเป็น 6,000 บาท ต่อเดือน ตอนนี้นำมาเพิ่มขึ้นมาเป็น 8,000 ต่อเดือน มันน้อยเกินไปจึงมีครูหลายคนลาออกจาก โรงเรียน ไปทำงานที่กรุงเทพ หรือพัทยา หรือภูเก็ต เพราะไปเป็นล่ามที่ภูเก็ตมันได้เดือนละ ประมาณ 30,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ครูผู้สอนของโรงเรียนจีนไม่ค่อยมีโอกาสที่จะไป

อบรมเฉพาะด้านเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน” (ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน (N1)) นอกจากนี้ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีนสองท่านมีความเห็นว่าครูผู้สอนสอนแบบตายตัวไม่ได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนของตน “...ครูผู้สอนของโรงเรียนส่วนมากจะไม่รู้จักวิธีการเรียนการสอนที่ทันสมัยเหมือนอย่างครูในโรงเรียนพื้นราบ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น การเรียนการสอนแบบเชิงรุก (active learning) ส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบเดิมคือ เน้นการอ่าน เขียนและท่องจำเป็นหลัก ครูมีวุฒิการศึกษาไม่สูงไม่รู้จักการนำเทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการเรียนการสอน” (ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน (N2)) และ “...ครูผู้สอนที่มาใหม่มักจะมีกลวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยมีการสอนแบบทันสมัย และมีเทคนิควิธีสอนแนวใหม่ ครูไทยชอบใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนในการสอน ส่วนครูอาสาสมัครจะใช้ภาษาจีนเป็นภาษาเดียวในการสอน หนุคิดว่าครูไทยไม่ค่อยให้ความสนใจกับการสอน มาทำงานที่นี่เหมือนกับว่าเป็นอาชีพที่หาเงินในการทำมาหากินอย่างเดียว และมักอยู่ไม่ยาว เหมือนมาสอนเพื่อรองาน พอหางานใหม่ได้ก็ไป ว่าตามจริงก็น่าเห็นใจเพราะอยู่ในชุมชนนาน ๆ ไปก็เบื่อไม่มีอะไรน่าตื่นเต้น” (ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน (N3)) ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีนท่านหนึ่งมีความคิดว่าโรงเรียนจีนขาดแคลนครูผู้สอนเป็นอย่างมาก “...ครูผู้สอนส่วนมากไม่มีประสบการณ์ในการสอนมาก่อน เรียนจบแล้วก็เข้ามาเป็นครูทันที ปัญหาหนักที่สุดสำหรับโรงเรียนนั่นคือ ขาดแคลนครูผู้สอน” (ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน (N4))

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีน จำนวน 2 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านบุคลากร ท่านได้พูดถึงประเด็นครูผู้สอน ที่มีความรู้วัฒนธรรมจีนสมัยใหม่ และขาดแคลนความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้ภาษาจีน “...ครูผู้สอนไม่มีวุฒิการศึกษาที่สูง เพราะคนที่มีความรู้สูง ๆ จะไปทำงานในเมือง ไม่ยอมกลับมาสอนที่นี่ ครูผู้สอนรุ่นใหม่ไม่ค่อยเข้าใจวัฒนธรรมจีนสมัยใหม่ กิจกรรมวัฒนธรรมจีนที่จัดขึ้นก็ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยน ทุกปีจะจัดเหมือนเดิม และทักษะในการใช้ภาษาจีนก็อยู่ในระดับต่ำ ครูผู้สอนไม่มีโอกาสไปสัมผัสกับสังคมภายนอก” (เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีน (O1)) เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีนท่านหนึ่งเน้นความเห็นว่าคุณครูผู้สอนขาดแคลนความสามารถในการเรียนการสอน “...ครูผู้สอนไม่ค่อยมีเทคนิคหรือความสามารถในการสอน สอนตามหนังสือเรียนเท่านั้น นอกจากนี้โรงเรียนจีนสามารถพัฒนาด้วยดีหรือไม่ดี ก็ขึ้นอยู่กับว่าโรงเรียนมี ผอ.ที่มีความสามารถในการบริหารการงานของโรงเรียนหรือไม่” (เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีน (O2))

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าในแง่ของบุคลากรของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงรายมีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ 1) โรงเรียนจีนขาดแคลนครูผู้สอนทั้งที่มีวุฒิกการศึกษาที่สูง และไม่สูง เนื่องจากครูอาสาสมัครจากจีนมาแบบไม่แน่นอน จนทำให้โรงเรียนจีนไม่มีครูผู้สอน ในบางเทอม 2) ครูผู้สอนที่เป็นคนในท้องถิ่นมีค่าจ้างที่น้อยจนไม่สามารถเลี้ยงชีพตนเอง จึงมีครูผู้สอนที่มีวุฒิกการศึกษาที่สูงตัดสินใจที่จะไปประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษา มัคคุเทศก์ หรือครูผู้สอนภาษาจีนในจังหวัดเชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี และภูเก็ต เนื่องจากจังหวัดเหล่านี้มีนักท่องเที่ยวและผู้สนใจศึกษาภาษาจีนเป็นจำนวนมาก จนทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาจีนและภาษาไทยหางานได้ง่ายและมี เงินเดือนที่สูง 3) ครูผู้สอนมีวุฒิกการศึกษาที่ไม่สูง จนทำให้ครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถ ในการนำเทคนิคที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน 4) ครูผู้สอนเป็นจำนวนมากไม่มีความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมจีน เนื่องจากพวกเขาเกิดในประเทศไทย และไม่มีโอกาสไปศึกษาหรืออบรมทางด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนภายในประเทศจีน 5) ครูผู้สอนส่วนมากไม่มีโอกาสที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะด้านเพื่อพัฒนาการสอน ภาษาจีนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งครูผู้สอนได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับครูผู้สอนของโรงเรียนอื่นน้อยมาก 6) ครูผู้สอนมีกลวิธีการสอนแบบตายตัว คือ สอนตาม หนังสือเรียนอย่างเดียว โดยไม่มีกลวิธีการสอนที่หลากหลาย และครูผู้สอนมีการกำหนดหัวข้อ หรือประเด็นที่ใช้ในการสอนของแต่ละวันตามหนังสือเรียนเช่นกัน ไม่ได้มีการกำหนดหัวข้อหรือ ประเด็นที่ใช้ในการสอนอย่างชัดเจนตามโลกแห่งนวัตกรรม (World of Innovations) ที่ต้องการ 7) ครูผู้สอนรุ่นใหม่จะขาดประสบการณ์ในการสอนภาษาจีน 8) ผู้อำนวยการโรงเรียนบางคน ไม่มีความสามารถในการบริหารการงานทั่วไปของโรงเรียน รวมทั้งด้านการเงิน บุคลากรและ หลักสูตร เป็นต้น

ในมิติของการบริหารเพื่อพัฒนาโรงเรียนบนพื้นที่ดอยสูงในจังหวัดเชียงราย คือ

- 1) การสร้างความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศไทยและประเทศจีน เพื่อรับนักศึกษาจีน หรือผู้เรียนภาษาจีนมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนจีน ซึ่งก็ไม่สามารถสอนได้อย่าง ต่อเนื่องในระยะยาว
- 2) การปรับเงินเดือนของครูผู้สอนให้เหมาะสม โดยการยกระดับสถานะ อาชีพครูผู้สอนภาษาจีนในพื้นที่บดอยสูง
- 3) การส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูผู้สอนไปศึกษา ต่อในระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในมหาวิทยาลัยของไทยและจีน
- 4) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมภาษาและวัฒนธรรมจีนปัจจุบันทั้งภายในโรงเรียน โดยมีครูผู้ใหญ่หรือผู้มีความรู้ในชุมชนช่วยให้ความรู้และส่งมอบกับหน่วยงานภายนอก โรงเรียน
- 5) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมต่าง ๆ

6) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะด้านกลวิธีในการจัดการเรียนการสอน 7) การจัดให้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์เป็นครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ครูผู้สอนรุ่นใหม่ 8) ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนจีนให้บ่อยขึ้นทั้งภายในประเทศไทยและนอกประเทศ จากข้อมูลและข้อสรุปสามารถสังเคราะห์ประเด็นได้ดังนี้

ตาราง 2 แสดงประเด็นด้านบุคลากร

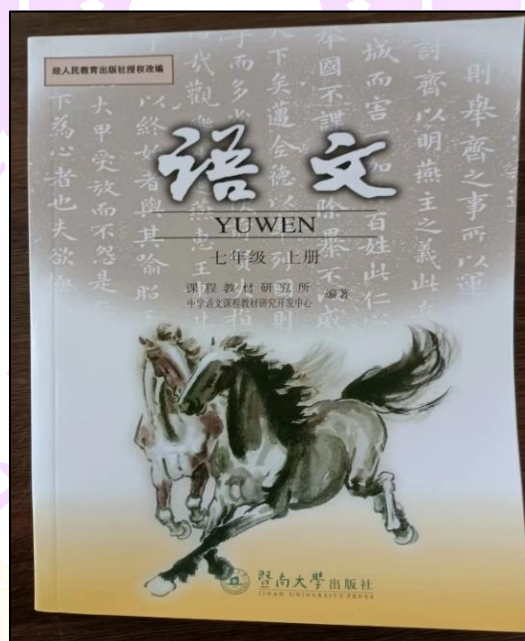
ด้านบุคลากร	
ประเด็นปัจจุบันที่พบจากการสัมภาษณ์	ประเด็นที่ควรพัฒนา
1. ขาดแคลนครูผู้สูงทั้งที่มีวุฒิการศึกษาที่สูงและไม่สูง	1. สร้างความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยเพื่อรับนักศึกษาเข้ามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
2. ค่าตอบแทนครูผู้สอนภาษาจีน อยู่ในระดับต่ำ	2. ปรับเงินเดือนของครูผู้สอนให้เหมาะสม
3. ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษา ต่ำและไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครู	3. สนับสนุนให้ครูผู้สอนไปศึกษาต่อทั้งในมหาวิทยาลัยของไทยและจีน
4. ครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมจีนปัจจุบัน	4. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมภาษาและวัฒนธรรมจีนปัจจุบัน
5. ครูผู้สอนไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอบรมทางวิชาการ	5. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมต่าง ๆ
6. ครูผู้สอนไม่มีกลวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ	6. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะด้าน-วิชาชีพครู
7. ครูผู้สอนรุ่นใหม่ขาดประสบการณ์ในการสอนภาษาจีน	7. จัดให้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์เป็นครูพี่เลี้ยง
8. ผู้อำนวยการโรงเรียนขาดความสามารถในการบริหารโรงเรียน	8. ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนจีนทุกครั้ง

ด้านหลักสูตร

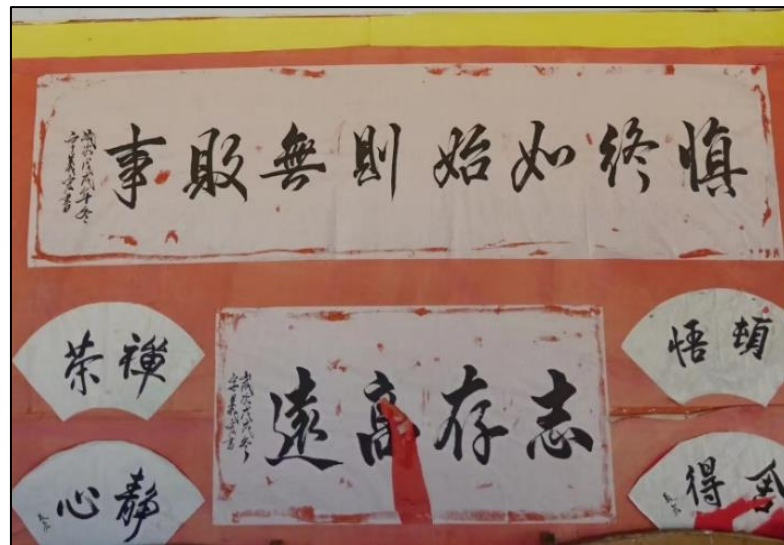
โรงเรียนจีนบนดอยสูงเป็นสถานศึกษาที่ได้พัฒนาคุณภาพให้การดำเนินชีวิตให้แก่เยาวชนคนจีนรุ่นแรกๆ ก่อตั้งโรงเรียนมีความยากลำบากมาก ปัจจุบันวิชาหลักที่เปิดสอน คือ วิชาภาษาจีน ส่วนนักเรียนที่เข้ามาศึกษาที่โรงเรียนสอนภาษาจีนมีทั้งคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน คนไทยและชาติพันธุ์อื่น อย่างไรก็ตาม โรงเรียนจีนเหล่านี้สามารถทำให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับความรู้และทักษะอื่นตามควรเพื่อมีอนาคตที่ดี (ZHANG, 2020, pp. 85-90) จากการลงพื้นที่

และสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้พบสาระสำคัญของหลักสูตรว่า ในปัจจุบันนี้โรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และโรงเรียนจะมีสอนเฉพาะภาคค่ำเท่านั้น โดยเริ่มสอนตั้งแต่เวลา 16.00 น. ถึง 19.00 น. ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ นอกจากนี้บางแห่งมีการเรียนการสอนตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 12.00 น. ในวันเสาร์ การเรียนการสอนทั้งหมดจะใช้ภาษาจีนเป็นสื่อหลัก และวิชาหลักที่เปิดสอนคือ ทักษะในการใช้ภาษาจีน บางโรงเรียนมีวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเสริม เช่น โรงเรียนจิ่งฉวินวิทยาคมเป็นโรงเรียนแห่งหนึ่งที่เปิดสอนในเวลา 16.00 น. ถึง 19.00 น. ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และมีการเรียนการสอนตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 12.00 น. ในวันเสาร์ และโรงเรียนหัวซิง (โรงเรียนหัวซิงเป็นโรงเรียนแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บดอยสูงของจังหวัดเชียงราย) เป็นโรงเรียนสอนภาคภาษาจีนภาคค่ำที่เปิดสอนฟรี ไม่เก็บค่าเล่าเรียน เปิดสอนมาเป็นเวลา 21 ปีแล้ว โดยเริ่มเปิดสอนตั้งแต่ปี ค.ศ.1987 แต่เพิ่งจะให้นักเรียนเรียนฟรีเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันมีจำนวนนักเรียนรวม 184 คน และมีครูทั้งหมด 7 คน การบริหารงานมีแม่ชีชื่อจี้ฉวนเป็นผู้หาเงินทุน โดยเงินทุนหลักได้มาจากเงินบริจาค โรงเรียนหัวซิงเปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษา และมีสอนเฉพาะภาคค่ำเท่านั้น โดยเริ่มสอนตั้งแต่เวลา 16.30 น.-19.00 น. ในวันจันทร์-ศุกร์ และ 09.00 น.-15.00 น. ในวันเสาร์ การเรียนการสอนของโรงเรียนหัวซิงมีจุดเด่นคือเป็นโรงเรียนที่เน้นการสอนเรื่องคุณธรรม มีการนำสื่อการสอนชุด “ตี้จี้กู่ย (弟子规)” มาสอนให้แก่เด็กนักเรียน โดยสื่อออกมาเป็นกลอนในรูปแบบของการ์ตูน ให้เด็ก ๆ อ่านและท่องจำ เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและสอนให้เด็กเป็นคนดี รู้จักพอเพียง (รุ่งหอม, 2553, ออนไลน์) อย่างไรก็ตาม นอกจากโรงเรียนดังกล่าวแล้ว โรงเรียนกวงฟูวิทยาคม (เป็นโรงเรียนจีนที่ก่อตั้งมานานเกือบ 60 ปี ในพื้นที่บดอยสูงของดอยยาวาวิในจังหวัดเชียงราย) นักเรียนจะตื่นนอนตั้งแต่เช้าตรู่ก่อน 05.30 น. เพื่อเข้าเรียนภาษาจีนที่โรงเรียนกวงฟูวิทยาคม จนถึง 6.50 น. ก่อนจะกลับไปเปลี่ยนชุดนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนสามัญตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการในเวลา 08.00-16.00 น. และกลับมาที่โรงเรียนกวงฟูอีกรอบในเวลา 17.30-20.30 น. ในทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และในวันเสาร์นักเรียนจะเข้าโรงเรียนจีนตั้งแต่ 09.00 น.-15.00 น. จนทำให้เด็ก ๆ กลุ่มนี้มีเวลาเที่ยวเล่นน้อยลงกว่าเด็กในพื้นที่ราบ (โรงเรียนกวงฟูวิทยาคม, 2552, ออนไลน์) กล่าวได้ว่าหลักสูตรการเรียนของแต่ละโรงเรียนมีวิชาเรียนที่ไม่เหมือนกัน ไม่มีกรอบมาตรฐานที่แน่นอน และไม่มีหน่วยงานใดควบคุม การกำหนดรายวิชา เนื้อหาวิชาและชั่วโมงการเรียนขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้บริหารและผู้สนับสนุนโรงเรียน

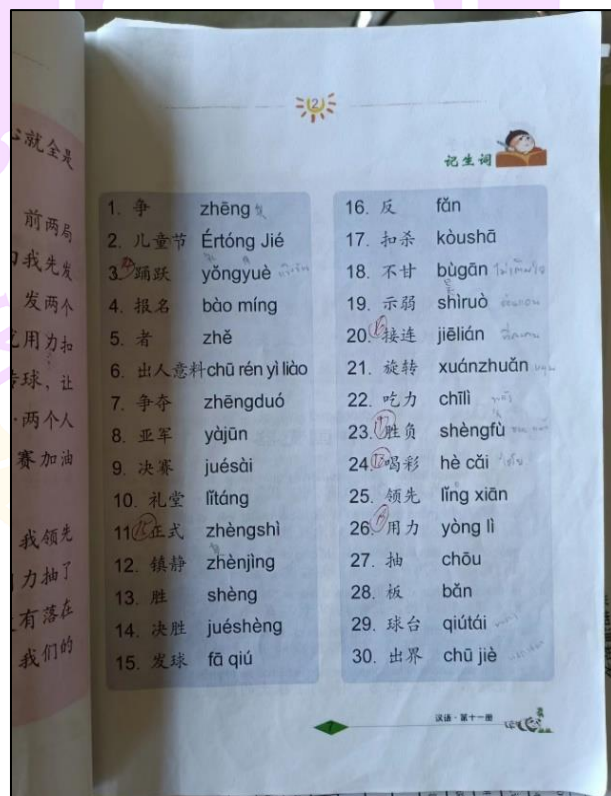
จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า หลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนยังมีปัญหาในการจัดเวลาเรียนโดยโรงเรียนจีนไม่มีแผนการเรียนการสอนที่แน่นอน หนังสือเรียนที่ใช้ในโรงเรียนส่งมาจากประเทศสาธารณประชาชนจีนเป็นหลัก (ภาพ 12) ดังนั้น หนังสือเหล่านี้จึงไม่ได้มีข้อมูลใดที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย อีกทั้งโรงเรียนจีนบางแห่งในพื้นที่บนดอยสูงบางแห่งยังเรียนรู้ภาษาจีนแบบอักษรจีนตัวเต็ม (หมายถึง ตัวหนังสือจีนดั้งเดิม โดยจีนแผ่นดินใหญ่เลิกใช้ภาษาจีนตัวเต็มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950) (ภาพ 13) ไม่ได้เรียนรู้แบบอักษรจีนตัวย่อ (หมายถึง ภาษาจีนที่เขียนง่ายขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบันประเทศสาธารณประชาชนจีนใช้อักษรจีนตัวย่อเป็นตัวอักษรราชการ (ภาพ 14) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นยังพบว่า ทางโรงเรียนไม่ได้มีการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย และเนื้อหาในการเรียนไม่ได้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมไทย หรือไม่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบริบทของสังคมไทยในพื้นที่ราบ

ภาพ 12 ตำราสอนภาษาจีนที่ใช้ในโรงเรียน ซึ่งเป็นตำราที่ใช้ในหลักสูตรแกนกลางของสาธารณประชาชนจีน

ภาพ 13 ภาษาจีนแบบอักษรจีนตัวเต็มในโรงเรียนตาถงวิทยาในพื้นที่บন্দอยสูง
ในจังหวัดเชียงราย

ภาพ 14 ภาษาจีนแบบอักษรจีนตัวย่อในโรงเรียนจิ่งฉวินวิทยาในพื้นที่บন্দอยสูง
ในจังหวัดเชียงราย

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน จำนวน 3 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านหลักสูตร ท่านได้พูดถึงเวลาในการจัดการเรียนการสอนว่า “...โรงเรียนจัดการเรียนการสอนในภาคค่ำของทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ส่วนวันเสาร์ก็จะมีเรียนเป็นครั้งวัน ผมว่าเวลาเรียนของโรงเรียนจีนน้อยเกินไป และภาคค่ำเป็นเวลาที่ไมเหมาะกับการเรียน ปัจจุบันโรงเรียนจีนส่วนมากจะไม่ได้จัดทำแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานภาพของโรงเรียนเอง” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L1))

ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนอีกท่านหนึ่งได้พูดถึงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โรงเรียนจีนไม่มีแผนในการจัดการเรียนการสอน “...โรงเรียนจีนตั้งแต่เปิดสอนมาก็ไม่มีแผนในการประเมินหลักสูตร เนื่องจากโรงเรียนรู้แต่เผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนให้นักเรียน โดยไม่มีผู้ประเมิน อดีตเปิดสอนแค่วิชาภาษาจีนวิชาเดียว แต่ปัจจุบันเปิดสอนทั้งวิชาภาษาจีน ประวัติศาสตร์จีน คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์” ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L2)

ประเด็นที่พบจากคำสัมภาษณ์คือ โรงเรียนจีนไม่มีแผนในการจัดการเรียนการสอน และสอนวิชาภาษาจีนเป็นวิชาหลักที่เปิดสอน ไม่มีวิชาที่กล่าวถึงปริบทและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมไทย ซึ่งมีท่านหนึ่งกล่าวถึงหนังสือเรียนของโรงเรียนจีนว่า “...หนังสือเรียนล้วนส่งมาจากประเทศจีน เขาบริจาคมา โรงเรียนจึงไม่ต้องไปหาซื้อหนังสือเรียน แต่เนื้อหาในบทเรียนยากเกินไปไม่เหมาะกับเด็กซึ่งไม่มีพื้นฐานและไม่ได้เติบโตอยู่ในสังคมประเทศจีน” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L3))

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีน จำนวน 3 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านหลักสูตร ท่านได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนว่า “...โรงเรียนจีนจัดการเรียนการสอนอย่างอิสระ โดยไม่มีแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน ไม่มีหน่วยงานภายนอกควบคุม ครูผู้สอนมักจะจัดการเรียนการสอนตามหนังสือเรียน เวลาเรียนแต่ละวันอยู่ที่ประมาณสามซึ่งโมงกว่า ๆ วิชาที่เปิดสอนมีทั้งภาษาจีนและภาษาอังกฤษ” (ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (M1))

และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีนอีกสองท่านหนึ่งกลับมีความคิดว่า “...โรงเรียนจีนไม่ได้มีการประเมินหรือตรวจสอบหลักสูตร วิชาหลักที่เปิดสอนคือภาษาอังกฤษ แล้วทางโรงเรียนจีนก็ไม่เคยไปสำรวจการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น ๆ ว่าเขาสอนกันอย่างไร” (ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (M2)) “...หลักสูตรของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงทุกแห่งคงมีปัญหา คือ หนังสือเรียนไม่ได้เหมาะสมกับนักเรียน จนทำให้นักเรียนเรียนแบบไม่เข้าใจและไม่สนุก” (ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (M3))

จากการสัมภาษณ์ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน จำนวน 4 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านหลักสูตร ท่านได้พูดถึงโรงเรียนจีนไม่มีแผนการจัดการเรียนการสอน จนทำให้ครูผู้สอนสอนแบบไม่มีคุณภาพ “...สำหรับครูแล้ว ไม่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ครูผู้สอนทำหน้าที่สอนภาษาจีนอย่างเดียว ผอ.สั่งให้ทำอย่างไร เราก็ทำตามที่สั่งไว้” (ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน (N1)) ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีนท่านหนึ่งกล่าวถึงเวลาในการจัดการเรียนการสอนว่า “...ผมคิดว่าปัญหาของโรงเรียนจีนคือเวลาเรียนมันไม่เหมาะสม ควรปรับแก้ไข เพราะเวลาที่นักเรียนมาเรียนเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนเหนื่อยมากก่อนแล้ว เรียนไปก็รู้สึกท้อไม่มีประโยชน์” (ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน (N2)) ประเด็นที่พบจากคำสัมภาษณ์ คือ เวลาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นปัญหาหลักของโรงเรียน ซึ่งมีครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีนท่านหนึ่งกล่าวถึงโรงเรียนจีนควรปรับเวลาในการจัดการเรียนการสอน “...ผมคิดว่าควรปรับเวลาเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียน” (ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน (N3)) นอกจากเวลาในการจัดการเรียนการสอนแล้ว มีครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีนท่านหนึ่งกลับมีความคิดว่า ครูผู้สอนของโรงเรียนควรผลิตหนังสือเรียนด้วยตนเอง “...หนังสือเรียนเอามาจากจีนหมด มันมีแต่ภาษาจีนและภาษาอังกฤษ ไม่มีภาษาไทยสักคำ ถ้าครูผู้สอนไม่อธิบาย นักเรียนก็ไม่สามารอ่านเข้าใจได้ จนทำให้นักเรียนเรียนแบบงง ๆ” ครูและบุคลากรที่สอนภาษาจีน (N4)

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีน จำนวน 2 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านหลักสูตร ทั้งสองท่านได้กล่าวถึงปัญหาด้านหลักสูตรของโรงเรียนจีนว่า “...ครูโรงเรียนจะจัดการเรียนการสอนแบบจีนหมด โดยเฉพาะครูคนจีน เขาพูดไทยไม่ได้ จึงใช้ภาษาจีนในการเรียนการสอนตามที่ทราบมา ผอ.เป็นผู้มีอำนาจ ท่านเป็นผู้ที่สั่งให้ครูผู้สอนสอนอย่างไร” (เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนจีน (O1)) และ “...วิชาหลักที่เปิดสอนคือภาษาอังกฤษ บางอาทิตย์จะสอนภาษาอังกฤษด้วย ที่ได้ยินมาว่าหนังสือเรียนส่งมาจากจีนหมด ไม่มีคำอธิบาย ทำให้นักเรียนเรียนยาก” (เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีน (O2))

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าในแง่มุมมองของหลักสูตรของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ 1) โรงเรียนจีนเริ่มสอนตั้งแต่เวลา 16.00 น. ถึง 19.00 น. ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ นอกจากนี้บางแห่งมีการเรียนการสอนตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 12.00 น. ในวันเสาร์ จึงสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนการสอนของโรงเรียนยังมีปัญหาในการจัดเวลาเรียนเนื่องจากช่วงเวลานี้ควรเป็นเวลาพักผ่อนของนักเรียน 2) โรงเรียนจีนจัดการเรียนการสอนอย่างอิสระ โดยไม่มีแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน และโรงเรียนไม่ได้มีการตรวจสอบว่า

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้นมีความสอดคล้องกับบริบทสังคม (พื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย) หรือไม่ อีกทั้งโรงเรียนจีนก็ไม่ได้จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับการสร้าง บุคลากรที่สังคมไทยต้องการ สอนเน้นให้มีทักษะในการใช้ภาษาจีนอย่างเดียว 3) โรงเรียนจีน ไม่มีหน่วยงานตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตรและไม่มีการประเมินหลักสูตรด้วย 4) หนังสือ เรียนที่ใช้ในโรงเรียนที่ได้ส่งมาจากประเทศสาธารณประชาชนจีนเป็นหลัก หนังสือเหล่านี้จึง ไม่ได้มีข้อมูลใดที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย อีกทั้งยังมีโรงเรียนจีนบางแห่งในพื้นที่บน ดอยสูงบางแห่งยังเรียนรู้ภาษาจีนแบบอักษรจีนตัวเต็ม (หมายถึง ตัวหนังสือจีนดั้งเดิม โดยจีน แผ่นดินใหญ่เลิกใช้ภาษาจีนตัวเต็มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950) (ภาพ 13) ไม่ได้เรียนรู้แบบอักษรจีน ตัวย่อ (หมายถึง ภาษาจีนที่เขียนง่ายขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบันแผ่นดินใหญ่ของประเทศไทยจะใช้ อักษรจีนตัวย่อเป็นตัวอักษรราชการ) ดังนั้น หนังสือเรียนจึงไม่มีความเหมาะสมกับทั้งในสังคม ประเทศจีนและสังคมของประเทศไทย ความรู้ทางภาษาที่ได้จากการเรียนไม่เหมาะที่จะนำไปใช้ ติดต่อสื่อสารกับคนจีนในปัจจุบัน 5) ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด ซึ่งเป็นผู้กำหนด วิธีการเรียนการสอนให้ครูผู้สอน โดยสั่งแบบปากเปล่า ไม่มีแผนที่ชัดเจน

ในมิติของการบริหารเพื่อพัฒนาโรงเรียนบนพื้นที่ดอยสูงในจังหวัดเชียงราย คือ

- 1) การปรับเวลาเรียนให้เหมาะสมและกำหนดหน่วยกิตให้ชัดเจน
- 2) การจัดทำแผนการเรียน การสอนตามหลักสูตรให้ชัดเจน และปรับหลักสูตรทึกรอบ 3 ปี ซึ่งจะต้องติดตามและ ประเมินผลทุกปี เพื่อสร้างบุคลากรที่สังคมไทยต้องการ
- 3) การกำกับดูแลและติดตามแนวทางการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน และประเมินผลการประเมินรูปแบบการบริหารงาน หลักสูตร
- 4) การจัดทำหนังสือเรียนเพื่อสอดคล้องกับสถานภาพของนักเรียนร่วมกัน
- 5) ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องจัดทำแผนในการบริหารโรงเรียนตามแผนที่กำหนด

ตาราง 3 แสดงประเด็นด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร	
ประเด็นปัจจุบันที่พบจากการสัมภาษณ์	ประเด็นที่ควรพัฒนา
1. โรงเรียนมีปัญหาในการจัดเวลาเรียน	1. ปรับเวลาเรียนให้เหมาะสมและกำหนดหน่วยกิตให้ชัดเจน
2. จัดการเรียนการสอนอย่างอิสระ โดยไม่มีแผนการเรียนการสอน	2. จัดทำแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้ชัดเจน และปรับหลักสูตรในรอบ 3 ปี ซึ่งจะต้องติดตามและประเมินผลทุกปี
3. ไม่ได้มีการตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตรและไม่ประเมินหลักสูตร	3. กำกับดูแลและติดตามแนวทางการเรียนการสอนวิธีการเรียนการสอน และประเมินผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานหลักสูตร
4. เนื้อหาของบทเรียนในหนังสือเรียนมีปัญหาเนื่องจากหนังสือเรียนไม่มีความเหมาะสมกับทั้งในสังคมประเทศสาธารณประชาชนจีนและประเทศไทย	4. จัดทำหนังสือเรียนเพื่อสอดคล้องกับสถานภาพของนักเรียนร่วมกัน
5. ผู้อำนวยการโรงเรียนสั่งงานแบบปากเปล่า ไม่มีแผนงานชัดเจน	5. จัดทำแผนในการบริหารโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร

ด้านอาคารและสถานที่

อาคารและสถานที่ย่อมทำให้งานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพเป็นอย่างดี แต่อาคารเรียนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีความเก่าแก่และเรียบง่ายมาก อาคารเรียนส่วนใหญ่ประกอบด้วยหน้าต่างไม้โดยไม่มีกระจก (ภาพ 15) อีกทั้งผู้นำชุมชนก็ไม่ได้ให้ความสนใจกับโรงเรียนจีนเท่าที่ควร ทำให้โรงเรียนจีนไม่ได้มีการพัฒนาในด้านอาคารก่อสร้างอาคารเรียน จึงทำการเรียนการสอนเกิดความยากลำบากภายใต้ปัญหาในด้านอาคารเรียน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนจีนเหล่านี้จะตั้งอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลาง การติดต่อประสานกับกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างล่าช้า

ภาพ 15 อาคารเรียนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศสาธารณประชาชนจีนมีการพัฒนาด้วยดีในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งกำลังกลายเป็นประเทศที่มีพลังอำนาจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เป็นต้น ดังนั้น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงให้ความสนใจและให้ความช่วยเหลือคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะช่วยเหลือโรงเรียนจีนเพื่อปรับปรุงหรือสร้างอาคารและสถานที่ให้แก่โรงเรียน (ภาพ 16) เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ภาพ 16 อาคารและสถานที่ของโรงเรียนจิ่งฉวนวิทยาในดอยเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน จำนวน 3 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านอาคารและสถานที่ ท่านได้กล่าวถึงประเด็นอาคารและสถานที่ว่า “...อาคารของโรงเรียนมีประวัติที่ยาวนานมาก สร้างขึ้นมาเกือบ 30 ปีแล้ว ปรับปรุงมาเรื่อย ๆ แต่ไม่มีงบประมาณที่เพียงพอ ปรับได้แต่บางส่วนที่มีปัญหา ผมในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนจีน นอกจากดูแลเรื่องการเรียนการสอนแล้ว ผมยังทำหน้าที่ในดูแลความเรียบร้อยและความปลอดภัยของห้องเรียน ห้องประชุม และอาคารอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายต่อชีวิตครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L1)) ประเด็นที่พบจากคำสัมภาษณ์ คือ อาคารและสถานที่เรียนของโรงเรียนมีความเก่าแก่มาก ดังนั้น บุคลากรทุกคนมีหน้าที่ในการดูแลความเรียบร้อยและความปลอดภัยของอาคารและสถานที่ทุกแห่งของโรงเรียน ซึ่งมีท่านหนึ่งกล่าวถึงอาคารและสถานที่เรียนเช่นเดียวกันว่า “...อาคารและสถานที่ของโรงเรียนมีประวัติที่ยาวนานมาก แต่พอที่จะเอามาใช้ประโยชน์ แต่ถ้ามีเงินทุนที่เพียงพอ ผมคิดว่าควรสร้างอาคารเรียนใหม่ได้แล้ว” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L2)) จากคำสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการทั้งสองท่านดังกล่าวสรุปได้ว่า อาคารและสถานที่เรียนทุกแห่งมีประวัติยาวนานและมีความจำเป็นในการปรับปรุงให้เกิดความปลอดภัย มีผู้อำนวยการ

โรงเรียนจีนท่านหนึ่งกล่าวถึงความพยายามหาทางแก้ไขปัญหาอาคารและสถานที่ของโรงเรียนที่ท่านรับผิดชอบว่า “...อาคารเรียนเก่าแก่มาก ห้องเรียนหลายห้องต้องการซ่อมแซมอยู่หลายที่ ส่วนเจ้าหน้าที่ทุกคนของโรงเรียนมีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่ เพื่อให้มีสภาพที่มั่นคงและปลอดภัย ปัจจุบันโรงเรียนของเราได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลจีน เขาบริจาคเงินเพื่อสร้างอาคารเรียนใหม่” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L3))

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าในแง่มุมของอาคารและสถานที่ของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีความเก่าแก่มาก ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนจึงมีหน้าที่ในการดูแลความสะอาด ความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารและสถานที่ หากผู้อำนวยการปล่อยปละละเลย ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา อีกทั้งปัจจุบันโรงเรียนจีนได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลจีน ซึ่งบริจาคเงินเพื่อให้ออกสร้างอาคารและสถานที่ใหม่ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาอยู่หลายด้าน ได้แก่ 1) อาคารและสถานที่เรียนของโรงเรียนจีนมีความเก่าแก่และเรียบง่ายมาก อาคารเรียนส่วนใหญ่ประกอบด้วยหน้าต่างไม้โดยไม่มีกระจก 2) โรงเรียนจีนไม่มีงบประมาณที่เพียงพอในการปรับปรุงอาคารและสถานที่ จนกระทั่งอาคารและสถานที่ของโรงเรียนมีความเก่าแก่มาก ซึ่งมีความจำเป็นในการซ่อมแซมอาคารเรียนอาคารอื่น ๆ อยู่หลายที่ บางอาคารมีลักษณะเป็นโรงเรียน 3) โรงเรียนไม่มีแผนพัฒนาอาคารและสถานที่ให้มีประสิทธิภาพ 4) โรงเรียนไม่ได้มีการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอาคารและสถานที่

ในมิติของการบริหารเพื่อพัฒนาโรงเรียนบนพื้นที่ดอยสูงในจังหวัดเชียงราย คือ 1) โรงเรียนต้องซ่อมแซมอาคารเรียนที่สามารถส่งผลกระทบต่ออันตรายถึงชีวิตของนักเรียนและบุคลากรอย่างรวดเร็ว 2) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับสถานกงสุลใหญ่สาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่ หรือองค์อื่น ๆ เพื่อขอทุนในการซ่อมแซมอาคารเรียน หรือก่อสร้างอาคารและสถานที่ใหม่ 3) การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานและปรับปรุงพัฒนาอาคารและสถานที่ โดยเฉพาะการจัดประชุมวางแผนการบริหารอาคารและสถานที่เดือนละ 1 ครั้ง 4) การจัดทำแผนในการกำกับดูแลติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอาคารและสถานที่ เพื่อให้มีสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบ ติดตามต้องจดบันทึกปัญหาของอาคารและสถานที่ทุกครั้ง แล้วแจ้งให้ผู้รับผิดชอบทราบทันที

ตาราง 4 แสดงประเด็นด้านอาคารและสถานที่

ด้านอาคารและสถานที่	
ประเด็นปัจจุบันที่พบจากการสัมภาษณ์	ประเด็นที่ควรพัฒนา
1. มีความเก่าแก่และเรียบงามมาก	1. ซ่อมแซมอาคารเรียนที่สามารถส่งผลต่ออันตรายถึงชีวิตของนักเรียนและบุคลากร
2. ไม่มีงบประมาณในการซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารอื่น ๆ อยู่หลายที่ บางอาคารมีลักษณะเป็นโรงเรียน	2. เสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก เพื่อขอทุนในการซ่อมแซมอาคารเรียนต่าง ๆ
3. ไม่มีแผนพัฒนาอาคารและสถานที่	3. กำหนดแนวทางในการดำเนินงานและปรับปรุงพัฒนาอาคารและสถานที่
4. ไม่ได้มีการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน อาคารและสถานที่	4. จัดทำแผนในการกำกับดูแลติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอาคารและสถานที่ เพื่อให้มีสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย

ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน

โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงของจังหวัดเชียงรายมีปัญหามากในด้านสื่อและอุปกรณ์การศึกษา เนื่องจากไม่มีการนำเอาอุปกรณ์ทันสมัยมาใช้ประกอบการสอน สื่อหลัก คือแบบเรียนซึ่งก็มีปัญหาในแง่เนื้อหาดังที่กล่าวไปแล้ว คือเนื้อหาเก่า ล้าสมัยไม่ตรงกับยุคสมัย เช่นการเรียนตัวพยัญชนะแบบเก่าที่ไม่มีใช้แล้วในสังคมจีนปัจจุบัน สื่ออื่นมีน้อยที่มีก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งโรงเรียนได้รับบริจาคมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่งมูลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ประจำจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่เนื่องจากในพื้นที่ของชุมชน ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต เครื่องที่รับบริจาคนักเรียนจึงไม่สามารถนำมาช่วยในการค้นหาความรู้ใหม่ได้กว้างขวางขึ้น สามารถใช้เพียงการฝึกหัดจัดพิมพ์ หรือการทำความรู้จักส่วนประกอบของเครื่อง ดังนั้นหากมีคนมาเยี่ยมชมโรงเรียนจะเห็นว่าโรงเรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์แต่หากมองให้ละเอียดลงไปจะพบว่าไม่สามารถใช้ได้อย่างเต็มศักยภาพ แม้ว่าโรงเรียนจะมีครูที่มีความรู้ความสามารถทางคอมพิวเตอร์ก็ตาม (ภาพ 17)

ภาพ 17 ห้องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนจิ่งฉวินวิทยาในพื้นที่บندوقสูงในจังหวัด
เชียงราย

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน จำนวน 3 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บندوقสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน ท่านได้พูดถึงประเด็นการใช้สื่อว่า “...ในแต่อดีตหนังสือเป็นสื่อหลักในการเรียนการสอนภาษาจีน เพราะครูของโรงเรียนมีวุฒิการศึกษาที่ไม่สูง พวกเขาใช้อุปกรณ์หรือสื่อในการเรียนการสอนที่ทันสมัยไม่เป็น แต่ในถึงปัจจุบันครูที่จบใหม่สามารถนำอุปกรณ์และสื่อที่ทันสมัยประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน คือ ใช้โทรศัพท์มือถือมาเป็นสื่อประกอบการสอน สำหรับครูที่มีอายุสูงก็ยังใช้หนังสือเรียนเป็นอุปกรณ์หลักในการเรียนการสอน ผมคิดว่าครูทุกคนการจัดการสอนนอกจากหนังสือเรียนแล้ว ควรจะมีอุปกรณ์และสื่อที่ทันสมัยคู่กับหนังสือเรียนด้วย” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L1) ประเด็นที่พบจากคำสัมภาษณ์ คือ ครูรุ่นใหม่พยายามแสวงหาช่องทางในการใช้สื่อและอุปกรณ์ใหม่ๆเพิ่มขึ้น เช่นมือถือ แต่ก็ยังมีปัญหาเนื่องจากเป็นอุปกรณ์ส่วนตัวของครู โรงเรียนไม่สามารถสนับสนุนได้ ซึ่งมีท่านหนึ่งกล่าวถึงความพยายามหาทางใช้เครื่องมือใหม่ๆเช่นเดียวกันว่า “...สองสามปีที่ผ่านมา ครูผู้สอนเริ่มมีความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน จึงเริ่มใช้อุปกรณ์และสื่อมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ไม่สามารถครอบคลุมเนื้อหาของวิชาที่เปิดสอน เนื่องจากอุปกรณ์และสื่อเพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนยังไม่เพียงพอ ดังนั้นครูควรเรียนรู้การจัดทำอุปกรณ์และสื่อด้วย” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L2))

ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน ท่านหนึ่งกลับมีความเห็นว่าปัญหาการใช้อุปกรณ์การเรียนรู้อยู่ที่ครูมากกว่า “...สถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่บริจาคคอมพิวเตอร์สืบทอดเครื่องให้กับโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ทักษะเบื้องต้นในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะวิธีการพิมพ์ตัวอักษรจีน นอกจากคอมพิวเตอร์แล้ว ยังมีอุปกรณ์และสื่ออื่น ๆ มีเยอะมาก แต่ครูผู้สอนบางคนไม่ได้เลือกมาใช้ในการเรียนการสอนของตน ครูบางคนจะไม่ว่าควรเลือกอุปกรณ์และสื่ออะไรเพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียน ในที่สุดก็ตัดสินใจไม่ใช้ดีกว่า ปัจจุบันทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่อบรมครูผู้สอนในเรื่องการใช้อุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิธีการในการใช้คอมพิวเตอร์และโพรเจกเตอร์”

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าในแง่ของอุปกรณ์และสื่อในการเรียนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ไม่ขาดแคลนอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนมากนัก แต่ปัญหาอยู่ที่ 1) ความสามารถในการนำอุปกรณ์มาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน 2) ความรู้ความสามารถของครูในการใช้เครื่องที่ทันสมัยของครูที่มีวิทยฐานะและมีวุฒิการศึกษาต่ำ 3) โรงเรียนขาดระบบสนับสนุนเพื่อการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือขาดสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ไม่สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่รับบริจาคมาได้อย่างเต็มศักยภาพของเครื่อง เช่น ไม่สามารถให้นักเรียนและครูใช้เพื่อการค้นคว้าหาความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตได้

ในมิติของการบริหารเพื่อพัฒนาโรงเรียนบนพื้นที่ดอยสูงในจังหวัดเชียงราย คือ 1) การอบรมส่งเสริมความรู้แก่ครู โดยเฉพาะครูผู้อาวุโสและครูที่มีคุณวุฒิต่ำของโรงเรียน เพื่อให้มีความพยายามใช้อุปกรณ์แบบใหม่ที่รับบริจาคมาให้เป็นประโยชน์มากขึ้น 2) การส่งเสริมให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกแก่ครูรุ่นใหม่เพื่อหาทางใช้อุปกรณ์การสอนอย่างหลากหลาย ตลอดจนรู้จักประดิษฐ์หรือเลือกใช้ของที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่หาได้ใกล้ตัวหรือราคาถูกลงมาเป็นอุปกรณ์การสอนให้มากขึ้น 3) แสวงหาความร่วมมือกับบุคคลหรือหน่วยงานทั้งในและนอกท้องถิ่นมาช่วยหาทางติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตในโรงเรียนและพื้นที่ใกล้เคียง

ตาราง 5 แสดงประเด็นด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน

ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	
ประเด็นปัจจุบันที่พบจากการสัมภาษณ์	ประเด็นที่ควรพัฒนา
1. ขาดความสามารถในการเลือกใช้อุปกรณ์มาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน	1. จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูทั้งครูอาวุโสและครูมีวุฒิ ต่ำ
2. ครูไม่มีความสามารถใช้เครื่องมือแบบใหม่	2. จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูหรือส่งเสริมให้มีการศึกษา ดูงานในโรงเรียนที่มีความเจริญ
3. ขาดระบบสนับสนุนเพื่อการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือ ขาดสัญญาณเครือข่าย อินเทอร์เน็ต	3. ขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือจากบุคคล หรือหน่วยงานทั้งในและนอกท้องถิ่นมาช่วยหาทางติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ต

ด้านงบประมาณ

โรงเรียนจีนในเขตพื้นที่สูงของจังหวัดเชียงรายประเภทต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนทางการเงิน วัฒนธรรมและสังคมจากชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน ทำให้เกิดความแตกต่างในการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โรงเรียนที่มีประวัติที่ยาวนานก็ได้รับการสนับสนุนมาก ทำให้บริหารงานเป็นไปอย่างดี มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่บางโรงเรียนกลับไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ไม่ได้รับการแก้ปัญหาครบถ้วน จนทำให้อาจต้องปิดตัวลงในอนาคต ซึ่งหากนักวิจัยต้องการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับโรงเรียนจีนในเขตภาคเหนือของประเทศไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปสำรวจ เพื่อให้เห็นสภาพและปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่ (หยาง ซินซิน, 2560, หน้า 275)

จากการลงพื้นที่ภาคสนามผู้วิจัยได้สำรวจและสัมภาษณ์ชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายทำให้ทราบว่า ปัจจุบันโรงเรียนจีนไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลไทย โรงเรียนไม่มีเงินที่เพียงพอเพื่อจ่ายเงินเดือนให้กับครูและพนักงานทั่วไปของโรงเรียน จนกระทั่งทำให้โรงเรียนจีนอาจจะต้องปิดตัวลงเนื่องจากขาดสนับสนุนทางการเงิน นอกจากนี้โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง คมนาคมไม่สะดวก อีกทั้งผู้นำชุมชนบางคนก็ไม่ได้ให้ความสนใจกับโรงเรียนจีนอีกด้วย ในขณะที่บางโรงเรียน กลับได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิทั้งของประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลภายนอก จนทำให้คนเหล่านี้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการคงอยู่ของโรงเรียนในชุมชนจีน อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์คนไทยเชื้อสายจีนบางแห่งในหมู่บ้านพบว่า โรงเรียนจีนในชุมชนไม่มีงบประมาณในการจ้างครูที่วุฒิการศึกษาที่สูง ไม่มีงบประมาณ

ในการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนการสอน และไม่มั่งบประมาณเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนใหม่

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน จำนวน 3 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านงบประมาณ ท่านได้กล่าวถึงประเด็นงบประมาณของโรงเรียนจีนว่า “...โรงเรียนของเราเป็นสถานที่ให้การศึกษาอบรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาจีน และรู้จักวัฒนธรรมจีน ชาวบ้านทุกคนรวมกลุ่มกันและรวบรวมเงินเพื่อไปก่อสร้างโรงเรียนจีนที่มีลักษณะเรียบง่าย ช่วงแรก ๆ ไม่มีเงินจ้างครูก็ให้คนจีนที่มีความรู้มาสอน ในปัจจุบันโรงเรียนเริ่มจ้างครูผู้สอน แต่ทางโรงเรียนมีงบประมาณที่น้อยมาก ค่าจ้างครูก็น้อยเช่นกัน สำหรับโรงเรียนเรา คือ ไม่มีเงินในการพัฒนาโรงเรียน ครูก็ไม่ยอมมาสอนที่นี่ เพราะค่าจ้างน้อย และโรงเรียนก็ไม่มีเงินไปสร้างอาคารเรียนที่ดี และไม่มีเงินไปซื้ออุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L1))

ประเด็นที่พบจากคำสัมภาษณ์ คือ โรงเรียนจีนไม่มั่งบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะค่ารับจ้างของครู อีกทั้งโรงเรียนจีนไม่มั่งบประมาณที่เพียงพอในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารและสถานที่เรียน และจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน นอกจากนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนท่านหนึ่งกล่าวว่าโรงเรียนจีนได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิและองค์กรต่าง ๆ “...ปัจจุบันโรงเรียนของเราได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิของจีน โรงเรียนพอมีเงินที่เพียงพอจ้างค่ารับจ้างให้ครู ผมกับผู้ใหญ่บ้านบริหารบของโรงเรียนด้วยกัน เราจะไปเบิกเงินที่ธนาคารเดือนละ 1 ครั้ง ถ้ามีงบเหลือจะเอาไปซื้ออุปกรณ์การสอนด้วย หรือจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L2))

อย่างไรก็ตาม ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนท่านหนึ่งกลับมีความเห็นว่า ผู้นำชุมชนมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนจีนในด้านงบประมาณ “...ผู้นำชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาของโรงเรียนจีน ผู้นำของหมู่บ้านเราให้ความสนใจกับโรงเรียนมาก เมื่อครูสอนภาษาจีนที่เป็นอาสาสมัครจะประเทศจีนมาที่นี่ เขาจะจัดงานเลี้ยง ต้อนรับครูจากประเทศจีน วันหยุดยังพาครูอาสาสมัครไปเที่ยวในเมืองเชียงรายด้วย แต่สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ผู้นำเรามีความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคมภายนอก เพราะมีมูลนิธิต่าง ๆ มาช่วยเหลือโรงเรียนตลอดเวลา จนทำให้โรงเรียนอยู่ไปเรื่อย ๆ ได้ ไม่ต้องห่วงว่าโรงเรียนไม่มีครู หรือไม่มีเงินจ้างครู นอกจากนี้ผู้นำเรายังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลไทยและรัฐบาลจีน จนได้รับความช่วยเหลือจากทั้งรัฐบาลไทยและรัฐบาลจีน เช่น โต๊ะและเก้าอี้ทั้งหมดของโรงเรียนนั้นเป็นสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่บริจาคมาให้” (ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน (L3))

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าในแง่ของงบประมาณของโรงเรียนบดออยสูงในจังหวัดเชียงราย มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ในอดีตชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนทุกคนรวมกลุ่มกันและรวบรวมเงินเพื่อไปก่อสร้างโรงเรียนจีน นับจากนั้นจึงได้เกิดเป็นโรงเรียนขึ้นมา จากความช่วยเหลือของชาวบ้านทุกคน และโรงเรียนที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นแบบง่าย อีกทั้งในระยะแรกที่ก่อตั้งโรงเรียนจีน ไม่มีเงินลงทุนซื้อหนังสือ หรือซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน หรือไม่มีเงินจ้างครูมาสอนหนังสือ โดยครูที่มาสอนหนังสือก็เป็นคนไทยเชื้อสายจีนผู้นานที่มีความรู้ทางด้านทักษะต่าง ๆ ซึ่งวิชาหลักที่เปิดสอนคือ วิชาภาษาจีน แต่ในปัจจุบันปัญหาด้านงบประมาณของโรงเรียนจีนอยู่ที่ 1) ในปัจจุบันโรงเรียนจีนแต่ละแห่งในพื้นที่บดออยสูงมีความแตกต่างในการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โดยบางโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนา แต่บางโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ เนื่องจากผู้นำชุมชนหรือผู้อำนวยการโรงเรียนของแต่ละแห่งย่อมมีความคิดและการกระทำที่แตกต่างกันไป สำหรับผู้นำชุมชนที่ให้ความสนใจกับโรงเรียนจีน และผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความสามารถในการบริหารโรงเรียนย่อมทำให้บริหารงานเป็นไปอย่างดี มีการพัฒนาที่ดี ส่วนโรงเรียนที่อยู่แบบโดดเดี่ยว ผู้นำชุมชนก็ไม่ให้ความสนใจมักจะไม่มีงบประมาณในการรับจ้างครูที่วุฒิการศึกษาที่สูง ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนการสอน และไม่มีงบประมาณเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ จนกระทั่งทำให้โรงเรียนจีนเหล่านี้อาจจะต้องปิดตัวลงในอนาคต 2) ไม่มีแผนในการจัดการงบประมาณ 3) ไม่มีมูลนิธิหรือองค์กรต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือทางด้านงบประมาณ 3) โรงเรียนจีนไม่ได้มีการติดตามตรวจสอบ และการประเมินงบประมาณตามเกณฑ์

ในมิติของการบริหารเพื่อพัฒนาโรงเรียนบนพื้นที่ดอยสูงในจังหวัดเชียงราย คือ 1) การจัดทำแผนพัฒนางบประมาณให้มีประสิทธิภาพร่วมกัน และการจัดทำรายงานเสนอต่อผู้นำชุมชนที่ไม่ให้ความสนใจ เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของโรงเรียนจีน 2) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก และขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานทั้งในและนอกท้องถิ่นมาช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านงบประมาณ โดยเฉพาะมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรมไทย-จีน เชียงรายแห่งประเทศไทยเป็นหลัก 3) การจัดทำแผนในการติดตามตรวจสอบ และการประเมินงบประมาณตามเกณฑ์ ดังนั้น ผู้รับผิดชอบต้องตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

ตาราง 6 แสดงประเด็นด้านงบประมาณ

ด้านงบประมาณ	
ประเด็นปัจจุบันที่พบจากการสัมภาษณ์	ประเด็นที่ควรพัฒนา
1. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ไม่มีแผนในการจัดการบริหารงบประมาณ	1. จัดทำแผนพัฒนาด้านงบประมาณให้มีประสิทธิภาพร่วมกัน
2. ขาดความช่วยเหลือในด้านงบประมาณจากสังคมภายนอก	2. เสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก และขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานทั้งในและนอกท้องถิ่นมาช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านงบประมาณ
3. ได้มีการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินงบประมาณตามเกณฑ์	3. จัดทำแผนในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินงบประมาณตามเกณฑ์ และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

จากการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ตามองค์ประกอบของการบริหาร สรุปได้ว่า ปัจจุบันสถานการณ์ทั้งภายใน ภายนอกชุมชน ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ที่ส่งผลต่อโรงเรียนจีนไม่มากนักน้อย ในปัจจุบันโรงเรียนจีนในชุมชนที่บริหารจัดการกันเองโดยคน โดยทุนของชุมชนที่เคยมีบทบาทในการพัฒนาเยาวชน ตลอดจนมีบทบาทในการปลูกฝังความรู้และทักษะเพื่อการอ่านออกเขียนได้ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานของความเป็นคนจีนในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม โรงเรียนจีนในปัจจุบันได้พบอุปสรรคที่จำเป็นต้องปรับแก้ไขและพัฒนาในหลายด้าน คือ ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาที่ไม่สูงและไม่มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน และทางโรงเรียนไม่มีจัดทำหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสม โรงเรียน ส่วนหนังสือเรียนก็ไม่เหมาะสมกับบริบทสังคมปัจจุบัน อีกทั้งอาคารและสถานที่มีความเก่าแก่มากจนมีอันตรายต่อชีวิตทั้งบุคลากรและนักเรียน และครูผู้สอนไม่ค่อยนิยมในการเลือกใช้และพัฒนาอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนจนทำให้โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมอบรมครูผู้สอนในเรื่องการเลือกใช้และพัฒนาอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนตามหลักสูตร นอกจากนี้โรงเรียนจีนบางแห่งต้องการการพัฒนาในด้านการบริหารงบประมาณ เนื่องจากโรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงานในทุกด้าน รวมทั้งขาดงบประมาณในการจ่ายค่าจ้างให้แก่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน การจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน และการก่อสร้างอาคารใหม่ เป็นต้น

ตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

จากผลการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ในขั้นตอนที่ 1 และผลการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหาร ในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาร่างรูปแบบตั้งต้นการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยยึดหลักการบริหาร PDCA x 4M's ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารโรงเรียนจีนและและด้านภาษาจีน เมื่อวันที่ 3 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 เวลา 09.30-12.00 น. ผ่านระบบออนไลน์ VooV Meeting โดยเทเนชั่นต์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่มครั้งนี้ จำนวน 10 คน ดังมีรายละเอียดแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงจำนวนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามคุณลักษณะพื้นฐาน

ที่	คุณลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน (คน)
1	ผู้อำนวยการสถาบันขงจื้อ	1
2	ผู้บริหารและอดีตผู้บริหารโรงเรียนจีน	3
3	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาจีนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูง	2
4	อดีตครูสอนภาษาจีน	1
รวม		7

จากตาราง 7 จำนวนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามคุณลักษณะพื้นฐานในการสนทนาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถาบันขงจื้อ 1 คน ผู้บริหารและอดีตผู้บริหารโรงเรียนจีน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาจีนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูง 2 คน อดีตครูสอนภาษาจีน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 7 คน (ภาคผนวก) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบจัดบันทึกการสนทนากลุ่ม เครื่องมือบันทึกเสียงและเครื่องมือบันทึกวิดีโอ และผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลตามประเด็นการสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากรควรจะมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ด้วยการทำการลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยของจีนในการดำเนินงานด้านการจัดส่งนักศึกษาจีนมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นระยะเวลา 6 เดือนที่โรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนครูผู้สอนภาษาจีน
2. การสร้างความสัมพันธ์ด้วยการทำการลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขาวิชาภาษาจีนของจังหวัดเชียงราย (มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขาวิชาภาษาจีนในจังหวัดเชียงรายมี 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง) ในการดำเนินงานด้านการจัดส่งนักศึกษาจีนมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นระยะเวลา 6 เดือนที่โรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
3. การสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอนภาษาจีนที่เป็นอาสาสมัครจากประเทศจีน โดยการกำหนดคุณสมบัติและประชาสัมพันธ์เป็นภาษาจีนเพื่อออกสื่อใน WeChat (วีแชต เป็นแอปพลิเคชันส่งข้อความและแอปโซเชียลมีเดีย แอปพลิเคชันนี้เป็นไลฟ์สไตล์สำหรับผู้ใช้กว่าพันล้านคนทั่วโลก แชทและโทรหาเพื่อน ๆ และแชร์โมเมนต์ของทั้งตนเองและผู้อื่น) Tencent QQ (เท็นเซ็นต์ QQ เป็นแอปพลิเคชันและโปรแกรมแชท ทำได้ทุกอย่างเช่นเดียวกับวีแชทและถือเป็นโซเชียลที่อยู่คู่กับคนจีนมาอย่างยาวนานที่สุด ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 เป็นต้นมา) Weibo (เวย์ปั๋ว เป็นเว็บไซต์ไมโครบล็อก (microblog) ของคนจีน) และ Tik Tok (ติ๊กต็อก) อย่างไรก็ตาม คุณสมบัติและข้อมูลที่จะประชาสัมพันธ์เพื่อสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอนภาษาจีนที่เป็นอาสาสมัครจากประเทศจีนต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน และข้อมูลเหล่านั้นควรเป็นภาษาจีน
4. การกำหนดขั้นตอนการคัดเลือกครูผู้สอนภาษาจีนให้ชัดเจน โดยมีการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
5. การจัดทำหลักเกณฑ์ในการปรับเงินเดือนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่บดอยสูง โดยการยกระดับสถานะอาชีพครูผู้สอนภาษาจีนเพื่อดึงดูดผู้มีวุฒิการศึกษาที่สูงและคนเก่งเข้าสู่วิชาชีพครูผู้สอนภาษาจีนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
6. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะด้านเพื่อพัฒนาการสอนภาษาที่สมาคมโรงเรียนสอนภาษาจีนภาคเหนือจัดขึ้นมาเป็นรายปี
7. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมอบรม ประชุมเฉพาะด้านเพื่อพัฒนาการสอนภาษาที่สมาคมครูภาษาจีนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ และสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่จัดขึ้น

8. มีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาคมจีน หรือโรงเรียนจีนอื่น ๆ หรือสถาบันขงจื่อจัดขึ้น เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง และเทศกาลไหว้พระจันทร์ เป็นต้น เพื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนจากครูผู้สอนอื่น ๆ

9. ครูผู้สอนภาษาจีนต้องเซ็นสัญญากับโรงเรียนจีน แล้วโรงเรียนจีนจะสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ครูผู้สอนที่วุฒิมัธยมศึกษาไม่สูงไปศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศไทย และประเทศจีน เพื่อกลับมาเป็นครูผู้สอนภาษาจีนอย่างน้อย 6 ปี

10. โรงเรียนจีนต้องจัดประชุมทุกอาทิตย์ เพื่อตรวจสอบและแลกเปลี่ยนกลวิธีการสอนแบบสมัยใหม่ตามโลกแห่งนวัตกรรม (World of Innovations) ที่ต้องการ

11. กำหนดให้ครูผู้สอนรุ่นใหม่ที่ขาดประสบการณ์ในการสอนภาษาจีนเข้าร่วมชั้นเรียนของผู้ที่มีประสบการณ์อาทิตย์ละสองครั้ง โดยให้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์เป็นครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ครูผู้สอนรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพเพิ่มสูงขึ้น

12. กำหนดให้ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกท่านเข้าร่วมอบรมในการฝึกฝนความสามารถในการบริหารโรงเรียนจีนทั่วโลกที่สมาคมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจีน-ต่างประเทศ แห่งประเทศจีน (China Overseas Exchange Association) ที่จัดเป็นประจำทุกปี

13. ตรวจสอบและประเมินความสามารถในการบริหารโรงเรียนของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนผ่านรายงานการประเมินตนเอง ผลการประเมินจากผู้ร่วมงาน และผลประเมินจากนักเรียนและผู้ปกครองในทุกภาคการศึกษา

14. ตรวจสอบและประเมินความสามารถในการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาจีนผ่านรายงานการประเมินตนเอง ผลการประเมินจากผู้ร่วมงาน และผลประเมินจากนักเรียนและผู้ปกครองในทุกภาคการศึกษา

ด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตรควรจะมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีนทั้งคนไทยและคนจีน เพื่อร่างและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ ส่วนคณะกรรมการควรประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาจีน เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน และบุคคลภายนอก รวมทั้งคนบติสถาบันขงจื่อในประเทศไทยจำนวน 2 คน และผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2 คน

2. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีนทั้งคนไทยและคนจีนในการจัดทำแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน คณะกรรมการควรประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาจีน เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน และบุคคลภายนอกรวมทั้งคณบดีสถาบันขงจื่อในประเทศไทยจำนวน 2 คน และผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2 คน และคณะกรรมการต้องทำหน้าที่ในการประเมินและตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจีนให้มีความสอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบันและความต้องการของตลาดแรงงาน

3. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีนทั้งคนไทยและคนจีนในการจัดทำหนังสือเรียนให้เหมาะสมกับสถานภาพของนักเรียน โดยมีเนื้อหาที่กล่าวถึงวัฒนธรรมไทยผ่านภาษาจีน ส่วนคณะกรรมการควรประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาจีน เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน และบุคคลภายนอกรวมทั้งคณบดีสถาบันขงจื่อในประเทศไทยจำนวน 2 คน และผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2 คน

4. ปรับหลักสูตรทศรอบ 3 ปี ซึ่งจะต้องติดตามและประเมินผลทุกปี

5. ปรับเวลาเรียนให้เป็นตั้งแต่เวลา 16.00 น. ถึง 19.00 น. ในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 14.00 น. ในวันเสาร์ และกำหนดหน่วยกิตให้ชัดเจน

6. จัดรายวิชาและเลือกเนื้อหาสาระในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน (พื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย) เพื่อสร้างบุคลากรที่สังคมไทยต้องการ

7. จัดประชุมและสัมมนาในการจัดหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดย 1 เทอมไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง

8. กำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีนที่จะจัดขึ้นของแต่ละปีให้เป็นไปตามเวลาและปฏิทิน

9. ผู้อำนวยการเรียนเรียนต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ และวิธีการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนด้วยรายงานที่ชัดเจน เพื่อเป็นหลักฐานที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรในอนาคต

ด้านอาคารและสถานที่

ด้านอาคารและสถานที่ควรจะมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. เสริมสร้างความสัมพันธ์กับสถานกงสุลใหญ่สาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่ เพื่อขอทุนในการซ่อมแซมอาคารเรียน หรือก่อสร้างอาคารและสถานที่ใหม่

2. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่ให้มีสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย ไม่มีผลกระทบที่ไม่ดีใด ๆ ต่อชีวิตของบุคลากรและนักเรียน พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ ส่วนคณะกรรมการควรประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาจีน เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน และบุคคลภายนอก รวมทั้งคนบดิสตาบ้นชงจื่อในประเทศไทยจำนวน 2 คน และผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2 คน

3. จัดประชุมวางแผนการบริหารอาคารและสถานที่เดือนละ 1 ครั้ง โดยให้ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนร่วมกันดูแลและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่ทุกแห่งของโรงเรียน

4. กำหนดแนวทางในการประเมินผลและรายงานการใช้อาคารและสถานที่ของโรงเรียน

5. จัดบันทึกปัญหาของอาคารและสถานที่ทุกครั้ง แล้วแจ้งให้ผู้รับผิดชอบทราบทันที

6. จัดทำสถิติในการใช้อาคารและสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรม ทุกครั้งอย่างชัดเจน แล้วนำผลไปปรับปรุงพัฒนาปัญหาของอาคารสถานที่

7. ไม่ใช้อาคารและสถานที่ที่มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมอื่น ๆ โดยเด็ดขาด

8. กำหนดแนวทางในการดำเนินงานและปรับปรุงพัฒนาอาคารและสถานที่

ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน

ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียนควรมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. จัดซื้อและผลิตอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนที่มีความทันสมัยและสามารถครอบคลุมเนื้อหาของวิชาที่เปิดสอน เช่น สื่อที่เป็นภาพ สื่อที่เป็นเสียง สื่อที่เป็นทั้งภาพและเสียง และเทคนิคและวิธีการ เป็นต้น

2. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน เพื่อให้ครูผู้สอนนำอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในทุกวิชา

3. จัดการอบรมหรือประชุมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการเลือกใช้อุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับสาระเนื้อหาที่จัดสอนในแต่ละวัน

4. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะ

ครูผู้สอนภาษาจีนที่มีอายุสูงและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำ กิจกรรมฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำอุปกรณ์และสื่อรวมทั้งสื่อเทคโนโลยี สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และสื่อออนไลน์ เป็นต้น

5. มีการสนับสนุนทุนการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับภาครัฐเพื่อที่จะได้รับการดูแลและให้ความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนของโรงเรียน

7. กำหนดแนวทางการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้อุปกรณ์สื่อในการเรียนการสอนของโรงเรียนจีนอย่างเป็นระเบียบ

ด้านงบประมาณ

ด้านงบประมาณควรจะมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สภาพและปัญหาทางด้านงบประมาณของโรงเรียนจีน

2. จัดทำรายงานเสนอต่อผู้นำชุมชนที่ไม่ให้ความสนใจ เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของโรงเรียนจีน เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้นำชุมชน จนมีงบประมาณในการดำเนินการ

3. สร้างความสัมพันธ์กับมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรมไทย-จีน เชียงราย แห่งประเทศไทย และสมาคมการศึกษาวัฒนธรรมจีนเชียงราย (Chinese Culture and Educational Society of Chiang Rai Thailand) เพื่อระดมเงินช่วยเหลือค่าจ้างครูในแต่ละปีการศึกษา เพื่อมอบให้ครูของโรงเรียนจีนที่ขาดแคลนในพื้นที่บนดอยสูงเชียงราย เนื่องจากมูลนิธิและสมาคมดังกล่าวสนับสนุนเงินให้แก่โรงเรียนจีนมาโดยตลอดและได้ระดมทุนมาจากทุกสาขาอาชีพและเพื่อให้ทุกท่านที่จะส่งมอบความอบอุ่นและคำอวยพรให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย เพื่อให้กำลังใจแก่ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ที่ใช้ชีวิตด้วยความกระตือรือร้น

4. สร้างความสัมพันธ์กับสถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่เพื่อขอทุนช่วยเหลือปัญหาของโรงเรียนที่ขาดแคลนงบประมาณ โดยการที่ไม่สามารถรับจ้างครูผู้สอนที่วุฒิการศึกษาที่สูง ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนการสอน ไม่มีงบประมาณเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ และไม่มีงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน

5. รับสมัครครูผู้สอนที่เป็นอาสาสมัครจากประเทศจีนเพื่อแก้ไขปัญหาในการที่ไม่มีงบประมาณรับจ้างครูผู้สอน

จากผลการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ในขั้นตอนที่ 1 และผลการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหาร ในขั้นตอนที่ 2 และความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ดังมีรายละเอียดแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยยึดหลักการบริหาร PDCA x 4M's

4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
P-D-C-A				
1. ดานบุคลากร				
การวางแผน (Plan)	1) วางแผนเกี่ยวกับการสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอน 2) วางแผนเกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ไปศึกษาต่อ 3) วางแผนการสนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้าฝึกอบรม 4) วางแผนการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบบุคลากร	1) วางแผนเกี่ยวกับการปรับเงินเดือนของครูผู้สอน 2) วางแผนเกี่ยวกับสวัสดิการของครูผู้สอน 3) วางแผนเกี่ยวกับค่าชดเชยของครูผู้สอน 4) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้ค่าวิทยากรฝึกอบรม 5) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในติดตามตรวจสอบ และการประเมินแผนการบริหารบุคลากร	1) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอน 2) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการฝึกอบรม 3) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการจัดทำแบบประเมินพฤติกรรมก่อน-หลังอบรม	1) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารการจัดการครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน 2) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารการจัดการในการสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอน 3) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารการจัดการกฎในการฝึกอบรม 4) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาคารสถานที่ในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินบุคลากร

ตาราง 8 (ต่อ)

4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
P-D-C-A				
การปฏิบัติ (Do)	1) สร้างความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยเพื่อรับนักศึกษามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) สนับสนุนและส่งเสริมผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ไปศึกษาต่อทั้งในมหาวิทยาลัยของไทยและจีน 3) สนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้าฝึกอบรม 4) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบบุคลากร	1) ปรับเงินเดือนของครูผู้สอนให้เหมาะสม 2) ปรับสวัสดิการของครูผู้สอน 3) จัดสรรค่าชดเชยของครูผู้สอน 4) จัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในติดตามฝึกอบรม 5) จัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในติดตามตรวจสอบ และการประเมินแผนการบริหารบุคลากร	1) จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอน 2) จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการฝึกอบรม 3) จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการจัดทำแบบประเมินพฤติกรรมก่อน-หลังอบรม	1) การบริหารการจัดการครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน 2) การบริหารการจัดการในการสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอน 3) การบริหารการจัดการกฎในการฝึกอบรม 4) การบริหารจัดการอาคารและสถานที่ในการติดตาม ประเมินบุคลากร
การติดตาม (Check)	1) ตรวจสอบและประเมินวิธีการในการสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอน 2) ตรวจสอบและประเมินผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ไปศึกษาต่อในทั้งมหาวิทยาลัยของไทยและจีน 3) ตรวจสอบและประเมินครูผู้สอนที่เข้าฝึกอบรม 4) ตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติตามแผนการหรือคณะกรรมการ	1) ตรวจสอบและประเมินเงินเดือนของครูผู้สอน 2) ตรวจสอบและประเมินสวัสดิการของครูผู้สอน 3) ตรวจสอบและประเมินค่าชดเชยของครูผู้สอน 4) ตรวจสอบและประเมินค่าใช้จ่ายในวิทยากรฝึกอบรม 5) ตรวจสอบและประเมินค่าใช้จ่ายในติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินแผนการบริหารบุคลากร	1) ตรวจสอบและประเมินการจัดซื้อและจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอน 2) ตรวจสอบและประเมินการจัดซื้อและจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการฝึกอบรม 3) ตรวจสอบและประเมินการจัดซื้อและจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการจัดทำแบบประเมินพฤติกรรมก่อน-หลังอบรม	1) ตรวจสอบและประเมินการบริหารการจัดการจัดการครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน 2) ตรวจสอบและประเมินการบริหารการจัดการในการสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอน 3) ตรวจสอบและประเมินการบริหารการจัดการกฎในการฝึกอบรม 4) ตรวจสอบและประเมินการบริหารอาคารและสถานที่ในการติดตาม ตรวจสอบ

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
					และการประเมิน บุคลากร
การปรับปรุง (Act)	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินวิธีการในการ สรรหาและคัดเลือก ครูผู้สอนเป็นไปตาม แผนหรือไม่ หาก วิธีการดีก็ดำเนินการ ต่อไป หากวิธีการไม่ดี ควรปรับปรุงแก้ไขให้ ดีขึ้น หรือเปลี่ยน	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินเงินเดือนของ ครูผู้สอนเป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินเงินเดือนของ ครูผู้สอนเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ ดีขึ้น	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการ สรรหาและคัดเลือก ครูผู้สอนเป็นไปตาม แผนหรือไม่ ดีหรือไม่ หากไม่ดี ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ ดีหรือเปลี่ยน	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร การจัดการครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน
	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินผู้บริหาร ครูผู้สอน และ เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ไป ศึกษาต่อในทั้ง มหาวิทยาลัยของไทย และเงินเป็นอย่างไร บ้าง เป็นไปตามแผน หรือไม่ มี ผลประโยชน์ที่ดี หรือไม่ หากไม่มี ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือเปลี่ยน	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินสวัสดิการ ของครูผู้สอนเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ ดี	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการ ฝึกอบรมครูผู้สอน เป็นไปตามแผน หรือไม่ ดีหรือไม่ หาก ไม่ดี ควรปรับปรุง แก้ไขให้ดี หรือเปลี่ยน	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร การจัดการในการ สรรหาและคัดเลือก ครูผู้สอนเป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	
	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินครูผู้สอนที่ เข้าฝึกอบรมมี ผลประโยชน์ที่ดี หรือไม่ เป็นไปตาม แผนหรือไม่ หากไม่มี ควรปรับปรุงแก้ไขให้ ดีขึ้น หรือเปลี่ยน	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าชดเชยของ ครูผู้สอนเป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ ดี	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการ จัดทำแบบประเมิน พฤติกรรมก่อน-หลัง อบรมเป็นไปตามแผน หรือไม่ ดีหรือไม่ หาก ไม่ดี ควรปรับปรุง แก้ไขให้ดี หรือเปลี่ยน	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร การจัดการกฎในการ ฝึกอบรมเป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม	

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
		4) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการ ปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแล เป็นไปตามแผน หรือไม่ หาก ปฏิบัติงานดีก็ ดำเนินการต่อไป หาก ปฏิบัติงานไม่ดี ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือเปลี่ยน	4) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่าย ค่าวิทยากรฝึกอบรม เป็นไปตามแผน หรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	4) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและประเมิน ค่าใช้จ่ายในติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินแผนการ บริหารบุคลากร เป็นไปตามแผน หรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	ควรปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสม หรือ เปลี่ยน
2. ด้านหลักสูตร					
การวางแผน (Plan)	1) วางแผนเกี่ยวกับ การจัดทำแผนพัฒนา หลักสูตรโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ	1) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายในการ พัฒนาหลักสูตร	1) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายในการ พัฒนาหลักสูตร	1) วางแผนเกี่ยวกับ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ จัดทำหลักสูตร	1) วางแผนเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตร
	2) วางแผนในการ จัดทำหนังสือเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	2) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายกับการ จัดทำหนังสือเรียน	2) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายกับการ จัดทำหนังสือเรียน	2) วางแผนเกี่ยวกับ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ ประชุมและสัมมนา	2) วางแผนเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ หนังสือเรียน
	3) วางแผนในการจัด ประชุมและสัมมนา เพื่อพัฒนาหลักสูตร ร่วมกัน	3) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายการจัด ประชุมและสัมมนา เพื่อพัฒนาหลักสูตร	3) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายการจัด ประชุมและสัมมนา เพื่อพัฒนาหลักสูตร	3) วางแผนเกี่ยวกับ วัสดุ อุปกรณ์	3) วางแผนเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ อาคารและสถานที่

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
		4) วางแผนในการ สนับสนุนและส่งเสริม ครูผู้สอนเข้าร่วมการ อบรมเพื่อพัฒนา คุณภาพของหลักสูตร	4) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายตรวจ หลักสูตรจาก ผู้เชี่ยวชาญ	4) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายในติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินหลักสูตร	เครื่องมือในการ ฝึกอบรม 4) วางแผนเกี่ยวกับ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในจัดทำ หนังสือเรียน 5) วางแผนเกี่ยวกับ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ จัดทำแบบประเมิน หลักสูตร
การปฏิบัติ (Do)	1) จัดทำแผนพัฒนา หลักสูตรโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2) จัดทำหนังสือเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3) จัดประชุมและ สัมมนาเพื่อพัฒนา หลักสูตรร่วมกัน 4) สนับสนุนและ ส่งเสริมครูผู้สอนเข้า ร่วมการอบรมเพื่อ พัฒนาคุณภาพของ หลักสูตร 5) แต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบหลักสูตร	1) จัดสรรค่าใช้จ่ายใน การพัฒนาหลักสูตร 2) จัดสรรค่าใช้จ่าย กับการจัดทำหนังสือ เรียน 3) จัดสรรค่าใช้จ่าย การจัดประชุมและ สัมมนาเพื่อพัฒนา หลักสูตร 4) จัดสรรค่าใช้จ่าย ตรวจหลักสูตรจาก ผู้เชี่ยวชาญ 5) จัดสรรค่าใช้จ่าย ในติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน หลักสูตร	1) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ จัดทำหลักสูตร 2) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ ประชุมและสัมมนา 3) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ ฝึกอบรม 4) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในจัดทำ หนังสือเรียน 5) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ จัดทำแบบประเมิน หลักสูตร	1) การบริหาร หลักสูตร 2) การบริหารจัดการ หนังสือเรียน 3) การบริหารจัดการ ประชุมและสัมมนา 4) การบริหารจัดการ อาคารและสถานที่ใน การติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินหลักสูตร	

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
การติดตาม (Check)	1) ตรวจสอบและ ประเมินการพัฒนา หลักสูตรโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดทำ หนังสือเรียนโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ 3) ตรวจสอบและ ประเมินการจัด ประชุมและสัมมนา เพื่อพัฒนาหลักสูตร ร่วมกัน 4) ตรวจสอบและ ประเมินในการ สนับสนุนและส่งเสริม ครูผู้สอนเข้าร่วมการ อบรมเพื่อพัฒนา คุณภาพของหลักสูตร 5) ตรวจสอบและ ประเมินการ ปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหรือ คณะทำงาน	1) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การพัฒนาหลักสูตร 2) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายกับ การจัดทำหนังสือ เรียน 3) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายการ จัดประชุมและ สัมมนาเพื่อพัฒนา หลักสูตร 4) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่าย ตรวจหลักสูตรจาก ผู้เชี่ยวชาญ 5) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน หลักสูตร	1) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การจัดทำหลักสูตร 2) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การประชุมและ สัมมนา 3) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การฝึกอบรม 4) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน จัดทำหนังสือเรียน 5) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การจัดทำแบบ ประเมินหลักสูตร	1) ตรวจสอบและ ประเมินวิธีการในการ บริหารหลักสูตร 2) ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการหนังสือเรียน 3) ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการประชุมและ สัมมนา 4) ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการอาคารและ สถานที่ในการติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินหลักสูตร	

ตาราง 8 (ต่อ)

4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
3. ด้านอาคารและสถานที่				
การวางแผน (Plan)	1) ผู้บริหารวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาอาคารและสถานที่ให้มีประสิทธิภาพ 2) วางแผนการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัย	1) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการพัฒนาอาคารและสถานที่ 2) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงอาคารและสถานที่ 3) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการสร้างอาคารและสถานที่ใหม่ 4) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่ 5) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในติดตามตรวจสอบ และการประเมินอาคารและสถานที่	1) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการพัฒนาอาคารและสถานที่ให้มีประสิทธิภาพ และมีสภาพที่ปลอดภัย 2) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการปรับปรุงอาคารและสถานที่ 3) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการสร้างอาคารและสถานที่ใหม่ 4) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการจัดทำแบบประเมินอาคารและสถานที่	1) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่ 2) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการพัฒนาอาคารและสถานที่ 3) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในการพัฒนาอาคารและสถานที่ 4) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาคารสถานที่ในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอาคารและสถานที่
การปฏิบัติ (Do)	1) ผู้บริหารต้องพัฒนาอาคารและสถานที่ให้มีประสิทธิภาพ 2) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัย	1) จัดสรรค่าใช้จ่ายในการพัฒนาอาคารและสถานที่ 2) จัดสรรค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงอาคารและสถานที่ 3) จัดสรรค่าใช้จ่ายในการสร้างอาคารและสถานที่ใหม่ 4) จัดสรรค่าใช้จ่ายในการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือ	1) จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการพัฒนาอาคารและสถานที่ให้มีประสิทธิภาพ และมีสภาพที่ปลอดภัย 2) จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการปรับปรุงอาคารและ	1) การบริหารจัดการคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่ 2) การบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการพัฒนาอาคารและสถานที่ 3) การบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในการ

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
				คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบการใช้ อาคารและสถานที่ 5) จัดสรรค่าใช้จ่าย ในติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน อาคารและสถานที่	3) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการสร้าง อาคารและสถานที่ใหม่ 4) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ จัดทำแบบประเมิน อาคารและสถานที่
การติดตาม (Check)	1) ตรวจสอบและ ประเมินผู้บริหารใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ให้มี ประสิทธิภาพ 2) ตรวจสอบและ ประเมินการ ปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหรือ คณะทำงาน	1) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ 2) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การปรับปรุงอาคาร และสถานที่ 3) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การสร้างอาคารและ สถานที่ใหม่ 4) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบการใช้ อาคารและสถานที่ 5) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน อาคารและสถานที่	1) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ให้มี ประสิทธิภาพ และมี สภาพที่ปลอดภัย 2) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การปรับปรุงอาคาร และสถานที่ 3) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การสร้างอาคารและ สถานที่ใหม่ 4) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การจัดทำแบบ ประเมินอาคารและ สถานที่	1) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ให้มี ประสิทธิภาพ และมี สภาพที่ปลอดภัย 2) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การพัฒนาอาคารและ สถานที่ 3) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การพัฒนาอาคารและ สถานที่ 4) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การพัฒนาอาคารและ สถานที่	1) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดการ คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบการใช้ อาคารและสถานที่ 2) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดการ จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ พัฒนาอาคารและ สถานที่ 3) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดการ จัดซื้อค่า ใช้จ่ายใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ 4) ตรวจสอบและ ประเมินการ จัดการ อาคารและ สถานที่ในการ ติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินอาคารและ สถานที่

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
	การปรับปรุง (Act)	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินผู้บริหารใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ให้มี ประสิทธิภาพเป็น อย่างไรบ้าง เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ผลประโยชน์ที่ดี หรือไม่ หากไม่มี ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือเปลี่ยน	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ที่เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ที่เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ให้มี ประสิทธิภาพ และมี สภาพที่ปลอดภัย เป็นไปตามแผน หรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เหมาะสม หรือ เปลี่ยน
	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการ ปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหรือ คณะทำงานเป็นไป ตามแผนหรือไม่ หาก ปฏิบัติงานดีก็ ดำเนินการต่อไป หาก ปฏิบัติงานไม่ดี ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือเปลี่ยน	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การปรับปรุงอาคาร และสถานที่ที่เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ที่เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ที่เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ พัฒนาอาคารและ สถานที่ที่เป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เหมาะสม หรือ เปลี่ยน
		3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การสร้างอาคารและ สถานที่ใหม่เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การสร้างอาคารและ	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การสร้างอาคารและ	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการค่าใช้จ่ายใน การพัฒนาอาคาร และสถานที่ที่เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
		4) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบการใช้ อาคารและสถานที่ เป็นไปตามแผน หรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	สถานที่ใหม่เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน 4) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การจัดทำแบบ ประเมินอาคารและ	หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน 4) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการอาคารและ สถานที่ในการติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินอาคารและ สถานที่เป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก
		5) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน อาคารและสถานที่ เป็นไปตามแผน หรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	สถานที่เป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
4. ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน					
การวางแผน (Plan)	1) วางแผนการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	1) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบ	1) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบ	1) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการพัฒนาอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	1) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุปกรณ์และสื่อในการเรียน
	2) วางแผนเกี่ยวกับบุคลากรที่จัดซื้อและบริหารอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	2) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนและส่งเสริมครูผู้สอน	2) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนและส่งเสริมครูผู้สอน	2) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์และสื่อในการเรียน	2) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการบุคลากรที่จัดซื้อและบริหารอุปกรณ์และสื่อในการเรียน
	3) วางแผนเกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์และสื่อในการเรียน	3) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการเรียน	3) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการเรียน	3) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	3) วางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาคารสถานที่ในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอุปกรณ์และสื่อในการเรียน
	4) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	4) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรต่าง ๆ	4) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเสริมสร้าง	4) วางแผนเกี่ยวกับเครื่องมือในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	4) วางแผนเกี่ยวกับการเรียน
		5) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	5) วางแผนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	5) วางแผนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการจัดทำแบบประเมินอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
	การปฏิบัติ (Do)	1) แต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบอุปกรณ์ และสื่อในการเรียน	1) จัดสรรค่าใช้จ่ายใน การแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบอุปกรณ์ และสื่อในการเรียน	1) จัดสรรค่าใช้จ่ายใน การแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบอุปกรณ์ และสื่อในการเรียน	1) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ พัฒนาอุปกรณ์และ สื่อในการเรียน
	2) บางบุคลากรต้องมี หน้าที่จัดซื้อและ บริหารอุปกรณ์และ สื่อในการเรียน	2) จัดสรรค่าใช้จ่าย ในการสนับสนุนและ ส่งเสริมครูผู้สอน	2) จัดสรรค่าใช้จ่าย ในการสนับสนุนและ ส่งเสริมครูผู้สอน	2) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ สนับสนุนและส่งเสริม ให้ครูผู้สอนมี	3) การบริหารจัดการ อาคารสถานที่ในการ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน
	3) สนับสนุนและ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมี ความสามารถในการ ใช้อุปกรณ์และสื่อใน การเรียน	3) จัดสรรค่าใช้จ่าย ในการจัดซื้ออุปกรณ์ และสื่อในการเรียน	3) จัดสรรค่าใช้จ่าย ในการจัดซื้ออุปกรณ์ และสื่อในการเรียน	3) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน	4) การบริหารจัดการ อาคารสถานที่ในการ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน อุปกรณ์และสื่อใน การเรียน
		4) จัดสรรค่าใช้จ่ายใน การเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับ องค์กรต่าง ๆ	4) จัดสรรค่าใช้จ่าย ในการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับ องค์กรต่าง ๆ	4) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน	5) การบริหารจัดการ อาคารสถานที่ในการ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน อุปกรณ์และสื่อใน การเรียน
		5) จัดสรรค่าใช้จ่าย ในติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน อุปกรณ์และสื่อใน การเรียน	5) จัดสรรค่าใช้จ่าย ในติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน อุปกรณ์และสื่อใน การเรียน	5) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ จัดทำแบบประเมิน อุปกรณ์และสื่อใน การเรียน	

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
การติดตาม (Check)	1) ตรวจสอบและ ประเมินการ ปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหรือ คณะทำงาน 2) ตรวจสอบและ ประเมินบุคลากรที่มี หน้าที่จัดซื้อและ บริหารอุปกรณ์และ สื่อในการเรียน 3) ตรวจสอบและ ประเมินในการ สนับสนุนและส่งเสริม ให้ครูผู้สอนมี ความสามารถในการ ใช้อุปกรณ์และสื่อใน การเรียน	1) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบอุปกรณ์ และสื่อในการเรียน 2) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การสนับสนุนและ ส่งเสริมครูผู้สอน 3) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การจัดซื้ออุปกรณ์ และสื่อในการเรียน 4) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับ องค์กรต่าง ๆ 5) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน อุปกรณ์และสื่อใน การเรียน	1) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การเรียน 2) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การเรียน 3) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การเรียน 4) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการจัดทำ แบบประเมินอุปกรณ์ และสื่อในการเรียน	1) ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการอุปกรณ์และ สื่อในการเรียน 2) ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดซื้อและบริหาร อุปกรณ์และสื่อใน การเรียน 3) ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการอาคารสถานที่ ในการติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินอุปกรณ์และ สื่อในการเรียน

ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
	การปรับปรุง (Act)	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการ ปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหรือ คณะทำงานเป็นไป ตามแผนหรือไม่ หาก ปฏิบัติงานดีก็ ดำเนินการต่อไป หาก ปฏิบัติงานไม่ดี ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือเปลี่ยน	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบอุปกรณ์และ สื่อในการเรียนเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควรปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การสนับสนุนและ ส่งเสริมครูผู้สอน เป็นไปตามแผน หรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	1) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การพัฒนาอุปกรณ์ และสื่อในการเรียน เป็นไปตามแผน หรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน
	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินบุคลากรที่มี หน้าที่จัดซื้อและ บริหารอุปกรณ์และ สื่อในการเรียนเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การสนับสนุนและ ส่งเสริมครูผู้สอน เป็นไปตามแผน หรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การสนับสนุนและ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมี ความสามารถในการ ใช้อุปกรณ์และสื่อใน การเรียนเป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	2) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการบุคลากรที่ จัดซื้อและบริหาร อุปกรณ์และสื่อใน การเรียนเป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	
	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินในการ สนับสนุนและส่งเสริม ให้ครูผู้สอนมี ความสามารถในการ ใช้อุปกรณ์และสื่อใน การเรียนเป็นไปตาม แผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การจัดซื้ออุปกรณ์ และสื่อในการเรียน เป็นไปตามแผน หรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หาก ไม่เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การติดตาม	3) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการอาคารสถานที่ ในการติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินอุปกรณ์และ สื่อในการเรียนเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่	

ตาราง 8 (ต่อ)

4M P-D-C-A	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
	ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เหมาะสม หรือ เปลี่ยน	เหมาะสม หรือ เปลี่ยน 4) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับ องค์กรต่าง ๆ เป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ ดีขึ้น หรือ เปลี่ยน 5) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน ติดตาม ตรวจสอบ และ การประเมินอุปกรณ์และ สื่อในการเรียนเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มีความ เหมาะสมหรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควรปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้นเหมาะสม หรือ เปลี่ยน	ตรวจสอบ และการ ประเมินอุปกรณ์และ สื่อในการเรียนเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ ดีขึ้น หรือ เปลี่ยน 4) พิจารณาผลการ ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การจัดทำแบบ ประเมินอุปกรณ์และ สื่อในการเรียนเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มี ความเหมาะสม หรือไม่ หากไม่ เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ ดีขึ้น หรือ เปลี่ยน	เหมาะสม ควร ปรับปรุงแก้ไขให้ ดีขึ้น หรือ เปลี่ยน

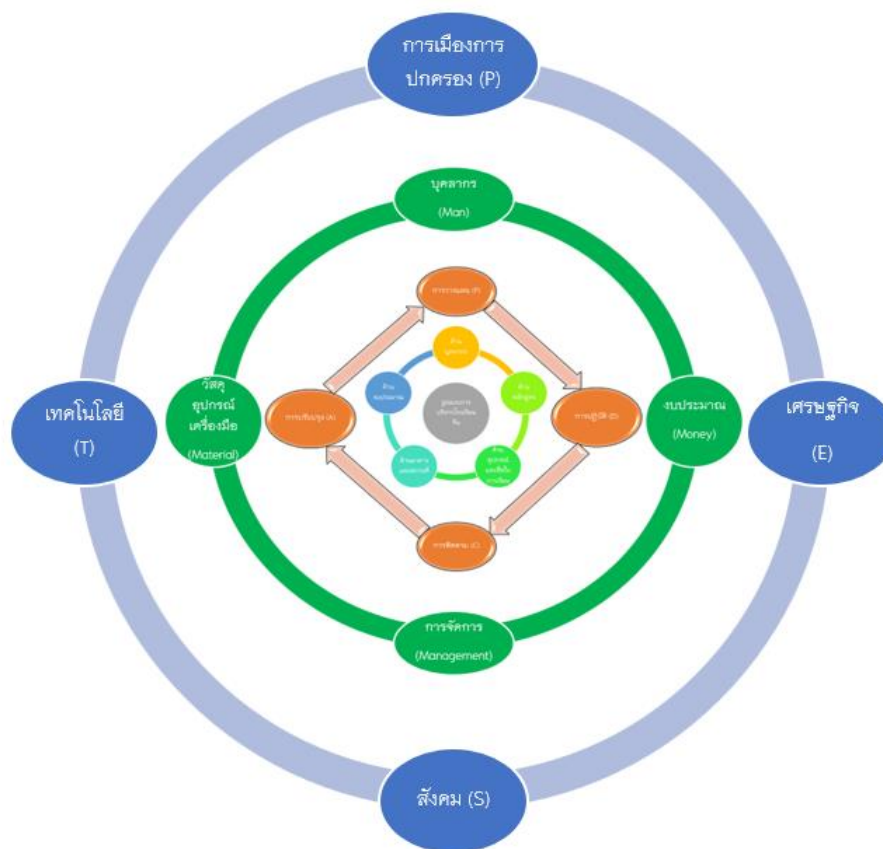
ตาราง 8 (ต่อ)

P-D-C-A	4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
5. ด้านงบประมาณ					
การวางแผน (Plan)	1) วางแผนการแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบ งบประมาณ	1) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายในการ แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานดูแล และตรวจสอบ	1) วางแผนเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายในการ แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานดูแล และตรวจสอบ งบประมาณ	1) วางแผนเกี่ยวกับ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน งบประมาณ	1) วางแผนเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ งบประมาณ 2) วางแผนเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ งบประมาณในการ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน งบประมาณ
	2) วางแผนเกี่ยวกับ การสนับสนุนและ ส่งเสริมให้ ผู้รับผิดชอบ งบประมาณมี ความสามารถในการ วางแผนงบประมาณ	2) วางแผนเกี่ยวกับ การใช้งบประมาณ อย่างถูกต้องและ เหมาะสม	2) วางแผนเกี่ยวกับ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ จัดทำแบบประเมิน งบประมาณ	3) วางแผนเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ ผู้รับผิดชอบต่อ งบประมาณ	
การปฏิบัติ (Do)	1) แต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบ งบประมาณ	1) จัดสรรค่าใช้จ่ายใน การแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบ งบประมาณ	1) จัดซื้อ และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมิน งบประมาณ	1) การบริหารจัดการ งบประมาณ 2) การบริหารจัดการ งบประมาณในการ ติดตาม ตรวจสอบ และ การประเมินงบประมาณ	
	2) สนับสนุนและ ส่งเสริมให้ ผู้รับผิดชอบ งบประมาณมี ความสามารถในการ วางแผนงบประมาณ	2) เบิกจ่ายและการใช้ งบประมาณอย่าง ถูกต้องและเหมาะสม	2) จัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การจัดทำแบบประเมิน งบประมาณ	3) การบริหารจัดการ ผู้รับผิดชอบต่อ งบประมาณ	
การติดตาม (Check)	1) ตรวจสอบและ ประเมินการ ปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแล 2) ตรวจสอบและ ประเมินการสนับสนุน และส่งเสริมให้ ผู้รับผิดชอบ งบประมาณมี	1) ตรวจสอบและ ประเมินค่าใช้จ่ายใน การแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือ คณะทำงานดูแลและ ตรวจสอบ 2) ตรวจสอบและ ประเมินการเบิกจ่าย และการใช้	1) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน การติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินงบประมาณ 2) ตรวจสอบและ ประเมินการจัดซื้อ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือใน	1) ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการงบประมาณ 2) ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร จัดการงบประมาณใน การติดตาม ตรวจสอบ และการ ประเมินงบประมาณ 3) ตรวจสอบและ ประเมินการบริหาร	

ตาราง 8 (ต่อ)

4M	คน/บุคลากร (Man)	เงิน/งบประมาณ (Money)	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material)	การจัดการ (Management)
P-D-C-A	ความสามารถในการวางแผนงบประมาณ	งบประมาณอย่างถูกต้องและเหมาะสม	การจัดทำแบบประเมินงบประมาณ	จัดการผู้รับผิดชอบ ต้องงบประมาณ
การปรับปรุง (Act)	1) พิจารณาผลการตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน 2) พิจารณาผลการตรวจสอบและส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบงบประมาณมีความสามารถในการวางแผนงบประมาณ หรือไม่มี	1) พิจารณาผลการตรวจสอบประเมินค่าใช้จ่ายในการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลและตรวจสอบ งบประมาณเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีความเหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือไม่มี หากไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือไม่มี หากไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น 2) พิจารณาผลการตรวจสอบและประเมินการเบิกจ่ายและการใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง	1) พิจารณาผลการตรวจสอบและประเมินการจัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการติดตามตรวจสอบ และการประเมินงบประมาณ เป็นไปตามแผนหรือไม่ มีความเหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือไม่มี หากไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือไม่มี หากไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น 2) พิจารณาผลการตรวจสอบและประเมินการจัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการจัดทำแบบประเมินงบประมาณ เป็นไปตามแผนหรือไม่	1) พิจารณาผลการตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการงบประมาณ เป็นไปตามแผนหรือไม่ มีความเหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือไม่มี หากไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือไม่มี หากไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น 2) พิจารณาผลการตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการผู้รับผิดชอบต้องงบประมาณเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีความเหมาะสมหรือไม่ 3) พิจารณาผลการตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการผู้รับผิดชอบต้องงบประมาณเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีความเหมาะสมหรือไม่

จากรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยยึดหลักการบริหาร PDCA × 4M's ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นภาพที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยมีแนวคิดว่ามีทิศทางสังคมทั้งด้าน การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในระดับชุมชนท้องถิ่นเป็นสภาพแวดล้อมเป็นวงรอบนอก โดยมีองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนและวงจรบริหาร ทั้ง 4 อยู่ใน ดังภาพ 18

ภาพ 18 รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย

ในขั้นตอนนี้เป็น การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ การบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำ รูปแบบที่สร้างในขั้นตอนที่ 3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนจีน จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยทำการเลือกผู้ให้ประเมินแบบ เฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีน จำนวน 10 คน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการสอนภาษาจีน หรือการ บริหารการศึกษา หรือการศึกษา หรือมีประสบการณ์การสอนภาษาจีนในโรงเรียนจีน หรือ สถานศึกษาอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 5 ปี 2) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่ มีประสบการณ์ ในการทำงาน 10 ปี ขึ้นไป 3) ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่ มีประสบการณ์ ในการทำงาน 8 ปี ขึ้นไป 4) คณบดีของสถาบันขงจื่อในภาคเหนือของประเทศไทย จำนวน 2 คน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งคณบดี ของสถาบันขงจื่อในภาคเหนือของประเทศไทย ไม่น้อยกว่า 2 ปี 5) ครูและบุคลากรที่สอน ภาษาจีนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย จำนวน 12 คน เป็นผู้มีประสบการณ์ ในการทำงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี เพื่อเป็นผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในนำไปใช้ ในของรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ดังมีผลประเมิน แสดงในตาราง 9-13

ตาราง 9 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านบุคลากร

รายการประเมิน ด้านบุคลากร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD.	แปลผล	M	SD.	แปลผล
การวางแผน (Plan)						
1 ด้านบุคลากร	4.56	.50	มากที่สุด	4.60	.49	มากที่สุด
2 ด้านงบประมาณ	4.53	.50	มากที่สุด	4.56	.50	มากที่สุด
3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.51	.58	มากที่สุด	4.53	.50	มากที่สุด
4 ด้านการจัดการ	4.50	.51	มากที่สุด	4.63	.49	มากที่สุด
การปฏิบัติ (Do)						
5 ด้านบุคลากร	4.58	.50	มากที่สุด	4.55	.50	มากที่สุด
6 ด้านงบประมาณ	4.60	.49	มากที่สุด	4.50	.57	มากที่สุด
7 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.43	.81	มาก	4.46	.79	มาก
8 ด้านการจัดการ	4.55	.57	มากที่สุด	4.53	.50	มากที่สุด
การติดตาม (Check)						
9 ด้านบุคลากร	4.51	.68	มากที่สุด	4.62	.56	มากที่สุด
10 ด้านงบประมาณ	4.50	.51	มากที่สุด	4.51	.50	มากที่สุด
11 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.62	.49	มากที่สุด	4.60	.56	มากที่สุด
12 ด้านการจัดการ	4.56	.50	มากที่สุด	4.51	.50	มากที่สุด
การการปรับปรุง (Act)						
13 ด้านบุคลากร	4.46	.57	มาก	4.43	.50	มาก
14 ด้านงบประมาณ	4.53	.57	มากที่สุด	4.57	.50	มากที่สุด
15 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.55	.73	มากที่สุด	4.53	.62	มากที่สุด
16 ด้านการจัดการ	4.53	.50	มากที่สุด	4.56	.50	มากที่สุด
รวม	4.53	.56	มากที่สุด	4.54	.54	มากที่สุด

จากตาราง 9 แสดงว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านบุคลากร โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 10 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านหลักสูตร

รายการประเมิน ด้านหลักสูตร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD.	แปลผล	M	SD.	แปลผล
การวางแผน (Plan)						
1 ด้านบุคลากร	4.63	.49	มากที่สุด	4.50	.57	มากที่สุด
2 ด้านงบประมาณ	4.51	.50	มากที่สุด	4.53	.68	มากที่สุด
3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.46	.50	มาก	4.46	.50	มาก
4 ด้านการจัดการ	4.40	.81	มาก	4.44	.50	มาก
การปฏิบัติ (Do)						
5 ด้านบุคลากร	4.50	.57	มากที่สุด	4.65	.48	มากที่สุด
6 ด้านงบประมาณ	4.53	.68	มากที่สุด	4.62	.49	มากที่สุด
7 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.46	.81	มาก	4.43	.81	มาก
8 ด้านการจัดการ	4.44	.57	มาก	4.48	.57	มาก
การติดตาม (Check)						
9 ด้านบุคลากร	4.56	.56	มากที่สุด	4.56	.56	มากที่สุด
10 ด้านงบประมาณ	4.46	.50	มาก	4.43	.56	มาก
11 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.64	.48	มากที่สุด	4.60	.49	มากที่สุด
12 ด้านการจัดการ	4.56	.50	มากที่สุด	4.58	.50	มากที่สุด
การการปรับปรุง (Act)						
13 ด้านบุคลากร	4.55	.57	มากที่สุด	4.66	.47	มากที่สุด
14 ด้านงบประมาณ	4.50	.50	มากที่สุด	4.55	.50	มากที่สุด
15 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.55	.78	มากที่สุด	4.56	.72	มากที่สุด
16 ด้านการจัดการ	4.53	.50	มากที่สุด	4.58	.50	มากที่สุด
รวม	4.52	.58	มากที่สุด	4.54	.56	มากที่สุด

จากตาราง 10 แสดงว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านหลักสูตร โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 11 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านอาคารและสถานที่

รายการประเมิน ด้านอาคารและสถานที่	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD.	แปลผล	M	SD.	แปลผล
การวางแผน (Plan)						
1 ด้านบุคลากร	4.36	.49	มาก	4.48	.57	มาก
2 ด้านงบประมาณ	4.43	.50	มาก	4.37	.56	มาก
3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.40	.56	มาก	4.43	.50	มาก
4 ด้านการจัดการ	4.26	.74	มาก	4.23	.81	มาก
การปฏิบัติ (DO)						
5 ด้านบุคลากร	4.43	.50	มาก	4.46	.50	มาก
6 ด้านงบประมาณ	4.50	.51	มากที่สุด	4.56	.50	มากที่สุด
7 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.37	.82	มาก	4.46	.81	มาก
8 ด้านการจัดการ	4.41	.56	มาก	4.43	.56	มาก
การติดตาม (Check)						
9 ด้านบุคลากร	4.50	.57	มากที่สุด	4.50	.57	มากที่สุด
10 ด้านงบประมาณ	4.53	.50	มากที่สุด	4.53	.50	มากที่สุด
11 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.53	.50	มากที่สุด	4.58	.50	มากที่สุด
12 ด้านการจัดการ	4.51	.50	มากที่สุด	4.55	.50	มากที่สุด
การการปรับปรุง (Act)						
13 ด้านบุคลากร	4.60	.49	มากที่สุด	4.53	.50	มากที่สุด
14 ด้านงบประมาณ	4.56	.50	มากที่สุด	4.56	.50	มากที่สุด
15 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.63	.71	มากที่สุด	4.50	.77	มากที่สุด
16 ด้านการจัดการ	4.63	.49	มากที่สุด	4.51	.50	มากที่สุด
รวม	4.48	.56	มาก	4.48	.57	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านอาคารและสถานที่ โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตาราง 12 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน

รายการประเมิน ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD.	แปลผล	M	SD.	แปลผล
การวางแผน (Plan)						
1 ด้านบุคลากร	4.53	.50	มากที่สุด	4.70	.46	มากที่สุด
2 ด้านงบประมาณ	4.56	.50	มากที่สุด	4.60	.49	มากที่สุด
3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.60	.49	มากที่สุด	4.56	.50	มากที่สุด
4 ด้านการจัดการ	4.50	.50	มากที่สุด	4.63	.49	มากที่สุด
การปฏิบัติ (Do)						
5 ด้านบุคลากร	4.63	.49	มากที่สุด	4.63	.49	มากที่สุด
6 ด้านงบประมาณ	4.66	.47	มากที่สุด	4.60	.49	มากที่สุด
7 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.53	.68	มากที่สุด	4.53	.81	มากที่สุด
8 ด้านการจัดการ	4.50	.50	มากที่สุด	4.50	.57	มากที่สุด
การติดตาม (Check)						
9 ด้านบุคลากร	4.60	.56	มากที่สุด	4.56	.56	มากที่สุด
10 ด้านงบประมาณ	4.43	.56	มาก	4.46	.50	มาก
11 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.58	.50	มากที่สุด	4.60	.49	มากที่สุด
12 ด้านการจัดการ	4.55	.50	มากที่สุด	4.58	.50	มากที่สุด
การการปรับปรุง (Act)						
13 ด้านบุคลากร	4.53	.50	มากที่สุด	4.60	.56	มากที่สุด
14 ด้านงบประมาณ	4.50	.50	มากที่สุด	4.50	.50	มากที่สุด
15 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.56	.72	มากที่สุด	4.53	.68	มากที่สุด
16 ด้านการจัดการ	4.51	.50	มากที่สุด	4.58	.50	มากที่สุด
รวม	4.55	.53	มากที่สุด	4.57	.54	มากที่สุด

จากตาราง 12 แสดงว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมของรูปแบบในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตาราง 13 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ด้านงบประมาณ

รายการประเมิน ด้านงบประมาณ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD.	แปลผล	M	SD.	แปลผล
การวางแผน (Plan)						
1 ด้านบุคลากร	4.70	.46	มากที่สุด	4.56	.50	มากที่สุด
2 ด้านงบประมาณ	4.56	.50	มากที่สุด	4.60	.49	มากที่สุด
3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.56	.50	มากที่สุด	4.53	.50	มากที่สุด
4 ด้านการจัดการ	4.63	.49	มากที่สุด	4.50	.57	มากที่สุด
การปฏิบัติ (Do)						
5 ด้านบุคลากร	4.46	.62	มาก	4.43	.50	มาก
6 ด้านงบประมาณ	4.48	.63	มาก	4.40	.62	มาก
7 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.43	.67	มาก	4.36	.80	มาก
8 ด้านการจัดการ	4.27	.75	มาก	4.26	.52	มาก
การติดตาม (Check)						
9 ด้านบุคลากร	4.40	.49	มาก	4.46	.57	มาก
10 ด้านงบประมาณ	4.23	.67	มาก	4.33	.54	มาก
11 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.43	.50	มาก	4.46	.50	มาก
12 ด้านการจัดการ	4.36	.49	มาก	4.48	.64	มาก
การการปรับปรุง (Act)						
13 ด้านบุคลากร	4.46	.57	มาก	4.37	.49	มาก
14 ด้านงบประมาณ	4.53	.50	มากที่สุด	4.50	.51	มาก
15 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ	4.50	.73	มากที่สุด	4.53	.62	มาก
16 ด้านการจัดการ	4.46	.50	มาก	4.48	.50	มาก
รวม	4.47	.57	มากที่สุด	4.45	.55	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านงบประมาณ โดยรวมมีความเหมาะสมของรูปแบบในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย จัดเป็นการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย 2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงรายตาม องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา 3) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่ บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูง ในจังหวัด เชียงราย ได้ผลการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยครั้งนี้ คือ การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีน ในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย โดยกำหนดขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บดอยสูงใน จังหวัด เชียงราย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหารของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตอนที่ 1 การศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัด เชียงราย พบว่า การดำเนินชีวิตของคนบดอยสูงยังมีลักษณะเป็นสังคมแบบดั้งเดิม คือ เคยอยู่ กันมาอย่างไรก็ยังเป็นเช่นนั้น กิจกรรมเกือบทุกที่เกิดขึ้นล้วนมีลักษณะของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยอำนาจของการปกครองรวมศูนย์อยู่ที่ผู้นำชุมชนเป็นสำคัญ และชาวบ้านประกอบอาชีพ ทำไร่ทำนา ซึ่งเป็นอาชีพแบบใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา นอกจากนี้ที่พื้นที่ดังกล่าว

ยังเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมธรรมที่ดั้งเดิมของชาวจีนยูนนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ฉะนั้นพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายจึงถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ได้อย่างดี และชาวบ้านในชุมชนพึ่งพาแรงงานตนเองอย่างเดียว โดยไม่ได้รับเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต จนทำให้ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนพื้นที่บนดอยสูงกลุ่มนี้ยังประสบกับความยากลำบาก

ผลการวิจัยตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหาร พบว่า โรงเรียนจีนในปัจจุบันได้พบอุปสรรคที่จำเป็นต้องปรับแก้ไขและพัฒนาในหลายด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร หลักสูตร อาคารและสถานที่ อุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ แต่อย่างไรก็ตาม 1) ในปัจจุบันโรงเรียนจีนแต่ละแห่งในพื้นที่บนดอยสูงมีความแตกต่างในการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โดยบางโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนา แต่บางโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ เนื่องจากผู้นำชุมชนหรือผู้อำนวยการโรงเรียนของแต่ละแห่งย่อมมีความคิดและการกระทำที่ต่างกันไป สำหรับผู้นำชุมชนที่ให้ความสนใจกับโรงเรียนจีน และผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความสามารถในการบริหารโรงเรียนย่อมทำให้บริหารงานเป็นไปอย่างดี มีการพัฒนาที่ดี ส่วนโรงเรียนที่อยู่แบบโดดเดี่ยว ผู้นำชุมชนก็ไม่ให้ความสนใจมักจะไม่มีงบประมาณในการรับจ้างครูที่วุฒิการศึกษาที่สูงไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนการสอน และไม่มีงบประมาณเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ จนกระทั่งทำให้โรงเรียนจีนเหล่านี้อาจจะต้องปิดตัวลงในอนาคต 2) โรงเรียนไม่มีแผนในการจัดการงบประมาณ และไม่มีมูลนิธิหรือองค์กรต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือทางด้านงบประมาณ อย่างชัดเจนเพื่อรับจ้างครูผู้สอน จัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน และก่อสร้าง ปรับปรุงอาคารและสถานที่ 3) โรงเรียนจีนไม่ได้มีการติดตามตรวจสอบ และการประเมินงบประมาณตามเกณฑ์

ผลการวิจัยตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ ซึ่งได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายโดยให้ความสำคัญแก่ปัจจัย 4 ด้าน คือ

คน/บุคลากร (Man) เงิน/งบประมาณ (Money) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ (Material) และการจัดการ (Management) ที่บริหารตามหลักของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

ผลการวิจัยตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่ บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้สรุปผลการประเมินรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านบุคลากร มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านหลักสูตร มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านอาคารและสถานที่ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
4. รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียนมีความเหมาะสมของรูปแบบในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
5. รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านงบประมาณมีความเหมาะสมของรูปแบบในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎี PEST (PEST หมายถึง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีขอบข่ายการศึกษาในระดับชุมชน เนื่องจากชุมชนที่เลือกเป็นแหล่งศึกษาเป็นชุมชนบนดอยสูงที่อยู่ไกลจากการเมืองและเศรษฐกิจระดับชาติ ผู้คนในชุมชนรับรู้ได้เพียงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวหรือมีผลกระทบต่อตนเองเท่านั้น จากผลการศึกษา พบว่า ชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่

ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ ทำไร่ทำนา ปลูกข้าว ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และจับปลา เนื่องจากพื้นที่บนดอยสูงที่คนไทยเชื้อสายจีนตั้งรกรากอยู่นั้นอยู่ห่างไกลจากในเมือง ติดต่อกับสังคมภายนอกค่อนข้างยาก การติดต่อกับค้าขายกับคนต่างถิ่นกระทำได้อย่างยาก การเกษตรที่ทำส่วนใหญ่ยังมีลักษณะแบบพออยู่พอกินหรือซื้อขายแลกเปลี่ยนกันในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เว็ปไซด์ ชาติพันธุ์ล้านนา-ฮ่อ (เอ็นจอย, 2551, ออนไลน์) ที่ว่า คนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อที่อยู่ในพื้นที่บนดอยสูงในภาคเหนือจะทำอะไรตามเชิงเขาและที่ราบใกล้ห้วยหรือแม่น้ำลำธาร สิ่งที่พวกคนจีนยูนนานทำมีหลายอย่าง ได้แก่ การปลูกข้าว รวมทั้งข้าวสาลี ข้าวฟ่าง ข้าวโพด นอกจากนี้ ยังมีมันฝรั่ง มะเขือเทศ ผักกาดหัว กะหล่ำปลี และถั่วต่าง ๆ ซึ่งภาษายูนนานเรียกว่า ต้าเต้า เมื่อข้าวไม่พอในการรับประทาน พวกคนจีนยูนนานจะเอาข้าวผสมหุงต้มกับถั่ว และในการทำอาหารนั้นใช้กระทะใบใหญ่ใบเดียว และบางบ้านเรือนใช้ถ่านหินในการทำอาหาร และงานวิจัยของ เหอ ผิง (He Ping, 2005 as cited in Duan, 2020) ได้ศึกษาจากกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในประเทศไทย พบว่า คนจีนยูนนานที่อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็นชาวนาและมีคนกลุ่มหนึ่งที่ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ

อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้พบว่าในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับการปลูกชา พวกเขาจึงปลูกชาเพื่อเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ชุมชนแห่งนี้ได้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งมีคุณภาพที่ดีกว่าในอดีต เพราะพวกเขา มีรายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว อีกทั้งยังสามารถนำรายได้ส่วนหนึ่งไปช่วยเหลือชาวบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ และทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพียงพอในการสร้างโรงเรียนจีนให้แก่ชุมชนเพื่อให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับความรู้เพื่ออนาคตที่ดี ดังนั้นชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีบทบาทอย่างมากต่อส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Zhang (2020) ที่ได้ทำการศึกษา พบว่า กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้เดินทางเข้ามายังพื้นที่บนดอยสูงในประเทศไทยในช่วงแรกได้เริ่มประกอบอาชีพปลูกชาและในระยะเวลาดต่อมาชาวบ้านในพื้นที่ได้เริ่มมีการค้าขายกับสังคมภายนอกมากขึ้น จึงส่งผลให้ชาวบ้านเขตไทยได้มีวิถีชีวิตแบบที่มีคุณภาพที่ดีกว่าเดิม ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้รายได้จากการเลี้ยงครอบครัวแล้ว ยังนำรายได้ที่ได้จากการค้าขายเข้าไปพัฒนาหมู่บ้าน สร้างโรงเรียนภาษาจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ดี ทั้งยังสอดคล้องกับ Chu (2018) ที่ได้ทำการศึกษาบทบาทของพ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนด้านเศรษฐกิจในประเทศไทย พบว่า การค้าขายของพ่อค้ามีการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของบริเวณชุมชนจีนให้เป็นเศรษฐกิจที่ดี ความสำเร็จของการประกอบธุรกิจของพ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนจีนเป็นการตอบสนองลูกค้า เพื่อให้มีความสะดวกในการชุมชนภายใน และการมีรายได้ทำให้วิถีชีวิตของตนมีความสุขมากขึ้น

2. การศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ตามองค์ประกอบของการบริหาร

ผู้วิจัยเลือกศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลน่าเชื่อถือ จึงเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์โดยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย แล้วจัดกลุ่มข้อสรุปที่มีประเด็นเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ จากผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจุบันสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ที่ส่งผลต่อโรงเรียนจีนไม่มากนักน้อย ในปัจจุบันโรงเรียนจีนในชุมชนที่บริหารจัดการตนเองโดยคน โดยทุนของชุมชนที่เคยมีบทบาทในการพัฒนาเยาวชน 2) ในอดีตโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายได้พบอุปสรรคที่จำเป็นต้องปรับแก้ไขและพัฒนา คือโรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงานในทุกด้าน รวมทั้งขาดงบประมาณในการจ่ายค่ารับจ้างให้แก่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน การจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน และการก่อสร้างอาคารใหม่ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันโรงเรียนจีนแต่ละแห่งในพื้นที่บนดอยสูงมีความแตกต่างในการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โดยบางโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนา แต่บางโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ เนื่องจากผู้นำชุมชนหรือผู้อำนวยการโรงเรียนของแต่ละแห่งย่อมมีความคิดและการกระทำที่แตกต่างกันไป สำหรับผู้นำชุมชนที่ให้ความสนใจกับโรงเรียนจีน และผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความสามารถในการบริหารโรงเรียนย่อมทำให้บริหารงานเป็นไปอย่างดี มีการพัฒนาที่ดี ส่วนโรงเรียนที่อยู่แบบโดดเดี่ยว ผู้นำชุมชนก็ไม่ให้ความสนใจมักจะไม่มีงบประมาณในการรับจ้างครูที่วุฒิการศึกษาที่สูง ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนการสอน และไม่มีการก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ จนกระทั่งทำให้โรงเรียนจีนเหล่านี้อาจจะต้องปิดตัวลงในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับหยาง ซินซิน (2560) ที่ได้ทำการศึกษาด้านทุนด้านการเงิน สังคม วัฒนธรรมกับการดำรงอยู่ของโรงเรียนจีน กรณีศึกษาโรงเรียนจีนประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่สูงของจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจีนในเขตพื้นที่สูงของจังหวัดเชียงรายประเภทต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนทางด้านการเงิน วัฒนธรรมและสังคมจากชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันทำให้เกิดความแตกต่างในการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โรงเรียนที่มีประวัติที่ยาวนานก็จะได้รับการสนับสนุนมาก ทำให้บริหารงานเป็นไปอย่างดี มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่บางโรงเรียนกลับไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ไม่ได้รับการแก้ปัญหาครบถ้วน จนทำให้

อาจต้องปิดตัวลงในอนาคต ซึ่งหากนักวิจัยต้องการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับโรงเรียนจีนในเขตภาคเหนือของประเทศไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปสำรวจ เพื่อให้เห็นสภาพและปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่

3. การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

รูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายได้จากการนำหลักการบริหาร PDCA x 4M's มาเป็นกรอบของการสร้างรูปแบบการบริหาร แล้วจึงนำมาเข้าสู่การสนทนากลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับปรุง แล้วจึงตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

3.1 ด้านบุคลากร

จากผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนจีนขาดแคลนครูผู้สอนทั้งที่มีวุฒิการศึกษาที่สูงและไม่สูง เนื่องจากครูอาสาสมัครจากจีนมาแบบไม่แน่นอน จนทำให้โรงเรียนจีนไม่มีครูผู้สอนในบางเทอม และครูผู้สอนที่เป็นคนในท้องถิ่นมีค่าจ้างที่น้อยจนไม่สามารถเลี้ยงชีพตนเอง จึงมีครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาที่สูงตัดสินใจที่จะไปประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษามัคคุเทศก์ หรือครูผู้สอนภาษาจีนในจังหวัดเชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี และภูเก็ต เนื่องจากจังหวัดเหล่านี้มีนักท่องเที่ยวและผู้สนใจศึกษาภาษาจีนเป็นจำนวนมาก จนทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาจีนและภาษาไทยหางานได้ง่ายและมีเงินเดือนที่สูง นอกจากนี้แล้ว ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาที่ไม่สูง จนทำให้ครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถในการนำเทคนิคที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายด้านบุคลากร โดยยึดหลักการบริหาร PDCA x 4M's ซึ่งเป็นหลักการในการการบริหารบุคคลากร กำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนและวิธีการสรรหาและคัดเลือกครูผู้สอน เพื่อให้การเรียนการสอนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงจังหวัดเชียงรายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการของ สุเทพ เท่งประกิจ (2557) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลากรเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ซึ่งจะเป็นการดำเนินงานโดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ และผู้บริหารในปัจจุบันจะมีบทบาทกับการบริหารบุคคลในทุกระดับ โดยให้ได้บุคคลที่เหมาะสม และชำระไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพให้มีปริมาณเพียงพอเพื่อการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตติพร พิทยะภักดิ์

และปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2561) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารบุคลากรครูของโรงเรียน กวดวิชาในกรุงเทพมหานครเรียงลำดับความต้องการจำเป็นด้วย PNI Modified ได้เป็น 1) การกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ 2) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 3) การวางแผนบุคลากร 4) การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 5) การให้ข้อมูลข่าวสาร 6) การพัฒนาบุคลากร 7) การคัดเลือกบุคลากร 8) การให้ความมั่นคงในการปฏิบัติงานและการเจรจาต่อรอง 9) การนำเข้าสู่หน่วยงาน และ 10) การสรรหาบุคลากร

3.2 ด้านหลักสูตร

จากผลการศึกษา พบว่า การเรียนการสอนของโรงเรียนยังมีปัญหาในการจัดเวลาเรียน เนื่องจากช่วงเวลานี้ควรเป็นเวลาพักผ่อนของนักเรียน และโรงเรียนจีนจัดการเรียนการสอนอย่างอิสระ โดยไม่มีแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน และโรงเรียนไม่ได้มีการตรวจสอบว่าการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้นมีความสอดคล้องกับบริบทสังคม (พื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย) หรือไม่ อีกทั้งโรงเรียนจีนก็ไม่ได้จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับการสร้างบุคลากรที่สังคมไทยต้องการ สอนเน้นให้มีทักษะในการใช้ภาษาจีนอย่างเดียว อีกทั้งโรงเรียนจีนไม่มีหน่วยงานตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตรและไม่มีมีการประเมินหลักสูตรด้วย นอกจากนี้แล้ว หนังสือเรียนที่ใช้ในโรงเรียนที่ได้ส่งมาจากประเทศสาธารณประชาชนจีนเป็นหลัก หนังสือเหล่านี้จึงไม่ได้มีข้อมูลใดที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย อีกทั้งยังมีโรงเรียนจีนบางแห่งในพื้นที่บนดอยสูงบางแห่งยังเรียนรู้ภาษาจีนแบบอักษรจีนตัวเต็ม ไม่ได้เรียนรู้อักษรจีนตัวย่อ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายด้านหลักสูตร โดยยึดหลักการบริหาร PDCA x 4M's ซึ่งเป็นหลักการในการจัดทำหลักสูตรการสอนภาษาจีนของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรมีหน้าที่ในการควบคุมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ อีกทั้งหลักสูตรยังทำหน้าที่ในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการของ ชีระ รุญเจริญ (2550) ที่ได้กล่าวว่า หลักสูตรถือเป็นประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนได้รับ ซึ่งจัดขึ้นโดยโรงเรียน โดยมีการควบคุมและการแนะนำของโรงเรียน อันจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บรรลุตามเป้าหมายหรือความคาดหวังทางโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ และหลักสูตรเป็นเป็นสื่อที่เปิดโอกาสให้แก่แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับมวลประสบการณ์และเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือความคาดหวังทางโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ มารุต พัฒนาผล (2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า 1) หลักสูตรมีความสำคัญต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศไทยชาติ เนื่องจากหลักสูตรเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของประชากรในอนาคตว่าควรมีความรู้ และความสามารถอย่างไร 2) หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในฐานะ

ที่เป็นหลักหรือหัวใจของการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน 3) หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้บริหารในฐานะที่เป็นกรอบการกำหนดนโยบายทางการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร 4) หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้สอนในฐานะที่เป็นเครื่องมือชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน 5) หลักสูตรมีความสำคัญที่มีต่อผู้เรียนและผู้ปกครองในฐานะที่ช่วยทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้ารับการศึกษ 6) หลักสูตรมีความสำคัญต่อชุมชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นสมาชิกคนใดคนหนึ่งของชุมชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรัญญา เทพพรบัญชากิจ (2556) ที่พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรในไทยประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการจัดการทั่วไป ด้านการวิจัย ด้านการเงินและด้านทรัพยากรมนุษย์

3.3 ด้านอาคารและสถานที่

จากผลการศึกษา พบว่า อาคารและสถานที่ของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีความเก่าแก่มาก ผู้อำนวยการโรงเรียนจีนจึงมีหน้าที่ในการดูแลความสะอาด ความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารและสถานที่ หากผู้อำนวยการปล่อยปละละเลย ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา อีกทั้งปัจจุบันโรงเรียนจีนได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลจีน ซึ่งบริจาคเงินเพื่อให้อาคารและสถานที่ใหม่ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาอยู่หลายด้าน ได้แก่

- 1) อาคารและสถานที่เรียนของโรงเรียนจีนมีความเก่าแก่และเรียบง่ายมาก อาคารเรียนส่วนใหญ่ประกอบด้วยหน้าต่างไม้โดยไม่มีกระจก
- 2) โรงเรียนจีนไม่มีงบประมาณที่เพียงพอในการปรับอาคารและสถานที่ จนกระทั่งอาคารและสถานที่ของโรงเรียนมีความเก่าแก่มาก ซึ่งมีความจำเป็นในการซ่อมแซมอาคารเรียนอาคารอื่น ๆ อยู่หลายที่ บางอาคารมีลักษณะเป็นโรงเรียน
- 3) โรงเรียนไม่มีแผนพัฒนาอาคารและสถานที่ให้มีประสิทธิภาพ
- 4) โรงเรียนไม่ได้มีการติดตามตรวจสอบ และการประเมินอาคารและสถานที่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายด้านอาคารและสถานที่ โดยยึดหลักการบริหาร PDCA x 4M's ซึ่งเป็นหลักการในการบริหารอาคารและสถานที่เพื่อให้ไม่สามารส่งผลกระทบต่ออันตรายถึงชีวิตของนักเรียนและบุคลากร และเพื่อกำกับดูแลติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอาคารและสถานที่ เพื่อให้มีสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการของทรงชัย เชื้อเมืองพาน (2541) ที่ได้กล่าวว่า 1) การบริหารงานอาคารและสถานที่ให้มีความสะดวกแก่การดำเนินงานหลักของสถานที่ในสถานศึกษาคืองานวิชาการ 2) การบริหารงานอาคารและสถานที่ส่งเสริมให้งานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ 3) การบริหารงานอาคารและสถานที่เป็นการการบริหารงานเพื่อเตรียมพร้อมที่จะรับความคิด

และการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เช่น การเพิ่มหรือลดความจํานวนนักเรียนหรือ การเปลี่ยนแปลง 4) การบริหารงานอาคารและสถานเป็นการบริหารที่ส่งเสริมให้นักเรียน มีความพร้อมและใช้ในการประกอบกิจกรรม 5) การบริหารงานอาคารและสถานที่เป็นการบริหาร ที่มีส่วนส่งเสริมขวัญและกำลังใจของบุคลากร อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรภาส สุภามูล (2561) ที่พบว่า การบริหารจัดการอาคารและสถานที่ ผู้บริหารควรมีการประชุม วางแผนแต่งตั้งกรรมการดำเนินงาน กระตุ้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม กำกับ ติดตาม ประเมิน สรุป แล้วนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

3.4 ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน

จากผลการศึกษา พบว่า อุปกรณ์และสื่อในการเรียนของโรงเรียนจีนในพื้นที่ บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ไม่ขาดแคลนอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนมากนัก แต่ปัญหา อยู่ที่ 1) ความสามารถในการนำอุปกรณ์มาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน 2) ความรู้ความสามารถ ของครูในการใช้เครื่องที่ทันสมัยของครูที่มีวิทยฐานะและมีวุฒิการศึกษาต่ำ 3) โรงเรียนขาด ระบบสนับสนุนเพื่อการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือขาดสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ไม่สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่รับบริจาคมาได้อย่างเต็มศักยภาพของเครื่อง เช่น ไม่สามารถให้นักเรียนและครูใช้เพื่อการค้นคว้าหาความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายด้านด้านอุปกรณ์ และสื่อในการเรียน โดยยึดหลักการบริหาร PDCA x 4M's ซึ่งเป็นหลักการในการบริหาร อุปกรณ์และสื่อในการเรียน โดยประกอบด้วยกรอบส่งเสริมความรู้แก่ครูโดยเฉพาะครู วิทยฐานะและครูที่มีคุณวุฒิต่ำของโรงเรียนเพื่อให้มีความพยายามใช้อุปกรณ์แบบใหม่ที่รับ บริจาคมาให้เป็นอย่างดีมากขึ้น การส่งเสริมให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกแก่ครูรุ่นใหม่ เพื่อหาทางใช้อุปกรณ์การสอนอย่างหลากหลาย ตลอดจนรู้จักประดิษฐ์หรือเลือกใช้ของที่มีอยู่ ในท้องถิ่นที่หาได้ใกล้ตัวหรือราคาถูกลงมาเป็นอุปกรณ์การสอนให้มากขึ้น และการแสวงหา ความร่วมมือกับบุคคลหรือหน่วยงานทั้งในและนอกท้องถิ่นมาช่วยหาทางติดตั้งสัญญาณ อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนและพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากอุปกรณ์และสื่อในการเรียนมีบทบาท สำคัญในการจัดการเรียนการสอน โดยช่วยให้การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถทำให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นในการจัดการ เรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการของ ประเสริฐ สิ้นฤกษ์ (2556, ออนไลน์) ที่ได้ กล่าวไว้ว่า สื่อในการเรียนการสอนเป็นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการสอน เนื่องจากสื่อ เป็นช่องทางที่ทำหน้าที่ช่วยให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัวผัน สีหาจักษ์ (2556) ที่พบว่า ครูควรใช้

วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและประหยัดงบประมาณต้นทุนการผลิตน้อยตลอดจนมีวิธีการประเมินได้อย่างเหมาะสมซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐานของการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ด้านงบประมาณ

จากผลการศึกษา พบว่า งบประมาณของโรงเรียนบนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ในอดีตชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนทุกคนรวมกลุ่มกันและรวบรวมเงินเพื่อไปก่อสร้างโรงเรียนจีน นับจากนั้นจึงได้เกิดเป็นโรงเรียนขึ้นมา จากความช่วยเหลือของชาวบ้านทุกคน และโรงเรียนที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นแบบง่าย อีกทั้งในระยะแรกที่ก่อตั้งโรงเรียนจีนไม่มีเงินลงทุนซื้อหนังสือ หรือซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน หรือไม่มีเงินจ้างครูมาสอนหนังสือ โดยครูที่มาสอนหนังสือก็เป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่มีความรู้ทางด้านทักษะต่าง ๆ ซึ่งวิชาหลักที่เปิดสอน คือ วิชาภาษาจีน แต่ในปัจจุบันปัญหาด้านงบประมาณของโรงเรียนจีนอยู่ที่โรงเรียนจีนแต่ละแห่งในพื้นที่บนดอยสูงมีความแตกต่างในการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โดยบางโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนา แต่บางโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ เนื่องจากผู้นำชุมชนหรือผู้อำนวยการโรงเรียนของแต่ละแห่งย่อมมีความคิดและการกระทำที่แตกต่างกันไป สำหรับผู้นำชุมชนที่ให้ความสนใจกับโรงเรียนจีน และผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความสามารถในการบริหารโรงเรียนย่อมทำให้บริหารงานเป็นไปอย่างดี มีการพัฒนาที่ดี ส่วนโรงเรียนที่อยู่แบบโดดเดี่ยว ผู้นำชุมชนก็ไม่ให้ความสนใจมักจะไม่มีการพัฒนาในการรับจ้างครูที่วุฒิการศึกษาที่สูง ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนการสอน และไม่มีการพัฒนาเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ จนกระทั่งทำให้โรงเรียนจีนเหล่านี้ อาจจะต้องปิดตัวลงในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายด้านงบประมาณ โดยยึดหลักการบริหาร PDCA x 4M's ซึ่งเป็นหลักการในการบริหารงบประมาณ โดยประกอบด้วย การจัดทำแผนพัฒนางบประมาณให้มีประสิทธิภาพพร้อมกัน และการจัดทำรายงานเสนอต่อผู้นำชุมชนที่ไม่ให้ความสนใจ เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของโรงเรียนจีน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก และขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานทั้งในและนอกท้องถิ่นมาช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านงบประมาณ โดยเฉพาะมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรมไทย-จีน เชียงรายแห่งประเทศไทยเป็นหลัก และการจัดทำแผนในการติดตามตรวจสอบ และการประเมินงบประมาณตามเกณฑ์ ดังนั้น ผู้รับผิดชอบต้องตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการของ กระทรวงศึกษาธิการ (2547) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารงาน

งบประมาณทางการศึกษาเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งมีการวิเคราะห์การจัดการ และการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาต่าง ๆ มีการวางแผนกลยุทธ์ จัดทำข้อมูลทรัพยากร สินทรัพย์และจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการศึกษา มีการกำกับ ตรวจสอบติดตาม ประเมินงานของสถานศึกษา และรายงานผลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา และสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ ตูลยภาค ตูยาสัย และพัชรีวรรณ กิจมี (2561) ที่พบว่า แนวทางในการบริหาร งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานต้องเชื่อมโยงการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานทั้ง 7 ด้าน เข้าด้วยกันเพื่อให้การบริหารงบประมาณเกิดประสิทธิภาพ อาจต้องจำกัดจำนวนโครงการ ให้เหลือเฉพาะโครงการสำคัญซึ่งจะช่วยให้การบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการส่งเสริมเด็กนักเรียนให้สามารถนำวิชาความรู้ไปปฏิบัติเพื่อหารายได้โดยครูจะช่วยส่งเสริม หรือจัดตั้งเป็นชมรม และการบริหารงบประมาณไม่ได้มีวิธีการเฉพาะเจาะจง ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าทางการเงิน และบุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านการเงินจะต้องมีการสื่อสารกับบุคลากรอื่นภายใน โรงเรียน เพื่อช่วยออกแบบวิธีการบริหารงบประมาณให้ไปในทิศทางเดียวกัน

4. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนจีน มีความเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติโดย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการในการสร้างรูปแบบการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายอย่างเป็นระบบ โดยนำคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ สัมภาษณ์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ และ จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการรูปแบบไปปฏิบัติโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินรูปแบบของ ณรงค์ อภัยใจ (2560) ที่กล่าวว่า การ ประเมินรูปแบบเป็นขั้นตอนที่จะทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมา นั้น มีความถูกต้อง สมบูรณ์และ น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และการประเมินรูปแบบโดยกลุ่มผู้รู้รูปแบบ และการประเมินรูปแบบต้อง อาศัยข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการวิเคราะห์ วิจัยได้เป็นอย่างดีซึ่งในการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงราย ผู้วิจัยขอเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงรูปแบบของโรงเรียนจีนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้าน หลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ ดังนั้น การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้บริหาร ผู้ก่อตั้งและชุมชนที่จัดตั้ง โรงเรียนจีนจำเป็นต้องตระหนักถึงขั้นตอนและกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานในแต่ละ องค์ประกอบ ทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบและประเมิน และการพิจารณา ผลการตรวจสอบและประเมิน เพื่อการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

2. ผลจากการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัด เชียงรายสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือใช้ในนิเทศการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่ บนดอยสูงในจังหวัดอื่นที่มีสภาพและบริบทใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย และรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

2. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัดเชียงราย และรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่ราบลุ่มในจังหวัดเชียงราย

3. ควรศึกษาความคิดเห็นของคนในชุมชนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายที่มีต่อ โรงเรียนจีนของชุมชน

4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย กับหน่วยงานทางราชการของประเทศไทย เพื่อแสวงหาการสนับสนุนหรือความร่วมมือใหม่ ๆ จากหน่วยงานทางราชการไทย

บรรณานุกรม

- กรรณิกา เจิมเทียนชัย. (2544). **การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ ค.ศ., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). **แนวทางการจัดสรรงบประมาณและการบริหารทางการเงิน**. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2564, จาก <http://www.moe.go.th>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2566, จาก https://sgs.bopp-obec.info/menu/Data/CD_Book1.pdf
- กลุ่มบริหารงานบุคคลโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม. (2552). **โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม**. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2566, จาก <https://prankratai.ac.th/index.php/th/>
- กาญจนะ ประกาศวุฒิสาร. (2546). **ทหารจีนคณะชาติ (ก๊กมินตั๋ง) ตกค้างทางภาคเหนือประเทศไทย**. เชียงใหม่: สยามรัตน์ พรินต์ติ้ง.
- กิติมา ปรีดีดีลก. (2542). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: อักษรวิพัฒน์.
- เกียรติพงษ์ อุดมชนะธีระ. (2561). **PDCA Cycle/วงจรการควบคุมคุณภาพหรือวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle)**. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.iok2u.com/article/innovation/pdca-cycle-deming-cycle>
- คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต. (2566). **4M ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ**. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2566, จาก <https://rbs.rsu.ac.th/>
- คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2564). **การบริหารจัดการอาคารสถานที่และยานพาหนะ**. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2566, จาก https://administer.eng.cmu.ac.th/?page_id=51
- คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. (ม.ป.ป.). **คู่มือการปฏิบัติงานอาคารและสถานที่**. สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- จรัญญา เทพพรบัญชากิจ. (2556). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติของมหาวิทยาลัยเอกชนไทย**. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 23(2), 25-46.

- จิรัฐ เชื้อชาติ. (2559). **คู่มือการบริหารจัดการอาคารสถานที่**. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.
- จิราพร สังข์พิชัย. (2561). **คู่มือปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน "ประเภทของเงินที่สถานศึกษาได้รับ"**. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.
- จิรัจันท์ วงศ์สื่อเกียรติ. (2548). **ขุนขวงเลี้ยงภาเกียรติ: ทายาทเจิ้งเหอ 100 ปีคาราวานม้าต่างสู่เชียงใหม่**. เชียงใหม่: ธนบรรณการพิมพ์.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉินเทียน. (2556). **จีนฮ่อ คือ เผ่าหุย回族 ไม่ใช่ เผ่าฮั่น汉族**. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2566, จาก <http://hakkapeople.com/node/3673.html>
- ชฎาภรณ์ ชื่นตา, สุภาพร แก้วใส, สมจิต แซ่ลิ้ม และเพ็ญนคร คำพา. (2561). **การพัฒนาการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดยโสธร**. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.pkyasothon.org/research/data/childdevelopment.pdf>
- ชวลิต ช่างทอง. (ม.ป.ป.). **เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องสื่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). **การประเมินการเรียนรู้**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ช่อชิง เมธาธำณกุล และฉัตรกฤษ รื่นจิตต์. (2564). การปรับตัวของโรงเรียนจีนที่รับการสนับสนุนจากจีนแผ่นดินใหญ่ในชุมชนจีนยูนนานทางภาคเหนือของประเทศไทย. **วารสารจีนศึกษา**, 14(2), 174-226.
- โชคชัย อาษาสนา. (2555). **การบริหารงาน 4M**. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/453488>
- ณรงค์ พ่วงพิศ. (2517). **พระวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร และการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนจีนในประเทศไทย เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). **รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ตุลยภาค ตูยาสัย และพัชรีวรรณ กิจมี. (2561). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ
โรงเรียนประถมศึกษา: แนวทางสำหรับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน
ประถมศึกษา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น**, 12(Supplement (2561)).
- ทรงชัย เชื้อเมืองพาน. (2541). การบริการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา.
การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทีศนา แหมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แหมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2545). **เอกสารชุดฝึกอบรมครู: ประมวลสาระ บทที่ 5 หลักสูตร
สถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูป
การศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: แอน ที เพรส.
- นรเศรษฐ พิสิฐพันธ์พร. (2548). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จีนฮ่อ.**
กรุงเทพมหานคร: สถาบันการวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิคม ทาแดง และปรีชา วิหคโต. (2545). **การวิเคราะห์ระบบทางการศึกษา ใน เอกสารการ
สอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา หน่วยที่ 3.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมชिरาช.
- บรรจง เจริญสุข. (2541). **การศึกษาความต้องการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- บังอร มธุรสสุวรรณ. (2542). **การบริหารงานวิชาการระดับประถมศึกษาของโรงเรียนใน
เครือข่ายภาคินีพระฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์
กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- บัวผัน สีหาจัก. (2556). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการผลิต
และ การใช้สื่อการเรียนรู้ในวิทยาลัยโชนสมบัติเทคโนโลยี แขวงสะหวันนะเขต
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.** **วารสารบัณฑิตศึกษา**, 10(48), 93–102.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญมี พันธุ์ไทย. (2565). การวิจัยเชิงคุณภาพ. **วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตยศาสตร์**, 1(2), 1-10.
- ประเสริฐ สีนฤชัย. (2556). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สื่อวิดีโอช่วยสอน เรื่อง การกำเนิดและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียม สำหรับนักศึกษาสาขาขางานยนต์**. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2566, จาก <http://online.lannapoly.ac.th/Research/>
- ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). **การศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิตราช, นนทบุรี.
- ปัทมพร ตั้งศรีวงศ์ และเอกรัตน์ บรรเลง. (2552). **เรียนจีนบนดอย แต่คุณภาพระดับพื้นราบ**. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2566, จาก <https://serithai1.wordpress.com/2010/01/11/โรงเรียนจีนบนดอย-แต่คุณภาพ/>
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). **ประสบการณ์ในการบริหารบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรนภา พุทธสังข์. (2555). **การใช้สื่อการสอนของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2556). **ปากน้ำเมืองท่าโบราณ: ความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวจีน**. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- พระจันทร์ หมั่นบำรุง. (2552). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2471). **รวมใจความพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงเรียนจีน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2470 กับคำแปลเป็นภาษาจีนและภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.
- พระมหาสิริกานต์ ฐิตปุญโญ. (2558). **การบริหารงานบุคคลในองค์กรสมัยใหม่**. **พุทธจักร**, 69(5), 17-28. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2564, จาก <https://bps.mcu.ac.th/wp->

content/uploads/2017/06/C-

%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B4
 %E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%9
 9%E0%B8%9A%E0%B8%B8%E0%B8%84%E0%B8%84%E0%B8%A5.pdf

พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. (2553). **พลวัตของความเป็นชาวจีนยูนนานในภาคเหนือของประเทศไทย**

ไทย: การบูรณาการเข้าสู่รัฐไทย. ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.

พัฒนา พรหมณี, ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์. (2560). แนวคิดการสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข.

วารสารวิชาการ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 6(2), 128–135.

พิชัย รัตนพล. (2512). **วิวัฒนาการการควบคุมโรงเรียนจีน.** วิทยานิพนธ์ ปร.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติ์จิร. (2559). **การวิจัยเชิงคุณภาพ.** กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชีย เพรส.

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2531). **เทคโนโลยีทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2).**

กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

พูลสุข หิงคานนท์. (2550). **การพัฒนารูปแบบการจ้ดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล**

กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ ด.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

เพ็ญศรี วายวานนท์. (2537). **การจัดการทรัพยากรคน (พิมพ์ครั้งที่ 2).** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภูวดล ทรงประเสริฐ. (2547). **จีนโพ้นทะเลสมัยใหม่.** กรุงเทพมหานคร: แบรินด์เอจ.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช. (2547). **การบริหารบุคลากรโรงเรียน.** นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

มารุต พัฒผล. (2562). **แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

โมเดิร์น เมนูแฟคเทอริง. (2566). **หลักการบริหาร 4M ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ต้นทุนต่ำสุด ลดต้นทุนการผลิตอย่างไร? ให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น.** สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.mmthailand.com/ลดต้นทุน-ผลผลิตเพิ่ม/>

รวีพรรณ จารุทวี. (2552). **โรงเรียนจีนในมณฑลกรุงเทพฯ พ.ศ. 2461–2475.** วิทยานิพนธ์ อ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

- ระวี สัจจโสภณ. (2562). รายงานวิจัยโครงการวิจัยสถาบันพระปกเกล้า : การศึกษา
เปรียบเทียบการดำเนินงานของโรงเรียนคริสต์และโรงเรียนจีนในรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
รัตติพร พิทยะภัทร์ และปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2561). การศึกษาการบริหารบุคลากรครูของ
โรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED),
11(4), 847-861.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. สืบค้นเมื่อ 26
สิงหาคม 2566, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2551). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุ่งทิวา จันทน์วัฒมนวงษ์. (2557). เอกสารประกอบการสอน รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร:
Curriculum Development. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- รุ่งหอม. (2553). โรงเรียนหัวซิง. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2566, จาก
<https://littlefuhong.wordpress.com/2010/08/08/>
- โรงเรียนช่องฟ้าซินเชิงวณิชบำรุง. (2528). ประวัติโรงเรียนโรงเรียนช่องฟ้าซินเชิงวณิช
บำรุง. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2564, จาก [https://www.chongfah.ac.th/?p=page-
detail&page_id=1](https://www.chongfah.ac.th/?p=page-detail&page_id=1)
- โรงเรียนนิคม ๒ (ตชด.สงเคราะห์). (ม.ป.ป.). คู่มือการบริหารงบประมาณ. ศรีสะเกษ: โรงเรียน
นิคม ๒ (ตชด.สงเคราะห์).
- โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม. (2565). คู่มือปฏิบัติงาน งานอาคารสถานที่. กลุ่มบริหารงาน
ทั่วไป โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
36. เชียงราย: โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม.
- โรงเรียนยูเฉียว. (2564). ประวัติโรงเรียนยูเฉียว. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2564, จาก
<https://www.yuchieo.ac.th/17203027/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99>
- โรงเรียนวัดลาดสนุ่น. (ม.ป.ป.). คู่มือการบริหารงบประมาณ. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนวัด
ลาดสนุ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.

- โรงเรียนสันติคีรีวิทยาาคม. (2564). **ประวัติโรงเรียนสันติคีรีวิทยาาคม**. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://data.bopp-obec.info/web/index_view_history.php?School_ID=1057120733&page=history#:~:text=%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%84%E0%B8%B5%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1,%E0%B8%9B%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%8B%E0%B8%B2%E0%B8%87%20%E0%B8%AD%E0%B8%B3%E0%B9%80%E0%B8%A0%E0%B8%AD%E0%B9%81%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%99%20%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2
- วรภาส สุภามูล. (2561). การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่. **วารสาร มจร วิชาการล้านนา**, 7(1), 30–38.
- วรศักดิ์ มหัทธโนบล. (2539). **การเปลี่ยนแปลงของรัฐไทยและผลกระทบต่อคนจีนในแง่การศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรภาพร บุญมี. (2564). **สื่อการสอนกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารนิติบุคคล และนวัตกรรมท้องถิ่น**, 7(9), 374–386.
- วิกิพีเดีย. (2563). **ข้อ**. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2566, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AE%E0%B9%88%E0%B8%AD>
- วีระเกษตร สนวนภา. (2557). **ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ภาควิชาวิศวกรรมโยธา.
- วีระพล บดีรัฐ. (2543). **PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ประชาชน จำกัด.
- แววดาว พรหมเสน. (2554). การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ. **วารสาร มทร.อีสาน**, 1(1), 95–102.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2548). **การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย: กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย**. กรุงเทพมหานคร: จุฑาทอง.

คุณนิดา แสงวรรณ. (2557). **การศึกษาแนวทางการความเป็นไปได้และแนวทางการดำเนินการ
ขอรับรองโรงเรียนจีนเจี้ยนหัว จังหวัดเชียงรายเป็นโรงเรียนเอกชนนอกระบบ.**

วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **การใช้
สื่อในการเรียนการสอน.** สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2566, จาก <https://bict.moe.go.th/>

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2565). **จีนยูนนาน (จีนฮ่อ).** สืบค้นเมื่อ 10

สิงหาคม 2565, จาก [https://ethnicity.sac.or.th/database-](https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/217/#:~:text=%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B9%8C%20%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B8%99,%E0%B8%81%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%88%E0%B8%B6%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99)

[ethnic/217/#:~:text=%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B9%8C%20%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B8%99,%E0%B8%81%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%88%E0%B8%B6%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99](https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/217/#:~:text=%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B9%8C%20%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B8%99,%E0%B8%81%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%88%E0%B8%B6%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99)

สมาคมไทห่ล้านนครสวรรค์. (2552). **ประวัติความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัด
นครสวรรค์.** นครสวรรค์: สมาคมไทห่ล้านนครสวรรค์.

สมาน อัครภูมิ. (2545). **การบริหารการศึกษาสมัยใหม่** (พิมพ์ครั้งที่ 4). อุบลราชธานี: อุบลกิจ
ออพเซท.

สายรุ้ง ตุ่มม่วง. (2561). **การพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียน
ประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี.** วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ,
กรุงเทพมหานคร.

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2558). **การวิจัยเชิงคุณภาพ.** กรุงเทพมหานคร: สำนัก
การศึกษา.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **รายงานประจำปี 2552 กระทรวงศึกษาธิการ.**
สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2564, จาก

<https://www.moe.go.th/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%88%E0%B8%B3%E0%B8%9B%E0%B8%B5-2552->

%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%A7
%E0%B8%87%E0%B8%A8/

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (ม.ป.ป.).

เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
พัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2563). **วิจัยเชิงคุณภาพ**. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2565 จาก
<https://www.nupress.grad.nu.ac.th/qualitative-research/>

สิทธิพล พันชัยภูมิ. (ม.ป.ป.). **คู่มือการปฏิบัติงาน งานอาคารสถานที่**. ชัยภูมิ: กลุ่มอำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3.

สุเทพ เท่งประกิจ. (2557). **การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

สุธาสิณี โพธิจันทร์. (2562). **PDCA หัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง**. สืบค้นเมื่อ 16
สิงหาคม 2566, จาก <https://www.ftpi.or.th/2015/2125>

สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). **การบริหารการศึกษา: หลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง)**.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

เสกสิริ เล้ากิจเจริญ. (2550). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลราชบุรีเขตเหนือ**.
วิทยานิพนธ์ คศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

เสนาะ ดิยาวี. (2543). **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หยาง ซินซิน. (2560). **ต้นทุนด้านการเงิน สังคม วัฒนธรรมกับการดำรงอยู่ของโรงเรียน
กรณีศึกษาโรงเรียนจีนประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่สูงของจังหวัดเชียงราย**. **วารสารจีนศึกษา**,
10(2), 275-294.

หยาง ซินซิน. (2561). **พัฒนาการการเรียนการสอนภาษาจีนในจังหวัดเชียงรายภายใต้อิทธิพล
ของสถานการณ์ในระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศช่วงปี ค.ศ. 1954-2004**.
วารสารจีนศึกษา, 11(2), 120-144.

- อภิสิทธิ์ พรหมศิริ, อานนท์ เมธีวรรณัตร์ และวินัย ทองมันหน้า. (2565). แนวทางการบริหารงาน
อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีภูมิทัศน์ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(3), 93–106.
- อารีย์วรรณ อ่วมตานี. (2553). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิชัย สีดำ. (ม.ป.ป.). *การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)*. สืบค้นเมื่อ 21
สิงหาคม 2565, จาก
https://www.google.com.hk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&act=8&ved=2ahUKEwjjk_bfkP76AhXXad4KHUaYABwQFnoECCMQAQ&url=https%3A%2F%2Fold.elearning.yru.ac.th%2Fmod%2Fresource%2Fview.php%3Fid%3D48270&usq=AOvVaw2gUecVjc_dbVvBdrQ7H5yW
- เอ็นจอย. (2551). *ชาติพันธุ์ลานนา - ฮ่อ*. สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2564, จาก
<http://www.openbase.in.th/node/6450>
- เฮ็กซ์.เอเซีย. (2562). *การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management: HRM) หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนองค์กรยุคปัจจุบัน*. สืบค้นเมื่อ
10 ธันวาคม 2564, จาก <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/th-whatishrm-190117/>
- Brown, W. B. and Moberg, D. J. (1980). *Organization Theory and Management: A
Macro Approach*. Retrieved October 6, 2021, from
<https://books.google.co.th/books?id=UtwOAQAAMAAJ>
- Chu, L. (2018). *Chinese-blooded Thai Merchant's Ways of Lives in Old Yaowarat
Market*. Thesis M.A., Huachiew Chalermprakiet University, Samutprakarn.
- Duan, Z. (2020). *THE WAYS OF LIFE OF THAI-YUNNAN DESCENDANTS IN
ARUNOTHAI VILLAGE, CHIANG DAO DISTRICT, CHIANG MAI*. Thesis M.A.,
Huachiew Chalermprakiet University, Samutprakarn. Retrieved October 23, 2023,
from <https://has.hcu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/515/1/DUAN-ZHILI.pdf>
- Joyce, B. and Weil, M. (1985). *Models of teaching* (2nd ed.). New Delhi: Prentice-Hall.
- Keeves, J. P. (1997). *Educational Research, Methodology and Measurement: An
International Handbook* (2nd ed.). New York: Pergamon.

- Li, M. (2021). **WAY OF LIFE OF THAI-CHINESE PEOPLE IN TAMBOL PAK NAM PHO, AMPHOE MUEANG NAKHON SAWAN, NAKHON SAWAN PROVINCE**. Thesis M.A., Huachiew Chalermprakiet University, Samutprakarn.
- Oliva, P. F. (2009). **Developing the Curriculum**. Boston: Allyn and Bacon.
- Steiner, E. (1988). **Educology**. Sydney: NSW.
- Stufflebeam, D. L., et al. (1971). **Educational Evaluation and Decision Making**. Illinois: Peacock Publishing.
- Tiansong, W. and Yinsheng, L. (2019). AN INVESTIGATION ON CHINESE TEACHING AND LEARNING SITUATION OF SCHOOLS IN NORTHERN THAILAND. **Panyapiwat Journal**, 11(2), 244-256.
- Willer, D. (1986). **Scientific Sociology: Theory and Method**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Zhang, W. (2020). **Lifestyle of Thai-Chinese Yunnan People in Ban Therd Thai, Tambol Therd Thai, Amphur Mea Fah Luang, Chiangrai Province**. Thesis M.A., Huachiew Chalermprakiet University, Samutprakarn.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

1. ศาสตราจารย์ ดร. ชู ห้วย
การศึกษา: ปริญญาเอก
ตำแหน่งงาน: คณบดีภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์รัตนเนย์เจีย
ประสบการณ์ในการทำงาน: 32 ปี
2. รองศาสตราจารย์ ฮั่น เจี้ยน จูน
การศึกษา: ปริญญาโท
ตำแหน่งงาน: อดีตคณบดีสถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ประสบการณ์ในการทำงาน: 43 ปี
3. รองศาสตราจารย์ ดร. เมิ่ง เซียน จูน
การศึกษา: ปริญญาเอก
ตำแหน่งงาน: อดีตคณบดีสถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ประสบการณ์ในการทำงาน: 29 ปี
4. อาจารย์ ดร. LIU ZHIYI
การศึกษา: ปริญญาเอก
ตำแหน่งงาน: อาจารย์ประจำภาษาจีนสถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประสบการณ์ในการทำงาน: 11 ปี
5. อาจารย์ ดร. LI MAN
การศึกษา: ปริญญาเอก
ตำแหน่งงาน: อาจารย์ประจำภาษาจีนสถาบันขงจื้อแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ประสบการณ์ในการทำงาน: 8 ปี

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่
บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ชื่อผู้วิจัย	WEN ZHANG
การศึกษา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถาบัน	มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี
อาจารย์ที่ปรึกษารวม	รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ ดร.ธารินทร์ รसानนท์

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา
3. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย และเพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยมีคำถามที่ครอบคลุมการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลผลการวิจัยไปพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย ทั้งด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านอาคารและสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน และด้านงบประมาณ

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหาร และองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร จำนวน 27 ข้อ 2) ด้านหลักสูตร จำนวน 21 ข้อ 3) ด้านอาคารและสถานที่ จำนวน 12 ข้อ 4) ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน จำนวน 15 ข้อ 5) ด้านงบประมาณ จำนวน 19 ข้อ

3. ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้สัมภาษณ์ทุกประเด็นตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์จะนำไปใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น และจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

WEN ZHANG

นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

เวลาสัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

ตำแหน่งงาน.....

ประสบการณ์ในการทำงาน.....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรที่สอนภาษาจีนของโรงเรียน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจีน เกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการบริหาร และองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูง ในจังหวัดเชียงรายในประเด็นต่อไปนี้

ด้านบุคลากร

1. ทางโรงเรียนใช้วิธีใดในการคัดเลือกครูผู้สอน และท่านคิดว่า คุณสมบัติของครูผู้สอนในโรงเรียนควรมีอะไรบ้าง อย่างไร
2. ครูผู้สอนของโรงเรียนเป็นคนจีนหรือคนไทย
3. ครูผู้สอนของโรงเรียนส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาระดับใด
4. เงินเดือนของครูผู้สอนเดือนละเท่าไร เงินเดือนของทั้งครูไทยกับคนจีนมีความแตกต่างกันอย่างไร และครูมีความพอใจกับเงินเดือนของตนเองหรือไม่ อย่างไร
5. ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมจีนอย่างไรหรือไม่ อย่างไร
6. ครูผู้สอนของโรงเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะด้านเพื่อพัฒนาการสอนภาษาจีนหรือไม่ อย่างไร
7. ครูผู้สอนของโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันหรือไม่ อย่างไร
8. ครูผู้สอนของโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนของโรงเรียนอื่นหรือไม่ อย่างไร
9. ครูผู้สอนของโรงเรียนเคยไปศึกษาที่ประเทศจีนหรือไม่ อย่างไร
10. ครูผู้สอนมีกลวิธีการสอนหลากหลายหรือไม่ อย่างไร
11. ครูผู้สอนมีการสอนแบบทันสมัยและเทคนิควิธีสอนแนวใหม่หรือไม่ อย่างไร

12. ครูผู้สอนมีโอกาสเข้าร่วมประชุมวิชาการด้านการสอนภาษาจีนหรือไม่ อย่างไร
13. ครูผู้สอนมีข้อมูลหรือหนังสือของภาษาจีนเพื่อค้นคว้าหรือไม่ อย่างไร
14. ครูผู้สอนมีการกำหนดหัวข้อหรือประเด็นที่ใช้ในการสอนของแต่ละวันอย่างชัดเจนหรือไม่ อย่างไร
15. ครูผู้สอนจะใช้ภาษาจีนเป็นภาษาเดียวในการจัดการสอนหรือไม่ อย่างไร
16. ระหว่างการสอน ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร
17. ครูผู้สอนได้ตั้งเป้าหมายวิชาชีพอของตนเองไว้หรือไม่ อย่างไร
18. ครูผู้สอนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่สถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่จัดหรือไม่ อย่างไร
19. สถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐฯ เข้ามาจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมในห้องเรียนบ้างหรือไม่
20. ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอนหรือไม่ อย่างไร
21. ครูผู้สอน (ท่าน) มีเทคนิคในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร
22. เทคโนโลยีในการเรียนการสอนของโรงเรียนมีความน่าสนใจต่อนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
23. ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมจีนหรือไม่ อย่างไร
24. ปัจจุบันทางโรงเรียนจะใช้วิธีการใดในการบริหารครูผู้สอน และผลเป็นอย่างไร
25. ทางรัฐบาลจีนให้ความช่วยเหลือทางด้านบุคลากรหรือไม่ อย่างไร
26. ท่านคิดว่าในด้านการบริหารบุคลากรของโรงเรียนจีนมีปัญหาหรือไม่ อย่างไร หากมีปัญหาควรแก้ไขปัญหายังไง
27. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ด้านหลักสูตร

1. ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างไร
2. นักเรียนจะเข้ามาเรียนภาษาจีนในเวลาใด วิธีใด
3. ทางโรงเรียนได้จัดทำแผนการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร
4. ทางโรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทสังคม (พื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย) หรือไม่ อย่างไร

5. ทางโรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับการสร้างบุคลากรที่สังคมไทยต้องการหรือไม่ อย่างไร
 6. ทางโรงเรียนมีการตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร
 7. รายวิชาหรือวิชาหลักที่โรงเรียนเปิดสอนมีอะไรบ้าง
 8. เนื้อหาในการเรียนการสอนมีการเหมาะสมกับความต้องการของสังคมปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร
 9. ทางโรงเรียนมีการประเมินหลักสูตรของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
 10. ทางโรงเรียนจะจัดประชุมหรือสัมมนาในการจัดทำหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ อย่างไร
 11. หนังสือเรียนของโรงเรียนเอามาจากจีนหรือจัดทำโดยครูท้องถิ่น
 12. หนังสือเรียนในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
 13. หนังสือเรียนของโรงเรียนมาจากจีนหรือการจัดทำโดยครูท้องถิ่น
 14. ทางโรงเรียนจะใช้วิธีการในการคัดเลือกหนังสือเรียนอย่างไร
 15. ท่านคิดว่าหนังสือเรียนที่ใช้ในปัจจุบันนี้มีความน่าสนใจหรือเหมาะสมกับนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
 16. ปัจจุบันทางโรงเรียนจะใช้วิธีการใดในการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน และผลเป็นอย่างไร
 17. ภาครัฐมีการดูแลหรือประเมินหลักสูตรของโรงเรียนให้หรือไม่ อย่างไร
 18. ทางรัฐบาลจีนให้ความช่วยเหลือทางด้านหลักสูตรของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
 19. ท่านคิดว่าในด้านการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนจีนมีปัญหาหรือไม่ อย่างไร หากมีปัญหาควรแก้ไขปัญหายังไร
 20. ท่านคิดว่าหลักสูตรที่เหมาะสมกับโรงเรียนจีนควรเป็นอย่างไร
 21. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ
- ด้านอาคารและสถานที่**
1. สภาพอาคารและสถานที่ของโรงเรียนในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง
 2. ห้าถึงสิบปีที่ผ่านมา สภาพอาคารและสถานที่ของโรงเรียนได้มีการพัฒนาบ้างหรือไม่ อย่างไร
 3. อาคารและสถานที่ที่เก่าแก่ที่สุดของโรงเรียนจีนก่อสร้างเมื่อใด ใครเป็นผู้ลงทุนในการก่อสร้าง

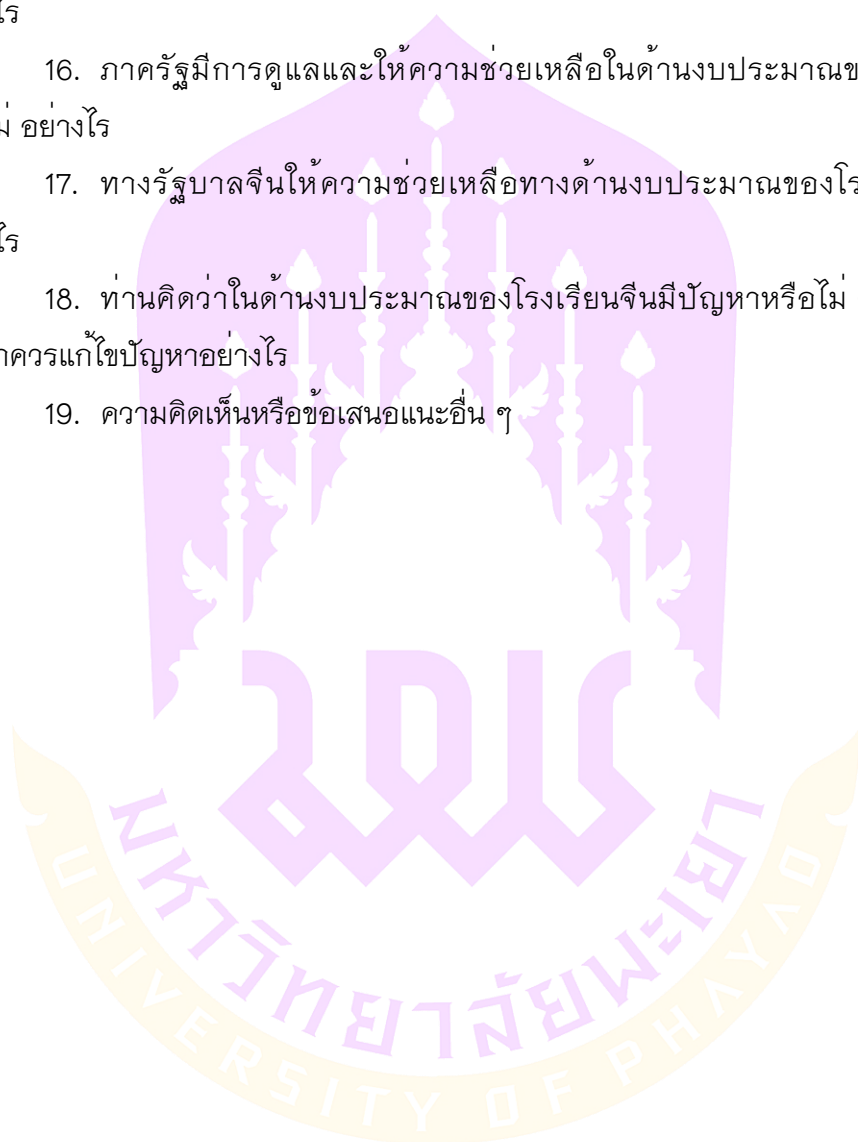
4. อาคารและสถานที่ที่สร้างใหม่ของโรงเรียนจีนก่อสร้างเมื่อใด ใครเป็นผู้ลงทุนในการก่อสร้าง
 5. ท่านคิดว่าอาคารและสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอย่างไร
 6. ทางโรงเรียนจะจัดการดูแลอาคารและสถานที่อย่างไร เพื่อให้มีสภาพที่มั่นคงปลอดภัย พร้อมที่จะใช้ประโยชน์
 7. ทางโรงเรียนมีการติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารและสถานที่หรือไม่ อย่างไร
 8. ปัจจุบันทางโรงเรียนจะใช้วิธีการใดในการบริหารอาคารและสถานที่ และผลเป็นอย่างไร
 9. ภาครัฐมีการดูแลหรือประเมินอาคารและสถานที่ของโรงเรียนให้หรือไม่ อย่างไร
 10. ทางรัฐบาลจีนให้ความช่วยเหลือทางด้านอาคารและสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
 11. ท่านคิดว่าในด้านการบริหารอาคารและสถานที่ของโรงเรียนจีนมีปัญหาหรือไม่ อย่างไร หากมีปัญหาควรแก้ไขปัญหายังไง
 12. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ
- ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน**
1. สภาพอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนของโรงเรียนในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง
 2. อุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนของโรงเรียนมีอะไรบ้าง
 3. ท่านคิดว่าอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนของโรงเรียนสามารถครอบคลุมเนื้อหาของวิชาที่เปิดสอนหรือไม่ อย่างไร
 4. ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร
 5. ครูผู้สอนได้นำอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้หรือไม่ อย่างไร
 6. ครูผู้สอนได้นำอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ในทุกวิชาหรือไม่ อย่างไร
 7. อุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนของโรงเรียนมีความน่าสนใจต่อนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
 8. ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดทำอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร

9. ทางโรงเรียนจะจัดการดูแลอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนอย่างไร
10. ทางโรงเรียนมีการติดตามและตรวจสอบอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร
11. ปัจจุบันทางโรงเรียนจะใช้วิธีการใดในการบริหารอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน และผลเป็นอย่างไร
12. ภาครัฐมีการดูแลและให้ความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียนของโรงเรียนให้หรือไม่ อย่างไร
13. ทางรัฐบาลจีนให้ความช่วยเหลือทางด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
14. ท่านคิดว่าในด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนของโรงเรียนจีนมีปัญหาหรือไม่ อย่างไร หากมีปัญหาควรแก้ไขปัญหายังไง
15. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ด้านงบประมาณ

1. สภาพในด้านงบประมาณของโรงเรียนในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง
2. งบประมาณของโรงเรียนมาจากช่องทางใด
3. ทางโรงเรียนมีการจัดทำแผนงบประมาณหรือไม่ อย่างไร
4. ทางโรงเรียนจะจัดประชุมการจัดทำแผนงบประมาณรายปีหรือไม่ อย่างไร
5. ทางโรงเรียนจะบริหารทางการเงิน และการควบคุมงบประมาณอย่างไร
6. ทางโรงเรียนมีการตรวจสอบงบประมาณภายในหรือไม่ อย่างไร
7. ทางโรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินอย่างไร
8. ทางโรงเรียนจะมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงานอย่างไร
9. ทางโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอเพื่อจ่ายเงินเดือนให้แก่ครูผู้สอนหรือไม่ อย่างไร
10. ทางโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอเพื่อสนับสนุนการจัดซื้อด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร
11. ทางโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอเพื่อสนับสนุนในการรักษาอาคารและสถานที่หรือไม่ อย่างไร
12. ทางโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอเพื่อจัดทำกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมจีนหรือไม่ อย่างไร

13. ทางโรงเรียนมีงบประมาณที่เพียงพอเพื่อจัดทำทุนการศึกษาให้นักเรียนหรือไม่ อย่างไร
14. นักเรียนมีปัญหาในการจ่ายค่าเทอมหรือไม่ อย่างไร
15. ปัจจุบันทางโรงเรียนจะใช้วิธีการใดในการบริหารงบประมาณ และผลเป็นอย่างไร
16. ภาครัฐมีการดูแลและให้ความช่วยเหลือในด้านงบประมาณของโรงเรียนให้หรือไม่ อย่างไร
17. ทางรัฐบาลจีนให้ความช่วยเหลือทางด้านงบประมาณของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
18. ท่านคิดว่าในด้านงบประมาณของโรงเรียนจีนมีปัญหาหรือไม่ อย่างไร หากมีปัญหาควรแก้ไขปัญหายังไร
19. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารโรงเรียนจีนและด้านภาษาจีน
ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. นายธนชาติ แซ่หลัว

การศึกษา: ปริญญาตรี

ตำแหน่งงาน: ผู้อำนวยการโรงเรียน

ประสบการณ์ในการทำงาน: 23 ปี

2. นายอดิสร แซ่หลี่

การศึกษา: ปริญญาโท

ตำแหน่งงาน: ผู้อำนวยการโรงเรียน

ประสบการณ์ในการทำงาน: 19 ปี

3. อาจารย์ ดร.เมิ่ง เซียน จู

การศึกษา: ปริญญาเอก

ตำแหน่งงาน: ผู้อำนวยการสถาบันขงจื้อแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ประสบการณ์ในการทำงาน: 11 ปี

4. อาจารย์ ดร.LI MAN

การศึกษา: ปริญญาเอก

ตำแหน่งงาน: อาจารย์ประจำภาษาจีนสถาบันขงจื้อแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ประสบการณ์ในการทำงาน: 8 ปี

5. นางสาวนันทภัท พิธิไชนวาศ์

การศึกษา: ปริญญาโท

ตำแหน่งงาน: ผู้อำนวยการโรงเรียน

ประสบการณ์ในการทำงาน: 9 ปี

6. นายต้วน เจีย โช่ว

การศึกษา: ปริญญาตรี

ตำแหน่งงาน: ครูผู้สอนภาษาจีนของโรงเรียนจีน

ประสบการณ์ในการทำงาน: 39 ปี

7. ดร.รุ่งนภา ระเบียบปรีดา

การศึกษา: ปริญญาเอก

ตำแหน่งงาน: ครูผู้สอนภาษาจีนของโรงเรียนจีน

ประสบการณ์ในการทำงาน: 6 ปี

ภาคผนวก ง ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารโรงเรียนจีนและ
และด้านภาษาจีน เมื่อวันที่เสาร์ที่ 3 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 เวลา 09.30–12.00 น. ผ่าน
ระบบออนไลน์ VooV Meeting โดยเทเนชั่นต์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่มครั้งนี้
จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารโรงเรียนจีนระดับผู้อำนวยการสถาบัน
ขงจื่อ 1 คน ผู้บริหารและอดีตผู้บริหารโรงเรียนจีน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาจีน
ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูง 2 คน อดีตครูสอนภาษาจีน 1 คน รวม
ทั้งสิ้นจำนวน 7 คน (ภาคผนวก) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ ประเด็นการ
สนทนากลุ่ม แบบจดบันทึกการสนทนากลุ่ม เครื่องมือบันทึกเสียงและเครื่องมือบันทึกวิดีโอ
และผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลตามประเด็นการสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis) ได้ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

1. ด้านบุคลากร

- 1.1 สร้างความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยเพื่อรับนักศึกษามาฝึกประสบการณ์
วิชาชีพ
- 1.2 ปรับเงินเดือนของครูผู้สอนให้เหมาะสม
- 1.3 สนับสนุนให้ครูผู้สอนไปศึกษาต่อในทั้งมหาวิทยาลัยของไทยและจีน
- 1.4 สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมภาษา

และวัฒนธรรมจีนปัจจุบัน

- 1.5 สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมต่าง ๆ
- 1.6 สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาจีนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะ

ด้าน วิชาชีพครู

- 1.7 จัดให้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์เป็นครูพี่เลี้ยง
- 1.8 ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน

จีนทุกครึ่ง

2. ด้านหลักสูตร
 - 2.1 ปรับเวลาเรียนให้เหมาะสมและกำหนดหน่วยกิตให้ชัดเจน
 - 2.2 จัดทำแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้ชัดเจน และปรับหลักสูตรทุกรอบ 3 ปี ซึ่งจะต้องติดตามและประเมินผลทุกปี
 - 2.3 กำกับดูแลและติดตามแนวทางการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน และประเมินผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานหลักสูตร
 - 2.4 จัดทำหนังสือเรียนเพื่อสอดคล้องกับสถานภาพของนักเรียนร่วมกัน
 - 2.5 จัดทำแผนในการบริหารโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร
3. ด้านอาคารและสถานที่
 - 3.1 ซ่อมแซมอาคารเรียนที่สามารถส่งผลกระทบต่ออันตรายถึงชีวิตของนักเรียนและบุคลากร
 - 3.2 เสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก เพื่อขอทุนในการซ่อมแซมอาคารเรียนต่าง ๆ
 - 3.3 กำหนดแนวทางในการดำเนินงานและปรับปรุงพัฒนาอาคารและสถานที่
 - 3.4 จัดทำแผนในการกำกับดูแลติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินอาคารและสถานที่ เพื่อให้มีสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย
4. ด้านอุปกรณ์และสื่อในการเรียน
 - 4.1 จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูทั้งครูอาวุโสและครูมีวุฒิต่ำ
 - 4.2 จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูหรือส่งเสริมให้มีการศึกษา ศึกษานในโรงเรียนที่มีความเจริญ
 - 4.3 ขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานทั้งในและนอกท้องถิ่นมาช่วยหาทางติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ต
5. ด้านงบประมาณ
 - 5.1 จัดทำแผนพัฒนางบประมาณให้มีประสิทธิภาพร่วมกัน
 - 5.2 เสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก และขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานทั้งในและนอกท้องถิ่นมาช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านงบประมาณ
 - 5.3 จัดทำแผนในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินงบประมาณตามเกณฑ์ และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

6. ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรวิจัยครั้งนี้

ภาคผนวก จ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายไปปฏิบัติ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ชื่อผู้วิจัย	WEN ZHANG
การศึกษา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถาบัน	มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี
อาจารย์ที่ปรึกษารวม	รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ ดร. ธารินทร์ รसानนท์

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงรายตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา
3. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย
2. แบบประเมินฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ความเหมาะสม หมายถึง ความเหมาะสมของรูปแบบ
 ความเป็นไปได้ หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ
 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แต่ละระดับ
 มีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ประเด็นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกประเด็นตาม
 ความเป็นจริง ข้อที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น และจะไม่มี
 ผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบ
 แบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

WEN ZHANG

นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาคผนวก จ ภาพการลงพื้นที่ภาคสนาม

ภาพ 19 ผู้วิจัยร่วมถ่ายภาพกับผู้อำนวยการโรงเรียนจิ่งฉวนวิทยาลัยหลังสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อย

ภาพ 20 ผู้วิจัยกำลังสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านในโรงเรียนจิ่งต๋างวิทยาลัย

ภาพ 21 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนจีนในพื้นที่บন্দอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ภาพ 22 โรงเรียนจิ่งฉวินวิทยาคมในพื้นที่บন্দอยสูงในจังหวัดเชียงรายที่กำลังก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่

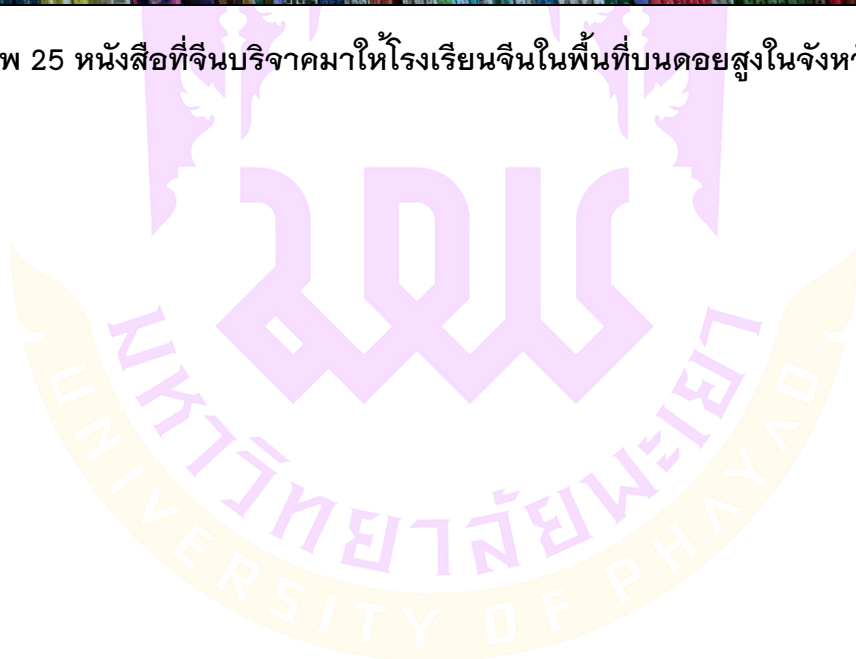
ภาพ 23 สำนักงานครูของโรงเรียนจีนในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ภาพ 24 คอมพิวเตอร์ที่สถานกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำเชียงใหม่
บริจาคให้โรงเรียนจิ่งฉวนวิทยาคมในพื้นที่บดอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ภาพ 25 หนังสือที่จีนบริจาคมาให้โรงเรียนจีนในพื้นที่บন্দอยสูงในจังหวัดเชียงราย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	WEN ZHANG
วัน เดือน ปี เกิด	01 มิถุนายน 2537
สถานที่เกิด	Yunnan, China
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2561 ศศ.บ. (ภาษาและวัฒนธรรมไทย), เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย พ.ศ. 2563 ศศ.ม. (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง), มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ
ที่อยู่ปัจจุบัน	No.2903, Wansheng Huafu, Dongxing Street, Dongxing District, Neijiang City, Sichuan Province, China
ผลงานตีพิมพ์	ที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ Wen Zhang, คักดีชัย นิรัญทวี, อัจฉรา วัฒนานรงค์, และธารินทร์ รसानนท์. (2566). โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 9(2), 293-304. Wen Zhang, คักดีชัย นิรัญทวี, อัจฉรา วัฒนานรงค์, และธารินทร์ รसानนท์. (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์). การพัฒนารูปแบบการบริหาร โรงเรียนจีนในพื้นที่บนดอยสูงในจังหวัดเชียงราย. วารสารการบริหาร และสังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 6(6), พฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2566.
รางวัลที่ได้รับ	-